

A sancağı (Alm. *Flagge A*, f; Fr. *flottant A*, m; İng. *A flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancakları arasında yer alıp Alfa olarak anılan ve "Denizde dalgıcım var, ağır yolla iyice neta bulununuz." anlamını taşıyan A harfi sancağı.

acentelik (Alm. *Vertretung*, f; Fr. *agence*, f; İng. *agency*) **denz.** Gemi ve yük sahiplerinin işlerini takip edebilmeleri için yetkilendirdikleri kişilerin, acentelerin yaptığı iş; eşanlam: acentalık.

acil aydınlatma sistemi (Alm. *Notbeleuchtung*, f; *Sicherheitsbeleuchtung*, f; Fr. *système d'éclairage d'urgence*, m; *éclairage de secours*, m; *éclairage de sécurité*, m; *éclairage d'urgence*, m; İng. *emergency lighting*; *emergency lighting system*) **1. denz.** Gemilerde jeneratörün çökmesi veya devreden çıkması durumunda çalışmaya başlayan aydınlatma düzeneği veya aygıtı. **2. müh.** Binalarda şebeke gerilimi kesildiğinde devreye giren, öncelikli olarak merdiven, koridor ve çıkış kapılarına yerleştirilen, akü destekli aydınlatma sistemi.

acil jeneratörü (Alm. *Notstromgenerator*, m; Fr. *génératrice de secours*, f; İng. *emergency generator*; *emergency power generator*) **denz.** Hastane, gemi, iletişim merkezi gibi önemli yaşamsal yerlerde elektrik ağının arızalandığı veya ana üreticinin devreden çıktığı anda, bu yerlerde belirlenmiş alanları aydınlatan ve gerekli sistemleri çalıştıran elektrik üretici; eşanlam: acil üreteç.

acil sintine pompası (Alm. *Notfallbilgenpumpe*, f; Fr. *pompe de cale d'urgence*, f; İng. *emergency bilge pump*) **denz.** Geminin sac atması veya çatışması türünden olaylar sonucunda su alması gibi olağanüstü durumlarda, makine dairesindeki sintineyi ayırıştırıcıya sokmadan doğrudan denize basan merkezkaç hareketli pompa.

acil sintine vanası (Alm. *Notfallbilgensaugwirkung*, f; Fr. *vanne de suction de bouchain d'urgence*, f; İng. *emergency bilge suction valve*) **denz.** Geminin su alması gibi bir acil durumda çalıştırılan acil sintine pompasının, makine dairesindeki sintineyi doğrudan emebilmesi için açılması gereken sintine vanası.

açık barınak güverteli gemi (Alm. *geöffnetes Schutzdeckschiff*, n; Fr. *navire à pont-abri ouvert*, m; İng. *open shelter deck ship*) **denz.** Ana güverte üzerine eklenen barınak güvertesinde tonaj açıklığı bulunması nedeniyle buradaki hacmin gemi net tonajına dahil edilmediği gemi tipi.

açık deniz (Alm. *offenes Meer*; Fr. *mer ouverte*, f; İng. *open sea*) **denz.** Tüm ülkelerin karasuları dışında bulunan ve uluslararası kurallara göre hiçbir ülkeye ait olmayan deniz alanları.

açık deniz dalgakıranı (Alm. *Offshorewellenbrecher*, m; Fr. *brise-lames en mer*, f; İng. *offshore breakwater*) **denz.** Açık deniz dalga ve akıntı etkilerini azaltıp gemilerin güvenliğini sağlamak ve deniz tabanı katı madde taşınımının yapısını değiştirerek kıyı erozyonunu önlemek amacıyla kıyıda açıkta ve kıyıya paralel olarak inşa edilen yapı.

açık deniz gemisi (Alm. *Hochseeschiff*, n; *seegehendes Schiff*, n; *Seeschiff*, n; Fr. *navire de haute mer*, m; *navire long courrier*, m; İng. *offshore vessel*; *seagoing ship*; *seagoing vessel*) **denz.** Açık denizlerde çalışabilecek şekilde yapılmış ve donatılmış gemi.

açık deniz petrol depolama (Alm. *Offshore-Öllagerung*, f; Fr. *stockage du pétrole marin*, m; İng. *offshore oil storage*) **denz.** Kıyıda uzak açık denizlerde çıkarılan petrolün yüzer yapı ya da tankerlerde depolanması.

açık deniz terminali (Alm. *Offshore-Terminal*, n; Fr. *port d'éclatement*, m; *terminal au large*, m; İng. *offshore terminal*) **denz.** Kıyıda uzak, açık denizlerde tankerlere yükleme ve boşaltma için kullanılan yüzer tesis.

açık deniz yapısı (Alm. *meerestechnische Konstruktion*, f; Fr. *installation au large des côtes*, f; İng. *offshore construction*; *offshore structure*) **denz.** Açık denizde işlev görmek amacıyla deniz dibine sabitlenmiş ya da yüzer halde bulunmak üzere inşa edilmiş yapı.

açık deniz yolcu gemisi (Alm. *Seefahrgastschiff*, n; Fr. *transatlantique*, m; İng. *ocean liner*) **denz.** Açık deniz koşullarında çalışabilecek şekilde ve uzun erimli yolculuklar için tasarlanmış yolcu gemisi; eşanlam: transatlantik, okyanus yolcu gemisi.

açık düşmek (Alm. *wegfallen*; İng. *fall away*) **denz.** Herhangi bir nedenle, önceden belirlenen mevkiden uzakta kalmak.

açık güverte (Alm. *freiliegendes Deck*; *geöffnetes Deck*; *Wetterdeck*, n; Fr. *pont découvert*; *pont exposé*; İng. *exposed deck*; *weather deck*) **denz.** Gemilerde üstü hava ve deniz koşullarına açık olan güverte.

açık hesap (Alm. *Kontokorrent*, n; *offenes Konto*, n; Fr. *compte ouvert*, m; İng. *open account*) **denz.** Dış ticarete kullanılan, mal ve hizmet satışı sırasında nakit ödeme, bono veya çek olmaksızın, bir sözleşmeye dayalı olarak, ihracatçı tarafından ithalatçıya bir tür ticari kredi açılarak yapılan satış şekli; eşanlam: kredili satış hesabı.

açık hesap yöntemi (Alm. *Bezahlung gegen offene Rechnung*, f; *Kontokorrentgeschäft*, n; Fr. *méthode de compte ouvert*, f; İng. *open account method*) **denz.** Dış ticarete kullanılan ve peşin ödeme yönteminin tersi olan, ihracatçının malını, bedelini almaksızın peşinen gönderdiği, satıcının riski sınırsız, alıcının ise riskinin olmadığı, şirketlerin yurt dışı acente ve şubelerine yaptıkları satışlarda tercih ettikleri yöntem.

açık konşimento (Fr. *connaissance ouvert*, m; İng. *open bill of lading*) **denz.** Alıcının ismi belirtilmeyen, alıcı kısmında genellikle "to order" yazılı olan, ciro edilebilen konşimento; eşanlam: isimsiz konşimento.

açık sigorta poliçesi (Alm. *offene Versicherungspolice*, f; Fr. *police flottante*, f; *police ouverte*, f; İng. *floating policy*; *open cover insurance*; *open insurance policy*) **denz.** Deniz taşımacılığında ihracatçının belirli bir vadede yapacağı taşımaların tümünü kapsayan sigorta.

açık vagon çekermesi (Alm. *Container auf Flachwagen*, m; Fr. *conteneur sur wagon plat*, m; İng. *container on flatcar*) **denz.** Yerden yüksekliği az olan, alçak, düz ve demiryolu vagonu üzerinde taşınan çekerme.

açıkta eğlenmek denz. Bir teknenin kıyıdan, iskeleden ya da limandan açıkta beklemesi.

ada düzenlenmiş konşimento (Alm. *Direktkonnossement*, n; Fr. *connaissance nominatif*, m; *connaissance à personne dénommée*, m; İng. *straight bill of lading*) **denz.** Ciro edilemeyen, malın doğrudan üzerinde adı yazılan kişiye teslim edilmesi gerektiğini bildiren konşimento; eşanlam: nama yazılı konşimento.

Aframax (Alm. *Aframax*; Fr. *Aframax*; İng. *Aframax*) **denz.** Yük taşıma kapasitesi 120.000 tonun altında, genişliği ise 32,31 m'den büyük olan petrol tankeri.

aganta (Alm. *avast*; Fr. *tiens bon*; İng. *avast*) **denz.** Vira veya laçka edilmekte olan bir halatın kısa bir zaman için hareketinin durdurulması için verilen komut.

ağır çekerme (Alm. *Transportbehälter*, m; *Versandcontainer*, m; Fr. *conteneur d'expédition*, m; *emballage d'expédition*, m; İng. *shipping container*) **denz.** Deniz taşımacılığında kullanılmak üzere ağır malzemeden yapılmış, üst üste istiflenebilir çekerme; eşanlam: ağır konteyner.

ağır deniz durumu (Alm. *Hochsee*, m; Fr. *mer grosse*, f; İng. *high sea*) **denz.** Dalga yüksekliğinin 4,5~7,5 metre arasında değiştiği, en az 6 Bofor şiddetindeki deniz durumu.

ağır kruvazör (Alm. *schwerer Kreuzer*; Fr. *croiseur lourd*, m; İng. *heavy cruiser*) **denz.** Tahrip gücü yüksek ağır silahlara sahip büyük savaş gemisi; eşanlam: büyük kruvazör.

ağır yakıtla çalışan makine (Alm. *Schwerölmotor*, m; Fr. *moteur à huile lourde*, m; İng. *heavy-oil engine*) **denz.** Gemi dizel yakıtı ile çalışan makine.

ağır yol ileri (Alm. *langsamer Fahrt voraus*; Fr. *avant lente*; İng. *slow ahead*) **denz.** Geminin yavaş hızla ileri hareketi.

ağır yol tornistan (Alm. *langsamer Fahrt zurück*; Fr. *lentement à l'arrière*; İng. *slow astern*) **denz.** Geminin yavaş hızla geri hareketi; eşanlam: ağır yol geri.

ağır yük gemisi (Alm. *Schwergutsschiff*, n; Fr. *transporteur de charges lourdes*, m; İng. *heavy lift ship*) **denz.** Büyük boyutlu ve ağır yükleri taşıma, yükleme ve boşaltma olanakları olan gemi.

ağırlık mutabakatı (Alm. *Gewichtsvereinbarung*, f; Fr. *accord de poids*, m; İng. *weight agreement*) **denz.** Taşıyıcı ile gönderici arasında yükün mutabık kalınan ve navlun ücretinin belirlenmesinde esas olan tahmini ağırlığı.

ağırlık ya da hacim navlunu (Alm. *Mass-oder Gewichtsfrachtrate*, f; Fr. *poids ou cubage*, m; İng. *weight or measurement freight*) **denz.** Taşınan yükün yoğunluğuna göre birim ton veya birim hacme karşılık alınan taşıma ücreti.

ağız kuşağı (Alm. *Schergang*, m; Fr. *virure de carreau*, f; İng. *sheer strake*; *sheerstrake*) **denz.** Ana güverte kemereleri ve dış kaplama saclarının birleşme yerindeki boyuna kaplama kuşağı.

Airy dalgası (Alm. *Airy-Welle*, f; Fr. *onde d'Airy*, f; İng. *Airy-wave*) **denz.** Dalga yüksekliği, dalga boyu ve su derinliğine göre oldukça küçük olan sinüzoidal formdaki ağırlık yüzey dalgası tipi.

akaç deliği (Alm. *Wasserauslauf*, m; Fr. *porte de vidange*, f; *anguiller*, m; İng. *discharge hole*; *limber hole*) **denz.** Gemi ve teknelerin güvertesinde biriken suyun kendiliğinden boşalmasını sağlayan gider.

akıntı (Alm. *Strömung*, f; Fr. *veine de courant*, f; İng. *stream current*) **denz.** Akarsularda düzenli akım ya da denizlerde belli derinlik ve genişlikte bir su kütesinin tanımlı akma hareketi.

akıntı demiri (Alm. *Stromanker*, m; Fr. *ancre de détroit*, m; İng. *stream anchor*) **denz.** Akıntılı sularda ve nehirlerde kullanılan çapa.

akıntıya karşı (Alm. *gegen die Strömung*; Fr. *en amont du courant*; İng. *up-tide*) **denz.** Akıntı hareketine ters yönde hareket.

akıntıyla birlikte (Alm. *mit der Strömung*; Fr. *en aval du courant*; İng. *down-tide*) **denz.** Akıntı hareketi ile aynı yönde seyretme.

akreditif lehtar (Alm. *Begünstigter eines Kreditbriefes*, m; Fr. *bénéficiaire de la lettre de crédit*, m; İng. *beneficiary of a letter of credit*) **denz.** Ticari akreditiflerde kendisine bildirilen akreditif şartlarına göre malı gönderen, buna karşılık gerekli belgeleri bankasına teslim ettikten sonra kendisine ödeme yapılan satıcı veya ihracatçı firma.

akreditif açan banka (Alm. *Ausgabebank*, f; *Effektenbank*, f; *Emissionsbank*, f; *Notenbank*, f; Fr. *banque émettrice*, f; İng. *issuing bank*) **denz.** Ticarete akreditif amirinden aldığı talimatlara doğrultusunda akreditifi açan banka; eşanlam: amir banka.

akreditif amiri (Alm. *Kredittragsteller*, m; *Kreditnehmer*, m; Fr. *partie demandeuse*, f; *demandeur de crédit*, m; İng. *applicant*; *credit applicant*) **denz.** Vermiş olduğu talimat ile lehtar için akreditif açılmasını sağlayan firma; dış ticarete ithalatçı olan firma.

akreditifli ithalat (Alm. *Import mit Akkreditiv*, m; Fr. *importation avec lettre de crédit*, f; İng. *import with letter of credit*) **denz.** Dış ticarete alıcının, malın sevkinden önce bir banka aracılığıyla satıcının bulunduğu yerdeki bankası nezdinde malın sevk belgesinin teslimi karşılığında ödenmek üzere kredi açtırması; eşanlam: banka kredili dışalım.

akreditifli ödeme (Alm. *Zahlung gegen Akkreditiv*, f; Fr. *paiement en contrepartie de lettre de crédit*, m; İng. *payment against letter of credit*) **denz.** Dış ticarete ithalatçının verdiği talimat doğrultusunda ithalatçının çalıştığı bankanın belirli bir tutara kadar ve belirli bir vade için istenilen koşulların yerine getirilmesi ve ihracatçı tarafından ihraç edilen malların ihracına ilişkin belgelerin ibrazı karşılığında ihracatçıya ödeme yapılacağını taahhüt eden ödeme şekli.

aktarma gemisi (**denz. ara hat konteyner gemisi**) (Alm. *Feederschiff*, n; Fr. *navire collecteur*, m; *navire nourice*, m; İng. *feeder ship*; *feeder vessel*) **denz.** Ara limanlardan ana limanlara yük getirip götürerek ana limanı besleyen gemi.

aktarma merkezi (Alm. *Güterverkehrszentrum*, n; Fr. *centre de fret*, m; *centre de relais*, m; İng. *cargo transfer center*; *hub*; *relay centre*) **denz.** 1. Genelde farklı taşıma modları (havayolu, karayolu) veya aynı taşıma modunda farklı araçlar (kamyon, kamyonet) arasında ürünlerin aktarıldığı, ürünlerin çok kısa süreli olarak kaldığı tesis; eşanlam: kargo aktarma merkezi. 2. Lojistikte aktarma işleminin yapıldığı, kargoların gün içerisinde kısa zaman aralıkları ile muhafaza edildiği, gelen yükün indirildiği, gönderileceklerin yüklendiği, taşıma araçları arası kargo transferinin yapıldığı bölgesel işlem merkezi, örneğin aktarma limanı; eşanlam: transfer merkezi.

aktarmalı yük (Alm. *Übertragungslast*, m; İng. *transshipment load*) **denz.** Çıkış noktasından sonra, aktarmalarla varış yerine iki veya daha fazla ulaşım hattı üzerinden giden yük.

aktif istif (Alm. *aktiver Stapel*, m; Fr. *pile active*, f; İng. *active stack*) **denz.** Üzerinde çalışılan ve gereksinime göre malzeme konulan/kaldırılan yüklerden oluşan istif.

aktif sonar (Alm. *Aktivsonar*, n; Fr. *sonar actif*, m; İng. *active sonar*) **denz.** Deniz hedeflerini saptamak, seyire destek olmak ve diğer deniz araçları ile iletişim kurabilmek amaçlarıyla su altında öngörülen frekanslarda ses dalgaları üretebilen ve alımlayabilen aygıt.

akustik oşinografi (Alm. *akustische Ozeanographie*; Fr. *océanographie acoustique*, f; İng. *acoustical oceanography*) **denz.** Deniz içinde sesin yayılma, yansıma ve kırılmasından yararlanarak denizin özelliklerini ve sınırlarını inceleyen bilim alanı.

alabanda basmak (Alm. *scharfe Drehung zur Seite*; Fr. *toutel!*; İng. *hard over*) **denz.** Dümen yekesinin, iskele veya sancak tarafına 30-35 dereceye kadar basılması.

alabora olma (Alm. *Kenterung*, f; *Kentern*, n; Fr. *chavirage*, m; *chavirement*, m; İng. *capsizing*; *keeling over*) **denz.** Bir geminin deniz ve hava koşulları veya yanlış yükleme gibi nedenlerle ters dönmesi.

alama kürek (Fr. *laissez courir*; İng. *stop rowing*; *way enough*) **denz.** Hep birlikte kürek çekerken çekmeyi durdurma ve kürekleri sudan çıkararak palalarını su yüzeyine paralel tutma emri.

alamana (Fr. *smack à vivier*; İng. *fishing smack*; *well smack*) **denz.** Balık avlamakta veya yük taşımakta kullanılan, tek veya iki direkli, açık güverteli büyük kayık.

alarga denz. 1. (Fr. *tenir à l'écart*; İng. *keep clear*) Denizcilikte "Açıktan geç, yaklaşma" anlamında kullanılan bir seslenme sözü. 2. (Alm. *Hochsee*, f; *offene See*, f; Fr. *haute mer*, f; İng. *high seas*) Karadan görünmeyecek kadar uzakta olan tüm deniz alanları, engin.

alçak basınç türbini 1. (Alm. *Niederdruckturbine*, f; Fr. *turbine à basse pression*, f; İng. *low-pressure turbine*) **denz.** Yüksek basınç türbinlerinde genişletilerek basıncı düşen buharın verildiği türbin. 2. (Alm. *Gegendruckturbine*, f; Fr. *turbine basse pression*, f; *turbine BP*, f; İng. *low-pressure turbine*; *LP turbine*) **uçk.** Turbojet motorlarında, yüksek basınç türbininin önünde yer alan ve alçak basınç kompresörünü veya fanı besleyen türbin.

alesta (Alm. *bereit*; Fr. *paré*; İng. *ready*) **denz.** Denizcilikte uyarma amacıyla yapılacak veya yaptırılacak bir işin hazırlığı için verilen komut.

alesta tramola (Alm. *bereit zum Wenden*; Fr. *paré à virer*; İng. *ready about*) **denz.** Yelkenle seyreden gemi ve deniz araçlarında rüzgâr üstüne doğru yapılan ve tramola denen dönüşü hazır olunması için verilen komut; eşanlam: dönüşü hazır ol.

alış borusu (**denz.** *emme borusu*) (Alm. *Ansaugleitung*, f; *Einlassrohr*, n; *Saugrohr*, n; Fr. *tuyau d'aspiration*, m; İng. *inlet pipe*; *suction pipe*) **denz.** Pompa ve kompresör gibi yardımcı makinelerin akışkanı aldıkları veya emdikleri taraftaki boru devresi; eşanlam: alıcı devre.

alt gladora (Alm. *unteres Zwischendeck*; Fr. *entrepont inférieur*, m; İng. *lower tween deck*) **denz.** Ana güverte altında bütün tekne boyunca devam eden ve gemi ambarını kısımlara ayıran ara güvertelerden altta olanı.

alt güverte (Alm. *unteres Deck*; *Unterdeck*, n; Fr. *faux-pont*, m; *pont inférieur*, m; İng. *lower deck*) **denz.** Çok güverteli gemilerde en altta bulunan güverte.

alt güverte kemeresi (Alm. *Unterdeckbalken*, m; Fr. *poutre de pont inférieur*, m; İng. *lower deck beam*) **denz.** Alt güvertenin gemi eni doğrultusundaki destekleyici kirişi.

alt yaka (Alm. *Unterliek*, n; Fr. *bordure*, f; İng. *foot*) **denz.** Yelkenli teknelerde üç ya da dört kenarlı yelkenlerin altındaki kenarı; eşanlam: altbaşı.

alt yan sarnıç (Alm. *Bodenseitentank*, m; Fr. *réservoir d'aile inférieur*, m; *réservoir latéral inférieur*, m; İng. *lower wing tank*) **denz.** Genellikle dökme yük gemilerinde bulunan ve geminin dengesini sağlamak amacıyla kullanılan alt güvertede sancak veya iskele tarafındaki üçgen kesitli sarnıç.

ambar (Alm. *Frachtraum*, m; *Laderaum*, m; Fr. *cale*, f; *cale à merchandise*, f; İng. *depository*; *storehouse*) 1. **denz.** Geminin enine ve/veya boyuna perdelerle yük koymak için ayrılmış bölümü veya kara tesislerinde yüklerin muhafaza edildiği yer. 2. **müh.** 1. Eşya taşıma işleri yapan kurum veya ortaklık. 2. Genellikle tahıl saklanan yer.

ambar ağzı (Alm. *Lukenöffnung*, f; *Lukentür*, f; Fr. *écouille*, f; İng. *hatch*; *hatchway*) **denz.** Gemi ambarına yük koymak için güverte üzerindeki açıklık, ambara giriş yeri.

ambar ağzı kemeresi (Alm. *Lukenbalken*, m; Fr. *galiote*, f; İng. *hatch beam*) **denz.** Gemi ambar ağzını sancak-iskele yönünde destekleyen mukavemet elemanı (kiriş).

ambar ağız kirişi (Alm. Lukenträger, m; Fr. poutre d'écoutille, m; İng. hatchway girder) **denz.** Gemi ambar ağızında diğer yapısal elemanlara göre daha derin yapıda taşıyıcı eleman.

ambar ağız mezarnası (Alm. Lukensüll, n; Fr. hiloire d'écoutille, f; İng. hatch coaming) **denz.** Gemi ambar ağızlarını sınırlayan yükselteli çerçeve.

ambar direği (Alm. Laderaumstütze, f; Fr. épontille de cale, f; İng. hold pillar) **denz.** Ambar içindeki düşey destekleyici eleman.

ambar kapağı (Alm. Lukendeckel, m; Fr. panneau d'écoutille, m; İng. hatch cover) **denz.** Gemi ambarındaki yükün emniyetli bir şekilde taşınması için ambar ağızında su geçirmezlik sağlayan, hidrolik veya mekanik olarak açılıp kapanabilen donanım.

ambar kemeresi (Alm. Laderaumunterbalken, m; Fr. rayon d'entrepôt, m; İng. hold beam) **denz.** Gemilerde ambarın sancak-iskele yönünde enine destekleyici elemanı.

ambar sintine kuyusu (Alm. Laderaumsbilgebrunnen, m; Fr. puits de cale, m; İng. hold bilge well) **denz.** Gemi ambarlarının yıkanması esnasında ya da ambar açıkken giren yağmur sularının toplandığı ve ambarın baş veya genellikle kıç taraflarında bulunan küçük bölme.

ambar teslim belgesi (Alm. Lagerschein, m; Fr. récépissé de livraison, m; récépissé d'entrepôt, m; İng. goods receipt document; warehouse delivery receipt) **denz.** Depolama, taşıma ve/veya katma değerli hizmetler sunmak üzere, söz konusu hizmeti veren firma, tedarikçi veya müşterilerden malı teslim alırken veya teslim ederken imzalama ve kaşeleme suretiyle söz konusu eşyaların ilgili tarafın sorumluluğuna geçtiğini belgelemek üzere düzenlenen evrak; eşanlam: ambar tesellüm fişi.

ambargo (Alm. Embargo, n; Fr. embargo, m; İng. embargo) **denz.** 1. Bir devletin, kendi limanlarında bulunan gemilerin limandan ayrılmalarının yasaklanması. 2. Bir malın satılmasını ve gönderilmesini engellemek için alınan yasaklama önlemi.

Amerikan tonu (Alm. amerikanische Tonne; kurze Tonne; Fr. tonne américaine; tonne courte; İng. american ton; short ton) **denz.** 2000 librelilik ağırlık ölçüsü (907,185 kg, 1 libre: 453,6 g).

amfibi harp gemisi (Alm. Amphibienlinienschiff, n; Fr. navire amphibie, m; İng. amphibious warship) **denz.** Büyük miktardaki personel, teçhizat ve lojistik malzemenin sahile süratle çıkarılması maksadıyla amfibi hareket icra eden gemi.

amora (İng. lower sails) **denz.** Yelkenli teknelerde trinket ve mayıstra serenlerinin açılması için verilen komut.

amora yakası (Alm. Luvseite, f; Windseite, f; Fr. envergure, f; guindant, m; İng. luff) **denz.** Yelkenli teknelerde direk bedenlerine sarılı ve yana açılan yelkenlerin direğe bağlanan yakaya verilen ad; eşanlam: orsa yakası.

ana güverte (Alm. Hauptdeck, n; Fr. pont principal; İng. main deck) **denz.** Geminin başından kıçına kadar devamlı olan en üst güvertesi.

ana güverte kemeresi (Alm. Hauptdeckdalben, m; Fr. barrot de pont principal, m; İng. main deck beam) **denz.** Ana güverte altında gemi eni doğrultusundaki temel destek elemanı.

ana güzergâh (Alm. Hauptstrecke, f; Fr. itinéraire principale, f; parcours principal, m; İng. main route) **denz.** Taşımacılıkta çıkış ve varış noktaları arasındaki en uygun ve en çok kullanılan seyir güzergâhı.

ana konşimento (Alm. Hauptkonnossement, m; Fr. déclaration d'expédition, f; connaissance global, m; İng. master bill of lading) **denz.** Doğrudan taşıyıcı veya acentesi tarafından hazırlanarak imzalanmış konşimento.

ana makine (Alm. Hauptmaschine, f; Fr. machine principale; İng. main engine) **denz.** Gemilerde pervane veya pervaneleri çevirmek için kullanılan makine veya makineler.

ana navlun (Alm. Grundfracht, f; Fr. fret maritime de base, m; İng. basic freight; basic ocean freight) **denz.** Temel tarifede belirlenen, ek masraflar hariç, başlangıç ve varış noktaları, kargo tipi gibi faktörlere bağlı olarak belirlenen taşımacılık ücreti.

ana yelken (Alm. Großsegel, n; Fr. grand-voile, f; İng. main sail) **denz.** Yelkenli teknenin ana direğe bağlı en büyük yelkeni.

anafor 1. (Alm. *Wirbelstrom*, m; Fr. *tourbillon*, m; İng. *whirlpool*) **denz.** 1. Bir akım içinde bulunan dolgun cisimlerin akışın aşağı tarafında oluşan, belirli bir yapı göstermeyen dönüş hareketiyle karakterize edilen, yüksek enerji ve burgaçlığa sahip akışkan hareketi. 2. Denizlerde büyük ölçekli akıntı döngüsü. **2.** (Alm. *Drall*, m; Fr. *tourbillon*, m; İng. *swirl*) **mak.** İçten yanmalı motorlarda silindür içindeki akışkanın piston eksenini etrafında oluşturduğu dönme hareketi.

anele (Alm. *Ankerring*, m; Fr. *cigale d'ancre*, m; *organeau*, m; *organeau d'ancre*, m; İng. *anchor ring*) **denz.** Zincirin gemi demirine takılması için demir bedeninin üst tarafına açılmış olan delikten geçirilen yuvarlak halka, demir halkası; eşanlam: demir anelesi.

anele bağı (Alm. *Gordingstek*, m; İng. *buntline hitch*) **denz.** Bir halatı demirin ya da şamandıranın anelesine bağlamakta kullanılan, balıkçı bağına benzer bir çeşit düğüm; eşanlam: mezavolta bağı.

apaz seyri (Alm. *am Wind*; *beim Wind*; Fr. *au large*; İng. *beam reach*; *reaching*) **denz.** Yelkenli teknelerde rüzgârı yandan alarak rüzgârın estiği yöne yaklaşık 60 ile 165 dereceler arasındaki açı farkıyla yapılan seyir.

apazlama denz. Pupa ile orsa arasında geminin omurgasına 45 derece açı ile esen rüzgâr yönü ya da bu rüzgârla yapılan seyir.

apiko (Alm. *Anker ist vor der Klüse*; Fr. *à pic*; İng. *apeak*) **denz.** Geminin demirinin vira edilişinde deniz dibinden kurtulup dimdik durduğu vaziyet.

ara güverte (*denz. gladora*) (Alm. *Zwischendeck*, n; Fr. *entrepont*, m; İng. *tweendeck*) **denz.** Geminin en üst devamlı güvertesi altında kalan ve görevine göre gladora, platform gibi isimler alan güverte.

ara hat konteyner gemisi bkz. denz. aktarma gemisi.

ara konşimento (Alm. *Frachtbrief des Spediteurs*, m; *Haus-Luftfrachtbrief*, m; *Spediteurkonnossement*, m; Fr. *connaissance du transitaire*, m; *connaissance interne*, m; *connaissance maison*, m; İng. *bill of lading of the freight forwarder*; *forwarder's bill of lading*; *freight forwarder's bill of lading*; *house bill of lading*) **denz.** Yük göndericilerinin kendi matbu formuna, kendi taşıma sözleşme koşullarını içerecek şekilde düzenlenmiş ve kendi namlarına imzalanmış konşimento; eşanlam: forwarder konşimentosu, taşıma işleri organizatörü konşimentosu.

ara yatak (Alm. *Nebenlager*, n; Fr. *palier intermédiaire*, m; İng. *intermediate bearing*) **denz.** Gemi ana makinesinin krank milini pervane miline birleştiren ve dönel hareketi pervane miline ileten ara mili bir veya birkaç yerden destekleyen yataklardan biri; eşanlam: ara mil yatağı.

araba vapuru (Alm. *Fährboot*, n; *Fährschiff*, n; Fr. *transbordeur*, m; *traversier*, m; İng. *ferry*; *ferryboat*) **denz.** Karşılıklı kıyılar arasında düzenli olarak yolcu ve araç veya sadece araç taşımak için kullanılan deniz aracı; eşanlam: feribot.

aracı (Alm. *Broker*, m; *Makler*, m; Fr. *courtier*, m; İng. *broker*) **denz.** Ticari sözleşmelerin yapılmasında tarafları bir araya getiren ve bu işten belirli bir komisyon alan kişi veya kuruluş; eşanlam: işgüder, komisyoncu, simsar.

araç mührü (Alm. *Plombe*, f; Fr. *plomb*, m; İng. *car seal*) **denz.** Konteyner, vagon vb. taşıma kaplarının kapılarına konulan, genellikle kayıt için numaralandırılan metal veya kurşun mühür.

araştırma gemisi (Alm. *Forschungsschiff*, n; Fr. *navire de recherche*, m; İng. *research ship*; *research vessel*) **denz.** Denizlerde değişik amaçlı araştırmalar yapan gemi.

ardiye ücreti (Alm. *Lagerhaltungskosten*, pl; *Lagerungskosten*, pl; Fr. *coûts de stockage*, pl; *coûts d'entreposage*, pl; *droits de stockage*, pl; *droits d'entreposage*, pl; İng. *storage costs*; *storage expenses*; *warehousing expenses*) **denz.** Liman sahasını kullanan, konteyner dahil her türlü aracın, kalış süresine orantılı olarak belirlenen ödemek zorunda olduğu ücret.

arma (Alm. *Takelage*, f; Fr. *gréement*, m; İng. *rigging*) **denz.** Bir teknede yelken-gövde ilişkisini sağlayan direk ve yelkenleri tutan teller, halatlar, makaralar, firdöndü benzeri kısımlardan oluşan donatım.

armatör (Alm. *Reeder*, m; *Schiffeigentümer*, m; Fr. *armateur*, m; İng. *ship owner*) **denz.** Gemisini deniz ticaretinde kendi adına kullanan kişi; eşanlam: donatan.

armuz (Alm. *Längsnaht*, f; Fr. *couture*, f; İng. *seam*) **denz.** Gemi güverte ve borda kaplamalarındaki tahtalarının arasında yer alan boşluk veya saçların kaynak yeri.

armuz kaplama (Alm. *Kraweel Beplankung*, f; Fr. *bordage à franc-bord*, m; İng. *carvel built*) **denz.** Ahşap teknelerde uygulanan güverte ve borda kaplamalarındaki tahtaların uç uca getirildiği inşa yöntemi.

art soğutucu (Alm. *Nachkühler*, m; Fr. *refroidisseur final*, m; İng. *aftercooler; final cooler*) **denz.** Kompresörde sıkıştırarak ısınmış havanın, turbo düzenlerde tekrar silindirlere beslenmeden önce soğutulmasını sağlayan ısı değiştirici.

art yoğunlaştırıcı (Alm. *Hilfskondensator*, m; *Nachkondensator*, m; Fr. *condenseur auxiliaire*, m; İng. *aftercondenser*) **denz.** Buharlı güç üreteçlerinde, buzluk ve iklimlendirme sistemlerinde son aşamada buharı yoğunlaştırmaya yarayan ısı değiştirici.

arta kalan direnç (Alm. *restlicher Widerstand; Restwiderstand*, m; Fr. *résistance résiduelle*; İng. *residuary resistance*) **denz.** Geminin toplam direncinden sürtünme direncinin çıkarılmasından sonra geriye kalan direnç bileşeni; eşanlam: artık direnç.

artbölge (Alm. *Hinterland*, n; Fr. *arrière-pays*, m; İng. *hinterland*) **denz.** Limanın demiryolu veya karayoluyla bağlantısını sağlayarak yük desteği veren karadaki endüstri bölgesi.

arya (Alm. *niederholen*; Fr. *haler bas*; İng. *haul down*) **denz.** 1. Sancağın güverteye kadar indirilmesi. 2. Serenlerin, yelkenin veya sancağın aşağıya, güverteye kadar indirilmesi.

asfalt tankeri (Alm. *Asphalttanker*, m; Fr. *asphaltier*, m; İng. *asphalt tanker*) **denz.** Asfalt taşıyan ve bölmelerinde ısıtma kangalları bulunan gemi.

asıl manifesto (Alm. *ursprüngliches Manifest*, n; Fr. *manifeste original*, m; İng. *original manifest*) **denz.** Konşimentolara göre gemide tutulan yük defteri ve mahreç limanlardaki yetkili mercilerce tasdik edilmiş, eşyanın cinsi, kapların adedi, marka ve numaraları ile zorunlu diğer bilgileri içeren belgeler.

asit tankeri (Alm. *Säuretanker*, m; Fr. *navire-citerne acide*, m; İng. *acid tanker*) **denz.** Asit taşıyan ve bölmeleri özel malzemenin yapıldığı tanker.

askı dümen (Alm. *Hängeruder*, n; *Steckruder*, n; *Vollschweberuder*, n; Fr. *gouvernail suspendu*; İng. *spade rudder; underhung rudder*) **denz.** Geminin sancak ve iskele yönüne dönüşünü sağlayan ve bir topuk ile uç kısmından desteklenmeyen asma tip dümen.

asma tank (Alm. *Deckballasttank*, m; *Topseitentank*, m; Fr. *ballast latéral*; İng. *topside tank*) **denz.** Dökme yük gemilerinde ambar üst kısımlarının güverte ile birleştiği kısımda, genelde üçgen kesitli, boyuna doğrultuda yapılmış sarnıç.

astarya (Alm. *Liegezeit*, f; *Liegetage*, pl; Fr. *jour de planche*, m; *temps de planche*, m; İng. *lay days; laytime*) **denz.** Geminin süre aşımına uğramadan limanda yükleme boşaltma için normal olarak beklemesi gereken zaman; eşanlam: gemi bekleme süresi.

aşınma bileziği (Alm. *abnützender Ring*; Fr. *anneau portant; bague d'usure*, f; İng. *casing ring; wearing ring*) **denz.** Genellikle merkezkaç hareketli pompalarda, pompa dişlisi ile gövdesi arasında bulunan ve aşınmayı önleyen bir çeşit halka.

aşınma contası (Alm. *Verschleißplatte*, f; Fr. *joint portant; plaque d'usure*, f; *tôle d'usure*, f; İng. *wearing gasket; wearing plate*) **denz.** Genellikle dıştan dişli pompalarda dişlilerin yan yüzeyleri ile pompa gövdesi arasında bulunan ve dişlilerin yan yüzeyleri ile gövdenin aşınmasını önleyen sekiz (8) rakamına benzeyen bir çeşit conta veya plaka.

aşoz (Alm. *Falz*; Fr. *feuillure*, f; İng. *rabbet; rebate*) **denz.** Gemi yapımında ve marangozlukta, birleştirilmesi istenen ve genellikle tahta olan iki malzemenin birinin ucunda basamak şeklindeki girinti.

atık çamur memesi (Alm. *Schlammdüse*, f; Fr. *tuyère de boues*, m; İng. *sludge nozzle*) **denz.** Yakma kazanında, atık çamuru yakabilmek için kullanılan iç içe geçmiş iki borudan oluşmuş, içteki borudan çamur, içteki boru ile dıştaki borunun arasından ise çamuru tozlaştırarak basınçlı hava veya buhar geçen çamur püskürtücü.

atık çamur tankı (Alm. *Schlammtank*, m; Fr. *réservoir des boues*, m; İng. *sludge tank*) **denz.** 1. Atıksu ünitelerinde biyolojik veya kimyasal arıtma sonrasında atıksuyun yüzeyinde veya dibinde biriken çamurun alınarak toplandığı tank. 2. Gemilerde dizel-oil, fuel-oil, yağlama yağı ve sintinenin ayrıştırılması sonunda kalan kirli atık çamurun toplandığı tank.

atık tankı (Alm. Abflussbehälter, m; Fr. cuve de drainage, f; réservoir de drainage, m; İng. drain tank) **denz.** Gemilerde yağ, yakıt, su vb. tanklardan ya da ana makine ve dizel jeneratör gibi sistemlerden boşaltılan veya sızan sıvıların toplandığı tank; eşanlam: atık boşaltma tankı.

ATR dolaşım belgesi (Alm. ATR Bewegungsbescheinigung, f; Fr. certificat de circulation ATR, m; İng. ATR movement certificate) **denz.** Türkiye-Avrupa Topluluğu gümrük birliği uyarınca, Türkiye veya Toplulukta serbest dolaşımda bulunan eşyanın Katma Protokolde öngörülen tercihli rejimden yararlanabilmesini sağlamak üzere, ihracatçı ülke yetkili kuruluşlarınca düzenlenip gümrük idaresince vize edilen belge.

avarya (Alm. Haverei, f; Fr. avarie, f; İng. average; particular) **denz.** Ağır deniz durumu, fırtına veya başka bir nedenle geminin veya yükün gördüğü zarar.

avarya uzmanı (Alm. Havariekommisar, m; Schadenregulierer, m; Fr. expert répartiteur, m; İng. average adjuster) **denz.** Gemide oluşan olağanüstü durumlarda hasarı taraflar arasında bölüştüren uzman kişi; eşanlam: hasar uzmanı.

ayak 1. (Alm. Fusskonstruktion, f; İng. footing) **denz.** Bir sabit deniz platformu bacalarının, deniz dibine indirildikten sonra toprağa kontrolsüz batmasını önlemek için tasarlanmış olan ve bacaların en alt bölümlerini oluşturan yapı. **2.** (Alm. Widerlager, n; Fr. butée, f; culée, f; İng. abutment) **inş.** Kemer, köprü ayağı ya da kubbeden gelen kuvvetlere destek olan yapı elemanı. **3.** (Alm. Wand, f; Fr. éponte, f; parement, m; İng. wall) **made.** Yeraltı madenciliğinde iki galeri arasında ve damar içerisinde açılan bir cephe boyunca maden üretimi yapılan yer.

ayar vidası (Alm. Stellschraube, f; Fr. vis d'ajustage, m; İng. adjusting screw) **denz.** Kesin ve çok küçük ayarlar yapmaya elveren vida.

ayna kış (Alm. Spiegelheck, n; Fr. arrière à tableau, m; İng. transom stern) **denz.** Gemi kışını düşey bir düzlemlerle sonlandıran geometrik yapı.

ayrık balast (Alm. abgesonderten Ballast; Fr. lest séparé; İng. segregated ballast) **denz.** Tanker tipi gemilerde gemi dengesini sağlamak amacıyla deniz suyu yerine tanklara alınan yakıt yüküne verilen ad.

ayrık iskele (Alm. abnehmbare Landebrücke; Fr. quai détaché; İng. detached pier) **denz.** Uzun kenarı sahile dik konumda yerleştirilmiş taşınabilir özelliği olan ve karaya özel düzeneklerle bağlanmış gemi bağlama yeri.

ayrık rıhtım (Alm. abnehmbarer Kai; Fr. appontement détaché; İng. detached wharf) **denz.** Uzun kenarı sahile paralel konumda yerleştirilmiş, taşınabilir özelliği olan ve karaya özel düzeneklerle bağlanmış gemi bağlama yeri, bağlantısız rıhtım.

B sancağı (Alm. Flagge B, f; Fr. flottant B, m; İng. B flag) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan, Bravo olarak anılan ve "Tehlikeli yük yüklüyorum, tahliye ediyorum veya taşıyorum." anlamını taşıyan B harfi sancağı.

babadalya (İng. gallow stanchions) **denz.** Güverteye alınan yüklerin denize gitmemesi için iki küpeşte boyunca belirli aralıklarla güverteye dikey olarak tespit edilmiş direkler.

babafingo (Alm. Bramsegel, m; Fr. perroquet, m; İng. topgallant mast) **denz.** Yelkenli teknelerde üç kısımdan ibaret olan direğin en üstteki parçası.

baca damperi (denz. baca klapesi) (Alm. Schornsteindampfer, m; Fr. registre de cheminée, m; écran de cheminée, m; İng. funnel damper) **denz.** Gemilerde ana makineden çıkan egzoz gazlarını baca kazanına ya da doğrudan bacaya (atmosfere) yönlendiren açılır kapanır supap.

baca klapesi bkz. **denz. baca damperi.**

baca yolu (denz. duman yolu) (Alm. Feuerbüchse, f; Feuerrohr, n; Flammrohr, n; Fr. carneau, m; conduit de flammes, m; İng. flue) **denz.** İçinden duman, kızgın hava veya gaz geçen baca borusu.

bacat bkz. **denz. mavna taşıyıcı katamaran.**

bağlı dönme verimliliği (Alm. relative rotierend Effizienz; Fr. efficacité relative rotative, f; İng. relative rotative efficiency) **denz.** Bir pervanenin aynı devir ve ilerleme hızında gemi arkasında çalışması durumunda elde edilen veriminin, açık suda çalıştığı zaman elde edilen verimine oranı.

bağlama anelesi (Alm. *Festmachering*, m; Fr. *anneau d'amarrage*, m; İng. *mooring ring*) **denz.** Gemiye iskeleye bağlama veya demirleme amaçlı kullanılan hareketli demir halka.

bağlama kazığı (Alm. *Dalben*, m; Fr. *poteau d'amarrage*, m; İng. *mooring pile*) **denz.** Gemi yanaşma yerinde bağlama halatlarının bağlandığı kazık.

bağlama şamandırısı (Alm. *Festmacheboje*, f; Fr. *bouée de corps mort*, f; *bouée de mouillage*, f; *bouée d'orin*, f; *bouée d'amarrage*, f; İng. *mooring buoy*) **denz.** Geminin bağlanması için liman bölgesinde veya açık denizde bulunan şamandıra; eşanlam: demirleme şamandırısı.

bakla 1. (Alm. *Gliederkette*; Fr. *maillon de chaîne*, m; İng. *link*; *link of a chain*) **denz.** Demir zincirini oluşturan her bir zincir halkası. **2.** (Alm. *Faberbohne*, f; *Saubohne*, f; Fr. *fève*, f; *féverole à gros grains*, f; İng. *bell bean*; *broad bean*; *faba bean*; *fava bean*; *field bean*; Lat. *Vicia faba var. major*) **tar.** 1. Baklagiller (Leguminosae) familyasına giren, taze ve kuru tohumları yemeklik olarak tüketilen, serin iklimden hoşlanan sebze türü. 2. Pek çok yemlik varyetesi bulunan, %25 civarında ham protein ve %8 civarında ham selüloz içeren, baklagil tohumları içerisinde orta düzeyde proteine sahip, proteini globulin (legumin ve visilin) ve albümin (legümelin) içeren, nitrojenli maddelerinin %10'u amit maddeleri durumunda, yağ içeriği düşük, nitrojensiz öz maddelerin çoğu nişasta durumunda, potasyum, fosfor, mangan ve E vitaminince zengin, A ve D vitaminleri bulunmayan, B vitaminlerini orta düzeyde içeren, bütün hayvanlar için sindirilebilirliği yüksek, proteininin biyolojik değeri düşük, kırılarak ve eksiklikleri tamamlanarak belli oranlarda yedirildiğinde tüm hayvanların besisinde et ve içyağı kalitesini olumlu etkileyen, süt hayvanlarında süt ve sütteki yağ miktarını artıran, gaz yapıcı özelliği ve tanen içermesi nedeniyle genç hayvanlar ve gebeler için daha az uygun olan yoğun yem kaynağı baklagil tohumu.

balast (**denz.** *denge suyu*; **denz.** *safra*) (Alm. *Ballast*, m; Fr. *ballast*, m; *lest*, m; İng. *ballast*) **1. denz.** 1. Geçici ya da kalıcı olabilecek şekilde gemi su çekimlerini, baş-kıç ve sancak-iskele eğimlerini düzenlemek amacıyla gemilerde özel bölmelere yerleştirilmiş ağırlık suyu. 2. Gemilerin yüksüz boş durumunda aldıkları deniz suyu, denge suyu. **2. uçk.** Bir hava yastığının üzerinde yüzen aracın ağırlığını veya ağırlık merkezinin konumunu ayarlamak için kullanılan sıvı veya katı kütleler, denge ağırlığı. **3.** (Alm. *Ballast*, m; Fr. *ballast*, m; İng. *ballast*) **enj.** Flüoresan tipi elektrik lambalarında başlangıç gerilimini sağlayan ve normal çalışma sırasında akımı sınırlayan alet.

balast alıcı devresi bkz. **denz.** **balast emme borusu.**

balast devresi (Alm. *Ballasteinrichtung*, f; *Ballastleitung*, f; Fr. *tuyautage de ballast*, m; İng. *ballast line*; *ballast system*) **denz.** Gemilerde temiz deniz suyunun balast tanklarında depolanması için tasarlanan su devresi.

balast durumu (Alm. *Schiff im Ballastzustand*, n; Fr. *état du lest*, m; İng. *ballast condition*) **denz.** Geminin boş/yüksüz halde sadece balast tanklarına temiz deniz suyu olarak meyil ve trimini ayarlamış durumu.

balast emme borusu (**denz.** *balast alıcı devresi*) (Alm. *Ballastrohr*, n; Fr. *tuyau d'aspiration du ballast*, m; İng. *ballast suction pipe*) **denz.** Gemilerde herhangi bir balast tankındaki temiz deniz suyunun boşaltılmak amacıyla emildiği ve soğutuculara gönderildiği açık boru devresi.

balast pompası (Alm. *Ballastpumpe*, f; Fr. *pompe de ballast*, f; İng. *ballast pump*) **denz.** Geminin balast tanklarına temiz deniz suyunu basmak için kullanılan pompa.

balast tankı (Alm. *Ballasttank*, m; *Ballastwassertank*, m; Fr. *réservoir de ballast*, m; İng. *ballast tank*) **denz.** Gemi, duba gibi yüzer cisimlerin dengesini, trim, meyil ve su çekimini düzenlemek amacıyla kullanılan ve içerdiği suyun ağırlığı değiştirilebilen tank; eşanlam: denge tankı, safra tankı.

balık ağı (Alm. *Fischernetz*, n; Fr. *filet*, m; *filet de pêche*, m; İng. *fishing net*; *net*) **denz.** Balık tutmak için sicim veya ipten yapılmış delikli örgü.

balık işleme gemisi bkz. **denz.** **fabrika gemisi.**

balık taşıma gemisi (Alm. *Fischtransporter*, m; Fr. *bateau transporteur pêche*, m; İng. *fish transporter*) **denz.** Balıkçı gemilerinin getirdiği taze balıkların dondurulup soğuk muhafaza odalarında depolandıktan sonra süratle balık hali bulunan limanlara götürülmesinde kullanılan gemi.

balıkçı barınağı (Alm. *Fischereihafen*, m; Fr. *port de pêche*, m; İng. *fishing port*) **denz.** Çeşitli balıkçı gemilerine her türlü hizmet vermek amacıyla büyüklüğü ve sağladığı olanağa göre balıkçı limanı, barınma yeri ve çekek yeri olarak isimlendirilen kıyı yapıları.

balon usturmaça bkz. **denz.** **mantar usturmaça.**

balon yelken (Alm. Spinnaker, m; Ballonsegel, n; Fr. spinnaker, m; İng. spinnaker) **denz.** Yarış yelkenlilerinin pupa seyirinde baş tarafta 3 kenarlı paraşüt biçiminde açılan geniş alana sahip yelken.

balp bkz. **denz. yumrubaş.**

baltabaş gemi (Alm. gerade Vorschiff, n; Fr. étrave droite, f; İng. axe bow; straight stemmed ship) **denz.** Baş bodoslaması omurga hattına dik açıda ve balta ağzı gibi düz olan gemi; eşanlam: baltaburun gemi.

balya (Alm. Ballen, m; Fr. balle, f; İng. bale) **1. denz.** Kendir bezi, branda ve benzeri maddelerle ambalajlanmış çuval veya denk şeklindeki ticari eşya. **2. deri.** Dağıtım için hazırlanmış, ip, sicim gibi malzemelerle bağlanmış malzemelerin kümesi. **3. tar.** Kuru ot, saman ve yünlerin makineyle sıkıştırılıp bağlanmış durumu. **4. teks.** Tekstil liflerinin, pres makinelerinde basınç altında hacmi küçültülerek dikdörtgenler prizması şeklinde ambalajlanmış, plastik ya da alüminyum çemberle bağlanmış hali.

balya yük kapasitesi (Alm. Ballen Baumasse, f; Fr. capacité balles, f; volume balles, m; İng. bale capacity; bale cubic capacity) **denz.** Gemi ambarı içindeki yapısal özelliklerden dolayı ambarı tam dolduramayan balya, çuval ve palet gibi yükler için kullanılan ve fit küp cinsinden ifade edilen yük hacmi.

bandıra denz. 1. (Alm. Nationalflagge, f; Fr. enseigne, f; pavillon, m; pavillon national, m; İng. ensign; national colour; national flag) Geminin hangi devlete ait olduğunu gösteren bayrak. 2. (Alm. Nationalflagge, f; Seeflagge, f; Fr. pavillon, m; pavillon national, m; İng. ensign; national colour; national flag) Yabancı devlet bayrağı.

bando etme (İng. veer out) **denz.** 1. Bir geminin güvertesinden mayna edilmekte olan filika, motor, bot gibi araçların suya 0,5-1 metre kala aniden bırakılması. 2. Tutulmakta veya çekilmekte olan bir halatı, birdenbire bırakmak, salıvermek amacıyla verilen komut.

bandrol (Alm. Banderole, f; Stempelmarke, f; Steuermarke, f; Fr. timbre fiscal, m; İng. fiscal stamp; revenue stamp) **denz.** Üzerindeki eşya ile ilgili verginin devlet tarafından tahsil edildiğini gösteren etiket.

banka kabulü (Alm. Bankakzept, n; Fr. acceptation bancaire, f; acceptation de banque, f; İng. bank acceptance; banker's acceptance) **denz.** Banka tarafından ödemesi garanti edilen, üzerinde ödenecek tutar, kişinin adı ve tarihin yazılı olduğu, ciro edilebilen ödeme belgesi ya da vadeli senet; eşanlam: banka akseptansı.

banka ödeme yükümlülüğü (Alm. Zahlungsverpflichtung, f; Fr. obligation de paiement bancaire, f; obligation de paiement des banques, f; İng. bank payment obligation) **denz.** Yükümlü bankanın elektronik ortamda lehtar bankadan aldığı verileri, oluşturulmuş veritabanında eşleşmesi veya eşleşmezliklerin kabulü şartı altında lehtar bankaya ödeme yapacağına, vadeli ödeme yükümlülüğüne gireceğine ve belirlenen tutarı vadede ödeyeceğine ilişkin geri dönülmez ve bağımsız bir taahhüt.

banka teminatı (Alm. Bankbürgschaft, f; Bankgarantie, f; Fr. garantie bancaire, f; garantie de banque, f; İng. bank guarantee; banker's guarantee) **denz.** Bir banka ya da kredi kuruluşu tarafından verilen, alıcı ya da satıcının riskini azaltmayı amaçlayan, ödemenin ancak alıcı ya da satıcı taraflardan birinin sözleşme kurallarına uymadığı durumda gerçekleştiği ticari garanti türü; eşanlam: banka garantisi.

baratarya (Alm. Baratterie, f; Fr. baraterie, f; İng. barratry) **denz.** Gemi kaptanı ya da mürettebat tarafından gemiye ve/veya kargoya zarar verecek şekilde gemiyi terk, hırsızlık, gemiyi suyla doldurup batırma gibi kötü davranışlar.

barç bkz. **denz. mavna.**

barınak güverte (Alm. Schutzdeck, n; Shelterdeck, n; Fr. pont abrité; İng. shelter deck) **denz.** Üzerinde açık veya kapalı tonaj açıklığı bulunan gemi ana güvertesi.

barınak güverteli gemi (Alm. Schutzdeckschiff, n; Fr. navire à pont-abri, m; İng. shelterdeck ship) **denz.** Açık veya kapalı barınak güverteye sahip gemi.

barınma limanı (denz. sığınma limanı) (Alm. Zufluchthafen, m; Fr. port de refuge, m; İng. harbour of refuge) **denz.** Kötü hava ve deniz şartlarında gemilerin sığındığı liman.

barko (Alm. Bark, f; Fr. trois-mâts barque, f; İng. bark) **denz.** Güverteli veya güvertesiz, çeşitli tip yelken kullanan ufak tonajda ve üç direkli 19. yüzyıla değin kullanılmış olan yelkenli gemi.

bastika (Alm. Führungsrolle, f; Fr. poulie coupée; İng. snatch block) **denz.** Halatların yönünü değiştirmekte kullanılan, halatın bedeninden geçirilebilmesi için tablasının bir tarafı açılan, tek dilli makara.

baş 1. (Alm. Bug, m; Fr. avant; proue, f; İng. stem) **denz.** 1. Bir teknenin baş bodoslaması, baş kasarası ve omuzluklarının bulunduğu ön ve ileri kısmı. 2. Geminin ön ucu, baş tarafı. **2.** (Alm. Kopf, m; Fr. tête, f; İng. head) **tar.** Böceklerde embriyonal gelişim döneminde ilk altı segmentten meydana gelen, anten, ağız parçaları, göz gibi yapıların yer aldığı vücudun ön kısmı.

baş açmaz halatı (Fr. amarre traversière de l'avant, f; traversier de l'avant, m; İng. head breast fast; head breast line) **denz.** Gemi rıhtıma bağlandığında, rıhtımdan uzaklaşmasını engellemek amacıyla geminin ön bölgesinden gövdesine mümkün olduğunca dik açı yapacak şekilde bağlanan halat.

baş bodoslama (Alm. Vordersteven, m; Vorsteven, m; Fr. proue, f; étrave, f; İng. bow) **denz.** Tekne omurgasının baş tarafa yükselmesi ve kalkması sonucu oluşturulan düşey ya da eğik kısım, baş profilin geometrik yeri; eşanlam: pruva.

baş dalgası 1. (Alm. Kopfwelle, f; Fr. mer debout, m; İng. head sea; head wave) **denz.** Geminin baş tarafından çarpan deniz dalgaları. **2.** (Alm. gebrochene Welle, f; Fr. onde réfractée; onde conique, f; İng. head wave) **verb.** Derindeki yüksek hızlı bir katmanda yayılan dalgaya bağlı olarak gelişen, katman arayüzeyi ile kritik açı yaparak yukarıya, düşük hızlı katmanlara doğru ilerleyen dalga türü.

baş dikey (denz. baş kaime) (Alm. vorderer Perpendikel; vorderes Lot; Fr. perpendiculaire avant; İng. forward perpendicular) **denz.** Geminin yüklü su hattının gemi baş bodoslamasını kestiği noktadan su hattına dik olarak indirilen düşey hat; eşanlam: baş dikme.

baş gövdesi (Alm. Vorderkörper, m; Vorderschiff, n; Fr. corps en avant, m; İng. forebody; forward body) **denz.** Geminin, ortasından baş tarafına kadar olan parçası.

baş halatı (Fr. amarre de bout de l'avant, f; İng. head line) **denz.** Gemi rıhtıma bağlandığında geminin geri yönde gitmemesi için pruvadan daha ileri yönde duran bir iskele babasına bağlanan halat.

baş kaime bkz. **denz. baş dikey.**

baş kasara (Alm. Vordeck, n; Vorderdeck, n; Fr. gaillard, m; gaillard d'avant, m; İng. forecastle) **denz.** Gemilerde genellikle ırgat ve baş bağlama araçlarının bulunduğu, denizlerin gemiye baştan girmesini önlemek için baş tarafta ana güverte seviyesinden yüksek olarak inşa edilmiş kısım.

baş kasara güvertesi (Alm. Hüttendeck, n; Fr. pont de gaillard, m; İng. forecastle deck) **denz.** Gemi baş tarafında baş kasarası üzerindeki kısa güverte.

baş koltuk halatı (Fr. amarre de poste de l'avant, f; İng. head spring; head spring line; head spring rope) **denz.** Gemi rıhtıma bağlandığında, geminin ileri yönde hareketini engellemek amacıyla pruvadan geri yönde 45 derece açı yapacak şekilde bağlanan halat; eşanlam: baş spring halat.

baş omuzluk (Fr. noix de proue, f; İng. fore shoulder; head shoulder) **denz.** Pruva yönünde iskele ve sancak tarafa doğru yaklaşık 45 dereceye kadar olan bölüm veya açı.

baş palamarı (Alm. Bugtrosse, f; Fr. amarre de proue, f; İng. bow hawser) **denz.** Gemiye pruvadan iskeleye veya bir demirleme dubasına başından bağlamak için kullanılan çelik veya kenevir halat.

baş parıması (Alm. Fangleine, f; Fr. corde de halage, f; İng. bows painter; painter bow fast) **denz.** Bir filikanın baş tarafını bağlamak için kullanılan, bir ucu filikanın baş üstüne bir mapa veya aneleye bağlı, diğer ucu ise kullanılmadığı durumlarda baş üstüne roda edilen halat.

baş pik (Alm. Vorepiek, f; Fr. coqueron avant, m; İng. forepeak) **denz.** Baş bodoslama ile çatışma perdesi arasında kalan ve balast veya tatlı su tankı olarak kullanılabilen hacim.

baş su çekimi (Alm. Tiefgang am vorderen Lot, m; Fr. profondeur avant le perpendiculaire, f; İng. draught at forward perpendicular) **denz.** Geminin baş dikeyindeki su çekimi, baş dikeydeki su hattı ile kaide hattı arasındaki düşey uzaklık.

baş topuk (denz. çank) (Alm. Vorderfuss, m; Fr. brion, m; İng. forefoot) **denz.** Baş bodoslama ile omurganın birleştiği yer; eşanlam: baş bodoslama topuğu.

baş-kıç vurma (Alm. Stampfen, n; Fr. tangage, m; İng. fore-and-aft tipping; pitch motion; pitching; porpoising) **denz.** Geminin ağırlık merkezinden geçen enine doğrultusundaki eksenini etrafında salınımlı dönme hareketi yaparak baş ve kıç tarafının sırayla suya girip çıkması.

başa trimli gemi (Alm. *Kopflastige Trimm*; Fr. *en assiette négative; en contre-différence; sur nez*; İng. *down by the head; negative trimmed; trimmed by the head*) **denz.** Geminin başta çektiği suyun kıçta çektiği sudan fazla olması hali, geminin başının kıçına göre daha fazla suya batması hali.

başlangıç stabilitesi (Alm. *Stabilität des unbeschädigten Schiffes*, f; Fr. *stabilité à l'état intact*, f; İng. *intact stability*) **denz.** Gemi normal işletme koşullarında olup, denkleşme yüksekliği, baş ve kıçtaki su çekimleri farkı, doğrultucu moment kolu gibi kriterlerin sağlandığı denge; eşanlam: hasarsız denge.

başlatıcı hava vanası (Alm. *Luftablassventil*, n; Fr. *vanne de démarrage pneumatique*, f; İng. *air start valve*) **denz.** Hava tüplerinde depolanan yüksek basınçlı havanın dizel motorlarına gönderilerek çalıştırılmasının kontrol edildiği vana; eşanlam: ilk hareket vanası.

başmühendis (denz. çarkcıbaşı) (Alm. *Chefingenieur*, m; *erster Maschinist*, m; Fr. *ingénieur mécanicien*, m; *mécanicien en chef*, m; İng. *chief engineer*) **denz.** 750-3000 kW gücü arasındaki ana makine ile yürütülen gemilerde çalışan, gemi makinelerinin çalıştırılması ile bakımı ve onarımından sorumlu gemiadamı; eşanlam: başmakinist, başçarkçı.

baştan başa konşimento (Alm. *Durchgangskonnossement*, n; *Durchkonnossement*, n; Fr. *connaissance de bout en bout*, m; *connaissance direct*, m; İng. *through bill of lading*) **denz.** Birden fazla farklı taşıma şekli ile ve/veya gerek ülke sınırları içinde gerekse uluslararası düzeyde taşınan mallar için hazırlanan belge; eşanlam: tek konşimento.

baştankara etmek (İng. *ashore stem on*) **denz.** Tekneyi bir sahile veya kumsala baş taraftan oturtmak veya yanaştırmak. Gemiyi veya bir deniz aracını baş taraftan sahile veya iskeleye yanaştırmak.

başüstü (Fr. *plafond*; İng. *deckhead*) **denz.** Küçük teknelerin baş tarafında oturulabilecek ve ayakta durulabilecek platform.

batık gemi (Alm. *Schiffbruch*, m; *Schiffswrack*, n; Fr. *épave*, f; *naufage*, m; İng. *ship wreck*; *shipwreck*) **denz.** Kazaya uğrayarak batmış, kurtarılması ekonomik olmayan gemi, gemi enkazı; eşanlam: leş.

bayat konşimento (Fr. *connaissance périmé*, m; İng. *stale bill of lading*) **denz.** Bankaya ya da alıcıya akreditifte belirtilen yasal süre içinde teslim edilmediği için işlem yapılmayan konşimento.

baygın gemi (Fr. *navire instable*, m; İng. *tender ship*) **denz.** Ağırlık merkezi G ile denkleşme merkezi M arasındaki mesafenin küçük olduğu, dolayısıyla sallanma periyodu çok uzun olan gemi.

bayrak (denz. braket) **1.** (Alm. *Bitschalter*, f; *Flag*, n; Fr. *fanion*, m; İng. *field tag*; *flag*; *sentinel*) **blşm.** 1. Bilgisayar programlamasında bir durum belirteci olarak kullanılan Boole değişkeni. 2. Bilgisayarda bir alanın, sözcüğün, tutanağın, öbeğin vb. başlangıç ya da bitişini belirten simge ya da simgeler. (Alm. *Stützplatte*, f; *Knieblech*, n; Fr. *crochet*, m; İng. *bracket*) **2. denz.** Ahşap tekne yapımında kemere, posta gibi bağlantısı yapılmış iki parçanın yükünü birbirine dağıtmak, ekstra sağlamlık kazandırmak amacıyla dik bir açı yapacak şekilde araya konulan köşe elemanı. **3. mak.** Makine elemanlarının montaj yapıldığı yere braket sabitlenmesini sağlayan ayak, uzantı ya da destek parçası; eşanlam: bayrak levhası.

bayrak devleti (Alm. *Flaggestaat*, n; Fr. *état de pavillion*, m; İng. *flag state*) **denz.** Geminin bayrağını taşıdığı, dolayısıyla sicilli ve kayıtlı olduğu ülke.

bedelsiz ithalat (İng. *import with waiver; import with zero rate duty; import without returns; unpaid non-quota import*) **denz.** Yabancı ülkede elde edilen gelire, ülkeden döviz çıkışı kullanılmadan satın alınan kişisel ve ticari değeri olan bir malın gümrük vergileri tahsil edildikten sonra ülkeye sokulabilmesi.

belge karşılığı ödeme (Alm. *Barzahlung gegen Dokumente*, f; *Kasse gegen Dokumente*, f; Fr. *paiement contre documents*, m; *paiement en espèces contre remises documentaires*, m; *paiement sur présentation des documents*, m; İng. *CAD; cash against documents; documents against payment; payment against documents*) **denz.** İthalatçı firmanın bankasının ihracat bedelini, ihracatçı firmanın bankasına ödemesi karşılığında belgelerin ithalatçıya teslimini öngören uluslararası ticarete kullanılan ödeme yöntemi; eşanlam: vesaik mukabili ödeme.

belirgin dalga yüksekliği (Alm. *kennzeichnende Wellenhöhe*; *signifikante Wellenhöhe*; Fr. *hauteur significative d'ondes*, f; İng. *significant wave height*) **denz.** Karışık bir denizde kaydedilen ve yüksekliklerine göre sıralanmış dalgaların en yüksek üçte bir diliminin yüksekliklerinin ortalaması.

belirlenmiş gemi (Alm. *benanntes Schiff*, n; Fr. *navire désigné par l'acheteur*, m; İng. *nominated vessel*; *ship designated by the buyer*; *vessel nominated by the buyer*) **denz.** Dış ticarete alıcı tarafından belirtilen ve satıcının malını bu araçla göndermek zorunda olduğu taşıyıcı.

belirtilen gemi (Alm. *namentlich genanntes Schiff*; Fr. *navire convenu*; İng. *named ship*) **denz.** Belirli bir sefer için görev alacağı bildirilen gemi.

belirtilen noktada teslim (Alm. *geliefert benannter Bestimmungsort*; Fr. *rendu au lieu de destination*; *rendu au lieu de destination convenu*; İng. *DAP*; *delivered at place*) **denz.** Satıcının malları varma yerine getirilmesine ilişkin tüm hasar ve masrafları üstlendiği, yere gelen taşıma aracından boşaltmadan alıcının tasarrufuna bıraktığı, uluslararası taşımada gümrük işlemlerinin de alıcıya ait olduğu taşıma türü; eşanlam: belirlenen yerde teslim.

benzer eşya (Alm. *ähnliche Waren*, pl; Fr. *marchandises semblables*, pl; *marchandises similaires*, pl; *produits similaires*, pl; İng. *like goods*; *like products*; *similar goods*; *similar products*) **denz.** Her yönüyle aynı olmamakla birlikte, aynı işlevi görmelerini ve ticari olarak birbirlerini ikame edebilmelerini mümkün kılan, benzer özellik ve benzer ortak unsurları bulunan ürünler; eşanlam: benzer mallar.

berkitici (Alm. *Absteifelement*, n; Fr. *raidisseur*, m; İng. *stiffener*) **denz.** Narin bir kirişe, burkulmasını ve bel vermesini önlemek amacıyla eklenen köşebent ya da plaka; eşanlam: koşma.

bermuda arma (Alm. *Hochtakelung*, f; *Hochrigg*, m; Fr. *gréement bermudien*, m; İng. *bermuda rig*; *Bermudian rig*; *Marconi rig*) **denz.** Uzun bir direk üzerine yelken açmak için düşünülmüş olan, yelken sereni olmayıp ancak bumba sereni olan arma tipi; eşanlam: Marconi arma.

Bermuda yelkenlisi (Alm. *Bermuda Schaluppe*, f; Fr. *sloupe bermudienne*; İng. *Bermuda sloop*) **denz.** 17. yüzyılda Bermuda adalarında geliştirilen, iki direk arasındaki ıstralyalar üzerine açılan üçgen yelkenlere (velena donanımı) sahip yelkenli tipi.

besleme suyu tankı (Alm. *Warmwasserbehälter*, m; Fr. *bâche de condenseur*, f; *bac de condensat*, m; İng. *feed water reservoir*; *hotwell*) **denz.** Gemideki besleme suyu devrelerinde yoğunlaştırıcıdan emilen suların toplandığı ve yağlarından arındırıldığı tank.

beyan sahibi (Alm. *Anmelder*, m; *Zollanmelder*, m; Fr. *déclarant*, m; İng. *declarant*) **denz.** 1. Bir bildirimde bulunan ve bildirdiği bilgilerin doğru olduğuna ilişkin imza atan kişi. 2. Dışalım işlerinde, gümrük mevzuatı uyarınca ithal edilen mallar için kendi adına bildirimde bulunan veya adına beyanda bulunulan kişi veya kuruluş; eşanlam: bildirimci.

bileşik taşıma (Alm. *kombinierter Verkehr*, m; Fr. *multimodaler Verkehr*, m; *transport combiné*, m; İng. *combined transport*; *mixed carrier transport*; *multimodal transport*) **denz.** Ürün ve malzeme taşımanın, başlangıç ya da bitiş safhalarında karayolunun mümkün mertebe az kullanılması suretiyle, daha çok demiryolu, iç suyolları ya da denizyolu kullanılarak yapılan karma taşıma; eşanlam: kombine taşımacılık, çok modlu taşıma.

bileşik taşıma konşimentosu (Alm. *Kombiniertfrachtbrief*, m; *kombiniertes Transportkonossement*, n; Fr. *connaissance combiné*, m; *connaissance de transport combiné*, m; *connaissance de transport multimodal*, m; *connaissance multimodal*, m; İng. *combined transport bill of lading*; *multimodal bill of lading*) **denz.** Kargonun kara, deniz ve hava kombinasyonları ile taşınması söz konusu olduğunda düzenlenen konşimento çeşidi; eşanlam: kombine konşimento.

bilinen hasar (Alm. *bekannter Verlust*, m; Fr. *perte connue*, f; İng. *known loss*) **denz.** Karşı tarafa tesliminden önce veya teslimat anında malda değerini düşürücü olarak tespit edilen ve sevkiyatçı tarafından bilindiği için sigorta kapsamına alınamayan hasar.

bilirkişi raporu (Alm. *Bewertungsgutachten*, n; Fr. *rapport d'expertise*, m; İng. *appraisal report*; *appraiser's report*) **denz.** Lojistikte, gümrük, vergi ve teşvik mevzuatı uygulamalarında esas alınan ve işlem konusu yük veya eşyanın özellikleri hakkında uzman tespitlerini içeren rapor; eşanlam: ekspertiz raporu.

bindirme kaplama (Alm. *Beplattung mit Klinkergangen*, f; *Klinker Beplattung*, f; Fr. *bordage à clin*, m; *bordage à clin simple*, m; İng. *clinker built*; *clinker plating*; *lapstrake*) **denz.** Ahşap teknelerde borda kaplamasının tahtaların birbiri üzerine konularak yapılma şekli.

bir santimetre batma tonajı (Fr. *déplacement par centimètre d'enfoncement*, m; *tonnes par centimètre d'immersion*, pl; İng. *metric tonnes per centimetre immersion*; *tonnes per centimetre immersion*) **denz.** Bir gemiyi su içerisinde bir santimetre batırmak için gerekli olan ağırlık.

bir santimetre trim momenti (Fr. *moment pour faire varier la différence de 1 cm, m; İng. moment to change trim one centimeter*) **denz.** Bir gemiye bir santimetre trim değişikliği yaptıran moment değerini.

birim navlun ücreti (Alm. *Frachtsatz, m; Frachttarif, m; Fr. cours du fret, m; tarif de fret, m; İng. freight rate*) **denz.** Taşınan yükün ton, metreküp veya konteyner gibi her bir birim için alınan navlun (taşımacılık) ücreti.

birim yük (Alm. *Einheitsladung, f; Fr. unité de charge, f; İng. unit load*) **denz.** 1. Deniz taşımacılığında gemilerin alabileceği yükü belirtmekte kullanılan çekerme, TIR veya paletlere yüklenen taşınmaya hazır yük gibi yük birimleri. 2. Tabanı bir paletin boyutlarına tam uygun olan ürün ya da birden çok ürün ambalajı. 3. Taşımacılıkta bir ya da birden fazla ürünün tek bir yük birimi olarak elleçlenecek şekilde paketlenmiş hali.

birinci zabıt (Alm. *Bestmann, m; erster Offizier, m; Fr. capitaine en second, m; premier lieutenant, m; İng. chief mate; chief officer; first mate*) **denz.** 500 ile 3000 arasındaki gros tonaj (GT) sahip gemilerde emniyetli yükleme/taşıma/tahliye operasyonlarından gemi kaptanına karşı sorumlu olan, geminin bakım tutum işlerini koordine eden, demir ve yanaşma manevrasında baş tarafta personelin emniyetli çalışmasını denetleyen ve seyir vardiyası tutan kaptandan sonraki ikinci yetkili gemiadamı; eşanlam: ikinci kaptan.

bitki sağlığı belgesi (Alm. *Pflanzengesundheitszeugnis, n; pflanzenschutzrechtliches Zeugnis, n; Fr. certificat phytosanitaire, m; İng. phytosanitary certificate*) **denz.** Dış ticarete, yetkili idare tarafından verilen, ihraç ya da ithal edilecek bitkilerin ve/veya bitkisel bir ürünün, özellikle işlenmemiş tarım ürünlerinin sağlık açısından zararlı olmadığını ve herhangi bir hastalık taşımadığını gösteren belge; eşanlam: bitki sağlığı sertifikası.

biyel kolu çatalı (Alm. *Pleuelstangengabel, f; Fr. joue de bielle, f; mâchoire de bielle, f; İng. connecting rod fork*) **denz.** İki zamanlı makinelerde biyel kolunun piston kafasına bağlandığı çatal biçimindeki üst parçası.

biyel kolu pimi (Alm. *Pleuelstangenbolzen, m; Fr. boulon de bielle, m; İng. connecting rod pin*) **denz.** Dört zamanlı makinelerde biyel kolunun üst tarafındaki kovan içinde bulunan piston pimi.

biyolojik oşinografi (Alm. *biologische Meereskunde; Fr. océanographie biologique, f; İng. biological oceanography*) **denz.** Denizlerdeki organizmaların yaşam tarihçelerini, çevreyle etkileşimlerini ve nüfus dinamiklerini konu edinen bilim dalı.

bocurgat (Alm. *Ankerspill, n; Fr. cabestan, m; İng. capstan; manual windlass*) **denz.** Yatay ve manivela kuvvetiyle çalıştırılan ırgat.

bocurum yelkeni (Alm. *Kreuzsegel, n; Fr. voile barrée; İng. jigger*) **denz.** Yelkenli teknelerde üçten fazla direğin olduğu durumlarda en gerideki kış bodoslama/kış aynalık üzerinde bulunan direğe çekilen yelken.

boğaz 1. (Alm. *Meerenge, f; Fr. détroit, m; İng. straits*) **denz.** Denizleri veya gemilerin yüzdüğü suları birbirine bağlayan gemi trafiğine elverişli dar su yolu. **2.** (Alm. *Felsschlucht, f; Fr. gorge, f; İng. rock gorge*) **yerb.** Dağların arasında yer alan dik yamaçlı, dar ve ufak vadi.

borda (Alm. *Bord, n; Fr. bordée, f; İng. board*) **denz.** Geminin su kesiminden yukarıda kalan yan kısmı, gemi dış cephesi.

borda feneri (Alm. *Seitenlicht, n; Fr. feu de côté, m; İng. side light; sidelight*) **denz.** Gemilerde sancak tarafta yeşil, iskele tarafta ise kırmızı renkte yakılan ve pruvadan itibaren 112,5° açığına sahip seyir feneri.

borda iskelesi (Alm. *Landungsbrücke, f; Landungssteg, m; Landgang, n; Fr. passerelle de débarquement, f; échelle de coupée, f; échelle d'embarquement, f; İng. accommodation ladder; gangplank*) **denz.** Gemilerin bordasına asılı duran ve personelin gemiye çıkmasında veya gemiden inmesinde kullanılan merdiven.

borda kaplaması (Alm. *Verschalung, f; Fr. bordé, m; İng. planking*) **denz.** Geminin güvertesinin ve yanlarının ahşap ya da sac malzeme ile kaplanması.

borda sarnıcı (Alm. *Seitentank, m; Fr. citerne latérale, f; caisson latéral, m; réservoir latéral, m; İng. side tank; wing tank*) **denz.** Özellikle dökme yük gemilerinde bulunan ve güvertenin altıyla bordası arasındaki üçgen kesitli sarnıç.

bordalama (Alm. *gegenüber; Fr. côte à côte; İng. abreast*) **denz.** 1. Bir geminin başka bir geminin bordasına yanaşması. 2. Gemilerde herhangi bir referans noktasını borda hizasına almak; örneğin feneri bordalamak.

boru döşeme gemisi (Alm. Pipeline-Verlegeschiff, n; Fr. bateau de tuyautage, m; İng. pipeline laying barge) **denz.** Derin suda boru döşemek amacıyla yarı batık veya gemi formunda inşa edilmiş olan, güvertesinde çeşitli çalışma istasyonları ve vinçler bulunan, genelde çekme mekanizmasına sahip açık deniz yapısı.

boru mengenesi (Alm. Rohrschraubstock, m; Fr. étai à tubes, m; İng. pipe vice) **denz.** Boruları sıkarak sabitlemek suretiyle boruya dış çekmek, boruyu bükme gibi işlerin yapılmasına olanak sağlayan mengene.

boru tüneli (Alm. Rohrtunnel, m; Fr. tunnel de tuyaux, m; İng. pipe tunnel) **denz.** Gemilerde makine dairesinden geminin baş tarafına kadar uzanan, içinde balast ve yakıt tanklarının alıcı ve verici boruları, yakıt tanklarının buhar boruları veya bazen de vanalar bulunan, ambarların alt tarafından geçen uzun tünel.

borulu soğutucu (Alm. Rohrkühler, m; Fr. refroidisseur à tubes, m; İng. tube cooler) **denz.** Genellikle boruların içinden soğutucu akışkanın, boruların dışından ise su, yağlama yağı veya hava olabilen soğutulan akışkanın geçtiği ısı değiştirici.

borulu yoğuşturucu (Alm. Rohrkondensator, m; Fr. condenseur à tubes, m; İng. tube condenser) **denz.** Boruların dışında buhar, içinde ise deniz suyu dolaştırılarak buharın yoğuşturulduğu ve elde edilen damıtık suyun bir tavada toplandığı, buharlaştırıcıların üst taraflarında bulunan ısı değiştirici ünite.

bosa (Alm. Schlipstopper, m; Schlipsschäkel, m; Fr. croc à échappement, m; İng. slip stopper) **denz.** Demir loçaya oturduktan veya zincire yeteri kadar kaloma verildikten sonra zincir veya demirin ağırlığını ırgat üzerinden kaldırmak için güverte üzerindeki mapalara kilitlenmiş uçları maça kilitli kısa zincir.

boş döşek (Alm. Bodenwrange, f; Fr. plancher ouvert; varangue squelette, f; İng. bracket floor; open floor) **denz.** Çift dipli gemilerde dip ve içdip yapısını destekleyen, posta ve braketlerden oluşan yapı.

boş gemi (Alm. Schiff ohne Ladung, n; Fr. bateau lége, m; İng. light ship) **denz.** Geminin yük almamış durumdaki hali.

boş gemi ağırlığı (Alm. Leergewicht, n; Fr. déplacement lége, m; déplacement à vide, m; poids lége, m; İng. light displacement tonnage; lightweight) **denz.** Geminin yüksüz, yolcusuz, yakıtsız, tekne, makine ve teçhizat ağırlığından oluşan toplam ağırlığı.

boş su çekimi (Alm. Tiefgang von leeren Schiff, m; Fr. tirant d'eau lége, m; İng. light draft; light draught) **denz.** Geminin yüksüz durumdaki su çekimi.

boy öteleme (Alm. Längsschwung, f; Fr. cavalement, m; İng. surge motion) **denz.** Yüzebilen bir yapının doğrultusu boyunca yaptığı ileri geri öteleme hareketi.

boyuna dayanım (Alm. Längsfestigkeit, f; Fr. résistance longitudinale; İng. longitudinal strength) **denz.** Gemilerin baş kış doğrultusundaki mukavemeti.

boyuna kesit (denz. tülani kesit) (Alm. Längsschnitt, m; Fr. section longitudinale; İng. longitudinal section) **denz.** Gemilerin boyuna simetri düzlemi boyunca kesit şekli, gemi boyuna kesiti.

boyuna perde (Alm. Längsschott, n; Fr. cloison longitudinale; İng. longitudinal bulkhead) **denz.** Gemileri boy doğrultusunda su geçmez bölmelere ayıran perde.

boyuna posta (Alm. Längsspant, n; Fr. couple longitudinal; membrure longitudinale; İng. longitudinal frame; longitudinal timber) **denz.** Gemilerin dış kaplama saçlarını içten boy doğrultusunda destekleyen köşebent ve lama gibi profiller.

böcekten arındırma (Alm. Desinsektion, f; Fr. désinfection, f; désinsectisation, f; İng. disinsection; disinsectization) **denz.** Bir ortamı, uçak ya da gemi gibi bir taşıtı böceksizleştirme; eşanlam: dezensektizasyon.

braket bkz. **denz. bayrak.**

brik (Alm. Brigge, f; Fr. brick, m; İng. brig) **denz.** İki direkli, tam serenli ve arması kabasorta donanımlı (seren yelkenli), birkaç top taşıyan ve 19. yüzyıla değin kullanılmış olan yelkenli.

brüt gemi tonajı (Alm. Bruttoregistertonne, f; Registertonne, f; Fr. tonnage au registre, m; tonnage de jauge, m; İng. gross register tonnage; register tonnage; registered tonnage) **denz.** Gemilerin kapalı iç hacimlerinin ifadesinde kullanılan ve 2,83 metreküpe ya da 100 fitküpü eşit olan hacim birimi; eşanlam: gros register tonajı.

buhar basıncı göstergesi (Alm. Dampfanometer, n; Fr. indicateur de pression de vapeur, m; jauge vapeur, m; İng. steam gauge) **denz.** Kazan veya buhar devrelerindeki buharın basıncını gösteren aygıt.

buhar geçirmez (Alm. dampfdicht; Fr. étanche à la vapeur; İng. steamtight) **denz.** Dışarıya buhar sızdırmazlığı sağlanmış devre veya ünite.

buhar testi (Alm. Dampftest, m; Fr. essai à la vapeur, m; İng. steam test) **denz.** Devre veya kazan gibi buharlı sistemlerin dayanıklılığını ölçmek, buhar kaçacağını tespit etmek vb. amaçlarla basınçlı buhar kullanarak yapılan kontrol veya test.

buharlaştırıcı (Alm. Verdampfer, m; Fr. évaporateur, m; İng. evaporator) **1. denz.** 1. Gemilerde ısı değiştirici bölümünde belli bir vakum altında deniz suyunun buharlaştırılmasını ve yoğunlaştırıcı bölümünde su buharının yoğunlaştırılması ile tatlı su elde edilmesini sağlayan ünite. 2. Soğutma sistemlerinde çevreden ısı alarak gaz fazına geçen ısı değiştiricisi. **2. kim.** Sıvı karışımlarda bulunan çözünmüş maddenin derişimini artırmak için uçucu sıvının buharlaştırılmasında kullanılan aygıt. **3. tar.** Süt, peyniraltı suyu gibi sıvı ürünlerin kuru maddesinin artırılmasını sağlayan makineler; eşanlam: evaporatör.

buharlı gemi (Alm. Dampfer, m; Dampfschiff, n; Fr. navire à vapeur, m; vapeur, m; İng. steamer; steamship) **denz.** İtici mekanik gücün buharla sağlandığı ve pervaneye iletildiği gemi; eşanlam: vapur.

bulaşık gemi (Alm. infiziertes Schiff, n; Fr. navire infecté, m; İng. infected ship) **denz.** Mürettebatında veya içindeki yolcular arasında bulaşıcı hastalık bulunan gemi.

bulaşık kargo (Alm. infizierte Fracht, f; Fr. cargaison infectée, f; İng. infected cargo) **denz.** Üzerinde halk sağlığı riski oluşturabilecek enfeksiyöz ya da toksik bir etkenin veya maddenin bulunduğu yükler.

bulaşık kişi (Alm. Infizierter, m; Fr. sujet infecté, m; İng. infected person) **denz.** Halk sağlığı riski oluşturabilecek bir bulaşıcı hastalığa yakalanmış olan ya da böyle bir hastalığın kuluçka dönemi içinde olduğu anlaşılan kişi.

bulaşık liman (Alm. infizierter Hafen; Fr. port infecté, m; İng. infected harbor) **denz.** Uluslararası Sağlık Tüzüğü'nde belirtilen, Dünya Sağlık Örgütü tarafından bildirilen bulaşıcı ve salgın hastalıklardan birinin salgın halinde bulunduğu saptanan liman.

bumba çatalı (Alm. Baumschere, f; Fr. support de bôme, m; İng. boom crutch) **denz. mak.** Bumba kullanılmadığı zaman serbest ucunun sabitlendiği çatal biçimli destek.

bumbalı vinç (Alm. Wippkran, m; Fr. grue à flèche relevable, f; İng. luffing winch) **denz.** Bumbasını düşey doğrultuda kablo ve vinç marifetiyle hareket ettirebilen yük kaldırma makinesi.

burgaç oluşumu (Alm. Wirbelbildung, f; Fr. formation des tourbillons, f; İng. vortex shedding) **denz.** Bir akışın katı bir cisimle temas yüzeyindeki sürtünme etkisiyle veya basınç ve yoğunluk eğimlerinin çakışmaması sonucunda (baroklinik veya solenoit etkilerle) veya mevcut burgaçlık çizgilerinin devrilme, gerilme, yayınım (difüzyon) veya adveksiyon etkileriyle dönel hareketlerin oluşumu; eşanlam: girdap oluşumu.

burgaç salma periyodu (Alm. Periode der Wirbelbildung, f; Fr. période de tourbillons, f; İng. vortex shedding period) **denz.** Bir akım içindeki cisimlerin arkasında art arda oluşan girdapların salımı arasında geçen zaman; eşanlam: girdap salma periyodu.

burgata (Alm. Inch, m; Fr. pouce, m; İng. inch) **denz.** Tel ve bitkisel halatların çevresinin ölçümünde kullanılan 2,54 cm'ye eşit ölçü birimi; eşanlam: inç.

burun dalgası (Alm. Bugwelle, f; Fr. onde choc de tête, f; vague d'étrave, f; İng. bow wave) **1. denz.** Su içinde hareket eden bir deniz aracının burnunun her iki tarafında oluşan dalga. **2. uçk.** Sesüstü hızlarda uçak gövdesi veya kanadının önünde meydana gelen eğrisel şok dalgası.

buz çözücü (Alm. Enteisungs-vorrichtung, f; Enteiser, m; Fr. dégivreur, m; İng. defroster) **denz.** Buzluk ünitelerinde serpantinler üzerindeki buzları eriten ya da donmuş malzemeleri çözmekte kullanılan cihaz.

buz hükmü (Alm. Eisklausel, f; Fr. clause de glaces, f; İng. ice clause) **denz.** Buzlanma halinde gemi sefer yapamazsa tarafların yükümlülüklerini belirleyen koşul.

buz sınıfı gemi (Alm. Schiff mit Eisklasse, n; Fr. bateau avec certification glace, m; İng. ice class ship) **denz.** Buzlu denizlerde sefer yapabilecek şekilde gövdesi dayanıklı olarak yapılmış gemi.

buz tutmayan liman (Alm. *Eisfrei Hafen*, m; Fr. *port libre de glace*, m; İng. *ice-free harbour*) **denz.** Kış mevsiminde suyun donma tehlikesinin olmadığı liman.

buzkıran gemisi (Alm. *Eisbrecherschiff*, f; Fr. *bateau de brise-glace*, m; *brise-glace*, m; İng. *ice breaker; icebreaker*) **denz.** Buzlanma olan denizlerde buzları kırarak diğer gemilere seyir yolu açan gemi.

bütün riskler dahil (Alm. *Gegen alle Risiken*; Fr. *contre tous les risques*; İng. *AAR; against all risks*) **denz.** Bütün zarar ve kayıplara karşı güvence veren sigorta poliçe maddesi.

bütünleşik lojistik (Alm. *integrierte Logistik*, f; Fr. *logistique intégrée*, f; İng. *integrated logistics*) **denz.** Tüm lojistik fonksiyonların, toplam maliyetin minimize edilmesi, eşgüdümün artırılması, verimliliğin yükseltilmesi gibi amaçlar çerçevesinde bütünsel bakış açısıyla tek bir süreç olarak yönetilmesi.

C sancağı (Alm. *Flagge C*, f; Fr. *flottant C*, m; İng. *C flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan, Charlie olarak anılan ve "Önceki grubun anlamı olumlu olarak okunmalıdır." anlamını taşıyan C harfi sancağı.

camadan düğüm (Alm. *Reffknoten*, m; Fr. *noeud plat*, m; İng. *flat knot; reef knot; square knot*) **denz.** Bir halatı sağlamlaştırmak ya da bir cismi etrafından bağlamak için kullanılan basit bir düğüm; eşanlam: kare düğüm.

camadan vurmak (Alm. *Reffen*, n; Fr. *réduire la voilure*; İng. *reefing*) **denz.** Kuvvetli rüzgârda yelkenli teknenin stabilitesini artırıp devrilmeyi önlemek için yelken alanını küçültecek şekilde bumbaya sarılması.

can halatı denz. 1. (Alm. *Rettungsleine*, f; Fr. *cordage de sécurité*, m; İng. *life line*) Filika, can kurtarma salı gibi deniz araçlarında matabora cundaları arasına gerili bulunan halat üzerinden sarkıtılan, tekne mayna veya hisa edileceği zaman motorcu, serdümen gibi tekne personelinin tehlike anında tutunabilmeleri için üzerinde kropli düğümleri olan halat. 2. (Alm. *Rettungsleine*, f; Fr. *ligne de sauvetage*, f; *ligne de sécurité*, f; İng. *life line; life rope; lifeline*) Gemilerde emniyet ve kurtarma amacıyla kullanılmak üzere bulundurulmuş halat; eşanlam: cankurtaran halatı.

can kurtarma araçları (Alm. *Rettungsaurüstung*, f; Fr. *engin de sauvetage*, m; İng. *life saving appliance; lifesaving equipments*) **denz.** Can filikalari, can yelekleri, can simitleri, can sallari gibi, gemide bulundurulması gereken, teknik özellikleri uluslararası kurallarla belirlenmiş olan araç ve gereçlerinin tamamı.

can salı (Alm. *Rettungsfluss*, n; Fr. *radeau de vie*, m; İng. *life raft*) **denz.** Tehlike anında gemiyi terk edenlerin kullandığı yüzer ağaçtan/saçtan yapılan sal veya kauçuktan yapılmış şişme bot.

can yeleği (Alm. *Schwimmweste*, f; Fr. *gilet de sauvetage*, m; İng. *life jacket*) **denz.** Tehlike anında insanların su üstünde yüzer halde kalmasını sağlamak için giyilen, yüzücü kabiliyeti fazla olan maddelerden yapılmış ve insanın beli ve omuzları arasını saran, yelek gibi giyilen veya kemer gibi bel ile koltuk altına sarılan kurtarma aracı.

cankurtaran filikası (denz. cankurtaran sandalı; denz. tahlisiye sandalı) (Alm. *Rettungsboot*, n; Fr. *embarcation de sauvetage*, f; *embarcation de secours*, f; *canot de sauvetage*, m; İng. *life boat; salvage boat*) **denz.** Denizde kaza durumlarında kullanılmak üzere ahşap, cam takviyeli plastik veya saçtan yapılmış, tıbbi malzeme ve işaret tabancaları gibi gerekli teçhizatla donatılmış üstü açık veya kapalı olabilen, küçük tekne; eşanlam: can filikası, cankurtarma sandalı.

cankurtaran sandalı bkz. **denz. cankurtaran filikası**.

cansimidi (Alm. *Rettungsring*, m; Fr. *bouée de sauvetage*, f; İng. *life preserver; lifebelt; lifebuoy; lifering; lifesaver; ring buoy*) **denz.** Mantar veya yüzücü kabiliyeti fazla olan hafif ağaçlardan simit şeklinde yapılmış ve üzeri sağlam bezle kaplanmış etrafında can halatı bulunan kurtarma vasıtası; eşanlam: cankurtaran simidi.

caraskal (denz. cayraskal) (Alm. *Kettenflaschenzug*, m; Fr. *palan à chaîne*, m; İng. *chain hoist*) **denz.** Gemilerde güvertede veya makine dairesinde insan gücü ile taşınması veya yerinden oynatılması mümkün olmayan yük veya makine parçalarının yerinden kaldırılması veya taşınmasında kullanılan ve el, basınçlı hava veya elektrik kumandalı genellikle taşınabilir, nadiren de sabit durumdaki zincir ve dişli donanımı.

cayılmaz akreditif (Alm. *unwiderrufliches Akkreditiv*, n; Fr. *lettre de crédit irrévocable*, f; *crédit documentaire irrévocable*, m; İng. *irrevocable letter of credit*) **denz.** Alıcı, satıcı ve banka olarak bütün tarafların karşılıklı onayı olmadan iptal edilip değiştirilemeyen, bankanın verdiği akreditif türü; eşanlam: gayri kabili rücu akreditif.

cayraskal bkz. **denz. caraskal**.

cayro pusula (Alm. *Kreiselkompass*, m; Fr. *boussole gyroscopique*, f; *compas gyroscopiques*, m; *gyrocompas*, m; İng. *gyro compass*; *gyroscopic compass*) **denz.** Manyetik özelliği olmayan, Dünya'nın dönüş hareketleri ve cayroskop prensibinden yararlanarak manyetik kuzey yerine gerçek kuzeyi gösteren pusula.

cenova yelken (Alm. *Genua*, f; Fr. *génois*, m; İng. *genoa jib*) **denz.** Yelkenli teknelerde ana yelkenin önünde bir yakası baş ıstıralyaya bağlı olan yelken.

cephane gemisi (Alm. *Munitionsschiff*, n; Fr. *navire de munition*, m; İng. *ammunition ship*) **denz.** Boyu genellikle 120 metre veya daha uzun, denizde seyir halinde iken diğer bir vasıtaya cephaneye transfer edebilecek donanıma sahip gemi.

cevher gemisi (Alm. *Erzfrachter*, m; Fr. *minéralier*, m; İng. *ore carrier*) **denz.** Maden cevheri taşımak için yapılmış kuru dökme yük gemisi.

cezir hali (Alm. *Ebbe*, f; *Niedrigwasser*, n; Fr. *basse mer*, f; *marée basse*, f; İng. *low tide*; *low water*) **denz.** Ayın çekim gücü etkisiyle deniz seviyesinin alçalması, suların çekilmesi; eşanlam: gelgit çekilmesi.

civadra (Alm. *Bugspriet*, n; Fr. *beaupré*; İng. *bowsprit*) **denz.** Yelkenli teknelerde teknenin baş bodoslamasının hemen üzerinden dışarıya doğru eğik olarak uzatılan ve pruva direği ile çubuklarının bağlandığı, üzerine flok yelkenlerinin açıldığı sabit seren, bumba ya da çubuk.

ConBulk gemisi (Alm. *ConBulk*; Fr. *porte-conteneur vraquier*, m; İng. *conbulker*; *container bulk carrier*) **denz.** Hem dökme yük hem de konteyner taşıyan çok maksatlı gemi.

cunda (İng. *arm end of a yard*) **denz.** Yelkenli teknelerde yatay serenlerin her iki ucuna verilen ad.

çabuk bağlaşım (Alm. *schnelle Verkopplung*; Fr. *accouplement rapide*, m; İng. *quick coupling*) **denz.** Hidrolik hortumların birbirlerine veya karşılardaki elemanlara kolayca bağlanabilmesi veya sökülebilmelerini sağlayan, itme ve çekme hareketleriyle çalışan, bağlantı durumunda akışa izin veren, bağlantı olmadığında ise geri döndürmez konumda bulunup akışkanın geçişini önleyen bir bağlantı şekli ve elemanı.

çağrı işareti (Alm. *Stationskennung*, f; *Rufzeichen*, n; Fr. *indicatif d'appel*, m; İng. *call letters*; *call name*; *call sign*; *call signal*) **denz.** Gerek radyo yayınlarının, gerekse telsiz ile iletişim kuran uçak, gemi gibi araçlarının kimliklerini tanımlamak için kullandıkları sayı ve harflerden oluşan karakter dizisi; eşanlam: arama kodu.

çalıklık (Alm. *Harke*, f; Fr. *quête*, f; İng. *rake*) **denz.** Gemilerde pervane dümen ya da baş bodoslamasının düşey bir hatta göre bağlı sapması.

çalkantı perdesi (**denz. çalkantı sacı**) (Alm. *Schlagschott*, n; *Schlingerschott*, n; Fr. *cloison chicane*, m; İng. *swash plate*; *wash bulkhead*) **denz.** Kısmen doldurulmuş tanklardaki mazot, motorin, su gibi maddelerin ağır denizlerde yalpalardan dolayı hareketini asgari dereceye indirmek için tankların içine gemi boyuna doğru konulmuş sac levha.

çalkantı sacı bkz. **denz. çalkantı perdesi.**

çalpara vanası (Alm. *Schwingen Ventil*, n; *Ventil mit Klappe*, n; Fr. *soupape à clapet*, f; *vanne à clapet oscillant*, m; İng. *flap valve*; *swing valve*) **denz.** Gemilerde iç kısımlar ile irtibatlı olan deliklerden deniz suyunun içeri girmemesi için deliklerin ağzına konulan ve bir tarafında menteşeli sac kapak olan bir çeşit tek yönlü vana; eşanlam: çalpara valf.

çamçak (İng. *dipper*) **denz.** Filika ve sandalların sintinelerinde, farş tahtalarının altlarında biriken suları dışarıya atmak için kullanılan metal, plastik veya ağaçtan yapılmış maşrapa.

çamur atma deliği (Alm. *Schlammloch*, n; *Schmutzloch*, n; Fr. *orifice de nettoyage*, m; *trou de vidange*, m; *trou de visite*, m; İng. *mudhole*; *salt door*; *sludge hole*) **denz.** Buhar kazanı ve benzeri ünitelerde oluşan çamurları alabilmek için ünitenin gövdesinde açılmış, üzeri kapaklı küçük pencere veya açıklık.

çanlı şamandıra (Alm. *Glockenboje*, f; Fr. *bouée à cloche*, f; İng. *bell bouy*) **denz.** Denizlerdeki sığ ve kayalık bölgeleri belirtmek için konulan ve üzerinde çan bulunan şamandıra.

çaparız (Alm. *Hindernis*, n; Fr. *intrication*, f; İng. *entanglement*) **denz.** 1. Geminin demir zincirlerinin birbirine dolaşıp karışması. 2. Yapılmakta olan bir işin veya manevranın yapılmasını engelleyici bir durumun ortaya çıkması suretiyle işin veya manevranın yapılmasının gecikmesini veya bir başka manevranın yapılmasını gerektiren durum.

çapraz sevkiyat (Alm. Kreuzverkupplung, f; Cross Docking, m; Fr. cross docking, m; passage à quai, m; İng. cross docking) **1. denz.** Lojistikte, gelen treyler ya da vagonlardan alınıp depolanmadan ve taşıma kabı bazında içerikleri değiştirilmeden müşterilerin gereksinimlerine göre tasnif edilerek başka treyler ya da vagonlara yüklenerak sevk edilmesi işlemi. **2. endst.** Mal ve ürünlerin toplu halde bir dağıtım merkezine geldiği ve buradan gidecekleri yere göre havuzlandıktan sonra palet üzerinde harmanlanıp bekletilmeden gönderildiği, stoklara bağlı döner sermayeyi en aza indirmek olan sevkiyat şekli.

çapraz ticaret (Alm. Kreuzhandel, m; Fr. trafic tiers, m; İng. cross trades) **denz.** Geminin siciline kayıtlı olduğu ülke dışındaki iki ülke arasında verilen gemicilik hizmeti.

çarık bkz. **denz. baş topuk.**

çarkcıbaşı bkz. **denz. başmühendis.**

çarmık (Alm. Want, f; Fr. hauban, m; İng. mainstay; shroud) **denz.** Yelkenli teknelerde ana direk ve gabya çubuklarını borda istikametinde tutmak için halattan ya da telden yapılmış donanım.

çatal pim (denz. kopilya) (Alm. Kurbelkeil, m; Splint, m; Fr. goupille fendue; İng. cotter pin; split pin) **denz.** İki metal parçanın birbirine bağlanmasında kullanılan bükülebilir iki bacaklı metal bağlama elemanı; eşanlam: gupilya.

çekek (Alm. Slipanlage, f; Fr. cale, f; İng. slipway) **denz.** Kıyıya çekilen ya da kıyıda denize atılan teknelerin omurga altlarına konulan özel biçimlendirilmiş kütüklerle yapılan eğimli yol; eşanlam: gemi kızağı.

çekek yeri (Alm. Werft, m; İng. boat yard; boatyard) **denz.** Gerek balıkçı teknelerine karaya çekme ve barınma yeri sağlayan, gerekse teknelerin bakım ve onarımı için küçük çapta olanaklar sunan kıyı yapıları.

çekeme (denz. konteyner) (Alm. Container, m; Fr. conteneur, m; İng. container) **denz.** Aktarma, yükleme ve boşaltması kolay olan; karayolu, demiryolu ve denizyoluyla taşınabilen standart boyutta yük taşıma kapları, taşıyıcı büyük kutu.

çekeme gemisi (Alm. Containerschiff, n; Fr. navire porte-conteneurs, m; İng. container carrier; container ship) **denz.** Standart boyuttaki yük taşıma kapları olan çekermelerin üst üste ve yan yana istif edilerek taşındığı ticaret gemisi; eşanlam: konteyner gemisi.

çekeme istif aracı (Alm. Greifstapler, m; Reachstacker, m; Fr. empileur de conteneurs, m; gerbeur, m; élévateur de conteneurs, m; İng. reach stacker) **denz.** Konteynerlerin istif edilmesini sağlayan kaldırma ve kısa mesafelere taşıma hizmeti veren iş makinesi; eşanlam: konteyner istif aracı.

çekeme kaldırma donatımı (Alm. Container Spreader; Containergeschirr, n; Fr. palonnier, m; İng. container spreader; spreader crane) **denz.** Çekeme sandıklarını köşelerinden kaldırarak rıhtımda istiflemeye veya gemilere yükleyip gemilerden boşaltmada kullanılan çekeme kavrama donatımı; eşanlam: konteyner kaldırma donatımı, traka.

çekeme şasisi (Alm. Containerchassis, n; Fr. châssis du conteneur, m; İng. container chassis) **denz.** Çekermeleri taşımada kullanılan yanları açık düz römork; eşanlam: konteyner şasisi, çekeme taşıyıcı platform.

çekeme taşımacılığı (Alm. Containerisierung, f; Fr. conteneurisation, f; İng. containerisation) **denz.** Yük taşımacılığının standart boyutlardaki çekermelerle yapılması; eşanlam: konteyner taşımacılığı.

çekeme yük istasyonu (Alm. Containerisierte Frachtstation; Fr. magasin de groupage, m; İng. CFS; container freight station) **denz.** Çekermelerin doldurulup boşaltıldığı terminal bölgesi; eşanlam: konteyner yük istasyonu.

çekiç deneyi (Alm. Hammerprobe, f; Fr. épreuve au marteau, f; İng. hammer test) **denz.** Özellikle kötü görümlü boru devrelerine uygulanıp boru ve dirseklerin çürümüş olup olmadıklarını anlamak için borulara sivri uçlu bir çekiçle vurma şeklinde yapılan kontrol.

çekme halatı (Alm. Bootsleine, f; Zugseil, n; Fr. corde de remorquage, f; İng. tow rope; towing rope) **denz.** Deniz ve kara taşıtları gibi araçları yedekte çekmek için kullanılan halat; eşanlam: yedekleme halatı.

çekme ırgatı (Alm. Verholspill, n; Fr. cabestan de remorquage, m; İng. towing capstan) **denz.** Römorkörlerin genellikle orta kısımlarına yerleştirilerek hem sakin hem de ağır denizlerde çekme operasyonunu gerçekleştirmek için kullanılan ırgat.

çene (Alm. *Kimm*, f; Fr. *bouchain*, m; İng. *chine*) **denz.** Daha çok yüksek hızlı teknelerde borda ile karinanın geometrik süreksizlik yaratacak şekilde birleştiği köşe hattı.

çeyrek güverte (Alm. *Quarterdeck*, n; *Vierteldeck*, n; Fr. *gaillard d'arrière*, m; İng. *quarter deck*) **denz.** 1. Askeri gemilerde subaylar için ayrılmış güverte. 2. Gemilerin kıç tarafında biraz yükseltilmiş kıç güverte.

çıkarma gemisi (Alm. *Landungsschiff*, n; Fr. *bateau d'atterrissage*, m; İng. *landing ship; landing vessel*) **denz.** Kıyıya asker veya araç çıkarma amaçlı yapılmış gemi.

çıkış ağızı (**denz. çıkış devresi**) **1.** (Alm. *Wasseraustrittsöffnung*, f; *Wasseraustritt*, m; Fr. *sortie d'eau*, f; İng. *water outlet*) **denz.** Pompa, kompresör gibi ünitelerin akışkanı bastıkları ve emme tarafına göre daha yüksek basınca sahip olan basma devreleri. **2.** (Alm. *Auslaß*, m; Fr. *exutoire*, m; İng. *outlet*) **inş.** Bir akarsu ya da haznedenden suyun çıkışı veya suyun alınması için bırakılan açıklık.

çıkış devresi bkz. **denz. çıkış ağızı.**

çıkış noktası (Alm. *Ursprungspunkt*, m; Fr. *point d'origine*, m; İng. *point of origin*) **denz.** Lojistikte, kargonun yükleyiciden teslim alındığı nokta.

çima (İng. *ends; rope's end*) **denz.** Halatın uç kısmına verilen ad.

çimacı (Alm. *Dockarbeiter*, m; *Hafenarbeiter*, m; Fr. *préposé au quai*, m; İng. *dockman*) **denz.** Gemilerin iskelelere yanaşmaları sırasında halatları iskeleye veren ve kalkışta alan gemi personeli.

çiplak gemi kiralama (Alm. *Bareboat-Charter; Pachtvertrag*, m; Fr. *affrètement coque nue*, m; İng. *bareboat charter; demise charter*) **denz.** Kiracının gemiyi, taşıma hizmeti yapmak amacıyla, 'tüm işletme giderlerinin kendisi tarafından karşılanma koşulu ile donatan' sıfatıyla yapmış olduğu gemi kiralama sözleşmesi; eşanlam: çiplak kiralama.

çifita (İng. *poppets*) **denz.** Geminin inşası veya havuzlanması esnasında gemi kızakta iken gemi dengesini sağlamak amacıyla genellikle geminin baş ve kıç taraflarına konulan payandalar.

çift cidarlı gemi (Alm. *Doppelrumpfschiff*, n; Fr. *bateau à double coque*, m; İng. *double hull ship*) **denz.** Gemi ve çevre güvenliği için çift çeperli olarak inşa edilen, özellikle tanker ve dökme yük gemisi olarak kullanılan gemi.

çift dip (Alm. *Doppelboden*, m; Fr. *double-fond*, m; İng. *double bottom*) **denz.** Gemi dibinde deniz suyu ve yakıt konması için yapılan tekne iç ve dip kaplamaları arasındaki bölme.

çift dip tankı (Alm. *Doppelbodentank*, m; Fr. *cellule de double-fond*, f; İng. *double bottom tank*) **denz.** Gemi çift dip saçları arasında kalan boşluklardaki bünyesel tank.

çift güverteli gemi (Alm. *Doppeldeckschiff*, n; Fr. *bateau à deux ponts*, m; İng. *double decker*) **denz.** İki güvertesi olan gemi.

çipo bkz. **denz. demir çiposu.**

çipolu demir (Alm. *Stockanker*, m; Fr. *ancre à pattes articulées*, m; İng. *stocked anchor*) **denz.** Çipo adı verilen bastona benzer demir çubuğa kaynak edilen ve eskiden kullanılan gemi çapası, çipolu çapa.

çiposuz çapa (Alm. *Stocklosanker*, m; Fr. *ancre sans pattes*, m; İng. *stockless anchor*) **denz.** Çapa kollarının deniz dibindeki çıkıntılara, kuma veya çamura saplanmasını sağlamak üzere çapa kolları ile çapa gövdesi oynak olarak üretilen ve günümüzdeki hemen hemen tüm gemilerde kullanılan çapa çeşidi; eşanlam: çiposuz demir.

çok amaçlı yük gemisi (Alm. *Mehrweckfrachter*, m; *Kombischiff*, n; Fr. *cargo polyvalent*, m; İng. *multi purpose ship*) **denz.** Kereste, balya yük, dökme yük, yapı malzemesi gibi farklı yükleri taşıyabilmek üzere inşa edilmiş gemi.

çok gövdeli tekne (Alm. *Mehrrumpfschiff*, n; Fr. *bateau multicoque*, m; İng. *multi hull ship*) **denz.** Birden fazla gövdeye sahip olan deniz taşıtlarına verilen ortak isim.

çördek yakası (Alm. *Gaffelfal*, m; Fr. *drisse*, f; İng. *peak halyard*) **denz.** Seren yakalarının geriye bakan kısımları; üç köşe yelkenlerde en üstteki pik yakası.

çürük su (Alm. Totwasser, n; Fr. eau morte, f; İng. backwash; dead water) **denz.** Deniz suyunun ya da gölde acı suyun daha yoğun tuzlu bir su katmanının üzerinde karışmadan bulunması ve bu ortamdaki teknenin manevra olanaklarının ve pervanesinin etkinliğinin azalması; eşanlam: ölü su.

D sancağı (Alm. Flagge D, f; Fr. flottant D, m; İng. D flag) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Benden açık bulununuz, manevra yapmakta güçlüğüm çekiyorum." anlamını taşıyan, Delta olarak anılan D harfi sancağı.

dağıtım (Alm. Vertrieb, m; Fr. distribution, f; İng. distribution) **denz.** Bir merkezden nesnelere çeşitli yerlere göndermek eylemi.

dağıtım ağı (Alm. Verteilernetz, m; Vertriebsnetz, m; Fr. réseau de distribution, m; İng. distribution network) **denz.** Lojistikte ürünlerin sevk noktalarından teslim noktalarına kadar geçen süreçte yer alan depo, rota, satış noktası vb. öğelerin tanımlandığı sistem.

dağıtım merkezi (Alm. Verteilerzentrum, n; Vertriebszentrum, n; Fr. centre de distribution; İng. distribution center) **denz.** Tedarikçi veya tedarikçilerden gelen ürünlerin; dağıtıma kadar geçen süre içinde depolama, katma değerli işlemler, elleçleme, ambalajlama ve sevkiyatının yapıldığı lojistik tesis.

dahilde işleme rejimi (Alm. aktive Veredelung, f; Fr. régime du perfectionnement actif, m; İng. inward processing regime) **denz.** Gerek Avrupa Birliği içinde gerekse anlaşmalı üçüncü ülkelerden imalat veya onarım amaçlı ithal edilen hammadde ve ara maddelere ait vergi ve diğer mali yükümlülüklerden bağımsızlık getiren yasal düzenleme.

dahili taşıma bkz. **denz. yurtiçi taşıma.**

dalga dikliği (Alm. Steilheit der Welle, f; Fr. cambrure de la vague, f; İng. wave steepness) **denz.** Dalga yüksekliğinin dalga boyuna oranı.

dalga direnci 1. (Alm. Wellenwiderstand, m; Fr. résistance de rencontre, f; résistance de vagues, f; İng. wave-making resistance) **denz.** Geminin hareketi nedeniyle serbest su yüzeyinde dalgaların oluşumuna harcadığı enerjinin sonucu gemi üzerinde harekete zıt yönde oluşan direnç kuvveti. **2.** (Alm. Wellenwiderstand, m; Fr. traînée d'onde, f; İng. wave drag) **uçk.** Havacılıkta, transonik veya sesüstü akışlarında oluşan şok dalgalarının önemli miktarda enerji ışıması sonucu cisim üzerinde oluşan sürüklenme kuvveti.

dalga enerji spektrumu (Alm. Ozeanwellenspektrum, n; Wellenspektrum, n; Fr. spectre de la houle, m; spectre des vagues, m; İng. wave spectrum) **denz.** Karışık denizi oluşturan dalgaların enerjisinin çeşitli frekanslara dağılımı.

dalga enerji yoğunluğu (Alm. spektrale Energiedichte; Fr. densité d'énergie d'onde, f; İng. wave spectral density) **denz.** Dalga enerji spektrumunun frekanslara göre değerleri ve dağılımını gösteren grafik.

dalga frekansı (Alm. Wellenfrequenz, f; Fr. fréquence de la vague, f; İng. wave frequency) **denz.** Ele alınan bir noktada birim zamanda geçen dalga sayısı.

dalga geri çekilmesi (Alm. Wellenaufbau, m; İng. wave run-down) **denz.** Dalganın tırmanması sonrası yerçekimi etkisiyle deniz tarafına doğru yapmış olduğu harekette kıyı çizgisi ile çekildiği en düşük su seviyesi arasındaki düşey mesafe.

dalga kırılma direnci (Alm. Wellenbrechwiderstand, m; Fr. résistance de déferlantes, f; İng. wave-breaking resistance) **denz.** Geminin dalgaların kırılması sonucu uğradığı direnç.

dalga tepesi (Alm. Wellenberg, m; Fr. crête de la vague, f; İng. wave crest) **denz.** Dalga profilinin en üst noktası.

dalga tırmanması (Alm. Wellenaufbau, m; Fr. montée des vagues, f; İng. wave run-up) **denz.** Dalgalar kırıldığında, momentumlarının bir kısmını önlerindeki suya aktarmaları sonucu kıyı çizgisinden karada ilerledikleri doğrultuda yükselmeleri, dalganın sakin su seviyesinden itibaren yaptığı düşey hareket.

dalgakıran (Alm. Wellenbrecher, m; Fr. brise-lames, m; İng. breakwater) **denz.** Liman ve kıyıları dalga etkisinden korumak ve kıyıların erozyona karşı koymaları gibi amaçlarla yapılan kara ile bağlantısı olan veya olmayan, taş ve beton bloklardan yapılan duvar ya da sedde şeklindeki yapılar.

dalgıç (Alm. Taucher, m; Fr. plongeur, m; İng. diver) **denz.** Özel koruma sağlayan elbisesi ve deniz dibinde hava almasını sağlayıcı ekipmanları sayesinde deniz dibinde araştırma ve iş yapabilen kişi.

dalgıç teknesi (Alm. *Taucherboot*, n; Fr. *bateau de plongeur*, m; İng. *diver boat*) **denz.** Denize dalacak dalgıçlara destek hizmeti verecek donanımları olan tekne.

dalıp-çıkma (Alm. *Hieven*, n; Fr. *pilonnement*, m; İng. *heave*) **denz.** Geminin düşey doğrultuda su içine batıp çıkarak yaptığı öteleme hareketi.

damıtık su pompası (Alm. *destillierte Wasserpumpe*; Fr. *pompe d'eau distillée*, f; İng. *distilled water pump*) **denz.** Gemilerde deniz suyundan ısı değiştiricide elde edilen damıtık suyu, yoğuşturucunun tavasından alarak tatlı su tankına gönderen merkezkaç hareketli pompa.

daneç malzemesi (Alm. *Garnier*, m; Fr. *pardage*, m; *élément d'arrimage*, m; İng. *dunnage*) **denz.** Gemi ambarındaki yüklerin dibe temas etmemesi, ıslanmaması, yük aralarında havalandırma yapılabilmesi veya kolay tahliye edilebilmesi için yükleme sırasında aralarına konulan küçük tahtalar; eşanlam: panyol tahtası.

davlumbaz (Alm. *Radkasten*, m; *Radtrommel*, m; Fr. *caisse de roue à aubes*, m; *tambour de roue à aubes*, m; İng. *paddlebox*) **denz.** Yandan çarklı ve baş pervaneli gemilerde pervane koruyucunun üst kısmı.

değere göre gümrük vergisi (Alm. *ad valorem Tariff*, m; *ad valorem Wertzoll*, m; Fr. *droit ad valorem*, m; *droit de douane ad valorem*, m; İng. *ad valorem customs duty*; *ad valorem duty*) **denz.** Taşınan ya da ithal edilen malın ağırlık, hacim, boyut, miktar gibi fiziksel özelliklerine bakılmaksızın maddi değerinin bir yüzdesine göre alınan gümrük vergisi; eşanlam: ad valorem gümrük vergisi, kıymet esaslı tarife.

değere göre navlun (Alm. *ad valorem Fracht*, f; Fr. *fret ad valorem*, m; İng. *ad valorem freight*) **denz.** Taşımacılık ücretinin, taşınan malın değerine göre belirlendiği sistem.

demir almak (Alm. *Anker lichten*; Fr. *lever l'ancre*; *à hisser l'ancre*; İng. *heave up the anchor*; *hoist anchor*; *raise anchor*; *weigh anchor*) **denz.** Demirlemiş geminin denizdeki demirinin gemiye alınması; eşanlam: demiri vira etmek.

demir atmak (*denz. funda demir*) (Alm. *Anker setzen*; *Anker werfen*; Fr. *jeter l'ancre*; *mouiller l'ancre*; İng. *anchor*; *cast anchor*; *drop anchor*; *let go anchor*) **denz.** Bosaları fora edilmiş demirin ve zincirinin kendi ağırlığı ile denize bırakılması; eşanlam: demiri funda etmek.

demir çiposu (*denz. çipo*) (Alm. *Ankerstock*, m; Fr. *jas*, m; İng. *anchor stock*) **denz.** Gemi demir bedeninin üst tarafında, anelenin altında bulunan ve demir kollarına dik olarak bağlanmış hareketli veya sabit, ağaç veya metal kol.

demir donatımı (Alm. *Ankergereschirr*, m; Fr. *appareaux de mouillage*, m; *appareaux d'ancrage*, m; İng. *anchor equipment*; *anchor gear*; *anchoring gear*; *ground tackle*) **denz.** Geminin demir atmasında ve demir almasında kullanılan düzeneklerin tümü.

demir halatı (Alm. *Ankerleine*, f; Fr. *câble de mouillage*, m; İng. *anchor rope*) **denz.** Küçük teknelerde demirin bağlı olduğu halat.

demir kampanası (Alm. *Schiffsglocke*, f; Fr. *cloche de bord*, f; *cloche de navire*, f; İng. *ship's bell*) **denz.** Geminin demirleme işlerinde, siste ve köprü üstü ile haberleşme durumlarında kullanılan ve geminin baş tarafında bulunan çan; eşanlam: gemi çanı.

demir küresi (Alm. *Ankerball*, m; Fr. *boule de mouillage*, f; *ballon de mouillage*, m; İng. *anchor ball*) **denz.** Denizde çatışmayı önleme tüzüğü kuralları gereği, gemilerin demirli oldukları durumlarda gündeğumundan günbatımına kadar baş taraflarında göstermek zorunda oldukları siyah küre.

demir loçası (Alm. *Ankerklüse*, f; Fr. *manchon d'écubier*, m; *écubier*, m; İng. *hawse pipe*) **denz.** Demir zincirinin akması için açılmış deliklere geçirilmiş madeni oluk.

demir şamandırası (Alm. *Ankerboje*, f; Fr. *bouée d'ancre*, f; İng. *anchor buoy*) **denz.** Gemi ya da tekne çapasının denizin dibinde yatan ve bulunduğu yeri belirleyen şamandıra.

demir tırnağı (Alm. *Ankerflunke*, n; Fr. *oreille*, f; İng. *anchor fluke*) **denz.** Demirin deniz dibine saplanmasını sağlayan demir kollarının ucundaki yassı kısım.

demir yatağı (Alm. *Schweinsrücken*, m; Fr. *flasque d'ancre*, f; *poste de patte d'ancre*, f; İng. *anchor bed*) **denz.** Geminin çipolu demirini, baş kasarada güvertenin hemen kenarında hazırlanmış özel yataklar üzerinde uygun bağlantılarla sabitleyerek dönmesini ve hareket etmesini önleyen küçük platform.

demir yeri bkz. **denz. demirleme yeri.**

demirde yatmak (Alm. *vor Anker liegen*; Fr. *être au mouillage*; İng. *lie at anchor; to be anchored*) **denz.** Geminin demir yerinde demirli durumda bulunması.

demirin taraması (Alm. *treibender Anker*; Fr. *ancres qui draguent le fond*, f; İng. *dragging anchor*) **denz.** Geminin hareketiyle oluşan çekme kuvveti sonucunda demirin deniz dibindeki yerinin değişmesi.

demirin tutması (Alm. *Halten der Anker*, n; Fr. *ancres qui tiennent*, f; İng. *holding anchor*) **denz.** Demir kollarının deniz dibine iyi saplanarak sürüklenmemesi hali.

demirleme ücreti (Alm. *Ankergeld*, n; Fr. *charge de mouillage*, f; İng. *anchorage charge; anchorage dues*) **denz.** Gemilerin demirleme karşılığında limana ödedikleri para.

demirleme yeri (**denz. demir yeri**) (Alm. *Ankerplatz*, m; Fr. *ancrage*, m; İng. *anchorage*) **denz.** Gemilerin demirleyerek güvenli bir şekilde durabilmelerine elverişli olan ve haritalar üzerinde çıpa şekli ile işaretlenmiş deniz alanları.

deneme seferi (Alm. *Probefahrt*, f; *Werftprobefahrt*, f; Fr. *essai en mer*, m; *essai à la mer*, m; İng. *sea trial; shakedown cruise*) **denz.** Bir tekne, gemi, denizaltı gibi deniz aracının inşasından sonra denize elverişliliğini, hızını, manevra yeteneğini, performansını sınamak üzere açık denizde yapılan denemeler; eşanlam: seyir tecrübesi.

deneme seyir hızı (Alm. *See Probefahrt-Geschwindigkeit*, f; Fr. *vitesse d'essai à la mer*, f; İng. *sea trial speed*) **denz.** Geminin inşa edilmesinden sonra, tersaneden denize indirilmesi ve denizde iken ana makinenin tam yoldaki devir sayısının %25 ile %110 arasında belirli sürelerle çalıştırılarak kontrollerinin yapılması.

denge suyu bkz. **denz. balast.**

dengeli dümen (Alm. *Balanceruder*, n; Fr. *gouvernail compensé*, m; İng. *balanced rudder; equipoise rudder*) **denz.** Dümen rodu eksenine dümen ekseninin konum olarak merkezlenmesiyle dümen boğazına etkileyen momentin azaltıldığı dolayısıyla daha düşük kuvvetle döndürülebilen dümen tipi; eşanlam: balanslı dümen.

deniz bisikleti (Alm. *Tretboot*, n; *Waterbike*, n; Fr. *bateau à pédales*, m; İng. *paddle boat; water bike*) **denz.** İnsan gücüyle çalışan, bir tambur ya da kasnak üzerinde döndürülen pedalların suyu itmesiyle hareket eden deniz aracı.

deniz denetçisi (Alm. *Schiffsinspektor*, m; *Seeüberwachungspersonal*, m; Fr. *arpenteur marin*, m; *expert maritime*, m; İng. *marine surveyor*) **denz.** Deniz aracının veya üzerindeki donanımın durumu hakkında değer biçme, gözlemleyerek raporlama yapmak gibi maksatlarla deniz araçlarını inceleme, denetleme veya kontrol etme işlemlerini yerine getiren teknik eleman.

deniz feneri (Alm. *Leuchtturm*, m; Fr. *phare*, m; İng. *lighthouse*) **denz.** Gemileri tehlikelere karşı uyararak için üstlerine sürekli veya yanıp sönen güçlü ışık kaynakları konmuş kule veya yüksek yapı.

deniz hukuku (Alm. *Seerecht*, n; Fr. *droit maritime*, f; İng. *maritime law*) **denz.** Deniz ve denizcilikle ilgili ulusal ve uluslararası hususi düzenlemeler, kurallar bütünü.

deniz jeolojisi (Alm. *Meeresgeologie*, f; Fr. *géologie marine*; İng. *marine geology*) **denz.** Deniz ve okyanus havzalarının jeolojisini araştıran bilim dalı.

deniz kabuklusu (Alm. *Rankenfußkrebs*, m; Fr. *anatif*, m; İng. *barnacle*) **denz.** Sığ deniz sularında yaşayan, gemi ve teknelerin su altındaki gövdeleri gibi sert yüzeylere tutunan, hareket etmeyen, kabuklular (Crustacea) sınıfı üyesi canlılar; eşanlam: kekomoz.

deniz kazası (Alm. *Seeunfall*, m; Fr. *accident marin*, m; *accident maritime*, m; İng. *marine accident; maritime accident*) **denz.** Gemide bir kişinin ölümü veya yaralanması, geminin batması, kaybolması, kayıp sayılması veya terk edilmesi, maddi hasara uğraması, geminin manevradan aciz duruma düşmesi, kıyı veya açık deniz yapısına veya başka bir gemiye çatması veya başka bir gemiyle çatışması, ciddi çevre kirliliğine yol açması gibi olaylar.

deniz mahkemesi (Alm. *Seegerichtshof*, f; Fr. *tribunal maritime*, m; İng. *maritime court*) **denz.** Denizle ilgili davalara bakan yasayla kurulmuş özel ihtisas mahkemesi.

deniz meteorolojisi (Alm. *maritime Meteorologie*; Fr. *météorologie marine*; İng. *marine meteorology*) **denz.** Denizlerdeki hava, rüzgâr ve dalga özellikleri, şiddet ve doğrultularını inceleyen bilim dalı.

deniz mili (Alm. Seemeile, f; Fr. mille marin, m; İng. nautical mile; sea mile) **denz.** Bir büyük daire yayının 1 dakikalık uzunluğuna eşit olan, yaklaşık 1852 metrelik uzunluk ölçüsü birimi.

deniz navlunu (Alm. Seefracht, f; Fr. fret de mer, m; İng. sea freight) **denz.** 1. Denizde taşınan yük. 2. Denizde taşınan yük için ton, metre küp birimi veya konteyner sayısına göre alınan taşıma ücreti.

deniz özkaynakları (Alm. Marine- Ressourcen, pl; Fr. ressources marines, pl; İng. marine resources) **denz.** Deniz içindeki canlı ve cansız özkaynakların tümü.

deniz raporu (Alm. Seeprotest, m; Fr. rapport de mer, m; İng. captain's protest; ship's protest) **denz.** Sefer sırasında oluşan hasarla ilgili olarak kaptanın isteğiyle sefer sonunda ilgililerce tutulan rapor.

deniz riskleri (Alm. Gefahren der See, pl; Seegefahren, pl; Seeriziken, pl; Fr. fortunes de mer, pl; périls de la mer, pl; İng. maritime perils; perils of the sea) **denz.** Geminin denizde karşılaşacağı başka gemilerle çarpışma, batığa çarpma, çok kuvvetli fırtına ile karşılaşma, batma, kıyıya oturma gibi olaylar ve kazalar; eşanlam: deniz muhataraları, deniz tehlikeleri.

deniz sağlık bildirimi (Alm. Seegesundheitserklärung, f; Fr. déclaration maritime de santé; İng. maritime declaration of health) **denz.** Yabancı limanlardan gelen bir geminin, ziyaret ettiği limanlar, yolcu sayısı, hasta ya da ölen yolcu olup olmadığı, enfeksiyon görülüp görülmediği gibi sağlık bilgilerinin yer aldığı bildirim.

deniz sandığı (Alm. Saugkasten, m; Seewasserkasten, m; Fr. caisse de prise d'eau, f; prise d'eau à la mer, f; İng. Kingston's chest; sea chest; seaman's chest; suction box) **denz.** Deniz suyunun gemiye giriş devresinin ağız kısmında bulunan süzgeçli kutu; eşanlam: kinistin sandığı.

deniz sandığı süzgeci (Alm. Seekistenfilter, m; Seenbrustfilter, m; Fr. filtre de prise d'eau à la mer, m; İng. Kingston filter; sea chest filter) **denz.** Deniz sandığı vanası ile devre vanası arasında bulunan ve gemiye giren deniz suyu içindeki pislikleri temizleyerek tutan bir çeşit temizleme elemanı.

deniz sandığı vanası (Alm. Seehahn, m; Flutventil, n; Seeventil, n; Fr. vanne de du prise d'eau, f; vanne de Kingston, f; İng. Kingston valve; sea cock) **denz.** Gemide soğutucu akışkan olarak kullanılan deniz suyunun geminin dip taraflarından gemiye girdiği yerdeki vana; eşanlam: kinistin vanası.

deniz seviyesi (Alm. Wasserstand, m; Fr. niveau de la mer, m; İng. sea level) **denz.** Kara ile denizin birleştiği ve yüksekliğinin sıfır olarak kabul edildiği sakin su yüzeyi.

deniz seyir haritası (Alm. Meereskarte, f; nautische Karte, f; Seekarte, f; Fr. carte de navigation maritime, f; carte nautique, f; carte navale, f; İng. marine chart; nautical chart; navigational chart) **denz.** Deniz ulaşımında kullanılmak üzere hazırlanmış kıyı şeridi, şamandıra, fener, derinlik, kayalık ve mesafeleri belirten özel harita.

deniz sigortası (Alm. Seetransportversicherung, f; Seeversicherung, f; Versicherung für den Überseetransport, f; Fr. assurance marine, f; İng. marine insurance) **denz.** Başlangıç noktası ile varış noktası arasında gemiye, kargoya, rıhtım ve iskele gibi tesislere gelebilecek zarar ve kayıplara karşı güvence sağlayan sigorta türü; eşanlam: deniz taşımacılığı sigortası.

deniz subayı (Alm. Marineoffizier, m; Fr. officier naval, m; İng. naval officer) **denz.** Deniz kuvvetlerinde görevli rütbeli asker sınıfı.

deniz suyu atıcısı (Alm. Seenwasserauswerfer, m; Fr. éjecteur d'eau de mer, m; İng. brine ejector; sea water ejector) **denz.** Buharlaştırıcılarda, deniz suyunun içinden geçirildiği ve içindeki lüle veya ağız deliği ile hızın artıp basıncın azalmasıyla yaratılan vakum sayesinde ısı değiştiricideki deniz suyunun fazlasını atarak deniz suyu seviyesini sabit tutan eleman, seviye ejektörü.

deniz tabanı (Alm. Meeresboden, m; Meeresgrund, m; Ozeanboden, m; Fr. fond de la mer, m; lit marin, m; plancher océanique, m; fonds marins, pl; İng. sea bed; sea bottom; sea floor; seabed ocean floor) **denz.** Denizin altında bulunan deniz dip tabakası.

deniz taşımacılığına uygun sular (Alm. schiffbares Gewässer, pl; Fr. les eaux navigables, pl; İng. navigable waters) **denz.** Geleneksel olarak tüm gemilerin seferleri için yeterince derin ve geniş olan, temiz su yasaasının kesin hükümleri ile korunan sular.

deniz teknolojisi (Alm. Meerestechnik, f; Fr. techniques de génie océanographique, f; İng. ocean engineering) **denz.** Denizi ulaştırma, hayatı devam ettirme ve dinlenme sahası olarak kullanmak ve deniz özkaynaklarından faydalanmak için uygulanan mühendislik çalışmalarının tümü.

deniz terminali (Alm. Seeterminal, n; Fr. terminal marin; İng. marine terminal) **denz.** Gemilere limanlarda yükleme boşaltma, depolama ve diğer hizmetleri vermek üzere geliştirilmiş alan.

deniz ticaret hukuku (Alm. maritimes Seehandelsgesetz; Fr. droit commercial maritime, m; İng. maritime commercial law) **denz.** Denizde kazanç elde etmeye yönelik faaliyetlerle ilgili hukuki düzenlemeler.

deniz ticaret odası (Alm. Schifffahrtskammer, f; Fr. chambre de la marine, f; İng. chamber of shipping) **denz.** Deniz ticareti ile ilgili konularla uğraşan denizcilerin oluşturduğu ticari birlik odası.

deniz ticareti (Alm. Seehandel, m; Schiffgeschäft, n; Fr. commerce maritime, m; İng. maritime business; sea-borne trade; shipping business) **denz.** Denizyolu taşımacılığı ile oluşan ticaret.

deniz tutması (Alm. Seekrankheit, f; Fr. naupathie, f; mal de mer, m; İng. sea sickness) **denz.** Dalgalı denizlerde gemilerin yalpa yapması sonucunda insanların rahatsızlanması.

deniz yosunu (Alm. Seetang, m; Seegrass, n; Fr. varech, m; İng. seaweed) **denz.** Denizlerde yetişen çoğunlukla kıyı, kayalık ve deniz dibinde görülen bitki türü.

denizaltı (Alm. U-boot, n; Unterseeboot, n; Fr. sous-marin, m; İng. submarine) **denz.** Deniz yüzünün altında seyir yapabilmek üzere inşa edilmiş, dizel elektrik veya nükleer güç ile sevk edilebilen gemi.

denizaltı boru hattı (Alm. Unterwasser-pipeline, f; Fr. tuyautage sous-marin, m; İng. underwater pipeline) **denz.** Petrol veya doğalgaz taşımak için deniz dibine döşenmiş boru hattı.

denizaltı kablosu (Alm. Unterwasserkabel; Fr. câble sous-marin, m; İng. submarine cable; underwater cable) **denz.** Denizin dibinden döşenmiş iletişim ya da elektrik enerji nakil kablosu.

denizbilim (Alm. Meereskunde, f; Ozeanographie, f; Fr. océanographie, f; sciences maritimes, f; İng. marine science; oceanography) **denz.** Okyanus ve denizlerin fiziksel, kimyasal, jeolojik ve biyolojik özellikleri üzerine deneysel ve teorik araştırmalar yapan bilim dalı; eşanlam: oşinografi.

denizci (Alm. Matrose, m; Fr. matelot, m; İng. sailor; seafarer) **denz.** Gemide çalışanlar, gemi adamı.

denizci bağı (Alm. Schifferknoten, m; Fr. noeud marin; İng. boating knot; sailor's knot) **denz.** Halat ve incelerin kuvvetlerinden kaybetmeden çıma/bedenlerine kolayca volta ve fora olabilecek şekilde yapılan denizciliğe özgü düğümler; eşanlam: gemici düğümü.

denizcilikle ilgili (Alm. nautisch; seemännisch; Fr. nautique; İng. nautical) **denz.** Denizciliğe veya denize ait.

denize çıkış vanası (Alm. Über bord Ausgussventil, n; Fr. soupape de décharge à la mer, f; İng. overboard discharge valve) **denz.** Gemilerde soğutma suyu pompaları tarafından denizden emilip ısı değiştiriciden geçtikten sonra tekrar denize boşaltılan deniz suyunun denize aktıldığı boru çıkışına yerleştirilmiş çek vana.

denize elverişlilik (Alm. Seefähigkeit, f; Fr. état de navigabilité, m; İng. seaworthiness) **denz.** Geminin tekne, makine, donanım ve personel yönünden yeterli olup yük ve yolcu taşımaya hazır olması.

denize elverişlilik belgesi (Alm. Seetüchtigkeitszeugnis, n; Fr. certificat de navigabilité, m; İng. certificate of sea worthiness) **denz.** Liman idari sınırlarını geçerek sefer yapacak her tür ticaret gemisinin limandan ayrılışında liman başkanlığı tarafından düzenlenen ve gemiadamları, donatımı, yolcu sayısı, yükün cinsi, yakıtı, kumanyası, can kurtarma, yangından korunma, yangın söndürme, seyir donanımları, yükleme durumu gibi zorunlu belgelerinde beyan edilen hususlara uygunluklarının tespit edildiğini, seyre izin verildiğini gösteren harca tabi belge; eşanlam: yola elverişlilik belgesi.

denizyolu (Alm. Seeweg, m; Fr. route maritime, m; İng. seaway) **denz.** Deniz seyirinde izlenen ve çeşitli rotalardan oluşan yol.

denizyolu konşimentosu (Alm. Seefrachtbrief, m; Seekonnossement, m; Fr. connaissance maritime, m; İng. maritime bill of lading; ocean bill of lading) **denz.** Kargonun ulusal ya da uluslararası denizyolu ile sevk edileceğini belirten belge.

denizyolu taşımacılığı (Alm. Schifffahrt, f; Fr. transport maritime, m; İng. maritime transport) **denz.** Denizler, iç suyuolları, göller ve ırmaklar üzerinde gemi, mavnalı, yelkenli gibi deniz araçları ile ticari, askeri ya da rekreasyon amaçlı olarak insan ve yük taşınması.

denkleşme merkezi (Alm. *Metazentrum*, n; Fr. *métacentre*, m; İng. *metacenter*) **denz.** Gemi stabilitesinde, geminin meyilli ya da trimli durumu ile dik durumdaki hacim merkezlerinden geçen (meyilli durumda enine, trimli durumda ise boyuna denkleşme merkezi adını alan) düşey hatların kesişim noktası; eşanlam: metasantr noktası.

denkleşme yüksekliği (Alm. *metazentrische Höhe*; Fr. *hauteur métacentrique*, f; İng. *metacentric height*) **denz.** Gemilerin denge kararlılığını belirlemek için kullanılan, gemi ağırlık merkezi G ile denkleşme merkezi M arasındaki düşey uzaklık, GM; eşanlam: metasantr yüksekliği.

deplasman (Alm. *Wasserverdrängung*, f; *Deplacement*, n; Fr. *déplacement*, m; İng. *displacement*; *displacement of a vessel*; esk. *maimahreç*) **denz.** Belirli bir durumda yüzen bir geminin taşıdığı, ton veya metreküp olarak ifade edilen suyun miktarı.

deplasman hacmi (Alm. *Fördervolumen*, n; *Verdrängungsvolumen*, n; Fr. *volume de déplacement*, m; İng. *displacement volume*) **denz.** Geminin yüzdüğü su hattı altında kalan kısmının hacmi, bir başka deyişle geminin yerdeğişimine yol açtığı sıvının hacmi.

deplasman tonajı (Alm. *Verdrängungstonnage*, f; Fr. *tonnage de déplacement*, m; İng. *displacement tonnage*) **denz.** Bir geminin, yüzerken taşımış olduğu suyun ağırlığına eşit olan, içindekilerle beraber sahip olduğu toplam ağırlık; eşanlam: deplasman ağırlığı, maimahreç tonajı.

depo yönetim sistemi (Alm. *Lagerverwaltungssystem*, n; Fr. *système de gestion d'entrepôt*, m; İng. *warehouse management system*) **denz.** Bir depoya gelen ürünlerin kabulünden sevk edilmesine kadar olan tüm süreci, dış saha yönetimi dahil, bilgisayar ortamında ve otomatik tanıma teknolojilerini kullanarak kaydedip raporlayan, kaynakların takibini ve planlanmasını, personelin görevlendirilmesini sağlayan yazılım sistemi; eşanlam: ambar yönetim sistemi.

derin döşek (Alm. *hohe Bodenwrange*; Fr. *plancher profond*; İng. *deep floor*) **denz.** Gemi dibinde ek pekiştirme gerektiren yerlerde olağan postalardan daha kalın postaları omurgaya bitişiren döşek.

derin kemere (Alm. *Decksdalben*, m; Fr. *barrot porque*, m; İng. *web beam*) **denz.** Gemilerin güverte sacları altındaki enine destek öğelerinden büyük olanı.

derin posta (Alm. *Seitenrahmen*, m; Fr. *porque*, f; İng. *side transverse*; *web frame*) **denz.** Olağan postalardan daha büyük boyutlu gemi enine destek öğesi.

derin suların yüzeye yükselişi (*tar. divergens*) (Alm. *Auftrieb des Tiefenwassers*, m; Fr. *remontée des eaux froides*, f; *remontée d'eaux profondes*, f; *courant ascendant*, m; İng. *upwelling*; *upwelling current*; *upwelling of cold water*) **denz.** Okyanuslarda, rüzgârın etkisiyle Ekman taşınması sonucu soğuk, yoğun ve besice zengin derin suların yukarı çıkıp sıcak ve besince fakir suların yerini alma hareketi; eşanlam: su kütesinin yüzeye yükselişi.

derinlik 1. (Alm. *Seitenhöhe*, f; *Tiefe*, f; Fr. *creux*, m; İng. *depth*) **denz.** Gemilerin dibinden güvertesine kadar olan düşey yükseklik. **2.** (Alm. *Tiefe*, f; Fr. *profondeur*, f; İng. *depth*) **müh.** 1. Bilgisayar grafiğinde ve geometride, genişlik, yükseklik ve derinlik olarak adlandırılan üç boyutlu gösterimdeki boyutlardan biri. 2. Çizge kuramında bir ağacın düğümünün köke olan uzaklığı.

deste 1. (Alm. *gespannt*; Fr. *raide*; İng. *taut*) **denz.** Halat veya zincirin gergin durumuna verilen ad. **2.** (Alm. *Bund*, m; Fr. *mèche*, f; İng. *bunch*; *deck*) **müh.** Aynı cinsten onluk bir küme.

destroyer bkz. **denz. muhrip.**

dev petrol tankeri (Alm. *Ultra großer Erdöltanker*; Fr. *ultra gros porteur*, m; İng. *ultra large crude carrier*) **denz.** 320.000 (dwt) üzerinde net ağırlık tonajı kapasitesine sahip ham petrol tankerlerine verilen ad.

deveboynu (Alm. *Klau*, f; *Gänsehals*, m; *Schwänenhals*, m; Fr. *col-de-cygne*, m; *col de cygne*, m; İng. *goose neck*; *gooseneck*) **denz.** Gemi ambarlarının havalandırma borularından, ventilasyon çıkışlarından su girmesini engellemek üzere 180° kıvrımlı, ters U şekli verilmiş boru elemanı.

devir dairesi (Alm. *Wendekreis*, m; Fr. *cercle de gyration*, m; İng. *turning circle*) **denz.** Gemi tam yol giderken dümenin sancak ya da iskeleye tam basılması (alabanda) sonucu 360 derece dönerek çizdiği daire.

devredilebilir akreditif (Alm. *übertragbares Akkreditiv*, n; Fr. *lettre de crédit transférable*, f; İng. *transferable letter of credit*) **denz.** Lehtarın hak ve sorumluluklarını, bir veya birden fazla lehtara devredilebildiği akreditif türü; eşanlam: devredilebilen akreditif.

devvar cam (Alm. Kent-Scheibe, f; Klarsichtscheibe, f; Schleuderscheibe, f; Fr. fenêtre tournante, f; hublot tournant, m; İng. clear view screen; clearview screen) **denz.** Gemilerde köprü üstünde yağışlı havalarda iyi görüş sağlamak için bir motorla döndürülen yuvarlak cam disk.

dış kaplama açınımi (Alm. Plattenabwicklungszeichnung, f; Fr. plan de développement de bordé, m; İng. shell expansion plan) **denz.** Gemi teknesinin eğrisel yüzeyini oluşturan levhaların düz levha halindeki açınımi.

dış liman (Alm. Reede, f; Außenhafen, m; Fr. rade, f; avant-port, m; İng. outer harbour; roads; roadstead) **denz.** Gemilerin demirde kalabileceği liman dışındaki bölge veya limanın denize bakan kısmı.

dış saha yönetimi (Alm. Lagerplatzverwaltung, f; Stellplatzverwaltung, f; Fr. système de gestion de l'entrepotage, m; İng. yard management system) **denz.** Bir antrepo, dağıtım merkezi ya da üretim tesis sınırları içine giren tüm taşıt ve kişilerin, trafik akışı, park alanlarının kullanımı, güvenlik zincirinin korunması gibi tanımlanmış süreç ve kurallara uyulmasının sağlanması ve buna destek olan yazılım sistemi.

dış ticaret (Alm. Außenhandel, m; Auslandsgeschäft, n; Fr. commerce extérieur, m; İng. external trade; foreign trade) **denz.** Malların ve sermayenin ulusal sınırların dışına veya dışarıdan ülkeye girmesinden oluşan mal ve sermaye dolaşımı.

dibi açılır mavna (Alm. Baggerschute, f; Fr. chaland à clapets, m; İng. hopper barge) **denz.** Kum, çakıl, çamur gibi yükler taşıyan ve boşaltma işlemi dibindeki açılır kapakları ile yapan mavna.

dik vento (Alm. Dirk, f; Fr. balancine, f; İng. boom stay; topping lift) **denz.** Bumbaları, serenleri, direklere asmak ve istenilen açılarda tutmak, indirmek ve kaldırmak için cundalarından direklere alınan halatlar.

dikeyle arası boy (denz. kaimeler arası boy) (Alm. Länge zwischen den Loten, f; Fr. longueur entre les perpendiculaires, f; İng. length between perpendiculars) **denz.** Yüklü su hattının gemi baş bodoslamasını kestiği nokta ile dümen eksenindeki gemi boyu.

dikme (denz. puntel) 1. (Alm. Deckstütze, f; Raumstütze, f; Fr. pilier, m; poteau, m; İng. pillar; stanchion) **denz.** Gemilerde güverte ve kemerelerini, mimaride üzerindeki yapı yüklerini, yeraltı madenciliğinde, taban ile tavan arasında yerleştirilip arazi yükünü taşıyan ince, uzun düşey eleman. 2. (Alm. Normale, f; Fr. droite normale, f; İng. normal line) **müh.** Bir noktadan bir çizgiye ya da bir yüzeye dik açı altında inen doğru.

dinamik denizbilim (Alm. dynamische Ozeanographie; Fr. océanographie dynamique, f; İng. dynamical oceanography) **denz.** Su kütlelerinin oluşumunu, kaynak bölgelerini, hareketlerini ve devingen yapısını inceleyen deniz bilimi.

dinamik konumlandırma (Alm. dynamische Zuordnung; Fr. positionnement dynamique, m; İng. dynamic positioning) **denz.** Platformun veya geminin, derin suda demirlenmeden belirli bir konumda kalmasını sağlama işlemi.

dingi (Alm. Dingi, n; Fr. petit canot; annexe, f; İng. dinghy) **denz.** Kürekli küçük teknelere ya da tek direkli ve hareketli salmalı küçük yelkenlilere verilen genel ad; eşanlam: patalya.

dinlendirme tankı (Alm. Absetztank, m; Fr. caisse de décantation, f; İng. settling tank) **denz.** Gemilerde yakıt içerisindeki su ve çamurun ayrıştırılması amacıyla yakıtın ısıtılıp dinlendirilerek daha fazla yoğunluğa sahip olan su ve çamurun dibe çökmesiyle tahliye edilmesinin sağlandığı tank.

dinlenme limanı (Alm. Entspannungshafen, m; Fr. port de loisirs, m; İng. recreation port) **denz.** Özellikle yolcu gemileri için tasarlanmış, gün boyunca yolcuların liman kentindeki eğlence ve aktivitelerden yararlanabilecekleri ancak gece konaklamasının gemide yapıldığı limanlara verilen isim.

dip kaplaması (Alm. Bodenplatte, f; Fr. bordé des fonds, m; İng. bottom plate; bottom plating) **denz.** Döşeklerin alt kısmını örten saç kaplama.

dip tankı (Alm. Tieftank, m; Fr. cale à eau, f; compartiment étanche, m; İng. deep tank) **denz.** Gemi dip kısmında sıvı yakıt, deniz suyu ve bazı sıvı yüklerin konulduğu bölme; eşanlam: dip sarnıcı.

dip tarama (Alm. Ausbaggern, n; Fr. dragage, m; İng. dredging) **denz.** Deniz dibinin taranarak deniz trafiğine elverecek şekilde derinleştirilmesi.

diri gemi (Fr. navire stable, m; İng. stiff ship) **denz.** Ağırlık merkezi G ile denkleme merkezi M arasındaki mesafenin büyük olduğu, dolayısıyla büyük bir doğrultucu moment koluna sahip gemi.

dirisa (*İng. shift; veer*) **denz.** Denizcilikte yön değiştirmek; örneğin, rüzgârın yön değiştirmesi, bumbanın yön değiştirmesi.

doğal liman (*Alm. natürlicher Hafen; Fr. port naturel; İng. natural harbour*) **denz.** Doğal konumuyla gemilerin güvenli olarak yanaşıp barınacağı liman.

doğalgaz gemisi (*Alm. Erdgastanker, m; Flüssiggastanker, m; Fr. méthanier, m; transporteur de gaz naturel liquéfié, m; İng. liquefied natural gas carrier; LNG carrier*) **denz.** Sıvılaştırılmış doğalgaz taşıyan gemi; eşanlam: LNG gemisi.

doğrudan temsil (*Alm. direkte Vertretung, f; Fr. représentation directe, f; İng. direct representation*) **denz.** Firma sahipleri ile bunların adına ve hesabına hareket eden gerçek ya da tüzel kişilerin gümrük işleri yetkileri.

doğrultucu moment kolu (*Alm. Hebelarm, m; Fr. bras de redressement, m; İng. righting lever*) **denz.** Meyil etmiş geminin ağırlık merkezinin, kaldırma kuvvetinin etki noktasından geçen düşeye olan mesafesi ile belirlenen ve gemiyi tekrar ilk denge konumuna getirmeye çalışan-ağırlık kuvveti ile kaldırma kuvveti çiftinin yarattığı-momentin kolu.

doğrusal hareketli kompresör (*Alm. Kolbenkompressor, m; Fr. compresseur alternatif, m; compresseur à piston, m; İng. piston compressor; reciprocating compressor*) **denz.** Pistonların havayı doğrusal hareketle emerek belli bir basınç değerine kadar sıkıştırdığı pistonlu tip kompresör; eşanlam: emme basma kompresör.

dolaşım belgesi (*Alm. Warenverkehrsbescheinigung, f; Fr. certificat de circulation des marchandises, m; İng. movement certificate*) **denz.** Avrupa Birliği ile ticaret antlaşması olan bir ülkenin bir Avrupa Birliği ülkesinden mal ithal ederken elverişli gümrük vergisi uygulanması için gereken belge.

dolaylı temsil (*Alm. indirekte Vertretung, f; Fr. représentation indirecte, f; İng. indirect representation*) **denz.** Gümrük müşaviri iş paydaşı olan bir gerçek ya da tüzel kişinin lehine, ama kendi adını kullanarak, dolayısıyla bildirimde bulunan kişi ya da kuruluş olarak görünerek hareket etmesi.

dolgu havası (*Alm. Ladeluft, f; Fr. air de suralimentation, m; İng. charge air*) **denz.** İçten yanmalı motorların silindirlerine diş ortamdan emilen atmosferik hava.

dolu döşek (*Alm. volle Bodenwrange; Fr. tôle varangue, f; İng. floor plate; solid floor*) **denz.** Gemi çift dibini enine doğrultuda destekleyen ve sadece levhadan oluşup üzerinde adam geçme delikleri bulunabilen ana mukavemet elemanı.

dolu ve tam yüklü (*Fr. chargement plein et complet, m; İng. full and complete cargo; full and down cargo*) **denz.** Tam yüklü olarak geminin ilgili yük hatlarına, yani Plimsol işaretlerine kadar batmış olması.

donanma (*Alm. Marine, f; Fr. marine, f; forces navales, pl; İng. navy*) **denz.** Belirli bir misyon için toplu olarak görevlendirilen savaş gemileri grubu.

donanma limanı (*Alm. Kriegshafen, m; Marinehafen, m; Fr. port naval; İng. naval port*) **denz.** Askeri amaçla kullanılan liman.

dosdoğru (*Alm. genau voraus; genau vorwärts; Fr. droit devant; İng. dead ahead*) **denz.** Bir uçak ya da geminin sapmadan bulunduğu rotada ilerleme komutu.

dökme yük çekermesi (*Alm. Großbehälter, m; Massengut-Behälter, m; Fr. porte-conteneurs vraquier, m; İng. bulk container*) **denz.** Tahıl, taneli madde, un şeker, suni gübre gibi kuru dökme yükleri ambalajsız olarak taşıyan konteynerler.

dökme yük gemisi (*denz. dökme*) (*Alm. Massengutschiff, n; Fr. vraquier, m; İng. break bulk ship; bulk carrier; bulker*) **denz.** Kömür, tahıl, çimento ve maden cevheri gibi dökme yükleri taşıyan gemi.

dökme bkz. **denz. dökme yük gemisi.**

dönüş hattı (*Alm. Rücklaufleitung, f; Fr. ligne de retour, f; İng. return line*) **denz.** Hidrolik sistemlerde hidrolik motoru döndürerek veya silindir pistonunu hareket ettirerek iş üretmiş olan yağın, işini bitirdikten sonra tanka dönüş yaptığı motor veya silindir ile tank arasındaki devre.

draft bkz. **denz. su çekimi.**

draft sörvey (Alm. Schiffseiche, f; İng. draft survey) **denz.** Deniz taşıtları ile taşınan, özellikle ticari malların yüklenmesinde ve/veya boşaltılmasında, suyun kaldırma kuvveti prensibinden yola çıkılarak deniz taşıtının ağırlığını bulmak amacıyla kullanılan bir tartım yöntemi; eşanlam: su çekimi ölçümü.

duba (Alm. Boje, f; Fr. bouée, f; İng. buoy) **denz.** 1. İçi boş, her yanı kapalı, suyun üstünde yüzen bir tür büyük şamandıra. 2. Yük taşımak veya köprü kurmak için kullanılan altı düz bir tür deniz aracı.

dubalı tarak gemisi (Alm. Schwimmbagger, m; Fr. drague flottante, f; İng. floating dredger) **denz.** Gövdesi duba şeklinde olan deniz dibi tarama gemisi.

duman yolu bkz. **denz. baca yolu.**

durma uzaklığı 1. (Alm. Anhalteweg, m; Fr. distance d'arrêt, f; İng. head reach; headreach; stopping distance) **denz.** Geminin tam yol ileri seyri sırasında deneme amaçlı olarak veya olası bir çatışmanın önlenmesi için ana makinenin tornistana alındığı nokta ile geminin tam olarak durduğu nokta arasındaki –gemi başlangıç ilerleme yönü doğrultusunda – mesafe; eşanlam: durma mesafesi. **2.** (Alm. Anhalteweg, m; Fr. distance d'arrêt, f; İng. stopping distance) **inş.** Hareket halindeki herhangi bir aracın herhangi bir dış etken olmadan hareket halinden duruncaya kadar kat ettiği uzaklık.

duruş gücü (Alm. Überlebensfähigkeit, f; Fr. capacité de survie, f; İng. survivability) **denz.** Bir geminin alacağı yaralara karşı su üzerinde kalabilme yeterliliği. Savaş gemilerinde duruş gücü birçok su geçirmez bölmeler ile yükseltilmiştir.

dümen (Alm. Ruder, n; Fr. gouvernail, m; İng. rudder) **denz.** Hava ve suda hareket eden araçlara, geçen akışkanın yönünü değiştirerek ters yönde döndürme momenti sağlayan ve araca yön vermede kullanılan düzeneç.

dümen alanı (Alm. Ruderfläche, m; Fr. surface du gouvernail, f; İng. rudder area) **denz.** Dümen yelpazesinin yanal alanı.

dümen anası (denz. dümen rodu) (Alm. Ruderschaft, f; Fr. mèche de gouvernail, f; İng. rudder stock) **denz.** Dümenin dönüşünü sağlayan ve dümen dönme ekseninden geçen mil; eşanlam: dümen rodu.

dümen anası yuvası (Alm. Rudderkoker, m; Fr. jaumière, f; İng. rudder trunk) **denz.** Dümen anasının içinden geçtiği, su sızdırmaz koruyucu yuva; eşanlam: dümen kovanı.

dümen başı (Alm. Ruderkopf, m; Fr. tête de gouvernail, f; İng. rudder head; rudderhead) **denz.** Yekenin dümene bağlandığı en üst kısım.

dümen dolabı (Alm. Ruderrad, n; Fr. roue de gouvernail, f; İng. steering wheel) **denz.** Dümen yekesine bağlı mekanizmayı çevirebilmek için yapılmış olan aygıt.

dümen donanımı (Alm. Ruderanlage, f; Fr. appareil à gouverner, m; İng. steering gear) **denz.** Gemilerde dümen yekesi ile dümen dolabı arasında kalan tel halat mekanizma, uskurlu şaft ve kollar ile bunların geçtikleri makaralı sistemin tümüne verilen isim.

dümen evi (Alm. Radhaus, n; Fr. timonerie, f; İng. wheelhouse) **denz.** Gemilerde dümenin kontrol edilmesi için gerekli donanımın bulunduğu ve köprüüstünün de parçası olabilen bölüm.

dümen iğneciği (Alm. oberes Ruderscharnier; Fr. auguillot, m; İng. bearing pintle; rudder pintle) **denz.** Dümenleri kış bodoslamaya tutturmak için kullanılan menteşe sisteminde düşey yuvaların içinden geçen vida ya da mil.

dümen iğnecik yatağı (Alm. unteres Ruderscharnier; Fr. fémelot, m; İng. gudgeon) **denz.** Dümenleri kış bodoslamaya tutturmak için kullanılan menteşe sisteminde iğneciğin geçtiği yuva.

dümen kilidi (Alm. Ruderschloss, n; Fr. clef de gouvernail, f; İng. rudder lock) **denz.** Gemilerde dümen konumunu sabitlemeye yarayan, dümenin sancak veya iskeleye istem dışı dönmesini engellemek amacıyla kullanılan metal kol veya özel donanım parçası.

dümen kolu (Alm. Ruderarm, m; Fr. bras de gouvernail, m; İng. rudder arm) **denz.** Dümeni hareket ettiren yatay kol.

dümen makinesi (Alm. Rudermaschine, f; Fr. servo moteur du gouvernail, m; İng. steering engine) **denz.** Dümen yekesinin hareketini sağlayan ve genellikle hidrolik ve elektrik kontrollü çalışan bir gemi yardımcı makinesi.

dümen momenti (Alm. Rudermoment, n; Fr. moment du gouvernail, m; İng. rudder moment) **denz.** Dümenin gemiyi döndürmek için yarattığı moment.

dümen müşiri (Alm. Trimmfaden, m; Fr. axiometre, m; İng. helm indicator; rudder angle indicator; telltale) **denz.** Dümenin konumunu kaptan köşkünde ya da geminin idare edildiği başka bir yerde gösteren elektromekanik düzeneç.

dümen rodu bkz. **denz. dümen anası.**

dümen suyu (Alm. Hecksee, f; Nachstrom, m; Heckwasser, n; Kielwasser, n; Fr. sillage, m; İng. wake) **denz.** Su içerisinde belirli bir hızla ilerleyen geminin ya da bir cismin arkasında kalan sınır tabakası içindeki akım; eşanlam: gemi izi.

dümen topuğu (Alm. Ruderhacke, f; Skeg, n; Fr. talon de gouvernail, m; İng. rudder heel; rudder skeg) **denz.** Dümenin iğnecik ya da mesnedi üzerine oturduğu ucu.

dümen yatağı (Alm. Ruderschaft Stopfbüchse, f; Ruderspurlager, n; Fr. coussinet de gouvernail, m; İng. rudder bearing) **denz.** Dümen miline (roduna) civatalanarak dümenin tekne tarafından taşınmasını sağlayan yatak.

dümen yelpazesi (denz. yelpaze) (Alm. Ruderblatt, n; Fr. safran, m; İng. rudder blade) **denz.** Gemilerde dümenin hareketli kısmını oluşturan hidrodinamik profil kesitli, esas ana parçası.

dümen zinciri (Alm. Steuerkette; Ruderchette, f; Fr. chaîne de drosse, f; İng. steering chain; tiller rope) **denz.** Teknelerde ve gemilerde dümenin kumandası için dümen dolabını dümene bağlayan zincir.

dümenci (Alm. Rudersman, m; Steuerman, m; Fr. timonier, m; İng. helmsman; steersman) **denz.** Gemi kaptanından aldığı emirleri uygulayarak ve geri beslemeli şekilde kaptanla haberleşerek gemiyi rotasında tutup ona istenen manevraları yaptıran gemi adamı.

dümensuyu katsayısı (İng. wake fraction coefficient) **denz.** Geminin hızıyla gemi uskurunun suya göre göreceli hızının farkının gemi hızına oranı olarak belirtilen ve gemi verimliliğinin göstergesi olan katsayı.

dürbün (Alm. Feldstecher, m; Fernglas, n; Fr. jumelles, f; İng. binoculars) **denz.** Uzak nesnelere her iki göze de kuvvetlendirilmiş görüntülerini veren ve dolayısıyla derinlik algısı da yaratan optik bir aygıt.

düşey prizmatik narinlik katsayısı (Alm. senkrechter prismatischer Koeffizient; Fr. coefficient prismatique vertical; İng. vertical prismatic coefficient) **denz.** Gemi su altı hacminin, yüklü su hattı alanını taban alan ve su çekimi yüksekliğindeki prizmatik veya silindirik şeklin hacmine oranı.

düşük devirli makine (Alm. langsamlaufend Maschine, m; Zweitakt Dieselmotor, m; Fr. moteur de vitesse réduite, m; İng. low speed engine) **denz.** Dakikadaki devir sayısı 250'den düşük olan iki zamanlı dizel motor.

düz çekme (Fr. conteneur plate-forme, m; İng. platform container) **denz.** Büyük ve hacimli yükleri taşımak için kullanılan sadece şasi üzerindeki taban kısmından oluşan, yan tarafları ve üst tarafı açık çekme; eşanlam: düz konteyner.

düz güverteli gemi (Alm. Glattdecker, m; Fr. navire à pont découvert, m; İng. flush deck ship) **denz.** Gemi boyunca güvertesi düz olarak devam eden gemi.

düzensiz dalgalar (Alm. unregelmäßige Wellen, pl; Fr. vagues irrégulières, pl; İng. irregular waves) **denz.** Denizlerde düzenli dalga karakteri taşımayan, rasgele dalga boyu ve genliklerine sahip dalga bileşenlerinden oluşmuş dalga silsilesi.

E sancağı (Alm. Flagge E, f; Fr. flottant E, m; İng. E flag) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Rotamı sancağa değiştiriyorum." anlamını taşıyan, Echo olarak anılan E harfi sancağı.

e-lojistik bkz. **denz. elektronik lojistik.**

egzoz devresi (Alm. Auspuffrohr, n; Fr. tuyau d'échappement, m; İng. exhaust pipe) **denz.** İçten yanmalı motorlarda egzoz gazının geçtiği boru devresi.

egzoz kazanı (Alm. Abgaskessel, m; Fr. chaudière récupératrice; İng. exhaust-heat boiler) **denz.** Isı makinelerinde, atık ısıdan yararlanmak amacıyla ana makineden çıkan egzoz gazlarından buhar elde edilen kazan; eşanlam: baca kazanı.

egzoz musluğu (*Alm. Auslasshahn, m; Fr. robinet d'échappement, m; İng. exhaust cock*) **denz.** Egzoz devrelerini kontrol etmek amacıyla kullanılan ve devredeki kurumu veya olması istenmeyen suyu boşaltan küçük vana.

eğitim gemisi bkz. **denz. okul gemisi.**

ek kütle kuvveti (*Alm. hydrodynamische Massenkraft; Fr. force de la masse ajoutée, f; İng. added mass force*) **denz.** Akışkanın içinde hareketli cisme uyguladığı -ivmeyle aynı fazdaki-kuvvet; eşanlam: hidrodinamik atalet kuvveti.

ek mali yükümlülük (*Alm. zusätzliche finanzielle Verpflichtung, f; Fr. obligation financière supplémentaire, f; İng. additional financial obligation*) **denz.** Dış ticaret işlemlerinde yerli üreticinin korunması amacıyla, işleme tabi ithalat eşyasının gümrük vergileri dışında alınan vergiler.

ek sözleşme bkz. **denz. zeyilname.**

ekipman değişim belgesi (*Alm. Equipment Interchange Receipt; Fr. reçu d'échange de matériel, m; İng. equipment interchange receipt*) **denz.** Lojistikte, konteynerin bir taşıyıcıdan diğerine veya bir terminalden diğerine taşınması için düzenlenen ve belge.

eklentiler (*Alm. Anhänge, pl; Fr. appendices, pl; İng. appendages*) **denz.** Bir geminin ana gövdesine eklenen yalpa omurgası, denge kanatçıkları, dümen, şaft ve şaft braketleri gibi su altında kalan elemanlar; eşanlam: takıntılar.

ekonomik hız (*Alm. kostengünstige Geschwindigkeit; Fr. vitesse économique, f; İng. economic speed*) **denz.** Geminin ekonomik olarak çalışması için en uygun hız.

eksenel kaçıklık (*Alm. Fehlausrichtung, f; Fr. désalignement, m; İng. misalignment*) **denz.** Birbirine bağlaşıp iki milin paralel olup merkez hatlarının çakışmaması ya da merkezlerinin çakışıp belirli bir açıyla birbirlerine kavuşmaları.

eksik teslim (*Alm. unvollständige Verschiffung, f; Fr. livraison incomplete, f; İng. short-landed cargo; short delivery; short shipment*) **denz.** Konşimentoda yazılı olduğu gibi tam yüklenmemiş kargo.

eksik yükleme (*Fr. chargement incomplet, m; İng. short loading*) **denz.** Bir gemiye taşıma kapasitesinin altında yük koyma.

el dümeni donanımı (*Fr. appareil manuel à gouverner, m; İng. hand steering gear*) **denz.** Kol kuvvetiyle dümenin kontrol edilmesini sağlayan mekanik donanım.

el gönderi (*Alm. Boothaken, m; Fr. gaffe d'embarcation, f; İng. boat hook; boathook*) **denz.** Kayık, filika, tekne gibi deniz araçlarını kıyıya yanaşırken ya da kıyıdan uzaklaşılırken kullanılan uzun saplı, kancalı sopa; eşanlam: filika kancası, tekne kancası.

el incesi (*Alm. Wurfleine, f; Fr. lance amarre, f; ligne d'attrape, f; touline, f; halin, m; İng. heaving line*) **denz.** Gemiden gemiye ya da gemiden sahile atılan ve gönderilecek daha ağır halatların bağlandığı, ağırlık için ucuna ceviz yapılan ince halat.

el tekeri (*Alm. Handrad, n; Fr. volant de manœuvre, m; İng. handwheel*) **denz.** El ile kumandalı vanaların üzerinde bulunup vanaların açılmasını veya kapatılmasını sağlayan yuvarlak ve tekerlek biçimindeki kumanda aleti.

elektrik kumandalı dümen (*Alm. elektrischer Steuerapparat; Fr. appareil à gouverner électrique, m; İng. electric steering gear*) **denz.** Tamamen elektrik gücüyle kontrol edilen bir dümen türü.

elektrik zabiti (*Alm. Elektrikerin, f; Elektriker, m; Fr. électricien, m; İng. electrician*) **denz.** Gemilerde elektrik işlerini yapan ve elektrikli tüm cihaz ve makinelerin elektrik donanımlarının bakım tutumundan sorumlu olan yardımcı zabıt; eşanlam: elektrikçi.

elektro-hidrolik dümen (*Alm. elektrische-hydraulische Steuervorrichtung; Fr. appareil à gouverner hydro-électrique, m; İng. electro-hydraulic steering gear*) **denz.** Hem elektrik hem de hidrolik güçle kumanda edilen dümen donanımı.

elektronik lojistik (**denz. e-lojistik**) (*Alm. elektronische Logistik, f; elektronisches Logistiksystem, n; Fr. système électronique de gestion logistique, m; İng. electronic logistics*) **denz.** Sipariş veren müşterinin istek, beklenti ve

ihtiyaçlarını karşılamak üzere sipariş ürünlerinin tedarik edildiği veya üretildiği noktadan, katma değerli paketleme hizmetlerini yaparak doğru ürünü doğru pakete koyarak nihai tüketicinin vermiş olduğu teslimat adresine söz verilen zamanda eksiksiz teslim eden, müşterinin istek ve beklentileri doğrultusunda cayma ve iade hakkını kullanan tüketicinin geri gönderdiği paketlerin ters lojistik süreçlerini yöneten faaliyetler bütünü.

elektronik seyir sistemi (Alm. *elektronisches Navigationsystem*; Fr. *système électronique de navigation*, m; İng. *electronic navigation system*) **denz.** Seyir halindeki taşıtların belirli bir koordinat sistemine göre konumu ve yönü hakkında elektronik sistemler aracılığı bilgi sağlayan sistem.

elektronik ürün kodu (Alm. *elektronischer Produktcode*, m; Fr. *code de produit électronique*, m; İng. *electronic product code*; EPC) **denz.** Tedarik zincirindeki bir ürünün dünyanın herhangi bir yerinde, anında ve otomatik tanımlanması ve izlenmesi için yaratılan, RFID teknolojisine, üretici/imalatçı bilgisi, ürün tipi ve ürünün seri numarası bilgilerini içeren kodlama.

eleman boyutları (Alm. *Materialstärke*, f; Fr. *équarrissage*, m; İng. *scantlings*) **denz.** Gemi yapımında kullanılan yapı elemanlarının mukavemet esaslarına göre hesaplanmış boyutları.

eliptik dalga teorisi (Alm. *Cnoidalwellentheorie*, f; Fr. *théorie d'onde trocoidal*, f; İng. *cnoidal wave theory*) **denz.** Periyodik sığ su dalgalarının analizinde kullanılan ve eliptik fonksiyonların temel alındığı dalga teorisi.

elverişli bayrak bkz. **denz. kolay bayrak.**

emme borusu bkz. **denz. alış borusu.**

emme tipli tarak gemisi (Alm. *Saugbagger*, m; Fr. *drague aspiratrice*, f; *drague suceuse*, f; İng. *aspirator dredger*; *suction dredger*; *trailing suction hopper dredger*) **denz.** Tekne altında vakum oluşturarak emme ile deniz dibini tarayan ve borular aracılığıyla tanklarına yükleyen tekne.

emme yüksekliği (Alm. *Saughöhe*, f; Fr. *charge à l'aspiration*, f; *hauteur d'aspiration*, f; İng. *suction head*; *suction lift*) **1. denz.** Pompa mil eksenini ile pompadan daha aşağıda bulunan sıvının alındığı tanktaki sıvı seviyesi arasındaki düşey mesafe. **2. mak.** Pompa ve kompresörlerin girişlerindeki statik basıncın sıvı sütunu yüksekliği cinsinden karşıllığı.

emniyet şalteri (Alm. *Sicherheitshalter*, m; Fr. *interrupteur de sûreté*, m; İng. *safety switch*) **denz.** Elektrikli aygıtları ve insanları elektrik tehlikesi olduğu durumlarda ya da elektrik arızalarında koruyan anahtar.

emniyetli su çekimi (Alm. *Überlebenstiefgang*, m; Fr. *tirant d'eau à survivre*, m; İng. *survival draft*) **denz.** Açık denizdeki sondaj platformunun en kötü hava şartlarında statik dengesini iyileştirerek platformun büyük dalgalardan korunmasını sağlayan su çekimi.

emre yazılı konşimento (Alm. *Orderkonnossement*, n; Fr. *connaissance à ordre*, m; İng. *bill of lading to order*; *order bill of lading*) **denz.** Yükletenin ya da gönderilenin emrine düzenlenebilen, ciro edilebilen konşimento.

endaze bkz. **denz. form planı.**

endike güç (Alm. *indizierte Leistung*; Fr. *puissance indiquée*, f; İng. *IHP*; *indicated power*) **denz.** Doğrusal hareketli içten yanmalı motorlarda silindirlerdeki sürtünme etkileri tümüyle göz ardı edilerek hesaplanan güç.

endüstriyel liman (Alm. *Industrieafen*, m; Fr. *port industriel*; İng. *industrial port*) **denz.** Endüstri bölgelerinin ürünlerini taşımak amacıyla yapılan liman.

engel katmanı (Alm. *Barriereschicht*, f; *Trennschicht*, f; Fr. *couche de barrière*, f; İng. *barrier layer*) **1. denz.** Denizlerde iyice karışmış olduğu için sıcaklığın dağılmış olduğu üst bölge ile termoklin katmanı arasındaki bölge; eşanlam: yarıiletken geçiş bölgesi. **2. elk.** 1. Bakır gibi bir metal ile bakır oksit gibi bir yarıiletken arasında yer alan ve bir elektrik devresinde dalgalı akım doğrultucusu gibi davranan temas yüzeyi; eşanlam: yarıiletken geçiş bölgesi. 2. Genelde bir metalin başka malzemelerle, özde ise bakırın yarıiletken malzeme ile temas ettiği bölge içine doğru yayılarak diğer malzemenin özelliklerini bozmasını önlemek için kullanılan yalıtım malzemesi; eşanlam: yarıiletken geçiş bölgesi.

enine denge kararlılığı (Alm. *Querstabilität*, f; Fr. *stabilité transversale*, f; İng. *transverse stability*) **denz.** Gemi veya uçakların yan yatıran bir etkiden sonra tekrar ilk konuma gelebilmeleri; eşanlam: enine stabilite.

enine perde (Alm. Querschott, n; Fr. cloison transversale, f; İng. transverse bulkhead) **denz.** Geminin, gerek tanklarını ve ambarlarını birbirinden ayırma, gerekse yaralanma sırasında batma riskini azaltma amacıyla kullanılan, gemiyi eni doğrultusunda bölmelere ayıran, yapısal eleman bütünü.

enine posta 1. (Alm. Querrahmen, m; Fr. châssis transversal; İng. transverse frame) **denz.** Gemide kaplama saçlarını içten gemi eni yönünde destekleyen profil çerçeve. **2.** (Alm. Querscheibe, f; Querversteifung, f; Fr. raidisseur de stabilité, m; raidisseur intermédiaire, m; İng. intermediate stiffener; transverse stiffener) **inş.** Yapılarda giriş gövdesini berkitmeye yönelik dik elemanlar; eşanlam: enine berkitici.

enterik kızıl ağız hastalığı (Alm. Yersiniose, f; Fr. maladie entérique de la bouche rouge; maladie de la bouche rouge, f; yersiniose, f; İng. enteric redmouth disease; redmouth disease; yersiniosis) **denz.** Çeşitli balık türlerinde *Yersinia ruckeri*'nin neden olduğu, karında sıvı toplanması, deri renginin koyulaşması, ağız, operkulum ve yüzgeç tabanlarında kızarıklıklar, vücut yüzeyinde ve iç organlarda kanamaların olduğu bulaşıcı ve bakteriyel hastalık; eşanlam: yersinyoz.

erken yükleme boşaltma primi (denz. hızlı yükleme boşaltma primi) (Alm. Beförderungsgeld, n; Fr. prime de célérité, m; İng. dispatch money) **denz.** Geminin sözleşmede belirtilen süreden daha kısa zamanda yüklenmesi ve/veya boşaltılması durumunda taşıyanın taşıtana ödemesi gereken prim.

eş gemi (Alm. Schwesterschiff, n; Fr. navire-jumeau, m; İng. sister ship) **denz.** Aynı boyut ve özelliklerde yapılan ikiz gemi.

eşdeğer eşya (Alm. gleichwertige Waren, pl; Fr. biens équivalents, pl; marchandises équivalentes, pl; İng. equivalent goods) **denz.** Dahilde işleme rejimi kapsamında işlem görmüş ürünlerin elde edilmesi için ithal edilen eşyanın yerine kullanılan, ticari kalite ve teknik özellikleri bakımından eşdeğer olan ve serbest dolaşımda bulunan eşya.

eşderinlik eğrisi (Alm. Flurabstandsgleiche, f; Isobathe, f; Tiefenlinie, f; Fr. courbe bathymétrique, f; courbe isobathe, f; isobathe, f; ligne isobathe, f; İng. bathymetric contour; depth contour; depth curve; fathom curve; isobath) **denz.** Deniz, akarsu veya göllerin su derinlik haritasında, su derinlikleri eşit olan coğrafi noktaları birleştiren çizgi; eşanlam: batimetrik münhani, izobat.

eşyanın millileşmesi (İng. nationalization of the goods) **denz.** Lojistikte, yabancı eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimi dahilinde gümrük vergi ve resimlerinin ödenmesi suretiyle ülke içinde serbest dolaşıma girmesi.

F sancağı (Alm. Flagge F, f; Fr. flottant F, m; İng. F flag) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Hareket kabiliyetine sahip değilim, benimle irtibat kurunuz." anlamını taşıyan, Foxtrot olarak anılan F harfi sancağı.

fabrika gemisi (Alm. Fabrikschiff, n; Fr. navire-usine, m; İng. factory ship) **denz.** Avlanan balıkları işleyerek ürün haline getirme ve dondurma gibi kapsamlı olanaklara sahip olan büyük açık deniz gemisi.

fabrikada teslim (Alm. ab Fabrik; ab Werk; Fr. en usine; franco départ; İng. ex factory; ex works) **denz.** Dış ticarete uygulanan, satıcıya en az, alıcıya en fazla sorumluluk yükleyen, satıcının sadece belirtilen zamanda, üretilen yerde malları teslim ettiği ve sadece fatura ve çeki listesini hazırladığı, malların araca yüklenmesi, ihracat gümrük işlemlerinin yapılması, ATR vb. tüm evrakların düzenlenmesi ve ilgili bütün risk, masraf ve yükümlülüklerin alıcı tarafından karşılandığı ticari teslim türü; eşanlam: işyerinde teslim.

faça (İng. boottop) **denz.** 1. Geminin boş su hattı ile yüklü su hattı arasında kalan borda yüzeyi. 2. Seren yelkenlerinin bir taraftan kapatılması.

façuna etme (Alm. Schwingung, f; Fr. liure, f; İng. whipping) **denz.** Halatların fazla sürtünmeye maruz olan kısımlarının yıpranmalarını önlemek için bu kısımlar üzerine gircila veya mürmel sararak halatı koruma.

faktoring (Alm. Ankauf von Forderungen, m; Factoring, n; Fr. affacturation, m; İng. factoring) **denz.** Bir ticari kuruluşun alacaklarının, bu kuruluşun riskinin düşürmek ve ivedi finans gereksinimlerini karşılamak üzere bir sözleşme kapsamında daha düşük bir fiyata satın alınması.

faredan (Fr. garde-ras, f; İng. rat guard; ratguard) **denz.** Gemilerde farelerin halatlardan tırmanarak gemiye girmelerini engellemek için halatların içinden geçtiği daire ya da huni şekilli sac parça.

fareden arındırma (Alm. Rattenvertilgung, f; Fr. dératisation; İng. deratization; destruction of rats) **denz.** Gemilerde ya da antrepolardaki farelerin yok edilmesi; eşanlam: deratizasyon.

fars (*İng. floor board*) **denz.** Gemi ambarlarında tank ve sintine üstlerinde, filikalarda eğrilerin hasar görmemesi için konulan ve üzerlerinde yürünen tahta kafes şeklinde kaplamalar.

faturalandırılmış ağırlık (*Alm. berechnetes Gewicht, n; Fr. poids facturé, m; poids tarife, m; İng. billed weight*) **denz.** Konşimentoda belirtilen ve navlun ücretine esas olan yükün ağırlığı.

fener gemisi (*Alm. Feuerschiff, n; Fr. bateau-feu, m; İng. lightship; lightvessel*) **denz.** Fener yapımı mümkün olmayan yerlerde fener hizmeti gören demirlemiş ve ışıklı işaretler veren gemi.

fenerlik (*Alm. Lampenkaue, f; Lampenraum, m; Fr. lampisterie, f; İng. lamp room*) **denz.** Ticaret gemilerinde, yedek seyir fenerlerinin ve çeşitli fener teçhizatının saklandığı kapalı yer.

feribot terminali (*Alm. Fährenterminal, m; Fr. gare maritime, f; İng. ferry terminal*) **denz.** Araba ve yolcu taşıyan teknelere hizmet veren liman bölümü.

fersah (*Alm. Liga, f; Fr. lieue marine, f; İng. league*) **denz.** Denizcilikte kullanılan, enlem uzunluğunun yirmide biri olan ve 5,56 kilometreye karşılık gelen uzunluk ölçüsü.

FIATA (*Alm. Internationale Föderation der Spediteurorganisationen; Fr. fédération internationale des associations de transitaires et assimilés; İng. FIATA; international federation of freight forwarders association*) **denz.** Taşıma hizmeti veren organizatörlerin oluşturduğu uluslararası birlik.

fiçı bağı (*Alm. Fassschlag, m; Fr. nœud de baril, m; İng. barrel hitch*) **denz.** Fiçıları ve benzeri yükleri gemiye yüklemek amacıyla, yükün dik konumda tutularak etrafından geçirilen halat düğümü.

fiçı izbirosu (*İng. barrel sling*) **denz.** Fiçıları ve benzeri yükleri gemiye yüklemek amacıyla, yükün yatay konumda tutularak etrafından geçirilen halattan yapılmış sapan.

fiçılı yük (*Alm. Barrel Fracht, f; Fr. fret baril, m; İng. barrel cargo*) **denz.** Fiçılar içinde sıvı yük taşınması.

firdöndü (*verb. su başlığı*) **1.** (*Alm. Wirbelschäkel, m; Fr. émerillon, m; İng. swivel shackle*) **denz.** Çapa demiri ile zincir arasına konulan ve çapanın denizden dönerek çıkmasını engelleyen özel demir parça. **2.** (*Alm. Spülkopf, m; Fr. tête d'injection, f; İng. swivel*) **verb.** Döner sondajda, alttan köşeli boruya üstten vinç kancasına bağlı olan, dönme sistemi ile dolaşım sisteminin birleştiği, sondaj dolaşım sıvısının sisteme iletimini sağlayan, hem dönme, hem dolaşım sisteminin bir parçası.

firdöndü takımı (*Alm. Schwenkstück, n; Wirbelstück, n; Fr. pièce pivotante; étalingure à émerillon, f; İng. swivel piece*) **denz.** 1. Firdöndü, firdöndü kilidi ve ucundaki özel baklası (zincir halkası) ile oluşan takımın adı. 2. Bir ipe bağlı olarak birden fazla çıpa atıldığında çıpaların karışmaması için tekne zinciri ile parçaların bağlandığı zincir arasına konulan metal araç.

firkateyn (*Alm. Fregatte, f; Fr. frégate, f; İng. frigate*) **denz.** Boyu 75-150 metre arasında, yüksek süratle (30 kts. ve üzeri) seyir yapabilen, suüstü, hava ve denizaltı tehdidine karşı kendini etkin olarak koruyabileceği gibi, birlikte hareket icra ettiği diğer yüzer unsurların korunmasına da destek sağlayabilen askeri gemi.

filasa (*Alm. Faden, m; Fr. ligne, f; İng. line; yarn*) **denz.** Liflerin bir tarafa bükülmesiyle elde edilen ince halat.

filasalanma (*Alm. Ausreißen, n; Fr. effilage, m; effilochage, m; İng. fraying*) **denz.** 1. Bayrak gibi ipliklerden meydana gelen malzemelerde, yıpranma sonucu bütünlüğün bozularak ipliklerin açığa çıkması. 2. Halat liflerinin yıpranma sonucunda ucunda açılması.

filika (*Alm. Beiboot, n; Fr. bachot, m; İng. ship's boat*) **denz.** Gemilerde bulunan küçük, güvertesi olmayan ve kürekle veya motorla yürütülen, geminin gündelik işlerinde ve gerektiğinde can kurtarma amacıyla kullanılan tekne.

filika güvertesi (*Alm. Bootsdeck, n; Spardeck, n; Fr. pont des embarcations, m; İng. boat deck; spar deck; spare deck*) **denz.** Filikaların veya serenlerin konulması amacıyla kullanılan güverte üzerinde yer işgal etmemeleri için güverteyle birleştirilen punteller üzerine yapılan ve alabandalara yakın olan güverte; eşanlam: rüşvet güverte.

filo 1. (*Alm. Flotte, f; marine Flotte, f; Fr. flotte navale, f; İng. fleet; marine fleet; naval fleet*) **denz.** Aynı komuta altında toplu olarak görevlendirilen uçaklar ya da savaş gemileri. **2.** (*Alm. Flotte, f; Fr. flotte, f; İng. fleet; naval fleet*) **endst.** Tek bir yönetim altında işletilen kara, deniz veya hava taşıtları grubu.

filo yönetimi (Alm. *Flottenmanagement*, f; *Flottensteuerung*, f; *Fuhrparksteuerung*, f; *Fuhrparkmanagement*, n; Fr. *gestion de flotte*, f; İng. *fleet management*) **denz.** Lojistik firmalarında mevcut araç, ekipman, garaj ve altyapı sistemlerinin bir düzen içerisinde ahenkle yürütülmesini, yakıt sarfiyatı, sürücü çizelgelemesi, taşıtların bakım ve onarımı gibi faaliyetlerin eşgüdüm ve optimizasyonunu sağlama faaliyetleri.

filotilla (Alm. *Flotille*, f; Fr. *flotille*, f; İng. *flotilla*) **denz.** 1. Aynı sahiplik ya da yönetimin altında küçük boylu balıkçı tekneleri, taşıma gemileri, yatlar gibi tekneler topluluğu. 2. Firkateyn, denizaltı gibi aynı türden, bir filonun parçası olabilen savaş gemileri topluluğu.

finansal kiralama (Alm. *Finanzierungsleasing*, n; Fr. *crédit d'investissement*, m; İng. *capital lease*; *financial leasing*; *sales lease*) **denz.** Finans kaynağını belirli bir süre için kiralayan (leasing firması) ile kiracı arasında düzenlenen, kiracı tarafından seçilip, kiralayan tarafından satın alınan bir malın mülkiyetini kiralayanda, kullanma hakkını kiracıda bırakan, bu ticari faaliyetten doğacak kâr ve zararların sözleşmeye göre paylaşıldığı orta vadeli finansman yöntemi.

fiyort (Alm. *Fjord*, m; Fr. *fjord*, m; İng. *fjord*) **denz.** Denizin kara içerisindeki dar ve uzun, dallı budaklı, oluk biçimli, dik yamaçlı, genellikle buzul kazınması ile oluşmuş ve deniz suyu ile kaplı kolu.

fiziki sayım (Alm. *Inventurzählung*, f; Fr. *comptage*, m; *dénombrement*, m; İng. *physical count*; *physical inventory count*) **denz.** Depo veya tesisteki tüm envanterin, giriş ve çıkış işlemlerinin geçici süre ile durdurularak genellikle yılda bir ya da iki kez belirli bir düzen içinde sayılması ve kaydedilmesi işlemleri.

fiziksel denizbilim (Alm. *physische Meereskunde*, f; *physische Ozeanographie*, f; Fr. *océanographie physique*, f; İng. *physical oceanography*) **denz.** Okyanus suyunun fiziksel özelliklerini ve akıntı hareketleri gibi fiziksel süreçleri inceleyen deniz bilimi.

flama (Alm. *Signalflagge*, f; Fr. *pavillon de signalisation*, m; İng. *pennant*; *signal flag*) **denz.** İşaret olarak veya çeşitli amaçlarla kullanılan iki veya üç köşeli, ucu sivri, küçük boyutlu bayrak.

flaş bkz. denz. bağlantı aynası.

flok yelken (Alm. *Fock*, f; Fr. *foc*, m; İng. *jib*; *jibsail*) **denz.** Genova yelkene göre daha küçük, ana direğin gerisine uzanmayan, pruva ıstralyasına çekilen üçgen yelken; eşanlam: flok.

Fo-Fo sistemi (Alm. *Fo-Fo System*, n; Fr. *manutention par flottaison*, f; İng. *float on/float off*) **denz.** Küçük teknelerin taşınması için tasarlanmış ve geminin suya dalmasıyla taşınacak teknenin yüklendiği ya da boşaltıldığı sistem.

fob bkz. denz. gemi bordasında teslim.

fora etmek (Alm. *Schmeiß los*; Fr. *larguer les amarres*; *larguez*; İng. *cast off*; *let go*) **denz.** Bir yere bağlanmış veya kasası geçirilmiş gemi halatının bağının çözülmesi veya kasasının çıkarılması.

form faktörü (Alm. *Formfaktor*, m; Fr. *coefficient de forme*, m; *facteur de forme*, m; İng. *form factor*; *shape factor*) **1. denz.** Geminin daimi bir akım içinde düz bir levhaya göre 3-boyutluluk etkisi nedeniyle karşılaştığı form sürüklenme direncinin sürtünme direncine oranını veren bir katsayı. **2. elk.** 1. Bilgisayar grafiği, aydınlatma mühendisliği ve ışımayla ısı transferi gibi farklı uygulamalarda, bir cismin yüzeyinden ışıyan enerjinin başka bir cisim tarafından soğrulabilme oranı. 2. Bir cismin büyük boyutunun küçük boyutuna olan oranı ya da morfolojide bir nesnenin şeklinin uzun ekseninin kısa eksenine oranı; eşanlam: biçim faktörü. 3. Elektronik kartların veya alt birimlerinin boy ve şekil standartları. 4. Elektronikte periyodik bir işaretin maksimum değerinin, bu işaretin etkin değerine oranı; eşanlam: biçim faktörü. **3. inş.** Dikdörtgen, daire, I kesitli vb. giriş kesitinin geometrik şekline bağlı olarak moment veya kesme ve burulma kuvvetlerine göre yük biçim değiştirme davranışını etkileyen özellik. **4. orm.** Havza alanının havza uzunluğunun karesine bölünmesiyle hesaplanan değer.

form planı (*denz. endaze*) (Alm. *Spantenriss*, m; Fr. *vue verticale des couples*, f; *plan transversal*, m; İng. *body plan*) **denz.** Geminin ana gövdesini belirleyen yüzeyin birbirine dik x,y,z düzlemlerindeki kesitlerle gösterimi.

fren beygir gücü (Alm. *Bremsleistung*, f; Fr. *puissance au frein*, f; İng. *brake horsepower*) **denz.** İçten yanmalı motorlarda mil üzerinde bir dinamometre ile ölçülebilen gücün büyüklüğü.

frengi deliği (Alm. *Speigatt*, m; Fr. *dalot*, m; İng. *scupper hole*; *wash port*) **denz.** Deniz ve yağmur sularının akması için bir binanın üstünde ya da bir geminin güvertesinde açılan su deliği.

fribord markası (*denz. Plimsol markası*) (*Alm. Freibordmarke, f; Lademark, f; Fr. marque de franc-bord, f; marque de Plimsoll, f; İng. freeboard disc; freeboard mark; load mark; Plimsoll mark*) **denz.** Gemilerin değişik mevsim ve sulardaki seyirinde güvenli yük taşıma sınırlarını belirten bordadaki işaret ve çizgiler.

Froude-Krilov kuvveti (*Alm. Froude-Krilov Kraft, f; Fr. force Froude-Krilov, f; İng. Froude-Krilov force*) **denz.** Dalga hareketinden kaynaklanan, yapının dalgaya olan etkisinin ihmal edildiği yalın atalet kuvveti.

fuar gemisi (*Alm. Ausstellungsschiff, n; Fr. bateau d'exposition, m; İng. exhibition ship*) **denz.** Bir ülkenin ticari mallarını sergileyen gemi, yüzer fuar.

fumigasyon sertifikası (*Alm. Begasungszeugnis, n; Fr. certificat de fumigation, m; İng. fumigation certificate; pest control certificate*) **denz.** Uluslararası deniz ticaretinde, ambalajlamada kullanılan tüm yün ve ahşap malzemenin, kasa ve sandıkların gereği gibi fumigasyona tabi tutulduğunu gösteren belge.

funda demir bkz. **denz. demir atmak.**

futa (*Alm. Skiff, n; Fr. skiff, m; İng. skiff*) **denz.** Kıyıda, ırmaklarda ya da kapalı sakin sularda kullanılan, genellikle tek kişilik tekne.

G sancağı (*Alm. Flagge G, f; Fr. flottant G, m; İng. G flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Kılavuz istiyorum." anlamını taşıyan, Golf olarak anılan G harfi sancağı.

gabya (*Alm. Topp mast, m; Fr. mâ de fleche, m; İng. topmast*) **denz.** Yelkenli teknelerde ana direk ile babafingö çubuğu arasındaki direk parçası.

gamba 1. (*Alm. Schlag eines Taues; Fr. commettage d'un cordage, m; İng. lay of a rope*) **denz.** Madeni ve bitkisel halat damarlarını oluşturan parçaların uygun bükümlerle halatı oluşturması. **2.** (*Alm. Quartier, n; Schaftoberteil, n; Fr. quartier, m; İng. quarter*) **deri.** Ayakkabı sanayinde, sayanın arka kısmını oluşturan tek parça ya da iki parçadan her biri.

ganbot (*Alm. Kanonenboot, n; Fr. canonnère, f; İng. gunboat*) **denz.** Hücumbot ile aynı özelliklere sahip, ancak temel silah olarak üzerinde sadece ana batarya topu bulunan askeri gemi.

garantili akreditif (*Alm. avaliertes Akkreditiv, n; Fr. lettre de crédit garantie, f; İng. guaranteed letter of credit*) **denz.** Garanti mektubu kapsamında ve herhangi bir emtiayı değil, hizmeti içeren akreditif türü. Sadece kapsam yönünden farklı olan bu tür, şekil olarak diğer akreditiflere benzer ve hizmetin garanti altına alınması için kullanılır; eşanlam: teminatlı akreditif.

gaz-sıvı ayırıcı (*Alm. Gas-Flüssigkeitsabscheider, m; Fr. séparateur de liquide-gas, m; İng. gas-liquid separator*) **denz.** Basınçlı hava devrelerinde, hava kompresöründen elde edilen basınçlı hava içindeki su, nem veya yağ almaya yarayan sıvı ayırıcı.

gecikmiş gemi (*Alm. überfälliges Schiff, n; Fr. bateau en retard, m; İng. overdue ship; overdue vessel*) **denz.** Belirli bir zamanda limana gelmesi gerektiği halde haber alınamayan gemi.

geçici ithal karnesi (*Alm. Einfuhr zur Wiederausfuhr, f; Fr. carnet d'admission temporaire, m; İng. temporary admission carnet*) **denz.** Fransızca "Admission Temporaire" ve İngilizce "Temporary Admission" ibarelerinin birleştirilmesiyle ATA kısa adıyla anılan, uluslararası ithalat sözleşmesi kapsamında fuar, sergi, ticari numune veya profesyonel bir ekipmanın, anlaşılan ülke topraklarına belirli bir süre için gümrüksüz giriş-çıkışı sağlamak üzere, ilgili ticaret odaları tarafından düzenlenen belge; eşanlam: ATA karnesi.

geçici kabul 1. (*Alm. vorübergehende Verwendung, f; Fr. admission temporaire, f; İng. temporary admission*) **denz.** Bir ticari fuarda sergilenme üzere ya da bir gösteride kullanıma örneklerinde olduğu amaçlarla getirilen bir malın gümrük vergisinden başışık tutulması. **2.** (*Alm. vorläufige Akzeptanz, f; vorläufige Annahme, f; Fr. acceptation provisoire, f; İng. provisional acceptance*) **endst.** Bir projede, işin tamamının tam ve kusursuz bitirilmesinin yazılı olarak bir süreye bağlanması koşulu ile işverenin yüklenicisiyle işin sözleşme koşullarına uygun olarak yapıldığını ifade eden belge ile onaylaması.

geçici kılavuz taban (*Alm. temporäre Landebasis, f; Fr. plaque de base provisoire, f; İng. temporary guide base*) **denz.** Deniz sondajında kuyubaşı donanımı olarak kondüktör boruyu ve kalıcı kılavuz tabanını taşımak için tasarlanmış, üzerine ağırlık olarak çimento veya barit torbaları konulan ve deniz dibine oturan yapı.

geçici klas sertifikası (*Alm. Interimseetüchtigkeitszeugnis, n; Fr. certificat provisoire de navigabilité, m; İng. interim certificate of class; interim class certificate*) **denz.** Klaslanma incelemeleri devam eden ya da klasını kaybeden bir gemiye sefere çıkabilmesi ya da tamir limanına kadar gidebilmesi için verilen geçici ara belge.

geçiş hakkı 1. (Alm. *Vorfahrtsrecht*, n; Fr. *droit de passage; droit de priorité*, m; İng. *right-of-way; right of way*) **denz.** Denizde çapraz karşılaşan iki yelkenli ya da geminin hangisinin önce geçeceğini belirleyen kurallar. **2.** (Alm. *Durchgangsrecht*, n; *Wegerecht*, n; Fr. *droit de passage*, m; İng. *right of passage; right of way*) **geom.** Taşınmazından genel yola çıkmak için yeterli geçidi bulunmayan malikin, tam bir bedel karşılığında, mülkiyet ve yol durumuna göre komşularından istediği geçiş izni tanıyan hak; eşanlam: geçit hakkı.

geçiş havuzu (Alm. *Schleuse*, f; Fr. *écluse à passer*, f; İng. *lock*) **denz.** Kanal ve nehirlerde gemilerin farklı yükselteleri aşabilmeleri için farklı su seviyelerinde havuzlar yaratarak geçişini sağlayan düzen.

geçiş öncelikli gemi (*denz. imtiyazlı gemi*) (Alm. *privilegiertes Schiff*; Fr. *vaisseau privilégié*; İng. *privileged vessel*) **denz.** Karşılıklı gemi geçişlerinde seyir önceliği olan gemi.

gelgit cetvelleri (Alm. *Gezeitentabelle*, f; Fr. *annuaire des marées*, m; İng. *tide tables*) **denz.** Medcezir hareketleriyle suyun çekilme veya kabarma durumlarını gösteren tablolar.

gelgit dönemi (Alm. *Tidenalter*, n; Fr. *âge de marée*, m; İng. *age of the tide*) **denz.** Denizlerde Ay'ın konumuna bağlı olarak görülen periyodik kabarma ve çekilme zamanları.

geliş gidişli kanal (Alm. *Kanal mit Gegenverkehr*, m; Fr. *canal à double sens*, m; İng. *double way channel*) **denz.** Yeterli genişliği nedeniyle gemilerin geliş gidişlerinin yer aldığı kanal.

gemi (Alm. *Schiff*, n; Fr. *bateau*, m; *navire*, m; İng. *ship; vessel*) **denz.** Denizde kürekten başka aletle yola çıkabilen adı, tonilatosu ve kullanma amacı ne olursa olsun her türlü yüzer deniz aracı.

gemi acentesi (Alm. *Schiffsagent*, m; Fr. *agent maritime*, f; *consignataire de navires*, m; İng. *ship agent; ship's agent*) **denz.** Bulunduğu limana gelen bir geminin yükleme boşaltma, gemi evrakı düzenleme yakıt ikmal sağlama, bakım onarımı üstlenme gibi hizmetleri veren, donatanın atadığı yetkili bağımsız gerçek veya tüzel kişi.

gemi ambarı (Alm. *Frachtraum*, m; *Laderaum*, m; Fr. *cale de navire*, f; *cale à marchandise*, f; İng. *cargo hold; freight hold; ship's cargo hold; ship's hold*) **denz.** Gemilerde taşınan yüklerin konulduğu veya kara tesislerinde yüklerin muhafaza edildiği yer; eşanlam: yük ambarı.

gemi boyu (Alm. *Schiffslänge*, f; Fr. *longueur du bateau*, f; İng. *length of ship*) **denz.** Su hattı boyu, dikeylerarası boy, tam boy gibi değişik tanımlamaları olan, geminin yatay boy doğrultusundaki uzunluğu.

gemi demiri (Alm. *Anker*, m; Fr. *ancree*, m; İng. *anchor*) **denz.** Zincir halkaları ile gemiye bağlı, tek parça dökümden yapılmış veya dövülerek şekil verilmiş gövde ve gövdenin her iki kenarındaki kol uzantıları ile deniz dibine tutunarak gemilerin denizde konumunu sabitlemeye yarayan donanıma verilen ad; eşanlam: çapa, demir.

gemi denge kararlılığı (*denz. stabilite*) (Alm. *Schiffstabilität*, f; Fr. *stabilité du bateau*, f; İng. *ship's stability*) **denz.** Geminin statik olarak meyilliyken ya da dinamik olarak yalpa ve benzeri hareketleri sonucunda başlangıç konumuna gelebilme yeteneği; eşanlam: gemi stabilitesi.

gemi derinliği (Alm. *Schiffsseitenhöhe*, f; *Schiffstiefe*, f; Fr. *profondeur du navire*, f; İng. *ship depth*) **denz.** 1. Gemi ortasında, gemi dibinden güverteye kadar olan yükseklik. 2. Gemide su çekimi ile fribordun toplamı.

gemi dibi (Alm. *Schiffsboden*, m; Fr. *planche*, f; İng. *ship's bottom*) **denz.** Geminin altı, dip kısmı.

gemi direği (Alm. *Mast*, m; *Mastbaum*, m; Fr. *mât*, m; İng. *mast*) **denz.** Yelkenli teknelerde yelkeni, diğer gemilerde radar ve antenleri taşıyan düşey ya da düşeye yakın gönder.

gemi eni (Alm. *Breite des Schiffs*, f; Fr. *largeur de navire*, f; *barrot*, m; İng. *beam of a ship; ship's beam*) **denz.** Genelde gemi ortasında, sancak ve iskele bordalar arası yüklü su hattındaki genişlik; eşanlam: gemi genişliği.

gemi güvenlik belgesi (Alm. *Schiffssicherheitszeugnis*, n; Fr. *certificat de sécurité du bateau*, m; İng. *ship safety certificate*) **denz.** Bayrak devleti tarafından gemiye verilen ve SOLAS kurallarına uygun olarak geminin inşa edildiğini gösteren belge.

gemi hareketleri (Alm. *Schiffsbewegungen*, pl; Fr. *mouvements du bateau*, pl; İng. *ship's motions*) **denz.** Gemilerin denizde dalga ve diğer dış kuvvetler nedeniyle yaptığı 6 serbestlik dereceli salınımlı ötelenme ve dönme hareketleri.

gemi hızı (Alm. *Schiffsgeschwindigkeit*, f; Fr. *vitesse du bateau*, f; İng. *speed of ship*) **denz.** Geminin normal seyirinde, genelde "knot" olarak ifade edilen, deniz mili cinsinden saatte aldığı yol.

gemi hidrodinamiği (Alm. *Schiffshydrodynamik*, f; Fr. *hydrodynamique du navire*, f; İng. *ship's hydrodynamics*) **denz.** Gemilerin suyun içinde ya da yüzeyindeki hareketlerini, keza gemi etrafındaki su akımını inceleyen bilim dalı.

gemi hidrostatığı (Alm. *Schiffshydrostatik*, f; Fr. *hydrostatique du navire*, f; İng. *ship's hydrostatics*) **denz.** Gemilerin durgun suda statik haldeki özelliklerini inceleyen bilim dalı.

gemi hububat kapasitesi (Fr. *capacité pour grains*, f; İng. *grain capacity; grain cube*) **denz.** Geminin ambarlarının en dış, en üst ve alt kısımlarının ölçülerine göre fitküp veya metreküp cinsinden hesaplanan toplam hacim ölçüsü.

gemi ilaç ve tıbbi donanım sertifikası (İng. *medical chest certificate*) **denz.** Gemilerde yapılan denetim sonucunda geminin, personel ve yolcuların sefer sırasındaki sağlık emniyeti açısından ilaç, tıbbi malzeme, hijyen ve eğitim konusunda yeterli olduğunu gösteren sertifika.

gemi inşaatı endüstrisi (Alm. *Schiffbau-Industrie*, f; Fr. *industrie de construction navale*, f; İng. *shipbuilding industry*) **denz.** Gemilerin tersane ve benzeri yerlerde inşaatı ile donanım imalatını kapsayan endüstri.

gemi inşaatı mühendisi (Alm. *Schiffbauingenieur*, m; Fr. *architecte navale*, m; İng. *naval architect*) **denz.** Gemilerin tasarımı, konstrüksiyon ve imalatı, bakım ve onarımı, işletmeciliği alanlarında çalışıp hizmet veren mühendis.

gemi inşaatı ve gemi makineleri mühendisi (Alm. *Schiffbauingenieur und Marineingenieur*, m; Fr. *architecte naval et ingénieur marin*, m; İng. *naval architect and marine engineer*) **denz.** Gemilerin tasarımı, konstrüksiyon ve imalatı, bakım ve onarımı, işletmeciliği ile birlikte gemi makine sistemlerinin tasarımı, gemiye yerleştirilmesi ve gemiyle bütünleştirilmesini yapan mühendis.

gemi işletme giderleri (Alm. *Schiffsbetriebskosten*, pl; Fr. *coûts d'exploitation quotidiens d'un navire*, pl; İng. *running cost of a ship; ship operating cost; vessel operating cost*) **denz.** Gemilerin seyir giderleri dışında kalan ve mürettebatın ücretleri, sigorta, bakım ve onarım, yedek parça, sertifikasyon, iletişim, kumanya, su gibi sürekli olan giderleri.

gemi işletme müteahhidi (Alm. *Schiffsdisponent*, m; Fr. *armateur disposant*, m; İng. *disponent owner*) **denz.** Kayıtlı, yasal gemi sahibinin yerine gemiyi işleten kişi ya da kuruluş.

gemi işletmecisi (Alm. *Schiffbetrieber*, m; Fr. *exploitant de navires*, m; İng. *ship operator*) **denz.** Ticari deniz taşımacılığı yaptığı gemilerin personel idaresini, destek hizmetlerini, bakım-tutumunu yapmak suretiyle işleten gemicilik şirketi.

gemi journalı bkz. **denz. gemi seyir defteri.**

gemi kalıp genişliği (Alm. *Breite auf Spanten*, f; *gemallte Breite*, f; Fr. *largeur hors tout*, f; İng. *moulded breadth*) **denz.** Genelde gemi ortasında sancak ve iskele arasında dış kaplama saclarının dışından ölçülen en büyük genişlik.

gemi kampanası bkz. **denz. sis çanı.**

gemi katibi (Alm. *Priviantmeister*, m; *Schiffmeister*, m; *Zahlmeister*, m; Fr. *commissaire de bord*, m; İng. *clerk of burser; purser*) **denz.** Gemilerde hesapları tutan, tedarik ve alışverişlerden sorumlu kişi.

gemi kayıt belgesi (Alm. *Schiffsbrief*, m; Fr. *lettre de mer*, f; *certificat d'immatriculation*, m; İng. *certificate of registry; certification of registry*) **denz.** Geminin tipi, bayrağı, inşaat bilgisi, teknik özellikleri gibi gemiyle ilgili tüm bilgileri gösteren belge.

gemi kazanı (Alm. *Schiffskessel*, m; Fr. *chaudière marine*, f; İng. *marine boiler*) **denz.** Gemilerde kullanılan ve akaryakıtla veya ana makineden çıkan egzoz gazlarının ısıyla çalışan alev veya su borulu kazan.

gemi kızığı (Alm. *Helling*, f; *Helgen*, m; Fr. *cale de construction*, f; İng. *building slip; slipway*) **denz.** Tersanede, üzerinde gemilerin inşa edildiği, denize doğru uzanan, meyilli betonarme kızak.

gemi kiracısı (Alm. *Befrachter*, m; *Schiffsmieter*, m; Fr. *affrèteur*, m; İng. *charterer*) **denz.** Gemi sahibiyle yaptığı kira sözleşmesiyle kendi ya da başkalarının yükünü taşıyan özel ya da tüzel kişi.

gemi kiralama brokeri (Alm. *Schiff Befrachtungsmakler*, m; Fr. *agent d'affrètement*, m; *courtier d'affrètement maritime*, m; İng. *chartering agent*; *ship chartering broker*) **denz.** Gemi sahibi ile kiracı arasındaki taşıma işleri ve sözleşmelerine aracılık eden ve hizmeti karşılığında komisyon ücreti alan kişi.

gemi komisyoncusu **denz.** gemi simsarı.

gemi makineleri işletme mühendisi (Alm. *Schiffmaschinist*, m; *Schiffsingenieur*, m; Fr. *mécanicien de marine*, m; İng. *marine engineer*) **denz.** Gemilerde elektrik üretim sistemleri, kazan sistemleri, itici güç sistemi, atıksu sistemleri, yakıt transfer sistemleri vb. tüm sistemlerin işletilmesinden, bakım ve onarımlarından sorumlu mühendis.

gemi makinesi (Alm. *Schiffsmaschine*, f; *Schiffsmotor*, f; Fr. *machine marine*, f; İng. *marine engine*) **denz.** Gemilerin seyri için itki kuvveti sağlayan motor.

gemi malzemecisi (Alm. *Schiffshändler*, m; Fr. *fournisseur de navires*, m; İng. *ship chandler*) **denz.** Gemilere değişik malzeme satan kişi veya şirket.

gemi omurga mastarı (Alm. *Kielklotz*, m; Fr. *tin*, m; *tin de construction*, m; İng. *keel block*) **denz.** Geminin kuru havuzda omurgasının üstünde oturduğu ahşap bloklardan her biri; eşanlam: omurga takozu, havuz takozu.

gemi omurgası (Alm. *Kiel*, m; Fr. *quille*, f; İng. *hydrodynamic keel*; *keel*; *structural keel*) **denz.** Tekne ve gemilerde su üstünde kararlılık ve yön verilebilirlik sağlamaya yardımcı olmak üzere, ana gövdenin altında ve akım hatlı geometriye sahip, boyuna mukavemet sağlayan yapısal eleman; eşanlam: hidrodinamik omurga.

gemi orta kesiti (Alm. *Hauptspant*, m; Fr. *coupe au maître*, f; *maître couple*, m; İng. *midship section*) **denz.** Gemi ortasındaki, dikeyler arası boyun ortasında bulunan kısmın enine kesiti.

gemi ortası bkz. **denz. vasat.**

gemi penceresi bkz. **denz. lumbuz.**

gemi perdesi (Alm. *Schott*, n; Fr. *cloison*, f; İng. *bulkhead*) **denz.** Gemileri enine ve boyuna bölmelere ayıran, üzerindeki elemanlarıyla birlikte düzlemsel su geçirmez sac yapılara verilen isim.

gemi rehini (Alm. *Schiffspfandrecht*, n; *Seepfandrecht*, n; Fr. *privilège maritime*, m; *privilège sur un bateau*, m; İng. *admiralty lien*; *maritime lien*) **denz.** Gemi gibi denizle ilgili bir mülkte hizmet eksikliği ya da yol açılan zarardan ötürü doğan borcun ödenmesi için alacaklının bu mülke el koyması; eşanlam: gemi rehin hakkı.

gemi sabit işletme giderleri (Alm. *Festbetriebskosten eines Schiffs*, pl; Fr. *frais fixes d'exploitation du navire*, pl; İng. *ship fixed operating costs*; *ship fixed operating expenses*) **denz.** Gemilerin seyir giderleri dışındaki sabit personel, işletme ve onarım vs. giderleri.

gemi sağlık belgesi (Alm. *Gesundheitspaß*, m; Fr. *déclaration de santé*, f; *patente de santé*, f; İng. *bill of health*; *certificate of health*; *sanitary clearance*) **denz.** Denizcilikte kalkış limanından varış limanına hitaben yazılmış, bir geminin bulaşıcı hastalık taşıma olasılığı olup olmadığını belirten belge; eşanlam: pratika.

gemi sağlık kontrol belgesi (Fr. *certificat de contrôle sanitaire de navire*, m; İng. *ship sanitary control certificate*; *ship sanitation certificate*) **denz.** Uluslararası Sağlık Örgütü tarafından belirlenen kurallara göre verilen, bir geminin hiçbir bulaşıcı hastalık tehdidi taşımadığı, limanlara serbestçe girebileceğini ifade eden belge.

gemi seyir defteri (**denz. gemi jurnali**) (Alm. *Bordbuch*, n; *Logbuch*, n; *Schiffstagebuch*, n; Fr. *journal de bord*, m; *journal de route*, m; İng. *logbook*; *ship's log*) **denz.** Geminin konumu, hızı, hava durumu ve seyirle ilgili önemli bilgilerin yazıldığı defter, gemi jurnali.

gemi sınıflandırma kuruluşu (**denz. klas kuruluşu**; **denz. Loyd**) (Alm. *Klassifizierungsgesellschaft*, f; Fr. *société de classification*, f; İng. *classification society*) **denz.** Gemilerin inşası ve işletimi aşamasında, denize elverişlilik ya da bakım hallerinde gemileri denetleyerek her tip gemiye göre kendilerince düzenlenmiş ya da uluslararası kurallara bağlı kalarak gemileri değerlendiren ve sınıflandıran kuruluş.

gemi sicili (Alm. *Schiffsregister*, n; Fr. *acte d'immatriculation*, m; İng. *register of ship*) **denz.** Geminin kayıtlı olduğu ülkeyi gösteren özel tanımlama.

gemi simsarı (Alm. *Schiffsmakler*, m; Fr. *courtier maritime*, m; İng. *ship-broker*; *shipbroker*; *shipping broker*) **denz.** Belirli bir ücret karşılığı gemiye yük bulma, navlun ve sigorta sözleşmelerini düzenleme gibi hizmetleri veren kimse, gemi komisyoncusu.

gemi tam bakım (Alm. *Schiffsaufarbeitung*, f; Fr. *entretien général du navire*, m; İng. *ship overhaul*) **denz.** Gemi ünitelerinin daha verimli ve düzgün çalışması için belirli zaman aralıklarında yapılan, ünitelere ait tüm veya bazı elemanların sökülerek kontrollerinin yapıldığı arızalı olanların onarıldığı, gerektiğinde yenileri ile değiştirildiği işlem.

gemi tam denetimi (*denz. sörvey*) (Alm. *Besichtigung eines Schiffes*, f; Fr. *inspection d'un navire*, f; *visite d'un bateau*, f; *jaugage de navire*, m; İng. *ship survey*) **denz.** Hem yapım hem de işletim aşamasında gemi ve gemide kullanılan tüm makine, sistem ve üniteleri yıllık dönemsel olarak kontrol etme ve çalışmalarını testten geçirip geminin seyre uygunluğuna onay verme.

gemi teknesi (Alm. *Schiffsrumpf*, m; Fr. *coque*, f; İng. *hull*) **denz.** Geminin güverte, makine, direk, yelken gibi üst yapıları dışında kalan temel bölümü; eşanlam: tekne gövdesi.

gemi trafik kuralları (Alm. *Navigationsregeln*, pl; Fr. *règles de navigation*, pl; İng. *navigation rules*) **denz.** Gemilerin denizdeki seyirlerinde geçerli olan deniz trafik kuralları.

gemi yakıtı (Alm. *Bunkeröl*, n; Fr. *combustible de soute*, m; *diesel-navire*, m; *diesel marine*, m; İng. *bunker fuel*; *bunker oil*; *marine diesel*) **denz.** Gemilerde kullanılan rafine edilmiş ya da edilmemiş petrol bazlı yakıtlar.

gemi yanında teslim (Alm. *frei Längsseite Seeschiff*; Fr. *franco le long du navire*; İng. *FAS*; *free alongside ship*) **denz.** Bir yük veya malın taşınmasında; satıcının malı geminin yanına getirmekle sorumlu olduğu, malla ilgili tüm belgelerin alıcı tarafından hazırlandığı ve malın tesliminden sonra bütün masraf ve risk ile diğer tüm yükümlülüklerin alıcı tarafından karşılandığı ticari teslim türü için kullanılan uluslararası ticaret terimi; eşanlam: gemi doğrultusunda teslim.

gemi yapımcısı (Alm. *Schiffbauer*, m; Fr. *constructeur de navires*, m; İng. *shipbuilder*) **denz.** Gemiye planlarına uygun olarak yapan tersane veya kuruluş.

gemi yardımcı makineleri (Alm. *Hilfsmaschinen*, pl; Fr. *machines auxiliaires*, pl; İng. *auxiliary engine*; *auxiliary machinery*) **denz.** Gemilerde ana makine haricindeki jeneratör, pompa, vinç gibi diğer tüm makinelere verilen genel ad.

gemi yük listesi bkz. **denz. gemi yükleme belgesi**.

gemi yükleme belgesi (*denz. gemi yük listesi*) (Alm. *Schiffsmanifest*, n; Fr. *manifeste de vaisseau*, m; İng. *vessel manifest*) **denz.** Geminin taşıdığı yüklerin cinsini, miktarlarını ve buldukları ambarları gösteren belge; eşanlam: gemi manifestosu.

gemi yükleme hattı (Alm. *Ladelinie*, f; Fr. *ligne de charge*, f; İng. *load line*) **denz.** Geminin seyrettiği sulara ve mevsimlere göre ne kadar yüklenebileceğini gösteren gemi bordasındaki yatay yükleme hattı çizgileri.

gemi-model uyum toleransı (Alm. *Zulage für Modell-Schiff-Korrelation*, f; Fr. *allocation de corrélation de modèle bateau*, f; İng. *model-ship correlation allowance*) **denz.** Geminin direnç-sevk performansı ile laboratuvarında yapılan model deney sonuçları arasındaki uyumu belirten bir düzeltme değeri.

gemiadamı (Alm. *Matrose*, m; *Seeman*, m; Fr. *homme d'équipage*, m; *marin*, m; İng. *seaman*) **denz.** Geminin kaptanı, zabıtları, yardımcı zabıtları, stajyerleri, tayfaları ve yardımcı hizmet personelleri.

gemiadamları sağlık belgesi (Fr. *certificat médical des gens de mer*, m; İng. *medical certificate for seafarers*) **denz.** Gemiadamlarının denizde çalışmalarına elverişli olduklarını göstermek için yetkili sağlık kuruluşlarından aldıkları ve koşulları ülkelerin ilgili tüzükleri tarafından belirlenen belge.

gemicilik (Alm. *Seemannschaft*, f; Fr. *matelotage*, m; İng. *seamanship*) **denz.** Bir geminin kullanım maksadına uygun şekilde bünyesindeki donanım ve araçları kullanma, onları her an hizmete hazır bulundurma için gerekli bilgileri uygulama.

gemide teslim (Alm. *frei an Bord*; Fr. *franco bord*; *franco à bord*; İng. *fob*; *free on board*) **denz.** Bir yük veya malın taşınmasında, satıcının malı belirlenen tarihte ve yerde, alıcı tarafından temin edilen gemiye yüklemekle sorumlu olduğu, mal gemi güvertesine geçtikten sonra meydana gelebilecek her türlü hasar, kayıp ve masrafın alıcı tarafından karşılandığı ticari teslim türü için kullanılan uluslararası ticaret terimi; eşanlam: gemi bordasında teslim.

gemiden gemiye yük aktarma bkz. **denz. limbo.**

geminin alıkonması (*denz. geminin tutuklanması*) (*Alm. Beschlagnahme eines Schiffes, f; Fr. détention arrêt du navire, f; İng. arrest of a ship*) **denz.** Geminin seyir için eksiklerinin olması veya başka bir nedenle mahkeme kararınca, liman veya diğer yetkililerce belirli bir süre seferden alıkonulması.

geminin çektiği su bkz. **denz. su çekimi.**

geminin denizcilik yeteneği (*Alm. Seetüchtigkeit, f; Fr. tenue de navire, m; İng. tenue de navire*) **denz.** Bir deniz aracının her çeşit hava ve deniz şartlarında seyredebilme yeteneği.

geminin dış kaplaması (*Alm. Aussenhaut, n; Fr. bordé de coque, m; bordé extérieur, m; İng. hull plating; outside plating; shell plating*) **denz.** Geminin dış gövdesini oluşturan levhalar.

geminin havuzlanması (*Alm. Trockendocken, n; Fr. carénage, m; İng. dry docking*) **denz.** Geminin içine dolan deniz suyunun pompalarla boşaltılarak gemi dibinin temizlenmek, bakım ve onarımının yapılmak üzere betonarme veya taş havuza alınması.

geminin işe başlaması (*Alm. ein Schiff in Dienst nehmen; Fr. mise en service d'un navire, f; İng. commission a ship; ship's commissioning*) **denz.** Bütün seyir ve deniz testlerinden geçmiş geminin resmen aktif faaliyete başlaması.

geminin kiralanması (*Alm. Befrachtung, f; Fr. affrètement, m; İng. charter; freightage*) **denz.** Geminin belli süreliğine veya belli bir sefer ya da sefer dizisi için kiralanması.

geminin rotadan sapması (*Alm. Schiffsabweichung vom Kurs, f; Fr. déviation par rapport à la route du navire, f; İng. ship deviation*) **denz.** Geminin seyir halindeyken yakıt alımı, yardım isteyen bir gemiye gitmek veya olumsuz hava şartları gibi herhangi bir iş veya amaç nedeniyle ilerleme rotasından ayrılması.

geminin süreli tahsisi (*Alm. Zeitcharterung, f; Fr. affrètement à temps, m; İng. time charter*) **denz.** Geminin belirli bir süre için mürettebatlı olarak tahsisinde, yakıt, yük elleçleme, kılavuz ve liman masrafları kiralayana ait olmak üzere teknik idarenin gemi sahibinde kaldığı, ticari idarenin ise tahsis yapılan tarafa devredildiği taşımacılık şekli.

geminin sürüklenmesi (*Alm. Schiff Abdrift, f; Fr. dérive d'un bateau, f; dérive d'un navire, f; İng. drift of a ship; ship drift*) **denz.** Makine arızası nedeniyle üzerinde yol bulunmayan bir geminin akıntı veya rüzgarla kontrol dışı sürüklenmesi.

geminin tahmini kalkış zamanı (*Alm. voraussichtliche Abfahrtszeit, f; Fr. heure prévue de départ, f; İng. estimated time of sailing; expected sailing time*) **denz.** Bir geminin kalkış noktasından tahmini hareket zamanı; eşanlam: ETS.

geminin tutuklanması bkz. **denz. geminin alıkonması.**

geminin yan yatması (*Alm. Schlagseite, f; Fr. bande, f; gîte, f; İng. list*) **denz.** Geminin yan yatarak meyilli durumda kalması.

gemiye el koyma (*Alm. ein Schiff aufbringen; Fr. saisir un navire; İng. arrest of ship; arrest of vessel*) **denz.** Para ve teminat alacaklarına ilişkin takibin sonucunu güvence altına almak için borçlunun elinde veya üçüncü şahısta olan gemiye el konulması.

gemiye bağlama teçhizatı (*Alm. Festmacheeinrichtung, f; Fr. équipement d'amarrage, m; İng. mooring equipment*) **denz.** Gemiye rıhtım, iskele veya şamandıraya bağlamak için kullanılan düzenekler; eşanlam: bağlama donanımı.

gemiye demirleme (*İng. mooring*) **denz.** Gemiye karaya veya şamandıraya demir atmak suretiyle veya diğer bağlama elemanlarıyla bağlama.

gemiye tutma (*Alm. Aufliegen von Schiff, n; Fr. chômege d'un navire, m; İng. laying-up of a ship*) **denz.** Geminin belirli bir yerde bir süre bekletilmesi ve çalışmadan atıl tutulması.

genel kargo (*Alm. Frachtgüter aller Art, pl; Fr. fret au conteneur, f; fret tout genre, m; fret toutes sortes, m; İng. freight all kinds*) **denz.** Farklı tür mallardan oluşan ve tek bir ortak ücret karşılığında taşınan karma navlun.

genel yük bkz. **denz. kırkambar yük.**

genel yük gemisi bkz. **denz. kırkambar yük gemisi.**

genleşme parçası (Alm. Ausdehnungsfuge, f; Bewegungsfuge, f; Dehnungsausgleicher, m; Fr. joint de dilatation, m; joint d'expansion, m; İng. dilatation joint; expansion joint) **denz.** 1. Özellikle egzoz ve buhar devrelerinde oluşabilecek sıcaklık farkları ve ısı gerilmeleri nedeniyle meydana gelen bozulmaları ortadan kaldırmak için kullanılan bir bağlantı elemanı. 2. Pompa devrelerindeki gerilme veya kasılmaları üzerine alan esnek bağlantı parçası.

genleşme tankı (**denz. imbisat tankı**) (Alm. Ausdehnungsgefäß, m; Fr. bac à expansion, m; caisse d'expansion, m; İng. expansion tank; expansion vessel) **denz.** Ana makine ve dizel jeneratörlerin kapalı su soğutma sistemleri ve yerel sıcak su sistemlerini aşırı basınçtan korumak için kullanılan küçük tatlı su tankı.

gerdel cevizi (Alm. Fallreepsknoten, m; Fr. cul-de-porc, m; İng. wall and crown knot) **denz.** 1. Ağaçtan kovalara saplık yapılan halatların çımalarına yapılan ceviz. 2. Halatın bir ucundaki kolların açılıp birbirine bağlanmasıyla yumru halinde sonlanmasını sağlayan düğüm.

gereken özen (Alm. Due-Diligence-Prüfung, f; Fr. diligence raisonnable, f; İng. due diligence) **denz.** Sigorta açısından, gemi sahibinin ve kaptanın gemisini denize elverişli bulundurmak için ve taşıdığı yükün zarar görmemesi için göstereceği özen.

gergi ayaklı platform (Alm. zugspannungverankerter Halbtaucher, m; Fr. plate-forme sur jambes à câbles tendus, f; İng. tension leg platform) **denz.** Düşey halatlarla deniz dibine-sephiye (kaldırma) kuvveti ağırlıktan daha fazla olacak şekilde-bağlanarak çekilmiş yarı batık üretim platformu; eşanlam: gergi ayaklı adasal.

gergi düzeneği (Alm. Spannvorrichtung, f; Fr. dispositif de tension, m; İng. tensioner) **denz.** Rayzere veya döşenmekte olan bir su altı boru hattına ağırlığından fazla pozitif çekme uygulamak üzere kullanılan ve aynı zamanda teknenin hareketlerini dengeleyen sistem.

gergi kuvveti (Alm. Spannvorrichtungskraft, f; Fr. force de tensionneur, f; İng. tensioner force) **denz.** Gergi düzeneği tarafından sağlanan çekme kuvveti.

gezi teknesi (Alm. Ausflugsdampfer, m; Fr. bateau de plaisance, m; İng. pleasure boat; recreational craft) **denz.** Yakın sahil ve iç sularda gezi ve tatil amaçlı sefer yapan tekne.

gezinti güvertesi (Alm. Promenadendeck, n; Fr. pont promenade, m; İng. promenade deck) **denz.** Üzerinde rahatça gezilebilen havaya açık güverte.

gırcala (Alm. Marlin, m; Fr. merlin, m; İng. marline) **denz.** İki veya dört halat kolun bükülmesiyle oluşturulan, genellikle façuna ve piyan bağları yapma amacıyla kullanılan ince halat.

giriş boyu (Alm. Eintrittslaenge, f; Fr. longueur d'entrée, f; İng. length of entrance) **denz.** Gemi baş tarafından başlayarak genişlemenin bittiği, diğer bir deyişle paralel gövdenin başlangıç noktasına kadar olan uzunluk.

giriş debisi (Alm. Eintrittsdurchflussrate, f; Eintrittsgeschwindigkeit, f; Fr. vitesse d'entrée, f; débit d'entrée, m; İng. inlet flow rate; inlet velocity) **denz.** Pompaların ve boru hatlarının alış devresindeki akışkanın hızı.

giz (Alm. Gaffel, m; Fr. corne, f; gaffe, f; İng. gaff) **denz.** Teknelerde kış direktteki kısa seren.

gizli kusur (Alm. verborgener Fehler, m; verborgener Mangel, m; Fr. vice caché, m; İng. latent defect) **denz.** Geminin yapımından beri sahip olduğu veya sonrasında kullanılması sırasında belirli bir sürenin geçmesi ile ortaya çıkan ayıp.

gladora bkz. **denz. ara güverte.**

gladoralı gemi (Alm. Zwischendecker, m; Fr. navire à entrepont, m; İng. tweendecker; twen deck vessel) **denz.** Ana güverte altında bütün tekne boyunca devam eden ilave yükleme katlarına sahip, ambarları en az iki güverteli olarak tasarılanmış ve özellikle dökme yük taşımacılığında kullanılan gemi.

gomina (Alm. Kabellänge, f; Kabel, m; Fr. encablure, f; İng. cable length; length of cable) **denz.** Bir deniz milinin onda birine karşılık gelen uzunluk, 185,2 metre.

gömlek suyu soğutucusu (Alm. Jackenwasserkühler, m; Fr. refroidisseur de l'eau de refroidissement, m; İng. jacketwater cooler) **denz.** Ana makine silindir ceketlerini soğutan tatlı suyun, yine tatlı su veya deniz suyu ile soğutulduğu ısı değiştirici.

gömme salı (Alm. *Eingrabbahn*, m; Fr. *berge d'ensouillage*, f; İng. *bury barge*) **denz.** Döşenmiş olan su altı boru hattının üstünü toprakla örtmek için kullanılan sal.

gömülme derinliği denz. bkz. batma derinliği.

gönder (Alm. *Fahnenmast*, m; *Flaggenmast*, m; Fr. *hampe*, m; *mât de drapeau*, m; İng. *flagpole*; *flagstaff*) **denz.** Bayrak ya da sancak çekilmesinde kullanılan direk; eşanlam: bayrak direği.

göreceli kerteriz (Alm. *Seitenpeilung*, f; *Zielort*, m; Fr. *gisement relatif*, f; *gisement*, m; İng. *relative bearing*) **denz.** Kara veya denizdeki bir cisimden geçen kerteriz hattı ile geminin omurga hattı arasındaki açı; eşanlam: nispi kerteriz.

görülmaz hasar (Alm. *verborgener Schaden*, m; *verdeckter Schaden*, m; Fr. *avarie cachée*, f; *avarie non apparente*, f; *dommage occulte*, m; *dommages dissimulés*, pl; *dégâts cachés*, pl; İng. *concealed damage*) **denz.** Taşınan malın ilk tetkikinde veya ambalajı açılmadan fark edilemeyen, sahibine teslim edilmesinden sonra taşınan kargoda saptanan hasar ve kayıplar.

götürü navlun (Alm. *pauschale Fracht*, f; Fr. *fret forfaitaire*, m; İng. *lump freight*; *lump sum freight*; *lumpsum freight*) **denz.** Lojistikte, taşınan yükün birim miktarına karşılık değil, geminin yük konulan tüm alanlarının veya bir kısmının kiralanmasına karşılık ödenen sabit kira ücreti.

götürü teminat (Alm. *Pauschalgarantie*, f; Fr. *garantie forfaitaire*, f; İng. *lumpsum guarantee*) **denz.** Lojistikte, gümrük işlemleri yürütülen gümrük idarelerinde teminat alınması gereken birden fazla işlem için alınan ve herhangi bir düşüm yapılmaksızın 1 yıl süreyle kullanılan teminat.

göz demiri (Alm. *Buganker*, m; Fr. *ancre de bossoir*, f; İng. *bower anchor*) **denz.** Gemilerde sancak ve iskele başomuzluklarda bulunan ana demirler.

gözetleme camı (Alm. *Sichtglas*, n; Fr. *glace de niveau*, f; *verre-regard*, m; *voyant de liquide*, m; İng. *inspection glass*; *sight glass*) **denz.** Herhangi bir sistem, ünite veya tanktaki yağlama yağı, yakıt, su, çamur vb. akışkanların seviyelerini göstermede kullanılan genellikle ısıya dayanıklı şeffaf cam, mika veya benzeri malzemeden yapılmış gösterge; eşanlam: seviye görüş camı.

gözleme dayalı mevki (Alm. *Betrachtungsstellung*, f; Fr. *droite de hauteur*, f; İng. *observed position*) **denz.** Bir geminin belirli referans noktalarını gözle saptayarak bulunduğu konumunun kestirilmesi; eşanlam: rasadı mevki.

gözlü kanca (Alm. *Ösenhaken*, n; Fr. *croc*, m; *crochet à œil*, m; İng. *eye hook*; *eyehook*) **denz.** Bir gözle bağlı olan bir halat ya da kabloya bağlı ve ucunda bir kanca bulunan eleman.

grandi direği (Alm. *Großmast*, m; Fr. *grand-mât*, m; İng. *mainmast*) **denz.** Birden fazla direkli gemilerdeki en yüksek ana direk.

gros ton (Alm. *Bruttoregistertonne*, f; *Brutto-Raumgehalt*, m; Fr. *jaugé brute*, f; *tonnage brut*, m; *tonneau de jauge brute*, m; İng. *gross registered tonnage*; *gross tonnage*) **denz.** Geminin kapalı hacimleri (banyo, tuvaletler, döşek altı hariç) toplamının m³ ya da feet-küp cinsinden bir formülle hesaplanan, kılavuzluk ve römorkör hizmetleri, kanal geçiş vb. ücretlerinin tahakkukunda esas alınan hacim ölçüsü; eşanlam: gros tonilato, sicile kayıtlı gros ton.

gulet (Fr. *goélette*; İng. *gulet*) **denz.** Brikten daha küçük, iki direkli hafif armalı ve pruvası kabasorta armalı, bir tür uskuna.

gurcata (Alm. *Saling*, f; Fr. *barres de flèches*, pl; İng. *spreader*) **denz.** Ana yelken direğini daha iyi destekleyecek şekilde direk tellerini gerginleştirmek için kullanılan serenler.

gümrük antreposu (Alm. *Zollspeicher*, m; *Lagerhaus für unverzollte Waren*, n; *Zolllager*, n; Fr. *entrepôt de douane*, m; İng. *bonded warehouse*; *bonding store*; *bonding warehouse*; *customs warehouse*) **denz.** Gümrük vergisine konu olup henüz vergileri ödenmemiş malların korunduğu, gerekiyorsa küçük tamamlayıcı işlemlerin yapıldığı gümrük binalarına yakın olan bir tür depo; eşanlam: gümrüklü depo.

gümrük beyannamesi (Alm. *Einfuhrerkklärung*, f; *Zollanmeldung*, f; *Zollerklärung*, f; Fr. *déclaration douanière*, f; *déclaration d'entrée en douane*, f; *déclaration en douane*, f; İng. *bill of entry*; *customs declaration*; *customs entry*; *duty entry*) **denz.** Gümrük idarelerine, yurda girecek veya çıkacak olan, transit yapılmak veya başka bir işleme tabi tutulmak istenen eşyanın özelliklerini, boyutlarını, niteliklerini, menşei ve gideceği yeri gibi bilgileri belirten yazılı beyan belgesi; eşanlam: gümrük bildiri.

gümrük bölgesi (Alm. Zollgebiet, n; Fr. zone douanière, f; territoire douanier, m; İng. customs territory; customs zone) **denz.** Bir ülkenin, bir ticari blokun ya da özerk bir bölgenin sınırları, karasuları, içsuları ve hava sahasını da içeren, birörnek gümrük kurallarının geçerli olduğu coğrafi bölge.

gümrük komisyoncusu (Alm. Zollmakler, m; Zollspediteur, m; Zollagent, n; Fr. agent en douane, m; commissionnaire en douane, m; courtier en douane, m; İng. customs agent; customs broker; customs clearing agent; customs house broker) **denz.** Gümrüklerde bulunduğu ülkenin gümrük yasaları çerçevesinde dışalımçı, dışsatımçı, sevkiyatçı, ticari bir kuruluş vb. adına ve dolaylı temsil yoluyla dış ticaret işlemlerini yürüten ve sonuçlandıran kişi; eşanlam: gümrük müşaviri.

gümrük resmi ödenmeksizin teslim (Alm. geliefert unverzollt; Fr. rendu droits dus; rendu droits non acquittés; İng. DDU; delivered duty unpaid) **denz.** Bir yük veya malın taşınmasında; satıcının gümrük vergisi hariç hem kendi ülkesindeki hem de alıcının ülkesindeki tüm belgeleri hazırlamakla yükümlü olduğu ticari teslim türü için kullanılan uluslararası ticaret terimi.

gümrük sahası (Alm. Zollgelände, pl; Fr. aire de dédouanement, f; İng. customs area) **denz.** Gümrüklü malların istif edildiği ve işlemlerinin yapıldığı alan; eşanlam: gümrükleme yeri.

gümrük tarife cetveli (Alm. gemeinsamer Zolltarif, m; Fr. tarif douanier commun, m; İng. customs tariff schedule) **denz.** Uluslararası ticarete konu eşyaların Türkiye'de sınıflandırılması için Bakanlar Kurulu'nca kabul edilen, Armonize Sistem Nomanklatürü'ne uygun olarak düzenlenen, 12 rakamlı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu ile eşyaların ifade edildiği sistem.

gümrük tarife cetveli fasılları (Alm. Kapitel des gemeinsamen Zolltarifs, n; Fr. chapître de la liste du tarif douanier, m; İng. customs tariff schedule chapter) **denz.** Bölümlere göre daha alt düzeyde ve birbirine daha çok benzeyen aynı nitelikte eşyayı içine alan, altı basamaklı rakamdan oluşan 'Armonize Sistem Kodu'nun ilk iki rakamıyla ifade edilen kısımları.

gümrük tarife istatistik pozisyonu (İng. customs tariff statistics position) **denz.** Armonize Mal Tanımı ve Kodlama Sistemi uyarınca Gümrük Tarife Cetveli'nde on iki rakamla belirtilen kod.

gümrük vergisi ödenmiş teslim (Alm. geliefert verzollt; Fr. rendu droits acquittés; İng. delivered duty paid) **denz.** Bir yük veya malın taşınmasında; satıcının gümrük vergisi dahil hem kendi ülkesinde hem de alıcının ülkesindeki tüm belgeleri hazırlamakla yükümlü olduğu ticari teslim türü için kullanılan uluslararası ticaret terimi.

gümrüklenmiş bedel (Fr. valeur non dédouanée, f; İng. bonded value; customs bonded value) **denz.** Dış ticarete bir malın gümrük değerine, gümrük vergi ve resimlerinin eklenmesi ile ulaşılan değer.

güvenlik donatımı (Alm. Sicherheitsausrüstung, f; Fr. équipement de sécurité, m; İng. safety equipment) **1. denz.** Güvenlik yönünden gemide bulundurulması gereken ve sınıflandırma kuruluşlarının denetiminden geçerek onay almış donatım. **2. müh.** Herhangi bir uygulamada güvenlik bakımından bulundurulması gereken donatımlar, örneğin kurşun geçirmez yelek, paratoner, fırlatma koltuğu, sigorta, hava yastığı.

güverte (Alm. Deck, n; Fr. pont, m; İng. deck) **denz.** Gemilerde tekne boyunca yatay olarak sürekli veya kesik biçimde, tahtadan veya sac levhadan yapılan platform.

güverte donanımı (Alm. Deckausrüstung, f; Fr. accastillage de pont, m; İng. deck gear) **denz.** Ticari gemilerde, güvertede yüklerin kaldırılıp indirilmesi için yararlanılan donanım.

güverte kavis (denz. şiyer hattı) (Alm. Decksprung, m; Fr. tonture, f; İng. sheer line) **denz.** Yandan bakıldığında gemilerde ana güvertenin gemi boyunca şeklini betimleyen eğri; eşanlam: şiyer hattı.

güverte kemeresi (Alm. Deckbalken, m; Fr. barrot de pont, m; İng. deck beam) **denz.** Güverte kaplama saclarını gemi eni doğrultusunda destekleyen elemanlar.

güverte lostromosu (Alm. Bootsmann, m; Fr. bosco, m; maître d'équipage, m; İng. boatswain) **denz.** Geminin ikinci kaptanından aldığı talimatlara göre güverteye ait işleri ve diğer faaliyetleri gemicilerle birlikte yapan gemici ve miçoların amiri olan gemiadamı, usta gemici, reis.

güverte makineleri (Alm. Decksmaschinen, f; Fr. machinerie de pont, f; İng. deck machinery) **denz.** Güverte üzerine elleçleme, demirleme gibi değişik amaçlar için yerleştirilmiş makinelere verilen ortak ad.

güverte vinci (Alm. Decks Kran, m; Fr. grue de bord, f; grue de pont, f; İng. boat crane; deck crane) **denz.** Güverte üzerinde bulunan yükleme-boşaltma yapan kaldırma makinesi.

güverte yükü (Alm. Deckladung, f; Deckslast, f; Fr. pontée, f; İng. deck cargo) **denz.** Geminin güvertesinde taşınan kereste, konteyner ve benzeri yükler.

güverte-altı boyuna kirişi (Alm. Belagträger, m; Deckunterzug, m; Fr. hiloire de pont, f; support, m; İng. girder; longitudinal deck beam) **denz.** Gemilerde güverte altına destek amaçlı boyuna doğrultuda konan yapısal elemanlar; eşanlam: güverte-altı tulanisi.

güvertede teslim (Alm. geliefert ab Schiff; Fr. rendu ex navire; rendu non déchargé; İng. delivered ex ship; DES) **denz.** Deniz taşımacılığı ile yapılan dış ticarete, malın belirlenen varış limanında, tahliye, gümrük ve diğer işlemler alıcıya ait olmak üzere güvertede teslim edilmesi; eşanlam: DES.

güverteevi (Alm. Deckhaus, n; Fr. rouf, m; İng. deck house) **denz.** Gemi güvertesinde genişlik boyunca uzanmayan kısa boylu güverte üstü yapılar.

H sancağı (Alm. Flagge H, f; Fr. flottant H, m; İng. H flag) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Gemide kılavuz kaptan var." anlamını taşıyan, Hotel olarak anılan H harfi sancağı.

haber alınamayan gemi bkz. **denz. kayıp gemi.**

hacim merkezi (Alm. Auftriebskraftszentrum, n; Fr. centre de carène, m; centre de poussée, m; centre du volume immergé, m; İng. center of buoyancy; center of displacement; center of immersed bulk) **denz.** Geminin su altında kalan ve B harfiyle gösterilen hacminin merkezi.

hacimsel kompresör (Alm. positiver Verlagerungskompressor; Fr. compresseur volumétrique, m; İng. positive displacement compressor) **denz.** Havanın transferini ve sıkıştırılmasını dişli, vida, piston gibi elemanlarla hacmin azaltılması ve artırılması ile yapan kompresörlerin genel adı.

hafif çekerme (Alm. Wechselbrücke, f; Wechselfaufbau, n; Fr. caisse mobile, m; İng. demountable body; swap body) **denz.** Kara ve demiryolu taşımacılığında kullanılmak maksadıyla boş ağırlığı düşük olacak şekilde hafif malzemeden yapılmış, standart boyutlarda ancak üst üste istiflenmek için uygun olmayan çekerme.

hakem (Alm. Schiedsgutachter, m; Fr. arbitre, m; İng. arbitrator) **denz.** Anlaşmazlıkları çözmek için atanan ve kararı bağlayıcı olan hukuk uzmanı.

hakem anlaşması (**denz. tahkim anlaşması**) (Alm. Schiedsabkommen, n; Fr. convention d'arbitrage, f; İng. arbitration agreement) **denz.** Anlaşmazlıkların hakem yoluyla çözülmesi için yapılan anlaşma.

hakem kararı (Alm. Schiedsspruch, m; Fr. jugement arbitral, m; İng. arbitral award; arbitration award) **denz.** Anlaşmazlıklarda başvuru hakemin verdiği karar.

hakem kurulu (Alm. Schiedsgericht, n; Fr. commission d'arbitrage, f; İng. arbitration board) **denz.** Hukuki sorunu çözecek hakemlerin oluşturduğu kurul; eşanlam: tahkim kurulu.

halat (Alm. Reep, n; Schiffstau, n; Fr. cordage, m; İng. line; rope) **denz.** Bitkisel sentetik veya çelikten yapılmış ve bükümlenerek çeşitli kollarda birbirlerine sarılmış, bükülmeye ve çekmeye uygun organ.

halat kasası (Alm. Tauöse, f; Fr. boucle de cordage, f; İng. rope eye) **denz.** Bir halatın çimasının kendi bedeni üzerine dikilmesiyle ya da bağlanmasıyla oluşan küçük halka.

halat loçası (Alm. Heckklüse, f; Fr. écublier de cordage, m; İng. cat hole; hawsehole) **denz.** Gemilerde içinden halat geçirmek amacıyla bordaya, bodoslamaya veya omuzluklara açılmış delik.

halat örgüsü (Alm. Spleißen des Seils, n; Fr. épissure de cordages, f; İng. rope splicing) **denz.** İki halatın liflerinin kısmen açıldıktan sonra kollarının ya da filasalarının örülmesiyle gerçekleştirilen uç birleştirme; eşanlam: halat dikişi, halat eki.

halat tamburu (Alm. Seiltrommel, m; Fr. tambour de cable, m; İng. mooring drum; rope drum) **denz.** Vinçlerde, gemilerde tel ya da lif halatın sarıldığı silindir.

halat usturmaça (Alm. Seil Fender, m; Fr. défense en cordage, f; défense en filin, f; İng. rope fender) **denz.** Hava koşullarına ve mekanik gerilmelere dayanıklı halattan yapılmış usturmaça.

halatı boşlamak (Alm. loswerfen; Fr. larguer; İng. slack away) **denz.** Gemiye rıhtım veya iskeleye bağlayan halatları çözmek.

halatın boşunu almak (Alm. aufkürzen; Fr. embraquer; étarquer; İng. take in the slack; tauten) **denz.** Gevşemiş bir halatı girmek için fazlasını çekmek.

halatları teklemek (Alm. alle Leinen bis auf eine loswerfen; Fr. garder une seule amarre; İng. single up a rope) **denz.** Başta kıçta tek halat bırakıp diğer halatları çözüp almak.

haliç (Alm. Flussmündung, f; Ästuar, n; Fr. estuaire, m; İng. estuary) **denz.** Nehrin denizle birleştiği yerden ya da denizin belirli bir yerinden karaya doğru, giderek daralan ve deniz tarafındaki genişliğine göre uzunluğu oldukça fazla, huni şeklindeki deniz uzantısı.

ham petrol gemisi (Alm. Rohöltanker, m; Fr. pétrolier de brut, m; transporteur de brut, m; İng. crude carrier; crude oil carrier; crude oil tanker) **denz.** Ham petrol taşıyan genellikle büyük boyutlu tanker.

hamiline yazılı konşimento (Alm. Inhaberfrachtbrief, m; Inhaberkonnossement, m; Fr. connaissance au porteur, m; İng. bearer bill of lading) **denz.** Gerçek bir kişi veya firma ismi belirtilmemiş, hamiline yazılarak düzenlenmiş olan, elinde tutan kişinin yükün teslimini isteme hakkına sahip olduğu konşimento.

handymax yük gemisi (Alm. Handymax Massengutfrachter, m; Fr. vraquier handymax, m; İng. Handymax; Handymax sized bulk carrier) **denz.** 35 000 ile 60 000 dwt arasında kapasiteye sahip yük gemilerine verilen ad.

handysize yük gemisi (Alm. Handysize Massengutfrachter, m; Fr. mini-transporteur, m; İng. handy sized bulker) **denz.** 10 000 ile 35 000 dwt arasında kapasiteye sahip olan dökme yük gemilerine verilen ad.

hareket edemeyen gemi (Alm. Havarist, m; Fr. navire déséparé, m; İng. disabled ship; disabled vessel) **denz.** Geminin makinelerinde bir arıza, gemi personelinin eksikliği, gemi gövdesinde hasar gibi nedenlerle gidemeyen gemi.

hareket genlik fonksiyonu (Alm. Transferfunktion, f; Fr. fonction de transfert, f; İng. response amplitude operator) **denz.** Gemi ya da yüzen cisimlerin düzgün dalgaların zorlaması sonucu oluşan hareket genliklerinin - genellikle dalga genliği ile-boyutsuzlaştırılmış ifadesi; eşanlam: transfer fonksiyonu.

hareketli baba (Alm. beweglicher Belegpoller; Fr. bollard flottant; İng. moving bollard) **denz.** Gemilerin güverte yüksekliği ile rıhtım arasındaki farkın büyük ya da gemide baba konumu uygun olmadığına, rıhtım üzerinde yüksekliği ayarlanabilen çelik yapı.

hareketli salma (Alm. Mittelschwert, n; Fr. dérive centrale, m; İng. centerboard; drop keel; sliding keel) **denz.** Yelkenli teknelerde merkezdeki yuvasından düşey olarak indirilip geriye çekilebilir, yelkenli seyirde teknenin enine stabilitesi ile rota tutma stabilitesine yardımcı olan levha şeklindeki omurga; eşanlam: salma omurga.

hareketli sondaj adasalı (Alm. bewegliche Arbeitsbühne; Fr. installation de forage mobile, f; plate-forme mobile, f; İng. mobile offshore drilling unit; MODU) **denz.** Açık denizlerde sondaj yapabilen hareketli platform; eşanlam: MODU.

harita kamarası (Alm. Kartenraum, m; Kartenhaus, n; Fr. chambre de veille, f; chambre des cartes, f; İng. chart house; chart room) **denz.** Gemilerde deniz haritalarının bulunduğu kamara.

harmanlamak (İng. turn a ship with long round; turn in a wide circle) **denz.** Gemiye küçük bir dümen açısı ile büyük bir devir dairesi boyunca seyretmesi.

harp iskelesi (denz. şeytan çarmıhı) (Alm. Lotsenleiter, f; Fr. échelle de corde, f; İng. pilot ladder; side ladder) **denz.** Geminin borda iskeleleri indirilmeden personelin gemiye giriş çıkışını sağlayan, bordadan dik olarak sarkıtılan seyyar iskele; eşanlam: pilot merdiveni, şeytan çarmıhı.

hasar giderleri (Alm. Avariegeld, n; Fr. avarie, f; İng. average disbursement) **denz.** Deniz kazalarında gemi ve yükün uğradığı zarar ve bunlarla ilgili yapılan harcamalar.

hasar görebilir eşya (Alm. schadbare Güter, pl; Fr. articles dommageables, pl; İng. damageable goods) **denz.** Taşımacılıkta hasar görebilen mal veya eşya.

hasar paylaşımı bkz. **denz. müşterek avarya.**

hasarlı yük (Alm. beschädigte Fracht; Fr. cargaison endommagée; İng. damaged cargo) **denz.** Gemi taşımacılığı sırasında hasara uğramış yük.

hastane gemisi (Alm. Lazarettschiff, n; Fr. navire hôpital, m; İng. hospital ship) **denz.** Hastaların tedavisinin yapıldığı özel donatımlı gemi.

hatve ayarlı pervane 1. (Alm. Propeller mit kontrollierbarer Steugung, m; Verstellpropeller, m; Fr. hélice à pas contrôlable, m; İng. controllable pitch propeller; CPP) **denz.** Gemilerde pervane kanatlarının hatvesini ayarlayıp belirli bir devir sayısında ana tahrik makinesinden maksimum gücü çekecek ve maksimum verimi elde edecek şekilde bir mekanizma ve kontrol sistemine sahip pervane; eşanlam: hatve kontrollü pervane. **2.** (Alm. Einstelluftschraube, f; Einstellpropeller, m; Fr. hélice à pas réglable, f; İng. adjustable pitch propeller) **uçk.** Palaları göbekteki bir mekanizma aracılığıyla istenilen hatve ayarına getirilebilen pervane türü.

hava çekimi (denz. hava draftı; denz. su üstü yüksekliği) (Alm. Luftzug, m; Fr. tirant d'air, m; İng. air draught) **denz.** Yüklü su hattı ile geminin en yüksek noktası arasındaki düşey yükseklik; eşanlam: gemi su üstü yüksekliği.

hava direnci (Alm. Luftwiderstand, m; Windwiderstand, m; Fr. résistance aérodynamique, f; résistance à l'air, f; İng. air resistance; wind resistance) **1. denz.** Geminin su üstü gövdesinin hava ile teması ve esen rüzgârın şiddeti ve doğrultusuna göre hareketi engelleyen direnç. **2. meteo.** Havada hareket eden nesnelere hareket yönüne karşı yönde sürtünme ile karşı koyan, roket ve uçaklarda göz önüne alınması gereken, meteorolojide hava hareketleri için çok küçük olduğundan genellikle göz ardı edilen kuvvet.

hava draftı bkz. **denz. hava çekimi.**

hava kesesi bkz. **denz. gaz kesesi.**

hava müsadeli çalışma günü (Alm. Wetter-Arbeitsstag, m; Fr. jour ouvrable si le temps le permet, m; İng. weather working day; WWD) **denz.** Gemiyi yükleme ya da gemiden yük boşaltmaya hava koşullarının elverişli olduğu ardışık yirmi dört saatlik çalışma süresi.

hava odası (Alm. Druckluftkammer, f; Fr. chambre à réserve d'air, f; İng. air chamber) **denz.** Yüksek devirli dizel motorlarında püskürtülen yakıtın hava ile daha iyi karışmasını sağlayan özel hücre veya odacık.

hava tüpü (Alm. Druckspeicher, m; Fr. bouteille d'air comprimé, f; réservoir d'air, m; tube d'air, m; İng. air bottle; air reservoir) **denz.** Gemi ana makinelerine ve dizel motorlarına ilk hareket verilmesi için kullanılan basınçlı havanın depolandığı, yatay ve dikey tipleri bulunan basınçlı tank; eşanlam: hava tankı.

hava yastıklı tekne (Alm. Hovercraft-Luftkissenboot, n; Hovercraft, n; Fr. aéroglisseur, m; İng. air-cushion vehicle; hovercraft) **denz.** Tüm ağırlığı teknenin altında sürekli olarak oluşturulan hava yastığı tarafından taşınan yüksek süratli deniz aracı.

havalandırma fanı (Alm. Abgasgebläse, n; Fr. ventilateur d'aspiration, m; İng. exhaust fan) **denz.** Kapalı mekânların kirli havasının dış ortama atılması için kullanılan yelleç; eşanlam: havalandırma yelleci, egzoz fanı.

havalandırmalı çekerme (Alm. belüfteter Container; Fr. conteneur ventilé; İng. ventilated container) **denz.** Meyve, sebze, baharat gibi taşınması sırasında havalandırılması gereken yüklerin taşınmasında kullanılan havalandırma sistemine sahip çekerme.

havasını alma tankı (Alm. entlüftender Tank; Fr. réservoir de désaération, f; İng. deaerating chamber; deaerating feed tank) **denz.** Gemilerde kapalı su devrelerinde dolaşan sudaki çözünmüş oksijenin alınması için kullanılan ve aynı zamanda basınç artışlarını dengeleyen tank; eşanlam: degazör tankı, havasızlaştırma havuzu.

havuz dayağı (denz. havuz takozu) (Alm. Stützen, f; Fr. accore, f; İng. shore) **denz.** Geminin havuzda dengeli duruşunu sağlayan destek takozları; eşanlam: payanda.

havuz planı (Alm. Dockungsplan, m; Fr. planification de l'entrée au bassin, f; İng. docking plan) **denz.** Geminin havuza alınması halinde yapılacak işleri belirleyen çalışma planı.

havuz takozu bkz. **denz. havuz dayağı.**

havuzlama 1. (Alm. Docking, n; Fr. entrée au bassin, f; İng. docking) **denz.** Geminin altına yapışan midye, yosun gibi canlıları temizlemek veya geminin onarımını yapmak amacıyla kuru veya yüzer havuza alınması. **2.** (Alm. Flachsrost, n; Fr. rouissage, m; İng. retting) **teks.** Gövde ve yaprak liflerinin eldesinde, liflerden bitkinin odunsu, doğal zamlı ya da etli kısımlarının ayrılmasını sağlayan işlem.

hayvan gemisi (Alm. Tierbestand Carrier, m; Viehtransportschiff, n; Fr. navire bétailier, m; İng. livestock carrier; LSC) **denz.** Canlı hayvanları taşıma amacıyla yapılmış özel yük gemisi.

hazırlık mektubu (Alm. Bereitschaftserklärung eines Schiffes unter Charter, f; Fr. avis de mise à disposition, m; avis de prêt à opérer, m; İng. notice of readiness) **denz.** Geminin her bakımdan yüklemeye veya tahliye hazırlık olduğunu gösteren ve kaptan ya da acentesi tarafından taşıtan, yükleyici, kiracı yahut yükün alıcısına verilecek olan ihbar mektubu; eşanlam: hazırlık ihbarı.

hırça (Fr. étalingure, f; İng. bitter end) **denz.** Zincirin zincirlikte ya da volta edildiği yerdeki ucu.

hırça mapası (Fr. extrémité d'étalingure de cale, f; İng. cable clinch) **denz.** Zincirin zincirlikteki çımasının omurgaya bağlandığı kilit.

hızlı yükleme boşaltma primi bkz. **denz. erken yükleme boşaltma primi.**

hidrodinamik kütle bkz. **denz. katma kütle.**

hidrofon (Alm. Hydrophon, n; Fr. hydrophone, m; İng. hydrophone) **denz.** Su ortamında ilerleyen ses veya ses ötesi dalgaları yakalamak için kullanılan elektroakustik aygıt.

hidrolik yarıçap (Alm. hydraulischer Radius; Fr. rayon hydraulique, m; İng. hydraulic radius) **1. denz.** Dar su ve özellikle kanallar için tanımlanan ve $RH = \frac{\text{(kanalın kesit alanı - gemi kesit alanı)}}{\text{(kanal kesit uzunluğu + gemi ıslak kesit uzunluğu)}}$ formülüyle hesaplanan oran. **2. inş.** Akarsuyun herhangi bir kesitinde, akış kesit alanının ıslak çevreye oranı.

hisa etmek (Alm. anheben; Fr. hisser; İng. hoist; trice) **denz.** Denizcilikte kürek, sancak gibi bir şeyi yukarı kaldırmak.

hisa kürek (İng. hoist the oars; toss up) **denz.** Filika küreklerinin tutamaçlarından aşağıya doğru basılması ve palaların yukarı kaldırılarak dik tutulması için verilen emir.

hizmet gemisi (Alm. Dienstschiff, n; Hafenschiff, n; Fr. bateau de service, m; İng. service boat; service vessel) **denz.** Römorkör, tarak gemileri, sahil güvenlik gemileri, boru döşeme, ikmal tekneleri, kablo döşeme gemileri gibi hizmetlerde kullanılan tekneler.

hizmet limanı (Alm. Diensthafen, m; Fr. port d'entretien, m; İng. service port) **denz.** Yük elleçleme, istifleme gibi deniz taşımacılığı ile ilgili tüm hizmetlerin liman idaresi tarafından verildiği liman.

hortum lülesi (Alm. Schlauchtülle, f; Fr. lance de tuyeau, f; İng. hose nozzle) **denz.** Yangın hortumlarının ucuna takılarak basıncı hıza çeviren ve genellikle pirinçten yapılan konik başlık.

hurda gemisi (Alm. Metallträger Carrier, m; Fr. transporteur de ferraille, m; İng. metal scrap carrier; scrap carrier) **denz.** Metal hurda malzemeleri taşımak için yapılmış gemi; eşanlam: metal hurda gemisi.

hususî avarya (Alm. besondere Havarie, f; Partikularhavarie, f; Fr. avarie particulière, f; İng. particular average) **denz.** Deniz taşımacılığında müşterek avarya dışında kalan ve bir kaza sonucu doğan, gemi sahibinin, yük sahibinin vs. kendilerinin karşılamaları gereken kısmî zarar ve masraflar.

hücreli çekerme gemisi (Alm. Zellencontainerschiff, n; Fr. navire porte-conteneurs cellulaire, m; porte-conteneurs cellulaire, m; İng. cellular container ship; cellular ship) **denz.** Çekermelerin gemi ambarlarında istifini kolaylaştıran, devrilme ve kaymalarını önleyen hücresel bölmeleri olan tam çekerme gemisi.

hücumbot (Alm. Flugkörper-schnellboot, m; Fr. patrouilleur lance-missiles, m; İng. missile boat; missile cutter) **denz.** Boyu 45-85 metre arasında, yüksek sürat (35 knot ve üzeri) ve manevra yeteneğine sahip, açık deniz haricinde kalan deniz sahalarında özellikle düşman gemilerine taarruz etmek üzere tasarlanmış askeri gemi.

hükmi tam kayıp (denz. tam zıya) (Alm. konstruktiver Totalverlust; Fr. perte constructive totale; İng. constructive total loss) **denz.** Geminin veya yükün kurtarılmaya değmeyecek kadar zarara uğraması nedeniyle tamamen kayıp edildiğinin kabul edilmesi, tam zarar.

IACS bkz. **denz. uluslararası gemi sınıflandırma kuruluşları birliği.**

IMO bkz. **denz. uluslararası denizcilik örgütü.**

Inchmare koşulu (Alm. *Inchmaree Klausel*, f; Fr. *clause Inchmaree*, f; İng. *Inchmaree clause*) **denz.** Gemi adamlarının ihmallerinden ya da gemi sahibinin özendiği halde anlaşılmasına daha evvel olanak bulunmayan gizli kusurlardan, kazan patlaması, şaft kırılması, gemide infilak, yük yakıt yükleme aktarma ve kaymasından meydana gelen hasarları içine alan sigorta maddesi.

irgat (Alm. *Ankerwinde*, f; Fr. *guindeau*, m; İng. *windlass*) **denz.** Demir almada halatları dolayıp gemiyi yanaştırmada veya karaya çekmede kullanılan, hidrolik, elektrikli, istimli veya insan kuvvetiyle çalıştırılan yatay veya düşey mekanizma.

iskarmoz (Alm. *Rojegabel eines Boots*, f; Fr. *dame de nage*, f; İng. *oarlock*; *rowlock*) **denz.** Kürekli teknelerde küreğin bağlanması veya oturması için ay veya çubuk şeklindeki parçalar/elemanlar.

iskota yakası (Alm. *Schothorn*, n; Fr. *point d'écoute*, m; İng. *clew*) **denz.** Bumbanın uzak ucunda kalan üçgen yelkenin ucu ya da dikdörtgen yelkenin iki ucu.

ıslak boy (Alm. *eingetauchte Länge über alles*; Fr. *longueur hors tout immergée*, f; İng. *length overall submerged*) **denz.** Geminin yüklü su hattı altında kalan kısmında başta ve kıçta en uç noktalar arasındaki yatay uzaklık olup yumru başlı gemilerde önem kazanan bir boy değeri.

ıslak yüzey (Alm. *benetzte Oberfläche*, f; Fr. *surface mouillée*, f; İng. *wetted area*; *wetted surface*) **1. denz.** Geminin su altında kalan eğrisel yüzeyi. **2. inş.** Kanal tip akışta akış yüzeyi ve kanal tarafından sınırlanmış, akışkanın temas halinde olduğu yüzey alanı; eşanlam: ıslak kesit.

ışıkla işaretleşme (Alm. *Lichtsignalisierung*, f; Fr. *signalisation par feu clignotant*, f; İng. *flashing light signalling*) **denz.** Aralıklarla verilen kısa ve uzun süreli ışık çakmalarıyla yapılan haberleşme.

ışıklı işaret teknesi (Alm. *unbemanntes Feuerschiff*; Fr. *feu flottant non gardé*; İng. *light boat*) **denz.** Denizde üzerinde ışık kaynağı olan ve hareket edebilen özel tekne.

ışıklı şamandıra (**denz. ziyalı şamandıra**) (Alm. *Leuchtboje*, f; *Leuchttonne*, f; Fr. *bouée lumineuse*, f; İng. *lighted buoy*) **denz.** Işıklandırılarak fark edilmesi kolaylaştırılmış şamandıra.

ızbarço tahtası (Alm. *Bootsmannsstuhl*, m; Fr. *chaise de gabier*, f; İng. *boatswain's chair*) **denz.** Gemi bordasını temizlemek veya boyamak amacıyla iki ucundan halatlar yardımıyla bordadan aşağı doğru sarkıtılan ve üzerinde işçilerin çalışabileceği genişlikte kalın ahşaptan yapılmış iskele düzeneği.

İ sancağı (Alm. *Flagge I*, f; Fr. *flottant I*, m; İng. *I flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Rotamı iskeleye değiştiriyorum." anlamını taşıyan, India olarak anılan I harfi sancağı.

iade mal (Alm. *Rücklieferung*, f; *Rückware*, pl; Fr. *rendu sur ventes*, m; *retour sur ventes*, m; İng. *returned good*; *sales return*) **denz.** Alıcıya tesliminden sonra hasar görmüş, kullanım süresinin dolmuş ya da modasının geçmiş olması, onarım vb. nedenlerle malın satıcıya ya da başlangıç noktasına geri götürülmesi; eşanlam: satıştan iade.

iade yönetimi (Alm. *Rückkehrmanagement*, n; Fr. *gestion des retours*, f; İng. *return management*) **denz.** Lojistikte, müşteriden tedarikçiye geri gönderilen ürünlerle ilgili taşıma, depolama, geri kazanım, imha gibi işlemlerin yönetimi.

iadesiz çekerme (Alm. *verfügbarer Container*; Fr. *conteneur jetable*, m; İng. *disposable container*) **denz.** Kullanıldıktan sonra atılan çekerme.

iç deniz (Alm. *Binnenmeer*, n; Fr. *mer fermée*, f; İng. *inland sea*; *internal sea*) **denz.** Boğazlarla ana denize bağlı olan deniz.

iç dip (Fr. *lisse du double-fond*, f; İng. *inner bottom*) **denz.** Çift dipli gemilerde iki dipten suyla temas etmeyi, üstte bulunanı.

iç kaplama (Alm. *innerer Stringer*; Fr. *virure d'intérieur*, f; İng. *inside strake*) **denz.** Teknelerde çift dibin üstündeki kaplama saçı.

iç kusur (Alm. *Innenfehler*, m; *interner Defekt*, m; Fr. *défaut interne*, m; İng. *internal defect*) **1. denz.** Lojistikte, ürünün iç özelliklerini belirten ve dıştan görünmeyen kısımlarındaki hasara betimleyen sigorta terimi. **2. müh.** Bir ürünün, bir malzemenin dıştan özle görünmeyen, manyetik, elektrik, akustik gibi yöntemlerle test edilerek saptanabilen kusuru; örneğin, bir kaynak ekindeki gaz keseleri.

iç liman (Alm. Binnenhafen, m; Fr. port intérieur; İng. inland harbour; inland port) **denz.** Paris ve Berlin örneklerinde olduğu gibi deniz ve okyanuslardan bir hayli uzak, kanallar ve su yollarıyla denizlere ulaşımı olan liman.

iç omurga (Alm. Binnenkiel, m; Kielschwein, n; Fr. carlingue, f; contre-quille, f; İng. keelson) **denz.** Teknelerde postaları omurgaya daha sıkı bağlamak için baştan kıça kadar uzanan ikinci omurga.

iç su taşımacılığı (Alm. Binnenschiffahrt, f; Fr. navigation intérieure, f; İng. inland navigation) **denz.** Nehir, göl, baraj gölü gibi iç sularda yapılan taşımacılık.

iç sular 1. (Alm. Binnengewässer, pl; Fr. eaux nationales; eaux continentales, pl; eaux intérieures, pl; İng. continental waters; inland waters; interior waters; national waters) **denz.** Bir devletin karasularından içeride kalan, liman ağzları, ırmaklar, körfezler, iç denizler ve göller gibi su kütleleri. **2.** (Alm. Binnengewässer, pl; Fr. eaux intérieures, pl; İng. inland water) **tar.** Okyanus ve denizler dışında kalan, göl, akarsu, bataklık, yeraltı suları gibi karalar üzerinde yer alan, fiziksel ve kimyasal özellikler bakımından farklılıklar gösteren, tatlı, tuzlu veya acımsı tüm sular.

iğnecikli dümen (Fr. gouvernail à auguillot, m; İng. rudder with pintles) **denz.** Kıç bodoslamaya, erkek ve dişi olarak konmuş olan menteşeler yardımıyla bağlanan dümen tipi.

ihbar bankası (Alm. avisierende Bank, f; Fr. banque chargée d'aviser, f; banque notificatrice, f; İng. advising bank; notification bank; notifying bank) **denz.** Amir bankadan aldığı akreditif metni uyarınca akreditifi lehtara ya da onun bankasına akreditif açıldığını şartlarıyla beraber bildiren, ancak herhangi bir ödeme sorumluluğu üstlenmeyen banka; eşanlam: muhabir banka.

ihraç limanı (Alm. Exporthafen, m; Fr. port d'exportation, m; İng. port of exportation) **denz.** Ülkenin yurt dışına sattığı malların gönderildiği liman; eşanlam: dışsatım limanı.

ihtilafli akreditif (İng. discrepancy letter of credit) **denz.** Sunulan belgelerin kredi mektubundaki hususlara uygun olmadığı ve bankaların işlem yapmayı durdurdukları akreditif; eşanlam: ihtilafli kredi mektubu.

ikili palanga (Fr. bredindin, m; İng. garnet; Spanish burton) **denz.** İki çıması kancalı bir kazayağı düzenini içeren bir makara ile bir tornodan oluşan palanga.

ikili süzgeç (Alm. doppelter Filter, m; Fr. filtre double, m; İng. duplex filter) **denz.** Gemilerde üzerinde bulunduğu devrede sıvı akışını sağlayan ünitenin durdurulmasına gerek kalmadan biri kirlendiğinde diğeri devreye alınmak suretiyle yedekli olarak çalıştırılabilen, iki adet filtre blokundan oluşan akışkan temizleme ünitesi.

ikinci makinist (Alm. Zweiter technischer Schiffsoffizier, m; Fr. second mécanicien, m; İng. first assistant engineer; second engineer) **denz.** Gemilerde ana makinelerin, yardımcı makinelerin, kazanların, güverte makinelerinin, havalandırma fanlarının, elektrik tesisatı ve aydınlatma sistemi dahil tüm elektrik cihazların bakım ve onarımından başmakiniste karşı sorumlu olan, ancak mühendis diploması olmayan kişi; eşanlam: ikinci çarkçı.

ikinci mühendis (Alm. zweiter Machinist, m; zweiter technischer Offizier, m; Fr. second mécanicien, m; second officier mécanicien, m; İng. second engineer; second engineer officer) **denz.** Gemilerde ana makinelerin, yardımcı makinelerin, kazanların, güverte makinelerinin, havalandırma fanlarının, elektrik tesisatı ve aydınlatma sistemi dahil tüm elektrik cihazların bakım ve onarımından baş mühendise karşı sorumlu olan kişi; eşanlam: ikinci çarkçı.

ikmal gemisi (Alm. Versorgungsschiff, m; Fr. navire ravitailleur, m; ravitailleur, m; İng. logistic support ship; replenishment ship) **denz.** Seyir halinde iken diğer bir gemiye akaryakıt, yağlama yağı, cephane, gıda, yedek parça ve personel transfer edebilme olanağına sahip gemi; eşanlam: lojistik destek gemisi.

ileri (Alm. geradeaus; Fr. par l'avant; İng. ahead) **denz.** Geminin ileri hareket durumu.

ileri dümen testi (Alm. voraus Steuerungsprüfung, f; Fr. test en avant, m; İng. ahead steering test) **denz.** Gemi tam yolda ileri giderken, dümenin ortadan iskele ve sancak alabandaya basılarak bu pozisyonlarında belirli bir süre tutulması ve bu işlemin tekrarlanması şeklinde yapılan dümen kontrolü.

ileri yol (Alm. voraus gehen; Fr. aller en avant; İng. go ahead) **denz.** Geminin ileri doğru hareketi.

ilerleyen dalga (Alm. fortschreitende Welle, f; freie fortschreitende Welle, f; Fr. onde libre, f; onde progressive, f; İng. free-traveling wave; free progressive wave; free wave; progressive wave) **denz.** Dalga ile aynı hızda ve aynı doğrultuda hareket eden bir gözlemci için dalganın sabit kaldığı izlenimini uyandıracak şekilde dalga profilinin akışkan boyunca sabit bir koordinat sistemine göre göreceli olarak hareket etmesi.

ilk sefer (Alm. Jungfernfahrt, f; Jungferreise, f; Fr. voyage inaugural, m; İng. maiden trip; maiden voyage) **denz.** Yeni bir geminin denemelerinin tamamlanmasından sonra yaptığı ilk sefere verilen ad.

ilmek 1. (Alm. Überhandknoten, m; Fr. noeud simple; demi-noeud, m; İng. overhand node; thumb knot) **denz.** Halatı döndürüp diğer ucunu döngünün ortasından geçirmek suretiyle atılan ve başka birçok düğümün öncüsü olan düğüm. **2.** (Alm. Masche, f; Strickmasche, f; Fr. boucle tricotée; maille, f; İng. knitted loop; loop) **teks.** Örne işleminde sırasında iğneler yardımıyla ipliğe verilen form.

imbisat tankı bkz. **denz. genleşme tankı.**

imdat çağırısı (Alm. Mayday; Fr. mayday; İng. mayday) **denz.** Tehlikeli durumda olan gemilerden, uçaklardan, bazı ülkelerde polis ve itfaiye gibi örgütler tarafından radyo iletişim kanallarında yayımlanan uluslararası standart yardım çağırısı.

imdat işareti (Alm. Notsignal, n; Fr. signal de détresse, m; İng. distress signal) **denz.** Tehlike durumunda yardım isteğini ifade etmek için kullanılan radyo sinyali, görülür veya duyulur yöntemlerin tamamı.

imtiyazlı gemi bkz. **denz. geçiş öncelikli gemi.**

ince (Alm. Schwichtlinie, f; Fr. ligne d'attrape, f; İng. hauling line) **denz.** Kalınlığı 0,5 burgatadan 2 burgataya kadar olan halatlara verilen ad.

İngiliz tonu (Alm. Britische Tonne; Fr. tonne anglaise, f; İng. long ton) **denz.** 2240 libre veya 1016.047 kg'lık ağırlık değeri.

insansız suüstü aracı (Alm. Drohnenschiff, n; Roboterschiff, n; unbemanntes Wasserfahrzeug, n; Fr. véhicule de surface sans équipage, m; İng. autonomous surface vehicle; unmanned surface vehicle) **denz.** Savunma, gözetleme, araştırma gibi amaçlarla kullanılan mürettebatsız deniz araçları.

ip merdiven (Alm. Jakobsleiter, f; Strickleiter, f; Fr. échelle de corde, f; échelle de tangon, f; İng. Jacob's ladder; rope ladder) **denz.** Tahta, metal ya da ip basamaklı halattan veya ipten yapılmış merdiven; eşanlam: kaytan iskele.

iskandil (Alm. Lotung, f; Fr. mesure de la profondeur, f; sondage à main, m; İng. depth sounding) **denz.** Akarsu, kanal, göl, deniz gibi su kütlelerinde su derinliğinin ya da gemilerde akışkan içeren bölmelerin derinliğinin ölçülmesi ya da bu ölçümlerde kullanılan alet.

iskele denz. 1. (Alm. Backbord, n; Fr. bâbord, m; İng. portside) Geminin sol tarafı. 2. (Alm. Kaizunge, f; Anleger, m; Pier, m; Fr. quai, f; İng. pier) Genelde denize dik olarak uzanan gemi yanaşma yeri.

iskele alabanda (Alm. hart Backbord; Fr. barre toute à gauche, f; İng. hard over to port; hard to port) **denz.** Dümeni tam olarak iskeleye, yani sola çevirmek.

iskele babası (Alm. Belegpoller, m; Hafenspoller, m; Schiffspoller, m; Fr. bitte, f; bitte d'amarrage, f; bollard, m; İng. bollard; mooring bollard) **denz.** Gemileri rıhtıma yanaştırmak ve bağlamak üzere halat sarmaya yarayan kalın, silindirik, kısa direk.

iskele baş omuzluk (Fr. avant bâbord; İng. port bow) **denz.** Geminin baş tarafından iskeleye (sol tarafa) doğru 45 derecelik sektörü içeren bölüm veya açısı.

iskele kık omuzluk (Fr. hanche bâbord; İng. port quarter) **denz.** Geminin kık tarafından iskeleye (pupa tarafına bakarken sağ tarafa) doğru 45 derecelik sektörü içeren kısım veya açısı.

iskele makine (Alm. Backbordmaschine, f; Fr. machine de bâbord, f; İng. port engine) **denz.** İki ana makinesi olan gemilerde geminin iskele tarafında bulunan makine.

iskele pervane (Alm. Backbordschraube, f; Fr. hélice de bâbord, f; İng. port propeller) **denz.** İki pervanesi olan gemilerde geminin iskele tarafında bulunan pervane.

ispavlo (Alm. Segelgarn, n; Fr. fil à voile, m; İng. sail twine; twine) **denz.** Yelkenli teknelerde kullanılan, katransız kendirden yapılmış iki kollu sicim.

istif ağırlığı (Alm. Stapelgewicht, n; Fr. poids de pile, m; İng. stack weight) **denz.** Üst üste istif edilmiş yük veya çekermelerin toplam ağırlığı.

istif faktörü (Alm. Räumte, f; Staufaktor, m; Fr. coefficient d'arrimage, m; İng. stowage factor) **denz.** Bir ton yükün geminin ambarında kapladığı hacim; eşanlam: yük depolama faktörü.

istralya (Alm. Stag, n; Fr. draille, f; İng. stay) **denz.** Yelkenli teknelerde direkleri pruva ve pupa yönünde tutan halatlara verilen isim.

iş cetveli (Alm. Arbeitszeitkonto, n; Fr. feuille de temps, f; İng. time sheet; timesheet) **1. denz.** Gemi acentesi tarafından yükleme ve boşaltma limanında tutulan ve gemiye yükleme ve tahliye işleri için ne kadar zaman harcadığını gösteren belge. **2. endst.** İşçilerin her bir iş birimi için harcadıkları zamanı gösteren tablo; eşanlam: bildirim cetveli.

işaret fişeği (Alm. Seenot Signalrakete, f; Fr. fusée de détresse, f; İng. distress light; signal flare) **denz.** Geminin tehlikeli durumda olduğunu göstermek amacıyla kullanılan, genellikle parlak kırmızı renkte ışıklı fişek.

işaret flaması 1. (Alm. Semaphor, m; Fr. sémaphore, m; İng. semaphore) **blşm.** 1. Bilgisayarda, eşzamanlı süreçlerde bir işlemin tamamlanıp tamamlanmadığını gösteren bayrak. 2. Programlamada paylaşılan özkaynaklara erişimi eşgüdümleyen teknik; eşanlam: semafor. **2.** (Alm. Signalfolge, f; Fr. signal flottant maritime, m; İng. code flag; maritime signal flag; nautical signal flag) **denz.** Gemiler arası iletişim kurmak için kullanılan, renk ve desenleri ile birbirinden ayrılan ve her birinin bir kavramı kodladığı bayraklar; eşanlam: işaret sancağı.

işaret tabancası (Alm. Leuchtpistole, f; Signalpistole, f; Fr. pistolet de détresse, m; İng. pyrotechnic pistol; signal pistol; Very pistol) **denz.** Gemilerde çevreyi daha iyi görebilmek amacıyla aydınlatma sağlayan ya da bir tehlike durumunda yardım isteme amacıyla kullanılan işaret ve aydınlatma fişeği atan, geniş namlulu tabanca.

işkampavya (Alm. Barkasse, f; Beiboot, n; Fr. lanche, f; vedette, f; İng. launch; long boat; pinnage; scampavia; service craft) **denz.** Özellikle harp gemilerinde personel ve yük taşımakta kullanılan motorlu büyük filika.

işlemeye hazırlama (Alm. Erstfüllung, f; Fr. amorçage, m; İng. priming) **denz.** Akışkan boru devrelerinde ya da pompalarda akışı engelleyen havanın devre dışına atılması ve yerine akışkan basılması; eşanlam: ilk doldurma.

işletme su çekimi (Alm. Arbeitstiefgang, m; Fr. tirant d'eau en charge, m; İng. operating draft) **denz.** Yarıbatık platformun bütün balast tanklarının dolu olduğu durumda suyun altında kalan kısmının yüksekliği.

itici yük dubası (Alm. Druckbarge, f; Fr. péniche pousseur, f; İng. pusher barge) **denz.** Duba şeklinde itici gücü olan tekne.

itki gücü 1. (Alm. Schubleistung, f; Fr. force de poussée, f; İng. thrust power) **denz.** Pervane belirli bir devir sayısında döndüğünde, itki kuvvetini sağlaması için gerekli güç. **2. uçk.** Hava aracının uçuş hızı ile itki kuvvetinin çarpımına eşit büyüklük.

itki mili (Alm. Drucklagerwelle, f; Fr. arbre de butée, m; arbre de recul, m; İng. thrust shaft) **denz.** Pervanenin eksenel tepkisini gemi gövdesine aktaran mil.

itki mili diski (Alm. Druckwellenkragen, m; Fr. collier de butée de palier, m; İng. thrust shaft collar) **denz.** İtme yatağının içinde dönen ve itme mili ile tek parçadan yapılan, fakat çapı ondan çok daha büyük olan ve her iki yüzüne ileri ve geri hareket pabuçları veya parçaları basan disk.

itki sistemi (Alm. Antriebssystem, n; Fr. système de propulsion, m; İng. propulsion system) **1. denz.** Gemilerin hareketini ve manevralarını sağlayan motor, türbin, dizel elektrik gibi ana güç üreten sistemler; eşanlam: sevk sistemi. **2. uçk.** Bir uçağa itki kuvveti sağlayan motor grubu ve ilgili kontrol donatımı; eşanlam: sevk sistemi.

itki verimliliği (Alm. Propulsionsausbeute, f; Fr. rendement propulsif, m; İng. propulsive efficiency) **denz.** Bir geminin hareketini sağlayan etkin gücün ana sevk sisteminden pervaneye iletilen güce oranı; eşanlam: sevk verimliliği.

iyonosit (Alm. Ionocyte, f; Fr. ionocyte, m; İng. ionocyte) **denz.** Solungaç filamentlerinde, solunumun gerçekleştiği alanlar arasındaki bölgede bulunan, iyon dengesinde rol oynayan hücre; eşanlam: klorür hücresi.

iz katsayısı (Alm. Nachstromkoeffizient, m; Fr. coefficient de sillage, m; İng. wake fraction) **denz.** Gemi hızı ile gemi arkasındaki bölgede sınır tabaka etkileri, basınç değişimleri ve kıç dalga sisteminin bir sonucu olarak yavaşlayan akışkanın hızı arasındaki farkla ifade edilen iz hızının, gemi hızına bölünmesiyle bulunan boyutsuz katsayı.

izbarço bağı (Alm. *Palstek*, m; Fr. *nœud de bouline*, m; *nœud de chaise*, m; İng. *bowline hitch*) **denz.** Halatın çımasına kaymaz bir kasa yapmak için ip ucu dirseğinin bir ip bedeni döngüsüne sancak bağı şeklinde tutturulmasıyla elde edilen, kolay, dayanıklı ve çözümlenmesi kolay düğüm; eşanlam: bulin bağı.

izboro bkz. **denz. sapan.**

izogon çizgisi (Alm. *Isogone*, f; *winkeltreue Linie*, f; Fr. *courbe isogonique*, f; *isogone*, f; İng. *isogone*, f; *isogonal curve*; *isogonic line*) **1. denz.** Denizcilik haritalarında pusulanın aynı manyetik sapma açısına sahip olduğu noktaları birleştiren çizgi. **2. meteo.** Bir meteoroloji haritasında aynı rüzgâr yönüne sahip noktaları birleştiren çizgi. **3. yerb.** Bir jeolojik kıvrımın katmanlarının alt ve üst yüzeyinde eşit eğim açısına sahip noktaları birleştiren çizgi.

J sancağı (Alm. *Flagge J*, f; Fr. *flottant J*, m; İng. *J flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Yangın var ve gemide tehlikeli yük var, neta bulununuz." anlamını taşıyan, Juliet olarak anılan J harfi sancağı.

jumbolaştırma (Fr. *jumboisation*; İng. *jumboization*; *jumboizing*) **denz.** Gemiye ek bir bölüm ekleyerek boyunu uzatıp kapasitesini artırmak.

K sancağı (Alm. *Flagge K*, f; Fr. *flottant K*, m; İng. *K flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan, Kilo olarak anılan ve "Sizinle haberleşmek istiyorum." anlamını taşıyan K harfi sancağı.

kaba dalgalı deniz (Alm. *Grobe See*, f; Fr. *mer houleuse*; İng. *rough sea*) **denz.** Şiddetli hava ve deniz koşullarında büyük dalgaların oluştuğu deniz hali.

kabasorta arma (Alm. *Rahsegel*, n; Fr. *voile carrée*; İng. *square rig*) **denz.** Serenleri direklerle dik olan dört köşe yelkenli arma.

kablo gemisi (Alm. *Kabelschiff*, n; Fr. *navire câblrier*, m; İng. *cable layer*; *cable ship*) **denz.** Deniz altına kablo döşeyecek şekilde yapılmış ve donatılmış gemi.

kabotaj (Alm. *Kabotage*, f; Fr. *cabotage*, m; İng. *cabotage*) **denz.** Bir ülkenin kendi karasularındaki limanları arasındaki deniz ulaşımının sadece tek bir ülkenin ya da kuruluşun tekeline verilmesi.

kabotaj taşımacılığı (Alm. *Küstenfahrt*, f; *Küstenhandel*, m; Fr. *navigation côtière*, f; İng. *coasting trade*) **denz.** Bir ülkenin kendi sahillerinde sadece kendi bayrağını taşıyan gemilerle yapılan deniz taşımacılığı.

kaçak algıcı (Alm. *Leckanzeiger*, m; *Leckdetektor*, m; Fr. *détecteur de fuite*, m; İng. *leak detector*) **denz.** Gaz ve sıvı akışkanların buldukları hazne veya iletildikleri boru sistemlerinden istenmeyen şekilde çıkışlarını saptayan aygıt; eşanlam: kaçak dedektörü.

kaçınılmaz kaza (Alm. *unvermeidlicher Unfall*; *unabwendbarer Unfall*, m; Fr. *accident inevitable*, m; İng. *inevitable accident*; *unavoidable accident*) **denz.** İnsan becerisi ve öngörüsüyle önlenemeyen, herhangi bir ihmal ya da kusur bulunamayan kaza.

kadırğa (Alm. *Galeere*, f; Fr. *galère*, m; İng. *galley*) **denz.** 18. yüzyılda Akdeniz'de kullanılan iki direkli, yelken ve kürekle hareket edebilen ahşap tekne.

kafayı açma (Alm. *abfallen*; Fr. *abattre*; *tomber sous le vent*; İng. *bear away*; *bear down*; *bear off*) **denz.** Bir yelkenli teknenin, rüzgâr basınç merkezinin yanıl direnç merkezinin önünde kalması sonucunda teknenin karşıdan gelen rüzgârla arasındaki açının artması.

kaide hattı (Alm. *Basislinie*, f; Fr. *ligne de base*, f; İng. *baseline*; *ship's baseline*) **denz.** Geminin dibine teğet yatay düzlemlle belirlenen taban hattı.

kaimeler arası boy bkz. **denz. dikeyler arası boy.**

kalafatlama (Alm. *Kalfatern*, n; Fr. *matage*, m; İng. *caulking*) **denz.** Geminin dış kaplamasındaki eklenti yerlerini macun, üstüğü, zift gibi malzemelerle su geçirmez duruma getirme işi.

kalastra (Alm. *Bootsklampe*, f; Fr. *chantier d'embarcation*, m; İng. *boat chock*) **denz.** Kuntra güvertelerin üzerine alınan filikaların oturtuldukları ağaç veya metal kürsü.

kalıcı kılavuz taban (Alm. *permanente Landebasis*; Fr. *base de guidage permanente*, f; İng. *permanent guide base*; *structure guide*) **denz.** Petrol aramada delgi uçlarını, kuyu başı teçhizatını, koruma borularını ve emniyet vanaları takımını taşıması için doğrudan deniz dibine oturtulan ağır çelik yapı.

kalkış limanı (Alm. *Abfahrthafen*, m; Fr. *port de départ*, m; İng. *port of departure*) **denz.** Geminin sefere başladığı ilk liman.

kaloma denz. 1. (Alm. *Flaute*, f; Fr. *ballant*, m; *mou*, m; İng. *scope of cable*; *slack*) Demir üzerinde bulunan teknelerin denizde bulunan zincir mesafesi. 2. (Alm. *Flaute*, f; Fr. *mou*, m; İng. *slack*) Denizcilikte boşluk, rahatlık, tolerans ve ölçülü anlamında kullanılan deyim.

kaloma verme (Alm. *fieren*; Fr. *choquer*; İng. *ease*; *slack*) **denz.** Gemi zincirini gerektiğinden daha fazla salmak veya bir halatı gerektiğinden daha uzun tutmak.

kalyon (Alm. *Galeone*, f; Fr. *galion*, m; İng. *galleon*) **denz.** 16.yüzyılda Akdeniz'de kullanılmaya başlanan, üst güvertesinin altında üç alt katı ve üç ambarı olan büyük karavellerden esinlenerek üretilmiş, yelkenli savaş teknesi.

kamara (Alm. *Kabine*, f; *Kajüte*, f; *Kammer*, f; Fr. *cabine*, f; İng. *cabin*) **denz.** Yolcu ve personelin kalması için ayrılan gemi bölmesi; eşanlam: gemi odası.

kamaralı yat (Alm. *Kajütenyacht*, f; Fr. *yacht à cabine*, m; İng. *cabin yacht*) **denz.** Yolcular için özel bölmeleri olan yat.

kamarot (Alm. *Steward*, m; Fr. *agent de bord*, m; *préposé au service*, m; İng. *steward*) **denz.** Gemilerde yolcu ve personelin yaşam yerleri, kamaralar, yemekhane ve mutfakların temizliğinden sorumlu gemi adamı.

kampana (Alm. *Ankerglocke*, f; *Glocke*, f; Fr. *cloche d'ancre*, f; İng. *anchor bells*; *bells*) **denz.** Görüşün kısıtlı olduğu durumlarda geminin baş tarafında asılı duran belirli aralıklarla ve özel vuruşlar yapılarak etraftaki diğer deniz taşıtlarını uyarmaya yarayan ve geminin demirleme durumu hakkında uyarı sesi çıkaran özel donanım, çan.

kana rakamları (Alm. *Tiefgangmarke*, f; Fr. *ligne de flottaison*, f; *marque de jauge*, f; *échelle de tirant d'eau*, f; İng. *draft mark*; *draught mark*; *water mark*) **denz.** Gemilerin çektikleri suyun derinliğini göstermek için baş ve kıç dikmeler hizasına, sancak ve iskele taraflarına desimetre veya fit cinsinden çizilmiş rakamlar.

kanal teknesi (Alm. *Kanalboot*, m; Fr. *péniche*, f; İng. *canal boat*) **denz.** Dar su yolu olan kanallardan geçiş yapabilecek boyutta gemilere verilen ad.

kanatçık omurga (Alm. *Kielflosse*, f; Fr. *quille aileron*, f; İng. *fin keel*) **denz.** Özellikle yelkenli yarış teknelerinin ortasından dibe doğru uzanan, bir ya da birden fazla sınırlı giriş boyunda kanatçık.

kançello (İng. *lasycan*; *laydays cancelling*) **denz.** Geminin yüklemeye hazır olması gereken ve gemi sahibi tarafından hazırlık mektubunun verileceği, aksi takdirde yük sahibi ya da kiracının sefer sözleşmesini feshetme hakkına sahip olduğu en son tarih.

kandilisa (Alm. *Aufholer*, m; Fr. *drisse*, f; İng. *halliard*; *halyard*) **denz.** Yelkenleri yukarı kaldırmak için kullanılan halat; eşanlam: çördek.

kano (Alm. *Kanu*, n; Fr. *canoé*, m; İng. *canoe*) **denz.** Günümüzde nehir sporlarında yaygın olarak kullanılan, küçük ve hafif, kürekli tekneler.

kapıdan kapıya taşımacılık (Alm. *Tür zu Tür Türtransport*, m; Fr. *transport porte à porte*, m; İng. *door to door transportation*) **denz.** Birden fazla taşıma türünün kullanılmasıyla yapılan karma taşımacılıkla, malın alış yerinden teslim yerine kadar taşınması.

kapıdan rıhtıma taşıma (Alm. *Haus-zu- Pier Transport*, m; Fr. *transport domicile à quai*, m; İng. *house-to-pier transportation*) **denz.** Malın gönderildiği yerden limana kadar yapılan karayolu taşıması.

kaplama 1. (Alm. *Stringer*, m; Fr. *virure*, f; İng. *strake*) **denz.** Postaların üzerine boyuna kaplanan sac veya tahta. **2.** (Alm. *Mantel*, m; Fr. *gaine optique*, f; İng. *cladding*) **elk.** Optikte optik elemanları korumak ve/veya yansıtma özelliklerini değiştirmek amacıyla optik özellikleri uygun olan bir katmanla kaplama. **3.** (Alm. *Pflaster*, m; *Straßenpflaster*, m; Fr. *revêtement*, m; İng. *pavement*; *surfacing*) **inş.** Taşıt yüklerini yolun alt tabakalarına dağıtan, düzgün ve tozsuz yuvarlanma yüzeyi elde etmek için aşınmaya dayanıklı yol üst tabakası. **4.** (Alm. *Auskleidung*, f; *Ummantelung*, f; *Anstreichen*, n; Fr. *enrobage*, m; *revêtement*, m; İng. *coating*) **kim.** Boya, siva,

plastik, film, kauçuk gibi malzemelerle bir nesnenin veya yapının yüzeyini dış etkilere karşı koruma veya görsellik amaçlı örtme işlemi. **5.** (Alm. *Furnier*, n; Fr. *placage*, m; İng. *vener*) **orm.** Ağaç gövdesinden veya gövde kısımlarından biçme, kesme veya soyma ile elde edilen 0,2-8 mm arasında yeknesak kalınlıklara sahip ince levhalar.

kaplumbağa denz. Göz demiri loçalarının biraz gerisinde bulunmak üzere zincir baklarına göre yapılmış, istenildiği zaman zincir baklarını tutmak için kullanılan emniyet tertibatı.

kaporta 1. (Alm. *Kajütstreppe*, f; Fr. *capot de descente*, m; *capot d'échelle*, m; İng. *companion house*; *companionway hatch*) **denz.** Gemilerde çeşitli bölümlerin ışık ve hava alması amacıyla güvertede açılmış kapaklara ve güverteden aşağıya iniş/çıkış merdivenlerinin üzerindeki kapaklara verilen genel ad. **2.** (Alm. *Ausfütterung*, f; *Gehäuse*, n; Fr. *encaissage*, m; İng. *casing*) **mak.** Mekanik bir bileşen ya da sistemi desteklemek, içine alıp korumak için tasarlanmış mahfaza.

kapitan (Alm. *Kapitän*, m; *Schiffsführer*, m; Fr. *capitaine*, m; İng. *captain*; *shipmaster*) **denz.** 500 ile 3.000 arasında gros tonaja (GT) sahip gemilerin sevk ve idaresinden ve bunun sonucunda oluşabilecek her türlü olaydan tam sorumlu gemiadamı.

kara köprüsü (Alm. *Landbrücke*, f; *Isthmus*, m; Fr. *isthme*, m; *pont terrestre*, m; İng. *isthmus*; *land bridge*) **denz.** İki farklı kara bölgesini deniz üzerinden birleştiren, insanların ve hayvanların geçişine ve bitkilerin yayılmasına elverecek nitelikteki doğal oluşum; eşanlam: kıstak.

kara liste (Alm. *schwarze Liste*, f; Fr. *liste noire*, f; İng. *black list*; *blacklist*) **denz.** Belirli nedenlerden dolayı hizmet, erişim, yerdeğişim gibi haklar tanınmayan varlıkların listesi.

karakol botu (Alm. *Patrouillenboot*, n; *Wachboot*, n; Fr. *bateau de patrouille*, m; İng. *guard ship*; *patrol boat*; *patrol vessel*) **denz.** Temel olarak kıyı korumasına yönelik karakol amaçlı olarak kullanılan, 45 metreden daha küçük olup silahlarından dolayı ganbot sınıflandırmasına girmeyen askeri gemi; eşanlam: karakol gemisi, devriye gemisi.

karaman vurmak (İng. *jerking*) **denz.** Karaya oturmuş bir gemiyi kurtarmak için çekme halatına biraz boş koyup çeken geminin makinelerini tam gücü ile ileri çalıştırarak çekme halatına birden ve hızla yük bindirilmesi.

karanfil 1. (İng. *cap stay*; *stay signal stay*; *triatric stay-jumper*) **denz.** Yelkenli teknelerde iki direk arasını birleştiren sabit halat. **2.** (Alm. *Nelke*, f; Fr. *œillet*, m; İng. *carnation*; Lat. *Dianthus spp.*) **tar.** Karanfilgiller (Caryophyllaceae) familyasına ait, Akdeniz orijinli, tohumla ve çelikle çoğalan, kireçli toprakları ve güneşli ortamları seven, dış mekan, kesme çiçek ve saksı çiçekleri olarak kullanılabilen ve bazı türleri çöven adı altında tıbbi bitki olarak ihraç edilen tek veya çok yıllık otsu çiçek; eşanlam: çöven.

kararlı denge (Alm. *stabiles Gleichgewicht*, n; Fr. *équilibre stable*, m; İng. *stable equilibrium*) **1. denz.** Rüzgâr ve dalga gibi dış etkenlerle zorlanan geminin ilk denge durumuna dönebilme yeteneğine sahip olma hali. **2. mak.** Denge durumundaki bir sisteme bozucu bir etki geçici olarak uygulandığında, sistemin aynı denge durumuna geri dönmesi. **3. tar.** İşletmelerde kurulu bulunan ekonomik dengenin, beklenilmeyen olaylar karşısında bozulmasına karşın, daha sonra tekrar yerine oturması.

karasuları (Alm. *Hoheitsgewässer*, n; *Küstenmeer*, n; *Territorialgewässer*, n; Fr. *eaux territoriales*; *mer territoriale*, f; İng. *maritime territory*; *territorial sea*; *territorial waters*) **denz.** Bir devletin kıyılarından itibaren hâkimiyeti altında bulunan ve yabancı gemilerin belirli kısıtlar altında geçişlerine izin verilebilen bölge.

karavel (Alm. *Karavelle*, f; Fr. *caravelle*, f; İng. *caravel*) **denz.** 15.yüzyılda Akdeniz'de kullanılmaya başlanan, küçük ancak manevra yeteneği yüksek, iki direkli ve yelkenli olup su çekimi az olduğu için kıyıların iç kısımlarına kadar girebilen savaş teknesi.

karaya çekmek (Alm. *an Land holen*; *an Land ziehen*; Fr. *au sec*; *tirer à terre*; İng. *haul a ship*; *haul out*) **denz.** Gemiyi karada yapılmış özel yapı veya kızaklar üzerine çekmek.

karaya oturma (Alm. *Auf Grund sitzen*; Fr. *échouement*, m; İng. *aground*; *ship grounding*) **denz.** Geminin dibinin deniz dibiyle ya da karayla temas halinde olup hareketsiz kalması.

karayolu konşimentosu (Alm. *Inlandsfrachtbrief*, m; Fr. *connaissance terrestre*, m; İng. *inland bill of lading*) **denz.** Kargonun deniz yolunu kullanmadığı, bir ülke içinde demiryolu ve/veya karayolu ile sevk edileceğini belirten belge.

kargo yeri sözleşmesi (*Ing. cargo allotment contract*) **denz.** Bir denizyolu ya da havayolu taşıyıcısının talep edenlere belirli zamanda belirli tarifede gemisinde ya da uçağında kargo yeri sağlama garantisi veren sözleşme; eşanlam: yük yeri sözleşmesi.

karışık deniz (*Alm. Seegang mit unregelmäßigen Wellen, m; Fr. houle irrégulière, f; İng. irregular sea*) **denz.** Birbirinden farklı yükseklik ve frekanslara sahip, elemanter düzenli dalgaların rasgele üst üste binmesiyle oluşan ve gözlemciye düzensiz bir olay olarak görülen deniz hali.

karina (*Alm. Kiel, m; Unterwasserrumpf, m; Unterwasserschiff, n; Fr. carène, f; oeuvres vives, pl; İng. bottom of the vessel; hull below waterline; underwater hull*) **denz.** Bir geminin su altında kalan dış kısmı.

karma taşıma (*Alm. intermodaler Verkehr, m; Fr. transport intermodal, m; İng. intermodal transport*) **denz.** Ardışık iki ya da daha fazla taşıma türü kullanılarak taşıma türünü değiştirirken malları doğrudan elleçlemeden çekme, treyler gibi tek bir yükleme birimi içinde taşımalarını yapma.

karma yük gemisi (*denz. kombine taşıyıcı*) (*Alm. Öl/Massengut/Erz-Frachter, m; Tank-Schüttgutfrachter, m; Kombination Öl/Bulk/Erz Frachtschiff, n; Fr. pétro-vraquier, m; transporteur de combinaison, m; transporteur mixte, m; İng. combination carrier; OBO carrier; ore-bulk-oil carrier*) **denz.** Gidiş ve dönüş seferlerinde maden cevheri, dökme yük ve petrol gibi farklı türden katı veya sıvı dökme yükleri ayrı ayrı tanklarında/ambarlarında taşıyabilen OBO (Oil/Bulk/Ore) veya O/O (Oil/Ore) türü gemiler.

karpuz kış (*Alm. Kreuzerheck, n; Fr. arrière de croiseur, m; İng. cruiser stern*) **denz.** Gemi kış bodoslamasının yarım karpuz şeklinde olması; eşanlam: kruzer kış.

karşıla (*Fr. mettre moins de barre; mollir la barre; İng. ease the helm; ease the rudder*) **denz.** Seyir halinde belirli bir rotaya dönülmekte iken istenilen açıdan fazla dönülmesini önlemek amacıyla dümenin aksi istikamete basılarak dönüşün durdurulması için serdüme verilen komut.

karşılaşma frekansı (*Alm. Zusammentreffen-Frequenz, f; Fr. fréquence de rencontre, f; İng. encounter frequency; frequency of encounter*) **denz.** Geminin hızı, dalganın faz hızı ve geminin dalga cephesine göre yaptığı açı göz önüne alınarak hesaplanan, geminin gördüğü dalga frekansı.

karter patlaması (*Alm. Kurbelgehäuse Explosion, f; Fr. explosion de carter, f; İng. crankcase explosion*) **denz.** İçten yanmalı motorlarda yanma sırasında oluşan yaklaşık 1500°C sıcaklıktaki kızgın gazların piston ve gömlek arasındaki odadan kaçarak makinenin karterindeki yağ sisini ısıtması ve yağ sisinin aniden buharlaşması neticesinde oluşan patlama.

kasa 1. (*Alm. Auge, n; Fr. oeil, m; İng. eye*) **denz.** Halat çımalarının beden üzerine yatırılarak dikiş veya piyanla tutturulması sonucu meydana gelen yuvarlak kısım. **2. müh. 1.** (*Alm. Geldschrank, m; Safe, m; Fr. coffre-fort, m; coffret de sûreté, m; İng. safe; safe deposit box*) Para veya değerli eşya saklamaya yarayan çelik dolap. **2.** (*Alm. Kiste, f; Gehäuse, n; Fr. caisse, f; bôtier, m; İng. case; housing*) Tahta, metal veya sentetik maddelerden yapılmış, dört köşe, sağlam ambalaj parçası. **3.** Vagon, kamyon veya traktörün yük taşımak için şasiye bağlanmış üst bölümünü oluşturan parça.

kasara (*Alm. Back, f; Fr. château, m; İng. castle*) **denz.** Geminin baş veya kış tarafında gemi genişliğince uzanan kısa üst yapı.

kastanyola (*Alm. Kettenstopper, m; Fr. bosse de chaîne, f; İng. chain brake; chain stopper*) **denz.** Demir zinciri akarken suya ederek durdurabilmek için ırgat etrafına konan, bir çeşit fren balatası görevinde demir veya çelik şerit çember.

katamaran (*Alm. Katamaran, m; Fr. catamaran, m; İng. catamaran*) **denz.** İki narin tekne gövdesinin güvertelerinin birleştirilmesiyle oluşan çift gövdeli ve yüksek süratli gemi.

katlanabilir çekerme (*Alm. faltbarer Container; Fr. conteneur deployable, m; İng. collapsible container*) **denz.** Katlanabilir tipte nihayetlere sahip çekerme.

katma kütle (*denz. hidrodinamik kütle*) (*Alm. hydrodynamische Masse, f; virtuelle Masse, f; Fr. masse ajoutée, f; masse virtuelle, f; İng. added mass; virtual mass*) **denz.** Akışkan içinde hareket halindeki cismin ivmelendirdiği akışkanın cismin üzerine uyguladığı kuvvetin cismin ivmesine oranı; eşanlam: sanal kütle.

kauçuk usturmaça (*Alm. Gummifender, m; Fr. défense en caoutchouc, f; pare-battage en caoutchouc, m; İng. rubber fender*) **denz.** Gemilerin iskeleye ya da başka gemilere yanaşmalarında, çarpma hareketinin etkisini azaltan, geminin bordasında belirli bir boyda uzanan, lastikle kaplı çıkıntılar ya da takılan parçalar.

kavança denz. 1. (Alm. Halse, f; Fr. jib; İng. gybing; jibe) Herhangi bir şeyi bir taraftan diğer tarafa geçirmek, aşımak veya bir yerden diğer bir yere aktarmak. 2. (Alm. Halse, f; Fr. virer de bord lof pour lof; virer de bord vent arrière; virer vent arrière; empannage, m; İng. bring to the lee; gybing; jibing) Yelkenli teknenin rüzgârı arkadan alarak rüzgâr altına doğru yaptığı yön değiştirme hareketi.

kavela (Alm. Markpfriem, m; Marlspieker, m; Fr. poinçon à épisser, m; épissoir, m; İng. marlin spike; marline spike; marlinespike) **denz.** Halatlara kasa yapmak ya da halat dikişlerinde halat kollarının arasını açmak gibi işlerde kullanılan bir ucu sivri ağaç ya da demirden yapılan, ince, uzun konik araç; eşanlam: kavalıya.

kavşak limanı (Alm. Verbindungshafen, m; Fr. port de jonction, m; İng. junction port) **denz.** İki deniz yolunun kavşak noktasındaki liman.

kayaklı gemi (Alm. Tragflügelboot, n; Fr. hydroglisseur, m; hydroptère, m; İng. hydrofoil) **denz.** Altındaki uçak kanadı biçiminde kaldırıcı yüzeyler sayesinde, hızlanınca tekne ana gövdesini su üstüne kaldırarak yüksek sürat yapan tekne; eşanlam: ayaklı tekne.

kayık bkz. **denz. sandal.**

kayıkhaneye (Alm. Bootshaus, n; Fr. hangar à bateaux, m; İng. boat house) **denz.** Küçük tekne veya filikaların barındıkları kapalı alan.

kayıp gemi (**denz. haber alınmayan gemi**) (Alm. vermisstes Schiff, n; verschollenes Schiff, n; Fr. bateau perdu, m; bateau sans nouvelles, m; İng. missing vessel) **denz.** Uzun zamandan beri haber alınmayan, bu nedenle de kayıp olduğu varsayılan gemi.

kazboynu (Alm. Gänsehals, m; Schwanenhals, m; Fr. col de cygne, m; İng. gooseneck) **denz.** Sarnıç içindeki havanın boşaltmasını sağlayan güverte üstündeki ucuna ters U şekli verilmiş boru, taşıntı borusu.

kazık 1. (Alm. Dalbe, f; Pfahl, m; Fr. poteau, m; İng. pile) **denz.** İskele, rıhtım veya demiryolu amaçlı deniz içine veya sahiline çakılan düşey temel elemanı. **2.** (Alm. Pfahl, m; Fr. pieu, m; İng. pile) **verb.** Üstte kalan yükleri daha dirençli katmanlara aktarmak amacıyla zemine yerleştirilen beton, çelik, ağaç veya bunların birlikteliğinden oluşan kolon şeklinde temel elemanı.

kazıklı dalgakıran (Alm. Pfahlwellenbrecher, m; Fr. brise-lames en pieux, f; İng. pile-type breakwater; piled breakwater) **denz.** Seri olarak yan yana deniz tabanına çakılmış kazıklardan oluşan ve arka tarafında sakin deniz koşulları oluşturan bir dalgakıran tipi.

kazıklı iskele (Alm. Pfahlhandlungsbrücke, f; Fr. jetée sur piles, f; İng. piled jetty) **denz.** Kazıklar üzerine yapılan ve sahile dik konumdaki iskele.

keç (Alm. Ketsch, f; Fr. ketch bermudien, m; İng. Bermudan ketch) **denz.** En kıçtaki (mizana) direği, ana direktan daha kısa olan çift direkli yelkenli tekne.

kediköprüsü (Alm. Laufbrücke, f; Katzengang, m; Fr. passavant, m; İng. catwalk) **denz.** Gemide kasaralar arasını birbirine bağlayan ana güverteden daha yüksekte, iki kişinin geçebileceği yol.

kemere (Alm. Querbalken, m; Fr. barrot, m; maître-bau, m; İng. beam) **denz.** Yandan gelen postalarla birleşerek enine bir çerçeve oluşturacak şekilde kullanılan güverte sacları altındaki gemi enine destek elemanları.

kemere dirseği (Alm. Deckbalkenknie, n; Fr. gousset de barrot, m; İng. beam knee) **denz.** Kemerelerin postalara bağlantısını sağlayan parça.

kenar levhası (Alm. Plattengrenze, f; Fr. tôle de côté, f; tôle normale, f; İng. margin plate) **denz.** Gemilerde çift dip üzerindeki kaplama saclarının dış kenarındaki boyuna levha; eşanlam: kenar plakası.

Kenter kilidi (İng. detachable link; Kenter shackle; Kenter type joining shackle) **denz.** Zincir ilavesi için kullanılan, lokmalı baklaya benzeyen ağızsız ve harbisiz demir zinciri kösteği.

kereste gemisi (Alm. Bauholztransportschiff, n; Fr. grumier, m; navire transporteur de bois, m; İng. timber carrier; timber carrier ship) **denz.** Kereste taşımaya elverişli, tek güverteli gemi.

kerte (Alm. Isoazimutallinie, f; Kursgleiche, f; Fr. aire de vent, f; quart, m; rhumb, m; İng. point; rhumb) **denz.** Bir dairenin yani 360 derecenin 32'de birine eşit olan açı ölçüsü (11 derece 15 dakika).

kerteriz (Alm. *Peilung*, f; Kurs, m; Fr. *relèvement*, m; *relèvement de position*, m; İng. *bearing*) **denz.** Seyir sırasında doğru rotada ilerlemek ve konum tespiti yapmak amacıyla kullanılan, mevcut konumda etrafta referans alınan noktanın (sabit cisim, fener, bina vs.) yönü ile esas alınan yön (manyetik kuzey, coğrafi kuzey, tekne yönü vs.) arasındaki açı; eşanlam: kerteriz açısı.

kerye (Alm. *Drahtseilklemme*, f; Fr. *serre-câbles*, m; İng. *cable clamp*; *U-clamp*; *U-clip*; *wire rope clamp*; *wire rope clips*) **denz.** İki tel halatı birleştirmek için veya madeni halatın çımasına geçici kasa yapmak için kullanılan civatalı mengene.

kıç (Alm. *Heck*, n; Fr. *poupe*, f; *arrière*, m; İng. *aft*; *stern*) **denz.** Geminin arka uç kısmı, arka tarafı.

kıç açmaz halatı (Fr. *amarre traversière de l'arrière*, f; *traversier de l'arrière*, m; İng. *stern breast line*) **denz.** Gemi rıhtıma bağlandığında, rıhtımdan uzaklaşmasını engellemek amacıyla geminin arka bölgesinden gövdesine mümkün olduğunca dik açı yapacak şekilde bağlanan halat.

kıç bodoslama (Alm. *Achternstevan*, m; *Hinterstevan*, m; Fr. *étambot*, m; İng. *after rake*; *stern post*) **denz.** Geminin kıç tarafında omurganın bitim yerinden kıçta en uçtaki noktaya kadar uzanan eğrilikli kıç parçası; eşanlam: dümen bodoslaması.

kıç demiri (Alm. *Heckanker*, m; Fr. *ancre de croupiat*, m; İng. *stern anchor*) **denz.** Geminin baş demirine göre daha hafif, çiposuz olarak üretilmiş, kanal veya nehir gibi manevra yapmanın zor olduğu alanlarda kullanılan çapa ve bağlı zincir düzenine verilen ad.

kıç denge sarnıcı (*denz. kıç pik tankı*) (Alm. *hinterer Piek-tank*, m; Fr. *citerne d'après coqueron*, f; İng. *aft peak tank*; *after peak tank*) **denz.** Geminin kıç pikinde yer alan daha çok denge ayarlama ya da tatlı su depolama için kullanılan bölme.

kıç dikey (Alm. *hinteres Lot*; *hinteres Perpendikular*; Fr. *perpendiculaire arrière*; İng. *after perpendicular*) **denz.** Gemi kıç tarafında dümen döndürme ekseninden geçen, su yüzeyine dik, düşey hat.

kıç feneri (Alm. *Hecklicht*, n; Fr. *feu arrière*, m; *feu de poupe*, m; İng. *stern light*) **denz.** Gemi kıç tarafındaki fener, pupa feneri.

kıç gönderi (Fr. *mât de drapeau à la poupe*; İng. *aft flagstaff*) **denz.** Teknenin kıç tarafında bayrak çekilmesinde kullanılan gönder.

kıç gövdesi (Alm. *Achterschiff*, n; *Hinterschiff*, n; Fr. *corps-arrière*; İng. *aft body*; *after body*) **denz.** Geminin ortasından kıç tarafına kadar olan parçası.

kıç güverte (Alm. *Achterdeck*, n; Fr. *arrière-pont*, m; *pont arrière*, m; İng. *aft deck*; *aftdeck*; *after deck*; *poop deck* *afterdeck*) **denz.** Geminin pupa tarafında açık güverte.

kıç halatı (Fr. *amarre de bout de l'arrière*, f; İng. *stern fast*; *stern line*) **denz.** Gemi rıhtıma bağlandığında geminin ileri yönde gitmemesi için kıçtan daha geri yönde duran bir iskele babasına bağlanan halat; eşanlam: kıç palamarı.

kıç ıstralyası (Alm. *Achterstag*, n; *Backstag*, n; Fr. *galhauban*, m; İng. *backstay*; *capshroud*) **denz.** Yelkenli teknelerde ana direktan pupanın ucuna çekilen ve pruva ıstralyasını dengeleyen tel halat.

kıç kasara bkz. **denz. kıç üstü**.

kıç koltuk halatı (Fr. *amarre de poste de l'arrière*, f; İng. *stern spring*; *stern spring line*; *stern spring rope*) **denz.** Gemi rıhtıma bağlandığında, geminin geri yönde hareketini engellemek amacıyla pupadan ileri yönde 45 derece açı yapacak şekilde bağlanan halat; eşanlam: kıç spring halatı.

kıç kovan (Alm. *Stevenrohr*, n; Fr. *tube de sortie d'arbre arrière*, m; *tube d'étambot*, m; İng. *stern tube*) **denz.** Geminin kıç tarafında bulunup içinden pervane mili geçen, nadiren su, genellikle de yağ ile yağlamalı ve her iki tarafındaki sızdırmazlık bilezikleri veya yağ keçeleri sayesinde deniz suyunun makine dairesine girmesini önleyen tünel şeklindeki eleman; eşanlam: shaft kovanı.

kıç kovan yatağı (Alm. *Stevenrohrlager*, m; Fr. *coussinet*, m; *palier de chaise de ligne d'arbre*, m; İng. *stern tube bearing*) **denz.** Geminin kıç tarafında bulunup içinden pervane mili geçen, deniz suyunu sızdırmayan, kıç kovanın baş ve kıç taraflarında bulunan ve pervane milini taşıyan yataklardan herhangi biri.

kıç omuzluk (Alm. Vierung, f; Fr. hanche, f; İng. aft shoulder) **denz.** Geminin kıç istikametinde iskele ve sancak tarafına doğru yaklaşık 45 dereceye kadar olan bölüm veya açığı.

kıç pik (Alm. Hinterpiek, f; Fr. coqueron arrière, m; İng. after peak) **denz.** Kıç bodoslama ile kıç çatışma perdesi arasında kalan ve balast veya tatlı su tankı olarak kullanılabilen hacim.

kıç pik tankı bkz. **denz.** kıç denge sarnıcı.

kıç sızdırmazlık donanımı (Alm. Achterndichtung, f; Fr. joint arrière, m; İng. aft seal) **denz.** Kıç kovanın pervane tarafında bulunan, kovana deniz suyunun girmesini engelleyen ve yağ keçeleri, bilezikler ve bunları kuşatan bir gömlekten oluşan sızdırmazlık öğeleri.

kıç üstü (denz. kıç kasara) (Alm. Poop, f; Fr. pont de dunette, m; İng. after castle; poop deck) **denz.** Geminin kıç tarafında üst güverte üzerinde bordadan bordaya uzanan üst yapı.

kıça trimli gemi (Alm. achterlastig; steuerlastig; Fr. en assiette positive; en différence; sur cul; İng. down by the stern; positive trimmed; trimmed by the stern) **denz.** Geminin kıçta çektiği suyun başta çektiği sudan fazla olması hali, gemi kıçının daha fazla suya batması hali.

kıçta su çekimi (Alm. Tiefgang am hinteren Lot; Fr. tirant d'eau arrière, m; İng. draught at aft) **denz.** Geminin kıçında kıç dikey üzerinde yüklü su hattı ile gemi kaide hattı arasındaki düşey uzaklık.

kılavuz gemisi (Alm. Lotsenschiff, n; Fr. bateau-pilote, m; İng. pilot boat) **denz.** Gemilere kılavuzluk hizmeti veren tekne.

kılavuz kaptan (Alm. Lotse, m; Fr. lamaneur, m; pilote, m; İng. maritime pilot) **denz.** Tehlikeli bölgelerdeki seyir yolları ve geçitleri iyi bilen ve böyle yerlerde gemilerin sevk ve idaresini yapan veya yol gösteren kişi.

kılavuzluk ücreti (Alm. Lotsengebühr, f; Fr. frais du pilotage, pl; İng. pilotage dues; pilotage fees) **denz.** Kılavuzluk hizmeti karşılığında alınan ücret.

kırılan dalga (Alm. Wellenbrechung, f; Fr. déferlante, f; İng. breaking wave) **denz.** Suyun sığlaşma etkisi nedeniyle ya da dalga yüksekliğinin kritik bir büyüklüğe ulaşması durumunda, şekli aniden bozulup köpükler çıkararak altüst olan dalga.

kırkambar yük (denz. genel yük) (Alm. gemischte Ladung, f; Fr. marchandises diverses, pl; İng. general cargo) **denz.** Paketli, kutulu, sandıklı, kasalı, torbalı veya çuvallı, açık ve parçalı kuru yüklerin tümü.

kırkambar yük gemisi (denz. genel yük gemisi; denz. şilep) (Alm. Stückgutfrachter, m; Fr. cargo mixte, m; navire transporteur de marchandises générales, m; İng. general cargo ship; general cargo vessel) **denz.** Genel yük diye tanımlanan değişik şekillerdeki kuru yükleri taşıyan gemi.

kırmızı şartlı akreditif (Alm. Vorschussakkreditiv, n; Fr. lettre de crédit comportant une clause rouge, f; crédit documentaire avec clause rouge, m; İng. red clause documentary credit; red clause documentary letter of credit; red clause letter of credit) **denz.** Dış ticarete kullanılan ve malların sevkinden ve belgelerin bankaya sunumundan önce lehtara avans niteliğinde bir ödemenin yapılmasına olanak tanıyan akreditif türü.

kısa kaloma (Fr. à court pic; İng. short stay) **denz.** Demirli bir gemide zincire verilen kalomanın kısa olması nedeniyle zincirinin bordaya yakın durması ve su yüzeyiyle yaptığı açının dik açığa yakın olması.

kısa konşimento (Alm. kurzer Frachtbrief, m; Fr. connaissance abrégé, m; İng. blank back bill of lading; short form bill of lading) **denz.** Taşıma koşullarının ve tarafların sorumluluklarının tek tek açıklanmadığı, uluslararası kurallara atıfta bulunulan konşimento; eşanlam: arkası boş konşimento.

kısmi sevkiyat (Alm. Teillieferung, f; Fr. expédition partielle, f; İng. partial shipment) **denz.** Alıcı kabul ettiği takdirde yükün birden fazla partide gönderilmesi; eşanlam: parsiyel sevkiyat.

kısmi tahsis (Alm. Teilcharter, f; Fr. affrètement à compartiment, m; İng. partial charter; slot charter) **denz.** Geminin bir bölümünün belirli bir taşıyıcı kuruluşun kullanımına ve yüklerine tahsisi.

kışır önleyici (Alm. Kesselsteinverhütungsmittel, n; Fr. désincrustant préventif; substance anticrustante; İng. scale inhibitor; scale preventive) **denz.** Kazanlar, boru ve vanalar gibi kışır oluşumuna maruz yüzeylerde suyun içine belli oranda katıldığı takdirde kışır oluşumunu önleyen kimyasal maddelere verilen ad.

kıyı balıkçılığı (Alm. Küstenfischerei, f; Fr. pêche côtière, f; İng. coastal fishery) **denz.** Açık denize gitmeden kıyı bölgelerinde yapılan balıkçılık.

kıyı mühendisliği (Alm. Küsteningenieurwesen, n; Fr. ingénierie côtière, f; İng. coastal engineering) **denz.** Kıyı alanında "dalga-yapı-çevre" etkileşimini inceleyen, kıyılardan maksimum faydanın sağlanması için dalgakıran, kıyı duvarı, denizaltı boru hattı, iskele ve liman yapıları gibi birçok deniz yapısının planlanması ve tasarımını ele alan, kıyı ve denizdeki doğal kaynakların kullanılmasını hedefleyen mühendislik dalı.

kıyı platformu (Alm. Brandungsplattform, f; Uferplattform, f; Fr. plate-forme côtière, f; İng. shore platform) **denz.** Dalgaların aşındırma etkisiyle deniz ya da göl kıyısında görülen, kıyıdaki bir yamacın eteklerinde rastlanan yassı, dar kayalık bölge.

kilit (İng. shackle) **denz.** 12,5/15 kulaç zincir uzunluğu.

kimyasal denizbilim (Alm. chemische Meereskunde; Fr. océanographie chimique, f; İng. chemical oceanography) **denz.** Okyanus, deniz ve iç suların kimyasal özelliklerini ve bu ortamlardaki kimyasal elemanların davranışlarını inceleyen bilim dalı; eşanlam: kimyasal oşinografi.

kimyasal tanker (Alm. Chemikalien-tanker, m; Fr. chimiquier, m; transporteur chimique, m; İng. chemical carrier; chemical tanker) **denz.** Sıvı halde kimyasal maddeleri taşımak üzere özel malzemedir yapılmış veya korumalı bölmeleri ve yükleme boşaltma devreleri olan gemi.

kinistin valfi (Alm. Seekistensklappe, f; Fr. vanne de coffre du bord, f; İng. kingston valve; sea chest valve; seachest valve) **denz.** Gerektiğinde bir tekneye denizden su almak için su kesiminden aşağıya konmuş ve uzaktan açılıp kapatılabilecek valf.

klas kuruluşu bkz. **denz. gemi sınıflandırma kuruluşu.**

klas sertifikası (Alm. Klassenzertifikat, m; Fr. certificat de classification, m; İng. classification certificate) **denz.** Gemi sınıflandırma kuruluşlarının geçerli kurallar açısından gemilerin durumlarını belirlemek için verdikleri onaylı belge.

klastan çıkma (Alm. Entziehung der Klasse, f; Klassenauflhebung, f; Fr. suppression de classification, f; İng. withdrawal of class) **denz.** Geminin sınıflandırma kuruluşu kayıtlarından çıkması.

koç boynuzu (Alm. Belegklame, f; Keuzholz, m; Fr. taquet, m; İng. belaying cleat; deck cleat) **denz.** Halatları birkaç kez sararak bağlamak için belirli yerlere konan boynuz şeklindeki madeni araç.

koferdam (Alm. Kofferdam, m; Fr. batardeau, m; İng. cofferdam) **denz.** Gemilerde sızdırmaz iki bölme ya da güverte arasında, yakıt ve kimyasalların makine dairesine girmesini önlemek amacıyla yaratılan yalıtıcı alan.

kolay bayrak (denz. elverişli bayrak) (Alm. Fahne der Bequemlichkeit, f; Fr. drapeau de convenance, m; İng. flag of convenience) **denz.** Vergi, sigorta ve kontrol kolaylığı yönünden ucuz olan ülke siciline kaydolup onun bayrağını taşıma.

kolay bayrak ülkesi (Alm. Billigflaggenstaat, m; Gefälligkeitsland, n; Fr. pays du pavillon de complaisance, m; İng. flag of convenience state) **denz.** Tescil kolaylığı, vergi bağımsızlığı, istihdamla ilgili sınırlamaların bulunmaması gibi avantajlar sağlayan ve sahiplerinin genellikle başka ülke gerçek veya tüzel kişilere ait gemilerin sicillerinin bulunduğu ülkeler.

koli makbuzu (Alm. Paketannahme, f; Paketquittung, f; Fr. reçu de colis, m; İng. parcel receipt) **denz.** Bir taşıyıcının, tamamen kurallara ve yasalara uygun olarak, minimum konşimento fiyatının altında bir ücretle küçük paketleri taşıması halinde yük sahibine konşimento yerine verdiği evraka verilen isim.

koltuk halatı (Alm. Dwarsfeste, f; Stopper, m; Fr. amarre traversière, f; traversière, f; İng. breast rope; breastline) **denz.** Bir teknenin aborda olduğu yere sıkılması için baş ve kış omuzluklardan geçtiği ve teknenin eksenine 90 derece açı yaparak rıhtıma bağlayan halatlar; eşanlam: açmaz halatı.

kombine taşıyıcı bkz. **denz. karma yük gemisi.**

kompresör bkz. **denz. sıkıştırıcı.**

konferans gemisi (Alm. Konferenzschiff, n; Fr. bateau de conférence, m; İng. conference ship) **denz.** Ortak taşıma kural ve tarifeleri bulunan hatlarda sözleşme ile çalışan gemi.

konşimento (Alm. *Konnossement*, n; Fr. *connaissement*, m; İng. *bill of lading*) **denz.** Yükün taşınmak üzere teslim alındığını, yükün taşıma koşullarını ve varış limanında hak sahibine aynen teslim edileceğini belirten, taşıyan veya onun adına kaptan veya acente tarafından düzenlenen kıymetli evrak, yük taşıma ve teslim belgesi; eşanlam: taşıma senedi.

konteyner (denz. *çekirme*) bkz. **denz. çekirme.**

konteyner alanı (Alm. *Containerabstellfläche*, f; *Container-Lagerplatz*, m; *Containerstellplatz*, m; Fr. *zone de stockage de conteneurs*, f; İng. *container storage area*) **denz.** Yüklü veya boş konteynerlerin elleçlendiği, yüklendiği, boşaltıldığı, depolandığı alan; eşanlam: konteyner depolama alanı.

konteyner konşimentosu (Alm. *Containerfrachtbrief*, m; Fr. *connaissement de conteneur*, m; İng. *container bill of lading*) **denz.** Taşımacılıkta bir yerden başka bir yere taşınmakta olan konteyner içindeki mal ve yükleme bilgilerini içeren belge.

konteyner limanı (Alm. *Containerhafen*, m; Fr. *port à conteneurs*, m; *terminal portuaire à conteneurs*, m; İng. *container port*) **denz.** Çekermelerin elleçleme ve istifinin yapıldığı liman; eşanlam: çekirme limanı.

konteyner mührü (Alm. *Container Siegel*, m; Fr. *scellé pour conteneur*, m; İng. *container seal*) **denz.** Konteyner, vagon vb. taşıma kaplarının kaplarına konulan, genellikle kayıt için numaralandırılan metal veya kurşun mühür.

konteyner terminali (Alm. *Containerstation*, f; *Containerterminal*, n; Fr. *chantier à conteneurs*, m; *terminal à conteneurs*, m; İng. *container terminal*) **denz.** Taşımacılıkta dolu veya boş konteynerlerin istifleme, yükleme, boşaltma, onarım ve bakımının yapıldığı karayolu, denizyolu ve/veya demiryolu bağlantıları bulunan alan.

kontra (Alm. *Hals*, m; Fr. *vent devant*, m; İng. *tack*) **denz.** Yelkenli teknenin rüzgârın etkisiyle yelkenini doldurduğu taraf; örneğin, rüzgârın sancak tarafından esmesiyle yelkenlerin iskele tarafında dolması sancak kontra olarak adlandırılır.

kontra omurga (Alm. *falscher Kiel*, m; Fr. *fausse quille*, f; İng. *false keel*) **denz.** Teknelerde ana omurganın aşınmaması için omurganın altına konan şerit halindeki parça.

kontrolden çıkmış gemi (Alm. *treibend*; Fr. *à la dérive*; İng. *adrift*) **denz.** Sevk sisteminin devre dışı kalması sonucu ve herhangi bir yolla sabitlenememesi durumunda akıntı ve rüzgâr etkisinde sürüklenen gemi.

kontur manevra (İng. *pinwheeling*) **denz.** Çok uskurlu bir gemide, bazı uskurların ileri yönde, diğerlerinin geri yönde hareket ettirilmesi sayesinde geminin mümkün olduğu kadar küçük bir yarıçap içinde döndürülmesi.

konvansiyonel gemi (Alm. *konventionelles Schiff*; Fr. *bateau conventionnel*; İng. *conventional ship*) **denz.** Belli bir süreden beri yapılagelen, sıradışı özellikleri olmayıp herkesçe bilinen özelliklere sahip gemi tipi; eşanlam: alışlagelmiş gemi.

konvergens bkz. **denz. su kütleinin dibe çöküşü.**

kopilya bkz. **denz. çatal pim.**

koruma ve tazminat sigortası (Alm. *Schiffshaftpflichtversicherung*, f; Fr. *assurance de protection et d'indemnisation*, f; *assurance P&I*, f; İng. *club insurance*; *p&i insurance*; *protection and indemnity insurance*) **denz.** Geminin seferi sırasında donatanın, üçüncü şahıslara ve çevreye verilen zararlara karşı sorumluluklarını ve masraflarını üstlenen sorumluluk sigortası; eşanlam: kulüp sigortası, koruma ve tazmin sigortası.

korumalı liman (Alm. *geschützter Hafen*; Fr. *port fermé*; İng. *closed harbour*) **denz.** Dalga ve rüzgâr etkilerine karşı korunmuş liman.

korvet (Alm. *Korvette*, f; Fr. *corvette*, f; İng. *corvette*) **denz.** Genel olarak firkateyn özelliklerine sahip ancak daha küçük boyda (60-100 metre) refakat gemisi.

koster bkz. **denz. yakın sahil gemisi.**

kotra 1. (Alm. *Kutter*, m; Fr. *cotre à voile*, m; İng. *cutter*; *sail driven cutter*) **denz.** Çoğunlukla bir direkli olan, yelkenli narin spor teknesi. **2. tar.** Koyun ve keçilerin elle sağımında kullanılan sağım düzeneği; eşanlam: sağım kotrası.

kovalı tarak gemisi (Alm. Eimerbagger, m; Schaufelbagger, m; Fr. drague à godets, f; İng. bucket chain dredger; bucket dredge) **denz.** Sonsuz bir zincir üzerinde dönen, tipik olarak 200-1000 litre hacmindeki kovalarla donatılmış tarak gemisi.

koy (Alm. Bai, f; Bucht, f; Fr. baie, f; İng. bay) **denz.** Denizin oval girintiler halinde karaya sokulduğu yer, küçük körfez.

köken belgesi (Alm. Herkunftsbcheinigung, f; Herkunftsnachweis, m; Ursprungszeugnis, n; Fr. certificat de provenance, m; certificat d'origine, m; İng. certificate of origin) **denz.** Uluslararası ticarete malın üretildiği veya gördüğü işlem nedeniyle üretilmiş sayıldığı ülkeyi gösteren belge; eşanlam: menşe şahadetnamesi.

köprüüstü (Alm. Kommandobrücke, f; Fr. passerelle de navigation, f; İng. bridge; navigating bridge; wheel house) **denz.** Gemilerin seyir durumunda, gemi rotasının çizilerek geminin seyir ve manevrasının kontrol ve kumandasının yapıldığı, aynı zamanda denizin veya çevredeki gemilerin gözcülüğünün yapıldığı gemi üst yapısının en ucunda ve en yüksek güvertesindeki seyir yönetim yeri; eşanlam: kaptan köşkü.

köprüüstü güvertesi (Alm. Brückendeck, n; Fr. pont de passerelle, m; İng. bridge deck) **denz.** Kaptan köşkü veya köprü üstünün bulunduğu güverte.

körfez (Alm. Golf, m; Fr. golfe, m; İng. gulf) **denz.** Karanın içine sokulmuş büyük deniz alanı, büyük koy.

körkapak (Alm. Seeschlagblende, f; Lukendeckel, m; Fr. contre hublot, m; verre-mort, m; İng. deadlight; port lid) **denz.** Lumbuzları içerden kapayan demir kapak.

kreyn (Alm. Kran, m; Fr. grue, f; İng. crane) **denz.** Sabit bir direktan destek olarak bumba, çelik halatlar ve makaralardan oluşan bir sistemle ağır yükleri kaldırıp indirerek ötelenme ve dönme hareketleri de yapacak düzeneklerle donanmış kaldırma makinesi.

kreynli dökme yük gemisi (Alm. Frachtschiff mit eigenem Ladegeschrir, n; Massengutschiff mit eigenem Ladegeschrir, n; Fr. navire grée, m; İng. geared bulk carrier; self sustaining bulk carrier) **denz.** Güvertesinde yükleme boşaltma donanımı olan dökme yük gemisi.

kritik devir (Alm. kritische Geschwindigkeit; kritische Drehzahl, f; Fr. vitesse critique, f; İng. critical speed) **denz.** İyi dengelenmemiş devir hareketli mil ve kütlelerde hem teker hem de milin ağırlık merkezinde olmadığı zaman, açışal hızın doğal frekansa yaklaşması nedeniyle, yüksek titreşimlerin oluştuğu devir sayısı veya dönme hızı.

kruvazör (Alm. Kreuzer, m; Fr. croiseur, m; İng. cruiser) **denz.** 140 metre veya daha büyük boyda, yüksek süratli (30 knot ve üzeri) uzun mesafeli seyir yapabilen, genel olarak değerli yüzer unsurların suüstü ve hava tehditlerine karşı korunması ve kara bombardımanı görevlerinde kullanılabilecek askeri gemi.

kuğu boynu manika (Alm. Schwanenhalslüfter, m; Fr. ventilateur au col de cygne, m; İng. swanneck ventilator) **denz.** Gemi bölmelerini havalandırmak için gemi güverteleri üzerinde kuğu veya kaz boynu şeklinde olan, suyun içeri girmesini engelleyecek şekilde kıvrımlı boru.

kurtağzı (Alm. Klüse, f; Lipplampe, f; Fr. chaumard, f; İng. chock; fairlead) **denz.** Gemi güvertelerinde içinden halat geçirilen ve halatın istenilen yönde gitmesini sağlayan makaralı veya oval parça.

kurtarma gemisi (Alm. Bergungsschiff, n; Rettungsschiff, n; Fr. navire de sauvetage, m; İng. rescue ship; salvage vessel) **denz.** Karaya oturma, çarpışma veya ağır deniz koşulları gibi nedenlerle tehlikeli duruma düşen gemilere yardım edip kurtarma, yedekleme ve onarım hizmeti sağlayan gemi.

kurtarma yok ücret yok (Alm. Bezahlung nur im Erfolgsfall, f; Fr. pas de paiement; pas de résultat; İng. no cure; no pay) **denz.** Kurtarma yardım anlaşmalarına konulan, kurtarma gerçekleşmezse ücret doğmaz hükmü.

kuru havuz (Alm. Baudock, n; Trockendock, n; Fr. cale seche, f; İng. dry dock; graving dock) **denz.** Bakım ve onarımlarının yapılabilmesi için gemilerin içine girecek şekilde ağzı bir kapakla açılıp/kapatılabilen ve deniz suyunun boşaltılarak geminin takozlar, kızaklar üzerine oturtulduğu, deniz kenarında karanın oyulması suretiyle yapılan havuz.

kuru havuz kontrolü (Fr. visite à sec, f; İng. docking survey; dry docking survey) **denz.** Geminin havuza alınarak su altında kalan tekne kısımları ile donanımlarının kontrollerinin yapılması; eşanlam: havuz sörveyi.

kuru yük (Alm. *Trockenfracht*, f; Fr. *cargaison sèche*; *marchandise sèche*; İng. *dry cargo*) **denz.** Çimento, tahıl, maden cevheri gibi, sıvı içermeyen katı yükler.

kuru yük gemisi (*denz. yük gemisi*) (Alm. *Trockenfrachtschiff*, n; Fr. *navire de charge seche*, m; *navire de charge sèche*, m; İng. *dry cargo ship*) **denz.** Katı parça yükleri taşımak için yapılmış yük gemisi.

kurvaziyer gemi bkz. **denz. lüks yolcu gemisi.**

kusurlu konşimento (Alm. *unreines Konnossement*, n; Fr. *connaissance avec réserves*, m; İng. *claused bill of lading*; *dirty bill of lading*; *foul bill of lading*; *unclean bill of lading*) **denz.** Taşınan malın veya zarar görmüş olduğunu ve/veya eksikli olduğunu belirten belge; eşanlam: kirli konşimento, rezervli konşimento.

kutu omurga (Alm. *Kastenkiel*, m; Fr. *quille tubulaire*, f; İng. *box keel*; *duct keel*) **denz.** Gemi dibinde merkez hattı boyunca tünel şeklinde uzanan kutu biçimindeki mukavemet elemanı.

kuzine (Alm. *Bordküche*, f; *Kombüse*, f; *Schiffsküche*, f; Fr. *cuisine*, f; İng. *caboose*; *galley*) **denz.** Gemilerde personel ve yolcular için yemek ve ekmek yapılan yer, gemi mutfağı.

küpeşte 1. (Alm. *Verschanzung*, f; *Schanzkleid*, n; Fr. *lisse de pavois*, m; İng. *bulwark line*; *bulwark rail*) **denz.** Gemi borda kaplamasının koruma sağlamak üzere güverteden yukarıya doğru uzatılarak oluşturulan dolu sac şeklinde korkuluk. **2. inş.** Duvarların üzerine, balkon veya pencerelerin içine çimento ve mozaik karışımı ile yapılan dolgu set.

L sancağı (Alm. *Flagge L*, f; Fr. *flottant L*, m; İng. *L flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan, Lima olarak anılan ve "Geminizi derhal durdurunuz." anlamını taşıyan L harfi sancağı.

lale halatı (Alm. *Ruderreep*, n; *Steuerreep*, n; Fr. *câble de timonerie*, m; İng. *steering chain*; *tiller rope*) **denz.** Küçük teknelerde dümenin denizli havalarda düşüp kaybolmaması için dümen yelpazesinden geçirilip teknenin kıçına bağlanan ince bir savlo.

lama omurga (Alm. *Balkenkiel*, m; *massiver Kiel*, m; Fr. *quille massive*, f; İng. *bar keel*) **denz.** Gemi dibinde simetri eksenini boyunca dış kaplama saclarının dışına taşan dikdörtgenel kesitli mukavemet elemanı.

langa lunga denz. Küçük ağaç teknelerde karşılıklı iki kişinin kolları sıra ile hareket ettirmesi sonucu demir zincirinin sarıldığı kütüğün döndürülmesiyle demirin vira edilmesi için kullanılan ilkel ırgat.

lastik bot (Alm. *Gummiboot*, n; Fr. *bateau de caoutchouc*, m; *canot pneumatique*, m; İng. *inflatable dinghy*; *rubber boat*; *zodiac*) **denz.** Kauçuk malzemeden yapılmış genellikle şişirilerek yüzer hale getirilen küçük tekne; eşanlam: şişme bot.

lava etmek (Alm. *anziehen*; İng. *pull*; *take-up*) **denz.** Denizcilikte boşunu al ve ger anlamında kullanılan bir komut.

lavra deliği (Alm. *Bodenventil*, n; Fr. *nable*, m; İng. *drain hole*; *plug hole*) **denz.** Bir teknenin askıya alındıktan sonra içindeki suyu boşaltmak için açılmış delik.

lehtar (Alm. *Auftraggeber*, m; Fr. *demandeur*, m; *requérant*, m; İng. *applicant*; *applicant party*) **denz.** Akreditif için başvurmuş olan, tipik olarak ithalatçı ya da satın alıcı konumundaki kişi ya da firma.

liftin uskuru (Alm. *Abdrückschraube*, f; Fr. *ridoir*, m; *tendeur*, m; İng. *lifting screw*; *turnbuckle*) **denz.** Gemide donanımları ve yükleri bağlamak için kullanılan halat ve zincirleri germe elemanı.

liman (Alm. *Hafen*, m; Fr. *port*, m; İng. *harbour*; *port*) **denz.** Gemilerin yanaşıp demirlemesine, yük alıp boşaltmasına ve yolcu indirip bindirmesine uygun olarak donatılmış hizmet alanı.

liman art bölgesi (Alm. *Hinterland des Hafens*, n; Fr. *arrière-pays de port*, m; İng. *port hinterland*) **denz.** Limana gelen ürünlerin dağıtıldığı ve limanda gemilere yüklenecek ürünlerin sağlandığı liman gerisindeki şehir ve bölgeler.

liman çalkantısı (İng. *harbour resonance*) **denz.** Deniz gibi büyük su kütlelerinden gelen dalgaların liman ya da denizkulağı gibi sınırlanmış su kütlelerine etkiyerek bu su kütlelerinin rezonans frekansında uyarımlı salınımlar yaratması.

liman dış şamandırması (İng. *farewell buoy*) **denz.** Limanın çıkışında kanalın sonundaki şamandıra.

liman feneri (Alm. *Hafenlampe*, f; Fr. *feu intérieur de port*, m; İng. *harbour light; port light*) **denz.** Gemilerin limana giriş çıkışlarına yardımcı olan fener.

liman idare memuru (Alm. *nautischer Inspektor*, m; Fr. *capitaine d'armement*, m; İng. *marine superintendent; port captain; port superintendent*) **denz.** Armatörler, ticari kuruluşlar, gemi kiracıları, donanım ve hizmet tedarikçileri, onarım, kuru havuzlama kuruluşları gibi ilgili taraflarla ilişkileri yürüterek geminin kârlı bir şekilde işletilmesinden sorumlu kişi.

liman pompası (Alm. *Hafenpump*, f; Fr. *pompe de port*, f; İng. *harbour pump*) **denz.** Limanda ve geminin demirde olduğu durumda gemilerde ana makinenin çalışmaması nedeniyle kullanılan daha düşük debili tatlı su ve deniz suyu pompalarına verilen ad.

liman resmi (Alm. *Hafengebühr*, f; *Hafengeld*, n; *Hafenabgaben*, pl; *Hafenkosten*, pl; Fr. *droit portuaire*, m; *droits de port*, pl; *frais portuaires*, pl; İng. *harbour dues; harbour fees; port charges; port dues*) **denz.** Geminin liman sınırlarına gelmesiyle başlayan ve geminin işlerinin bitmesinden sonra liman sınırlarını terk etmesiyle biten liman hizmetlerine dair giderler; eşanlam: liman masrafları, liman harcı.

liman römorkörü (Alm. *Hafenschlepper*, m; Fr. *remorqueur de port*, m; İng. *harbour tug*) **denz.** Limana giriş çıkış yapan gemilerin manevralarına yardımcı olan römorkör.

liman serbest bölgesi (Alm. *Hafen Freizone*, f; Fr. *zone franche portuaire*, f; İng. *port free zone*) **denz.** Gümrükten muaf malların elleçlenmesine özgü kılınmış liman bölümü.

limandan ayrılma izni (Alm. *Schiffsklarierung*, f; Fr. *autorisation de quitter*, f; *dédouanement du navire*, m; İng. *clearance of a vessel; ship's clearance; vessel clearance*) **denz.** Yetkililer tarafından bir gemiye limanı terk etme izninin verilmesi.

limbo (**denz. gemiden gemiye yük aktarma**) (Alm. *Bord-zu-Bord-Umschlag*, m; Fr. *transbordement entre navires*, m; İng. *ship-to-ship transloading; transloading*) **denz.** Gemideki yükün, bordasına yanaşan başka bir gemiye aktarılması.

livar (Alm. *Fischteich*, m; Fr. *étang à poissons*, m; İng. *fish pond*) **denz.** Balıkçı teknesinde balıkların taze kalması için kullanılan, alt tarafı denizle bağlantılı tahta havuz.

Lloyds standart kurtarma sözleşme formu (Alm. *Lloyd's Open Form*; Fr. *formule ouverte de la Lloyd's*, f; *formule type de convention de sauvetage de Lloyd's*, f; İng. *Lloyd's form of salvage agreement; Lloyd's open form*) **denz.** Bir deniz kurtarma operasyonu için imzalanan, ücretin başta belirtilmeyip daha sonra hakemler tarafından saptandığı anlaşma türü.

Lo-Lo gemisi (Alm. *Lo-Lo Schiff*, n; Fr. *navire LoLo*, m; *navire à levage vertical*, m; *navire à manutention vertical*, m; İng. *geared ship; lift-on/lift-off ship*) **denz.** Gemideki kargo yükleme ve boşatma işlemlerinin tümünün gemi üzerindeki kreyler ve vinçler aracılığı ile yapılmasına elverecek şekilde donatılmış gemi.

lokma 1. (Alm. *Steg*, m; *Stegglied*, m; Fr. *étançon*, m; İng. *stud*) **denz.** Zincir baklalarını takviye etmek için kullanılan metal parça. **2.** (Alm. *Lokma*, f; Fr. *lokma*, m; İng. *lokma*) **gıda.** Mayalı akışkan hamurun dinlendirildikten sonra avuç içine alınarak yumruk yapıldığında üstten taşan hamurların yağa batırılmış kaşıkla alınarak kızgın sıvı yağda kızartılması ve soğuk şerbete batırılması ile yapılan tatlı.

lokmalı zincir (Alm. *Stegkette*, f; Fr. *chaîne à étais*, f; *chaîne à étançons*, f; *chaîne étançonée*, f; İng. *stud link chain*) **denz.** Ağır yük işleri ile gemi demir zincirlerinde kullanılan ve baklalarının ortasına takviye için parçaların koyulduğu zincir.

lokmasız zincir (Fr. *chaîne sans étais*, f; İng. *studless link chain*) **denz.** Fazla güç aranmayan yerlerde örneğin gemilerde vardevela zincirleri ya da küçük deniz araçlarının demir zincirleri olarak kullanılan, birbirine geçmiş takviyesiz baklalardan oluşmuş zincir.

Lloyd bkz. denz. gemi sınıflandırma kuruluşu.

LPG gemisi (Alm. *LPG-Tanker*, m; *Flüssiggastankschiff*, n; Fr. *transporteur de gaz de pétrole liquéfié*, m; İng. *liquefied petroleum gas carrier; LPG carrier*) **denz.** Sıvılaştırılmış petrol gazları taşıyan gemi.

lumbarağzı (Alm. *Gangway*, f; *Landgang*, n; Fr. *coupée*, f; İng. *accommodation opening; gangway*) **denz.** Gemilerde giriş çıkış yapmak için bordada açılan dört köşe kapak.

lumbuz (*denz. gemi penceresi*) (*Alm. Lichtphorte, f; Bullauge, n; Fr. hublot, m; İng. bullseye; porthole; sidescuttle*) **denz.** Gemilerin bordasında, genellikle dairesel biçimde olan, hava ve ışık almak için kullanılan pencere; eşanlam: lomboz.

lüks yolcu gemisi (*denz. kurvaziyer gemi*) (*Alm. Luxusdampfer, m; Kreuzfahrtschiff, n; Fr. navire de croisière, m; İng. cruise liner; cruise ship*) **denz.** Bir veya daha fazla limanda turistik ziyaret yapmak amacıyla bir grup programına katılan yolcuları taşıyan ve içinde yüzme havuzu, tiyatro, sinema, bar, sauna gibi olanaklara sahip uluslararası sefer yapan gemi.

lüleli pervane (*Alm. Kortdüse, f; Fr. tuyère Kort, f; İng. ducted propeller; Kort nozzle*) **denz.** Güç verimini arttırmak üzere eksenel simetrik kısa bir kanal içerisine yerleştirilmiş pervane.

M sancağı (*Alm. Flagge M, f; Fr. flottant M, m; İng. M flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Gemim durdu ve yol yapamıyorum." anlamını taşıyan, Mike olarak anılan M harfi sancağı.

M/V bkz. denz. motorlu gemi.

maçuna (*Alm. Derrickkran, m; Mastenkran, m; Fr. mât de charge, m; ponton-mâtüre, m; İng. derrick*) **denz.** İki kaldırmayı, üçüncüsü de ileri eğimi sağlayan, üç direğin çatılması ile oluşturulan bir kaldırma aracı.

makine dairesi (*Alm. Maschinenraum, m; Fr. chambre des machines, f; compartiment moteur, m; İng. engine room; machinery room*) **denz.** Geminin ana ve yardımcı makinesi ile bunlara ait cihaz ve ünitelerin bulunduğu, genellikle kış tarafında yer alan bölme.

makine dairesi kaportası (*Alm. Motorverkleidung, f; Fr. tambour des machines, m; İng. engine room casing*) **denz.** Makine dairesinde gün ışığından faydalanmak ya da makine dairesini havalandırmak amacıyla makine dairesinin en üst tarafından güverte üzerine açılmış, hidrolik veya dişli bir mekanizma ile kaldırılıp indirilebilen kapaklı pencere veya açıklık.

makine dairesi telgrafı (*Alm. Maschinentelegraf, m; Fr. téléaffichage, m; İng. engine room telegraph*) **denz.** Gemilerde köprü üstü ve makine dairesi arasında, makine kumandasını sağlamak amacıyla bilgi iletimini sağlayan elektrikli ve mekanik cihaz.

makine defteri (*Alm. Maschinenlogbuch, n; Fr. livret technique moteur, m; İng. engine log book*) **denz.** Geminin seyir, alarga veya liman durumunda makine dairesindeki ana makine, jeneratörler ve aygıtların gözlem değerlerinin ve yapılan işlerin kaydedildiği defter.

makine kontrolü (*Alm. Maschinen-Besichtigung, f; Fr. surveillance de machines, f; İng. engine survey*) **denz.** Gemi makinelerinin deniz denetçisi tarafından belirli aralıklarla denetlenmesi.

makine lostromosu (*Alm. Donkeymann, m; Fr. nettoyeur, m; İng. donkeyman*) **denz.** İkinci mühendis tarafından verilen işleri emri altında bulunan yağcı ve silicilerle birlikte yapan makine personeli.

makine motor ustası (*Alm. Machinist, m; Fr. monteur-mécanicien, m; İng. fitter*) **denz.** Makine ve cihazların parçalarını bir araya getirerek montajını yapan veya arızalarına müdahale eden makine teknisyeni.

makine personeli (*Alm. Maschinenmannschaft, f; Fr. équipage de moteur, m; İng. engine crew; ship's complement*) **denz.** Gemide makine dairesinde çalışan, vardiya tutan veya makinelerden sorumlu olan mühendis, elektrik zabiti, makine lostromosu, yağcı ve siliciden oluşan takım.

makine soğutma suyu (*Alm. Maschinekühlwasser, n; Fr. eau de refroidissement du moteur, f; İng. engine cooling water*) **denz.** Makine parçalarının ve makine yağının aşırı ısınmasını önlemek, makinenin tam güç verecek şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla silindir ceketlerinde ve kılıflarında dolaşan su.

makine yatağı (*Alm. Maschinengrundlage, f; Fr. carlingage de machine, m; İng. engine bed; engine foundation; engine seating*) **denz.** Gemilerde kutu şeklinde yapılmış plaka ve kalıplardan meydana gelen ve ana makineye destek sağlayıp ana makinenin ağırlığını tekne gövdesine dağıtmaya yarayan yapı.

makine zabiti (*Alm. Schiffingenieur, m; Fr. officier mécanicien; İng. engineer officer*) **denz.** Geminin seyir güvenliğini sağlamak amacıyla vardiya mühendisi olarak nöbetlerde görev alan, mekanik teçhizatın bakımı, tamiri ve yedek parça ihtiyaçlarının karşılanması işlemlerini yürüten kişi.

makineyi tornaçark etme bkz. denz. tornaçark.

mal bedeli sigorta ve navlun (Alm. *Kosten, Versicherung und Fracht*; Fr. *coût, assurance et fret*; İng. *CIF; cost insurance and freight*) **denz.** Satıcının sattığı malların gemiye yüklendiği anda alıcıya teslim edilmiş sayıldığı, ayrıca gideceği yere kadar navlun ve sigorta masraflarının satıcıya ait olduğu uluslararası ticarete teslim kuralı; eşanlam: CIF, mal bedeli sigorta ve navlun ödenmiş teslim.

malın gönderildiği kimse (Alm. *Konsignatar, m; Warenbezieher, m; Warenempfänger, m; Fr. consignataire, m; İng. consignee*) **denz.** Taşıma evrakında malın teslim edileceği kişi veya kuruluş.

maliborda (İng. *cargo board*) **denz.** Yüklerin gemiye alınmasında veya gemiden çıkarılmasında bordaya çarparak borda boyasının kirlenmesine veya boyaların sıyırılmasına mani olmak için bordaya sarkıtılan uzun kalas ve kalın branda parçaları.

maliborda ağı (Alm. *Ladenrtz, n; Fr. filet d'arrimage du fret, m; İng. cargo net*) **denz.** Gemilerde yükleme veya boşaltma sırasında sapanın borda veya küpeşteye dağılması halinde, yüklerin gemiyle rıhtım arasına düşmemesi için küpeşteden rıhtım üzerine sarkıtılarak dört köşesinden bağlanan, ince halattan yapılmış ağı.

manevra (Alm. *Manöver, n; Fr. manoeuvre, f; İng. manoeuvre*) **denz.** Seyir halindeyken veya rıhtıma emniyetli şekilde yanaşabilmeleri için makine, dümen ya da yelkenle gemilere yaptırılan ileri geri ve yön değiştirme hareketlerinin tümü.

manevra alanı 1. (Fr. *mer libre, f; İng. maneuvering area; sea room*) **denz.** Geminin rahat manevra yapacağı genişlikte su yüzeyi. **2.** (Alm. *Rollfeld, m; Vorfeld, m; Fr. aire de manoeuvre, f; İng. maneuvering area; manoeuvring area*) **uçk.** Bir havaalanında, apronlar dışında uçakların kalkış, iniş ve taksi yapabileceği alanlar.

manevra pervanesi (Alm. *Querstrahlsteueranlage, f; Bugstrahlruder, n; Fr. propulseur d'étrave, m; İng. bow thruster; stern thruster*) **denz.** Gemilerin baş ve/veya kıç tarafında oluşturulan silindirik açıklığa yerleştirilmiş bulunan ve gemi manevrasını kolaylaştıran, konulduğu yere göre baş itici ve kıç itici diye adlandırılan pervane.

manevra yeteneği (Alm. *Bewegbarkeit, f; Fr. manoeuvrabilité, f; İng. maneuverability*) **denz.** Gemilerde ani dönebilme, kısa mesafede durabilme, bir anda yüksek sürate çıkıp inebilme, denizaltılarda ise ani dalabilme veya satha çıkabilme gibi yeterliliklerin tümü.

manga (Alm. *Mannschaftsmesse, f; Messe, f; Fr. carré, m; İng. mess hall; mess room*) **denz.** Gemi personelinin oturduğu, yemek yediği ve yattığı güvertealtı bölmeler.

manifesto (Alm. *Manifest, n; Fr. manifeste, m; İng. manifest*) **denz.** Gemiye yükleme yapıldığında ilgililer tarafından kaptana verilen, kaptanın ve yükleyenin adı, konşimento bazında yük hakkında bilgi, yüklerin numaraları, miktarı, nereden yüklendiği, geminin tonajı, bağlama limanı, yer aldığı belge; eşanlam: kaptan mektubu.

manika (Alm. *Lufthutze, f; Fr. oreille d'âne, f; İng. wind scoop; windcatcher*) **denz.** Gemilerin ambar, makine ve kazan dairesi gibi iç bölmelerini havalandırmak için güverte üzerine açılan baca.

manivela (Alm. *Handspeiche, f; Fr. anspect, m; İng. handspike*) **denz.** Ağır cisimlerin bir tarafını kaldırmak için kullanılan ağaç veya demirden yapılmış kısa çubuklar.

mantar baş manika (Alm. *Pilzlüfter, m; Fr. champignon, m; champignon d'aération, m; İng. air cowl; mushroom head; mushroom ventilator*) **denz.** Gemi bölmelerinin havalandırmasını sağlayan güverte üzerindeki görünümü mantar başı şeklinde olan ve içine su girişini engelleyen havalandırma sistemi.

mantar usturmaça (**denz. balon usturmaça**) (Alm. *Korkfender, m; Fr. ballon de défense en liège, m; pare-battage en liège, m; İng. ball fender; cork fender*) **denz.** Gemilerin yanaşmasındaki çarpma enerjisini emerek etkisini azaltan halattan, hasırdan veya sentetik malzemedan yapılmış mantar görünümünde usturmaça.

manyetik baş (Alm. *magnetischer Steuerkurs, m; Fr. cap magnétique, m; İng. magnetic heading*) **denz.** Pusula başının hatası düzeltilerek, diğer bir deyişle pusulanın gerçek kuzeyi göstermemesinden kaynaklanan hata giderildikten sonra elde edilen istikamet; eşanlam: manyetik istikamet.

mapa (Alm. *Augbolzen, m; Fr. anneau de levage, m; piton à œil, m; İng. eye bolt*) **denz.** 1. Güverte ve alabandalara sabitleştirilmiş, kanca takmak, makara donatmak, halat bağlamak için kullanılan madeni yarım halka. 2. Ucu halkalı civata.

marina bkz. **denz. yat limanı.**

marmara etmek (*Fr. déléstage, m; İng. unballast*) **denz.** Gemilerden balast suyunu, sintinede biriken suları ya da atıksuları pompalarla dışarıya basmak.

mastori postası (*Alm. Mittschiffspant, n; Fr. maître couple, m; İng. midship frame*) **denz.** Bir teknedeki en geniş posta.

matafora (*Alm. Davit, m; Fr. bossoir, m; İng. davit*) **denz.** Filika ve bot gibi küçük deniz araçlarının gemi güvertesine alınmaları veya denize indirilmeleri için kullanılan, uçlarında palanga bulunan donanım.

matafyon (*Alm. Grummetstropp, m; Tauring, m; Fr. bague, f; erseau, m; İng. grommet; lacing eye*) **denz.** Yelken ve tentelerin delik açıldığında yırtılmaması için delik etrafının takviye edildiği yassı metal halka veya halat takviye.

matiz dikişi (*Fr. épissure longue, f; İng. long splice; mariner splice*) **denz.** Halat eklemelerinde özellikle bastika ve makarada çalışması gereken durumlarda bağlantı yeri şişkinlik yapmadığı için yeğlenen, iki halatın kollarını uzunca bir mesafe açıp birbiri üzerine yatırarak örülmesi.

mavna (*denz. barç*) (*Alm. Barge, f; Leichter, m; Fr. allège, f; barge, f; İng. barge; lighter*) **denz.** İç sularda, nehirlerde veya yakın mesafelerde yük taşımak amacıyla tasarlanmış, kendi makinesi olan veya makinesiz olup yedekte çekilerek ilerleyebilen, başı ve kığı aynı formda, güvertesiz, altı düz tekne.

mavna gemisi (*Alm. Umschlag mit Leichtern; Lash-Schiff, n; Fr. navire porte-barges, m; navire porte-barges du type LASH, m; İng. barge carrier; kangaroo ships; lash carrier; lighter aboard ship; lighter transport ships*) **denz.** Yükü, kendisine yüklenmiş bulunan mavna ve/veya layterlerde taşımaya yarayan ve güvertesinde buna özgü yükleme sistemine sahip gemi; eşanlam: LASH.

mavna taşıyıcı katamaran (*denz. bacat*) (*Alm. leichtertragde Katamaran; Fr. navire porteur du type catamaran, m; İng. bacat; Barge Aboard CATamaran*) **denz.** Güvertesinde mavnaları taşıyan çift gövdeli tekne.

mayın avlayıcı (*Alm. Minensuchboot, n; Fr. chasseur de mines, m; İng. minehunter*) **denz.** Arama cihazları ve uzaktan kumandalı teşhis ve imha cihazları kullanarak mayınları "avlama" yöntemi ile imha etmek amacıyla inşa edilmiş mayın karşı tedbir gemisi.

mayın dökücü (*Alm. Minenleger, m; Fr. mouilleur de mines, m; İng. minelayer*) **denz.** Düşman limanlarına ve deniz ulaşım yollarına mayın dökerek düşman gemilerinin limandan çıkışını önlemek ve kendi limanlarımızın girişini ve düşmanın çıkarma yapmasına uygun sahillerimizi düşmandan korumak için mayınlayan gemi.

mayın tarayıcı (*Alm. Minenräumboot, n; Fr. dragueur de mines, m; İng. minesweeper*) **denz.** Üzerindeki teçhizatla, "tarama" yöntemi ile mekanik veya akustik olarak denizdeki mayınları zararsız hale getirmek üzere inşa edilmiş mayın karşı tedbir gemisi.

mayna (*Alm. herunterlassen; Fr. descente; İng. lowering*) **denz.** Aşağı indirmek anlamındaki denizcilik terimi.

med cezir bkz. **denz. gelgit.**

med hali (*Alm. Hochwasser, n; Fr. pleine mer, m; İng. high water*) **denz.** Ay çekimi etkisiyle suların kabardığı hal; eşanlam: yüksek su.

mendirek (*Alm. Mole, f; Hafendamm, m; Fr. jetée, f; İng. jetty*) **denz.** Kıyılarda bir deniz bölgesini akıntı, dalga ve bunun gibi etkilerden korumak için dalgakıran kullanmak suretiyle yapılmış liman.

menşe kümülasyonu (*Alm. Ursprungskumulierung, f; Fr. cumul d'origine, m; İng. cumulation of origin*) **denz.** Aralarında anlaşma bulunan ikiden fazla ülke menşeli eşyaların, bu ülkelerden herhangi birinde ve başka bir eşyanın üretimde kullanılması halinde son ürünün üretildiği ülke menşeli olarak işlem görmesi.

mesaha gemisi (*Alm. Vermessungsschiff, n; Fr. bateau d'exploitation, m; navire hydrographique, m; İng. survey craft; survey vessel*) **denz.** Deniz yapısını ve canlılarını inceleyerek deniz dibi, deniz katmanları ve suüstü haritalarını yapmak için gerekli aletsel donatıma sahip gemi.

metrik ton (*Alm. metrische Tonne, f; Fr. tonne, f; tonne métrique, f; İng. metric ton; tonne*) **denz.** 1.000 kg veya 2204 libre karşılığı olan ağırlık ölçüsü; eşanlam: ton.

meyil (*Alm. Schlagseite haben; Fr. donner de la bande; İng. heel*) **denz.** Geminin boyuna eksenini etrafında, iskele ya da sancağa doğru statik halde yatması.

meyil deneyi (Alm. *Krängungsversuchs*, m; Fr. *expérience de stabilité*, f; İng. *heeling experiment; inclining experiment*) **denz.** Geminin omurgadan ağırlık merkezine olan mesafe ve dolayısıyla doğrultucu moment kolunu bulmak için gemiyi üzerine ağırlıklar koyup çeşitli açılarda yatırmak suretiyle yapılan deney.

mezarna (Alm. *Lukenkimming*, f; Fr. *hiloire*, f; İng. *coaming*) **denz.** Gemi kaporta ve ambar ağzından iç kısımlara su girmemesi için bunların etrafına koyulan güverteden yüksek çerçeve.

mezestre (Alm. *Trauerbeflaggung*, f; Fr. *pavillon en berne*, m; İng. *half mast*) **denz.** Sancağın direk yüksekliğinin yarısına kadar çekilmesi.

mezevolta (Alm. *halber Schlag*; Fr. *demi-clef*, f; *demi-clé*, f; İng. *half hitch*) **denz.** Halatların herhangi bir yere veya kendi bedenleri üzerine bir defa sarıldıktan sonra çımaların aksi yönlerde çekilmesi ile oluşan bağ.

mıknatıslığı giderme (Alm. *Entmagnetisierung*, f; Fr. *démagnétisation*, f; *désaimantation*, f; *dégaussage*, m; İng. *degaussing; demagnetization*) **1. denz.** Özellikle askeri gemilerde geminin mıknatıslanma değerlerini sıfırlamak, böylece pusulaların çalışması veya geminin su altı mayınlarına karşı korunmasını sağlamak üzere alınan önlemler; eşanlam: manyetikliği giderme. **2. elk.** Bir cismin bir ortamda yarattığı manyetik akı yoğunluğunun azaltılması ya da tümüyle ortadan kaldırılması; eşanlam: manyetikliği giderme.

mil hizalama (Alm. *Schaftabgleich*, m; Fr. *alignement d'arbres*, m; İng. *shaft alignment*) **denz.** 1. Elektrik motoru ve pompa ya da elektrik motoru ve kompresör gibi birlikte çalışan ünitelerin mil eksenlerini aynı hizaya getirme işlemi. 2. Gemi ana makinesi, yataklar ve pervane mil bağlantısını aynı hizaya getirme işlemi.

mizana direği (Alm. *Besan*, m; Fr. *artimon*, m; *mât d'artimon*, m; İng. *mizen mast; mizzen*) **denz.** Üç direkli yelkenli gemilerde en kıçtaki direk; eşanlam: mizana.

Morison denklemi (Alm. *Morison Gleichung*, f; Fr. *équation de Morison*, f; İng. *Morison equation*) **denz.** Sonlu su derinliğinde sabit duran hidrodinamik geçirgen yapıya etkiyen dalga kuvvetini hesaplamak için kullanılan yarı ampirik formül.

motor giriş havası soğutucusu (Alm. *Ladeluftkühler*, m; Fr. *refroidisseur d'air comprimé d'admission*, m; *refroidisseur d'air de suralimentation*, m; İng. *charge air cooler; engine charge air cooler*) **denz.** Dizel motorlarda motor verimi ve güç üretim kapasitesini artırmak amacıyla silindir içine yönlendirilen havanın sıcaklığını düşüren ısı değiştirgeci.

motorbot (Alm. *Motorboot*, n; Fr. *bateau à moteur*, m; İng. *motorboat; speedboat*) **denz.** Arka kısmına monte edilmiş motora sahip veya takma motorlu bot.

motorin ayırıştırıcı (Alm. *Dieseltreibstoffseparator*, m; Fr. *séparateur du carburant diesel*, m; İng. *diesel oil purifier; diesel oil separator*) **denz.** İçerisinde bulunan su, çamur vb. istenmeyen maddeleri ayırıştırıp atarak motorini temizleyen ayırıştırıcı.

motorlu gemi (denz. *MV*) (Alm. *Motorschiff*, n; Fr. *navire à moteur*, m; İng. *M/V; motor ship; motor vessel*) **denz.** Temel itme gücü içten yanmalı, çoğunlukla da dizel bir makine olan ve pervanenin bu makineden elde edilen güçle tahrik edildiği gemi; uluslararası kısaltması *MV*; eşanlam: dizel makineli gemi.

motorlu mavna (Alm. *selbstfahrender Leichter*, m; Fr. *péniche propulsée*, f; *bateau automoteur*, m; İng. *power barge; self propelled barge*) **denz.** İç su taşımacılığında kullanılan altı düz motorlu tekne.

muharip gemi (Alm. *Kombattant*, m; Fr. *navire combattant*, m; İng. *combat ship; combatant*) **denz.** Öncelikle top, torpido, güdümlü mermi ve diğer silahları ile taarruz etmek amacıyla inşa edilmiş gemi.

muharip olmayan gemi (Alm. *Nichtkombattant Schiff*, n; Fr. *navire non-combattant*; İng. *noncombatant ship*) **denz.** Öncelikli görevi düşman unsurlarına taarruz etmek olmayıp belirgin bir amaca hizmet etmek üzere inşa edilmiş askeri gemi.

muhrip (denz. *destroyer*) (Alm. *Zerstörer*, m; Fr. *destroyer*, m; İng. *destroyer*) **denz.** 90-140 metre arasında boya sahip, daha çok denizaltı savunma harbi ve amfibi harekatta değerli yüzer unsurların suüstü ve hava tehditlerine karşı korunması ve kara bombardımanı görevleri icra etmek üzere inşa edilmiş askeri gemi.

münhasır ekonomik bölge (Alm. *ausschließliche Wirtschaftszone*, f; Fr. *zone économique exclusive*, f; İng. *exclusive economic zone*) **denz.** Deniz hukuku ile ilgili Birleşmiş Milletler Sözleşmesi uyarınca bir devletin deniz özkaynaklarının araştırılması ve kullanılmasında, su ve rüzgâr enerjisi de dahil olmak üzere özel haklara sahip olduğu, karadan 200 deniz miline kadar uzanan deniz bölgesi.

müşterek avarya (*denz. hasar paylaşımı*) (*Alm. gemeinde Havarie; Fr. avarie commune; İng. general average*) **denz.** Deniz taşımacılığında gemi ve yükü bir tehlike anında kurtarmak amacıyla bilerek yapılan ve gemi ile yük sahibi arasında paylaştırılan olağan dışı masraf veya zarar.

müşterek avarya dispeci *bkz. denz. müşterek avarya raporu.*

müşterek avarya raporu (*denz. müşterek avarya dispeci*) (*Alm. Havarie-und Verlustrechnung, f; Fr. rapport de l'avarie commune; İng. general average statement*) **denz.** Müşterek avarya sırasında masrafların taraflar arasında paylaşılması ile ilgili rapor.

N sancağı (*Alm. Flagge N, f; Fr. flottant N, m; İng. N flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "olumsuz" anlamını taşıyan, "November" olarak anılan N harfi sancağı.

nakliye sigortası (*Alm. Frachtversicherung, f; Gütertransportversicherung, f; Fr. assurance sur marchandises, f; assurance transports, f; İng. cargo insurance; goods in transit insurance; shipping insurance*) **denz.** Taşınan kargo veya yükün kaybolma, zarar görme ya da tahrip olma gibi risklere karşı korumak için yapılan sigorta türü; eşanlam: kargo sigortası.

navlun denz. 1. (*Alm. Fracht, f; Fr. fret, m; İng. freight*) Bir yerden başka bir yere taşınan yük. 2. (*Alm. Frachtrate, f; Fr. frais de transport, m; fret, m; İng. rate of freight*) Deniz ve nehir yoluyla taşınan yük için taşıma hizmeti karşılığında gemi şirketine ödenen ücret.

navlun sözleşmesi (*Alm. Chartervertrag, m; Fr. charte-partie, f; İng. affreightment; charter party*) **denz.** Bir geminin hangi yükü nereden nereye ve hangi koşullarda taşıyacağını saptayan belge.

navlun tonu (*Alm. Frachttonne, f; Fr. tonneau d'affrètement, m; İng. freight ton; freight tonnage*) **denz.** Navlun hesabında kullanılan 40 cuft/ton (ton başına 40 kübik fit) olan yük ölçütü.

nehir gemisi (*Alm. Flussschiff, n; Fr. bateau de rivière, m; İng. river ship*) **denz.** Nehir taşımacılığında kullanılan ve su çekimi az olan tekne.

nehir limanı (*Alm. Flusshafen, m; Fr. port fluvial, m; İng. river port*) **denz.** Nehir kıyısı veya ağzındaki liman.

nehir mühendisliği (*Alm. Flussbau, m; Fr. ingénierie de rivière, f; İng. river engineering*) **denz.** Nehirlerde fayda sağlamak amaçlı su akış yönü ve özelliklerine müdahale etme işlemleriyle ilgilenen mühendislik dalı.

net register ton (*Alm. registrierter Nettotonnage, f; Nettoregister-Tonnengehalt, m; Fr. jauge nette enregistrée, f; tonnage net enregistré, m; İng. net register tonnage; net registered tonnage*) **denz.** Geminin yük alınan kapalı yerlerinin m³ değerinin 2.83'e, ft³ değerinin 100'e bölünmesiyle bulunan tonaj değeri.

net ton (*Alm. Nettoraumgehalt, m; Nettotonnage, m; Fr. jauge nette, f; tonnage net, m; İng. net tonnage*) **denz.** Geminin yük alınan kapalı bölmelerini m³ ya da feet-küp cinsinden bir formülle hesaplanan, vergi ve rüsum gibi ücretlerin tespitinde kullanılan hacim ölçüsü; eşanlam: net tonilato, NT.

neta (*Alm. aufgeräumt; İng. clean; tidy*) **denz.** Denizcilikte muntazam, düzgün, tertipli veya emniyetli anlamında kullanılan kelime.

nispi rota (*Fr. route relative, f; İng. relative course*) **denz.** Denizde seyreden diğer bir geminin rotasına göre izlenen rota.

notik almanak (*Alm. nautischer Almanach, m; Fr. almanach nautique, m; İng. nautical almanac*) **denz.** Yıldızların, ayın ve güneşin Dünya üzerindeki izdüşümünün hangi tarihte hangi enlem ve boylamda olduğunu gösteren ve denizcilikte özellikle okyanus seyirlerinde geminin bulunduğu yerin belirlenmesi amacıyla kullanılan kitap.

notofon (*Alm. Nautophone, m; Fr. nautophone, m; İng. nautophone*) **denz.** Sis uyarı işareti olarak yüksek ses veren ve elektrikle çalışan alet.

nükleer gemi (*Alm. Kernenergieschiff, n; Nukleerschiff, n; Fr. bateau nucléaire, m; İng. N/S; nuclear ship*) **denz.** Nükleer güçle sevk edilen büyük gemiler.

O sancağı (*Alm. Flagge O, f; Fr. flottant O, m; İng. O flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Denize adam düştü." anlamını taşıyan, Oskar olarak anılan O harfi sancağı.

OILPOL (Alm. *Internationaler Vertrag für Verhinderung von Meeresverschmutzung Durch Öl*; Fr. *La Convention internationale pour l'Empêchement de Pollution de la Mer par le Pétrole*; İng. *International Convention for the Prevention of Pollution of the Sea by Oil*) **denz.** Denizlerdeki petrol kirliliğini önleme amaçlı uluslararası sözleşme.

oksitleme tankı (Alm. *Oxydationtank*, m; Fr. *fosse d'oxydation*, f; İng. *oxidation chamber*; *oxidation tank*) **denz.** Atıksu ünitesinde, biyolojik arıtmanın yapıldığı genişleme ve basınçlandırma tanklarına verilen ad.

okul gemisi (*denz. eğitim gemisi*) (Alm. *Schulschiff*, n; *Schulungsschiff*, n; Fr. *navire-école*, m; İng. *school ship*; *training ship*) **denz.** Sivil ve askeri denizcilik okulu öğrencilerine uygulamalı eğitim verilen gemi.

okyanus (Alm. *Ozean*, m; Fr. *océan*, m; İng. *ocean*) **denz.** Yeryuvarı'nın büyük bölümünü örten ve kıtaları birbirinden ayıran engin su kütleleri.

okyanus yolcu gemisi bkz. **denz. açık deniz yolcu gemisi.**

okyanus-aşırı deniz ticareti (Alm. *Seeschiffahrt*, f; Fr. *commerces océaniques*, pl; İng. *deep sea shipping*; *intercontinental shipping*; *ocean shipping*) **denz.** Kıtalararası seferleri içeren deniz trafiği.

olgular tutanağı (Alm. *Darstellung der Tatsachen*, f; Fr. *rapport d'escale*, m; İng. *log port*) **denz.** Bir geminin limana giriş ve çıkış tarihleri ile tahliye ve yükleme zamanlarını bildiren belge.

olta bağı (Alm. *Almi Fischerstich*, m; *Fischerknoten*, n; Fr. *noeud anglais*, m; *noeud de pêcheur*, m; İng. *angler's knot*; *English knot*; *fisherman's knot*; *halibut knot*; *waterman's knot*) **denz.** Bir daha çözülmesine gerek duyulmayan halatların birbirine bağlanması için yapılan düğüm.

oluklu bölme perdesi (Alm. *gewelltes Schott*, n; *Knickschott*, n; Fr. *cloison ondulée*; İng. *corrugated bulkhead*) **denz.** Kıvrılarak oluklu sac haline getirilmiş gemi bölmelerini ayıran perde; eşanlam: ondüle perde.

omurga aşozu (Alm. *Kielsponung*, f; Fr. *râblure de quille*, f; İng. *keel of the rabbet*; *rabbet keel*) **denz.** Gemi yapımında kaplama tahtalarının baş kısımlarını oturtmak için omurga ve bodoslamalara açılan yuvalar.

omurga levhası (Alm. *Kielplatte*, f; Fr. *tôle de quille*, f; İng. *keel plate*) **denz.** Geminin boyuna mukavemetine katkı sağlayarak iki yarım postayı birleştiren gemi dibinin ortasında gemi boyunca uzanan saç levha.

omuzluk (*teks. apolet*) **1.** (Alm. *Schulter*, f; Fr. *noix*, f; İng. *shoulder*) **denz.** Gemi tekne formunun boyuna doğrultuda ani değişim gösterdiği yer. **2.** (Alm. *Schulterklappe*, f; Fr. *épaulette*, f; İng. *epaulette*) **teks. 1.** Askeri giysilerin omuz kısmına rütbeleri belirtmek için takılan, yün, ipek ya da sırma malzemeden yapılan, saçaklı ya da saçaksız kumaş parçası. **2.** Süs amacıyla giysilerin omuzlarına takılan parça.

ordino bkz. **denz. yük teslim belgesi.**

orsa alabanda eğlenmek **denz.** Rüzgârı bordaya alarak yelkenleri birbirinin aksine alıp teknenin suda hareketsiz kalmasını sağlamak.

orsa seyri (Alm. *hart am Wind*; *hoch am Wind*; Fr. *au plus près du vent*; *près du vent*; İng. *by the wind*; *close hauled*; *on the wind*) **denz.** Yelkenli teknelerde rüzgârın estiği yöne doğru yaklaşık 45 derecelik açı farkıyla yapılan seyir; eşanlam: orsalama.

orsaya kaçma (*denz. rüzgâr üstüne kaçmak*) (Alm. *Luvgerigkeit*, f; Fr. *barre au vent*; İng. *weather helm*) **denz.** Bir yelkenli teknenin, rüzgâr basınç merkezinin yanıl su direnç merkezinin arkasında kalması sonucunda devamlı olarak baş tutamayıp rüzgâr üstüne kaçması; eşanlam: rüzgara dönüş.

orta iç omurga (Alm. *Mittelkielplatte*, f; *Mittelträger*, m; Fr. *poutre centrale*; İng. *center girder*) **denz.** Gemi dibinde ve tam orta simetri ekseninde dip içindeki gemi boyunca giden boyuna eleman.

orta kesit katsayısı (Alm. *Völligkeitgrad des Hauptspants*, m; Fr. *coefficient de remplissage au couple milieu*, m; İng. *midship section coefficient*) **denz.** Yüklü su hattı altında kalan gemi orta kesit alanının bir kenarı bu alana dıştan teğet su çekimi, diğer kenarı gemi genişliği olan dikdörtgenin alanına oranı; eşanlam: orta kesit narinlik katsayısı.

ortala (Alm. *mittschiffs*; Fr. *au milieu du navire*; İng. *amidships*; *midships*; *rudder midships*) **denz.** Dümen etkisiyle bir tarafa dönen geminin, dönüş hızını kesebilmek ya da azaltabilmek için dümen yelpazesinin omurgaya paralel yöne alınması için serdümene verilen komut.

ortalama dalga yüksekliği (Alm. *mittlere Wellenhöhe*; Fr. *hauteur moyenne de vagues*, f; İng. *mean wave height*) **denz.** Yaklaşık olarak yarım saatlik bir gözlem süresince denizde oluşan tüm dalgaların yüksekliklerinin ortalaması.

ortalama en düşük su seviyesi (Alm. *mittleres Niedrigwasser*; Fr. *niveau moyen des basses eaux*, m; İng. *mean low water level*) **denz.** Uzun bir dönem boyunca hesaplanmış, gelgit gibi periyodik olaylardaki günlük ya da fırtınalar gibi periyodik olmayan olaylarda gözlemlenen en alçak su seviyelerinin ortalaması.

ortalama en yüksek su seviyesi (Alm. *mittleres Hochwasser*; Fr. *niveau moyen des hautes eaux*, m; İng. *mean high water level*) **denz.** Uzun bir dönem boyunca hesaplanmış, gelgit gibi periyodik olaylardaki günlük ya da fırtınalar gibi periyodik olmayan olaylarda gözlemlenen en yüksek su seviyelerinin ortalaması.

ortalama su çekimi (Alm. *mittlerer Tiefgang*; Fr. *tirant d'eau moyen*, m; İng. *mean draught*) **denz.** Geminin baş ve kıçındaki su çekimlerinin ortalaması.

oynak yüzey (Alm. *freie Oberfläche*, f; Fr. *carène liquid*, f; *surface libre*, f; İng. *free surface*; *loose water*) **denz.** Gemideki tankların tam dolu olmaması nedeniyle oluşan, gemi meyillendikçe yatay konumda kaldıkları için gemi stabilitesini olumsuz etkileyen serbest sıvı yüzeyler; eşanlam: serbest yüzey.

öksüz kemere (Alm. *halber Balken*; Fr. *barrotin*, m; İng. *half beam*) **denz.** Ambar ağızları ve güverteler üzerine açılmış kaportalar nedeniyle alabandadan alabandaya kadar uzamayan ve bir ucu ambar veya kaporta hizasında kesilen kemere.

öksüz omurga (Alm. *Hacke*, f; *Kielhacke*, f; Fr. *talon d'une quille*, m; İng. *skeg*; *skeg of a keel*) **denz.** Gemilerde omurgadan kıça doğru (tek pervaneli gemilerde merkez hattında düşey düzlemsel bir yapı şeklinde, çift pervaneli gemilerde şaft ve yataklarını içine alacak, akım-hatlı bir geometri oluşturacak şekilde) boyuna uzanan, geminin rota tutma yeteneğini artıran eklenti yapı; eşanlam: omurga kanatçığı, kütük omurga, skeg.

ölü navlun (Alm. *Fehlfracht*, f; Fr. *faux fret*, m; İng. *dead freight*) **denz.** Bir gemiye navlun ücreti ödenmiş olmasına rağmen bilfiil yüklenmeyen ve boş kalan navlun.

P sancağı (Alm. *Flagge P*, f; Fr. *flottant P*, m; İng. *P flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Gemi denize çıkmak üzeredir. Bütün şahıslar gemide bulunsun." anlamını, balıkçı gemileri tarafından ise "Ağlarım bir engele takıldı." anlamını taşıyan, Papa olarak anılan P harfi sancağı.

pala 1. (Alm. *Blatt*, n; Fr. *pale*, f; *pelle*, f; İng. *blade*) **denz.** Küreklerin denize giren enli ve yassı kısmı. **2.** (Alm. *Schaufel*, f; Fr. *pale*, f; İng. *blade*) **enj.** Bir pervanenin, türbinin ya da çarkın kanadı.

pala açısı (Alm. *Blattwinkel*, m; Fr. *angle de calage de la pale*, m; İng. *blade angle*; *blade pitch angle*) **1. denz.** Gemilerdeki pervanenin yüzü pupaya dönük olan ve basınç yaratan kısmı. **2. uçk.** Değişken hatveli bir pervane palasının uç kesitinin pervane dönme düzlemi ile yapmış olduğu açı.

pala yüzü (Alm. *Druckseite*, f; *Förderseite*, f; Fr. *face de la pale*, f; *intrados de pale*, m; İng. *blade face*; *driving face*; *pressure side*; *thrust face*) **1. denz.** Gemilerdeki pervanenin yüzü pupaya dönük olan ve basınç yaratan kısmı. **2. uçk.** Bir pervane veya rotor palasının taşıma kuvveti yönüne göre iki yüzünden altta kalan ve daha düz olanı.

palamar (Alm. *Halteleine*, f; Fr. *amarre*, f; İng. *mooring line*; *mooring rope*) **denz.** Gemilerin rıhtıma, iskeleye veya şamandıraya bağlanmasında kullanılan, sekiz burgatadan daha büyük kalınlığa sahip halat; eşanlam: bağlama halatı.

palamar hizmetleri (Alm. *Festmachdienst*, m; Fr. *lamanage*, m; İng. *mooring lines service*; *mooring service*) **denz.** Geminin limana yanaşma ve kalkışlarında liman tarafından verilen gemi halatlarını rıhtıma taşıma, bağlama veya çözme hizmetleri.

palamar yatağı (Alm. *Achsenlager*, n; Fr. *palier lisse*, m; İng. *journal bearing*) **denz.** Krank milinin etrafını çevreleyerek milin sabit kalmasını sağlayan ana yatak.

palamar yeri (Alm. *Liegeplatz*, m; *Schiffsliegeplatz*, m; Fr. *poste de mouillage*, m; *poste d'amarrage*, m; İng. *accommodation berth*; *berth*; *mooring place*; *mooring site*) **denz.** Geminin rıhtım, iskele veya şamandıraya yanaşma veya bağlama yeri; eşanlam: gemi bağlama yeri.

palanın dış yüzü (Alm. *Blattrückseite*, f; *Saugseite*, f; Fr. *extrados de pale*, m; İng. *blade back*; *suction side*) **1. denz.** Gemilerdeki pervanenin yüzü pruvaya dönük olan ve emme basıncı yaratan kısmı. **2. uçk.** Bir

pervane veya rotor palasının taşıma kuvveti yönüne göre iki yüzünden üstte kalan ve daha kambur olanı; eşanlam: pala sırtı.

palavra güverte denz. Eskiden harp gemilerinde topların bulunduğu güverte.

panamax sınıfı (Alm. *Panamax-Klasse*, f; Fr. *classe panamax*, f; İng. *panamax class*) **denz.** Panama kanalından geçecek gemilerin büyüklük sınırları için kullanılan terim.

panya (Alm. *Stern Maler*; Fr. *peintre arrière*; İng. *stern painter*) **denz.** Bir filikanın kış kısmında kullanılan halat.

para birimi ayarlama çarpanı (Alm. *Währungsanpassungsfaktor*, m; *Währungsausgleichsfaktor*, m; Fr. *coefficient d'ajustement monétaire*, m; *facteur d'ajustement monétaire*, m; İng. *currency adjustment factor*) **denz.** Uluslararası deniz taşımacılığında Amerikan doları ya da İngiliz sterlininde meydana gelen kur farklarının navluna dahil edilmesi işlemi; eşanlam: CAF.

parakete (Alm. *Log*, m; Fr. *loch*, m; İng. *chip log*; *common log*; *log*; *ship log*) **denz.** Seyir esnasında bir geminin ne kadar sürat yaptığını ölçen cihaz.

parakete hesabı (Alm. *Koppelnavigation*, f; *Koppelung*, f; Fr. *navigation à l'estime*, f; *point estimé*, m; İng. *dead reckoning*) **denz.** Son tayin edilen mevkiden itibaren geminin seyrettiği rota ve parakete veya makine devir sayısı ile belirlenen uzaklığa dayanarak geminin yerinin bulunması; eşanlam: parakete seyri.

paralel gövde boyu (Alm. *Laenge des parallelen Mittelschiffes*, f; Fr. *longueur parallèle de bateau*, f; İng. *parallel body length*) **denz.** Gemi ortasında orta kesit şekli değişmeden devam eden kısmın boyu.

parçalara sökülerek taşıma (Alm. *vollständig im Stücke zerlegt*; *vollständig zerlegt*; Fr. *en pièces détachées*; İng. *CKD*; *completely knocked down*) **denz.** Bir taşıt, ekipman ya da aygıt gibi bir malın parçalarına ayrılarak ya da monte edilmeden taşınması yöntemi; eşanlam: CKD.

parima (Alm. *Boote Maler*; *Maler*; Fr. *peintre*; *peintre bateaux*; İng. *boat's painter*; *painter*) **denz.** Filikaların baş ve kış taraflarında bağlama amacıyla kullanılan yeterli uzunluktaki ince halat.

parmak iskele (Alm. *Anlageponton*, m; Fr. *ponton d'amarrage*, m; İng. *finger pontoon*; *mooring pontoon*) **denz.** Denize doğru yan yana birbirine paralel birden fazla iskelenin her birine verilen ad.

pasif sonar (Alm. *Passiv-Sonar*, n; Fr. *sonar passif*, m; İng. *passive sonar*) **denz.** Kendisi herhangi bir enerji göndermeden su altındaki cisimlerin yaydıkları titreşimleri algılayıp elektrik işaretlerine dönüştüren ve ekranda yansıtan gözlem aygıtı.

perde güvertesi (Alm. *Kabinendecke*, f; Fr. *pont de cloisonnement*, m; İng. *bulkhead deck*) **denz.** Gemilerde su geçmez bölme perdelerin son bulunduğu güverte.

periskop (Alm. *Periskop*, n; Fr. *périscopie*, m; İng. *periscope*) **denz.** İki yansıtıcı ayna veya prizmadan oluşan ve özellikle denizaltı gemilerinde satha yakınken su üstünü gözlemlemek için kullanılan bir tür dürbün.

pervane (denz. uskur) 1. (Alm. *Schraubenpropeller*, m; Fr. *hélice*, f; İng. *propeller*; *screw propeller*) **denz.** Gemilerin hareketini sağlayan, makine gücünün iletildiği şaft ucuna takılı palalardan oluşan sevk elemanı. **2.** (Alm. *Beizhaspel*, f; Fr. *coudreuse à confit*, f; İng. *paddle*) **deri.** Deri üretiminde ıslatma, kireçlik ve yıkama amaçlı kullanılan, derileri ve banyoyu hareket halinde tutmak için dönen kanatları olan, ağaç, beton veya polimerden üretilmiş yarı silindirik bir tekne. **3.** (Alm. *Luftschraube*, f; Fr. *hélice*, f; İng. *airscrew*; *propeller*) **uçk.** Bir eksen etrafında eşit açılarda sıralanmış, itki sağlamak üzere bu eksen etrafında döndürülen palalar düzeneği.

pervane çapı (Alm. *Schraubendurchmesser*, m; Fr. *diamètre de l'hélice*, m; İng. *diameter of propeller*; *propeller diameter*) **denz.** Pervane üzerinde bulunan kanatların dış kenarlarının oluşturduğu dairenin çapı.

pervane göbeği (Alm. *Schraubennabe*, f; Fr. *noyau d'hélice*, m; İng. *propeller boss*; *propeller hub*) **denz.** Şaftın ucunda pervane kanatlarının takılı olduğu -genelde oval bir şekilde sonlanan- silindirik eleman.

pervane itkisi (Alm. *Propellerschub*, m; Fr. *poussée d'hélice*, f; İng. *propeller thrust*) **denz.** Pervaneye iletilen makine gücünün pervane tarafından itki kuvvetine dönüştürülen miktarı.

pervane kayması (Fr. *recul de l'hélice*, m; İng. *propeller slip*) **denz.** Pervanenin hesaba göre alması gereken mesafe ile gerçekte aldığı mesafe arasındaki fark.

pervane palası (Alm. Propellerflügel, m; Propellerblatt, n; Fr. aile d'hélice, f; pale d'hélice, f; İng. propeller blade) **1. denz.** Gemi pervanesinin göbeğine dikey olarak bağlanmış sabit veya açısı ayarlanabilir pervane elemanı. **2. uçk.** Bir pervanenin göbeği üzerinde açıklığı radyal doğrultuda olmak üzere yer alan burulmuş kanat benzeri eleman.

pervane şaftı (Alm. Schraubenwelle, f; Fr. arbre de l'hélice, m; İng. propeller shaft; tail shaft) **denz.** Gemi ana makinesinin krank milinden aldığı hareketle dönen ve kış tarafta üzerinde bulunan pervanenin de dönmesini sağlayarak geminin hareketini gerçekleştiren mil; eşanlam: pervane mili.

peşin ödeme yöntemi (Alm. Vorauskasse, f; Vorauszahlung, f; Fr. paiement d'avance, m; avances en liquide, pl; İng. cash-in-advance method; cash in advance payment) **denz.** Dış ticarete kullanılan, ihracatçı için en güvenli, ithalatçı için nakit akış problemleri ya da malın gönderilmemesi riskini yaratacağı için en az tercih edilen satış yöntemi.

petrol tankeri (Alm. Öltanker, m; Fr. pétrolier, m; İng. oil tanker; petroleum tanker) **denz.** Deniz yoluyla petrol ve petrol ürünlerini taşımak için inşa edilmiş gemi.

petrol ürün tankeri (Alm. Produktentanker, m; Fr. pétrolier pour produits, m; transporteur de produits pétroliers, m; İng. product carrier) **denz.** Ham petrolün rafinerilerde işlenmesiyle elde edilen değişik işlenmiş petrol ürünlerini taşıyan tanker; eşanlam: kimyasal ürün tankeri.

petrol yükleme dubası (Alm. Einpunktverankerung, f; Fr. amarrage sur point unique, m; İng. single buoy mooring; single point mooring) **denz.** Açık denizde üretilen petrolün tankerlere yüklenmesini sağlamak için tasarlanmış olan demirli şamandıra sistemi.

pik (Alm. Gaffeltoppsegel, n; Fr. flèche-en-cul, f; voile de flèche, f; voile à corne, f; İng. gaff topsail) **denz.** Giz veya serenlerin üzerine açılmış üç köşe yelken.

pissu pompası (Alm. Klosett-pumpe, f; Fr. pompe pour service sanitaire, f; İng. sanitary pump) **denz.** Banyo, lavabo ve tuvalet atıksularını tahliye etmede kullanılan pompa.

pissu tankı (Alm. Abwässertank, f; Fr. réservoir des eaux usées, m; réservoir d'eaux d'égouts, m; İng. sewage tank) **denz.** Evsel pissuların toplandığı tank.

piyan (Alm. Jollentau, n; Jolltau, n; Fr. whip, m; İng. whip) **denz.** Bir halatın çımasının açılıp dağılmaması için çımasına ıspavlo veya gırcala ile yapılan bir çeşit düğüm şekli.

platform (Alm. Plattform, f; Fr. plate-forme, f; İng. platform) **1. blşm.** 1. Aynı merkezi işlem birimini veya mikroişlemciyi kullanan bilgisayar türleri. 2. Bir bilişim sisteminin kullandığı işletim sisteminin, bu işletim sistemine bağlı olarak verilen hizmetlerin ve yürütülebilen uygulamaların gerektirdiği donanım ve yazılım özelliklerini taşıyan altyapı: örneğin Macintosh platformu ortam. 3. Yazılım ürün hatlarında farklı uygulamaların türetilmesine olanak sağlayan ortak yazılım altyapısı. (Alm. Plattform, f; Fr. plate-forme, f; İng. platform) **2. denz.** Üstü açık deniz yapılarına verilen genel ad.

Plimsol markası bkz. **denz. fribord markası.**

portuç (Alm. Schrank, m; Fr. caisson, m; équipet, m; İng. locker) **denz.** Gemilerde alet edevat veya boya gibi malzemelerin saklanması için kullanılan dolap veya kamara gibi yerlere verilen ad.

post panamax sınıfı (Alm. Klasse Post Panamax; Fr. classe post panamax; İng. post panamax class) **denz.** Genişlikleri 32,2 metreden fazla olup Panama Kanalından geçemeyen gemiler için kullanılan terim.

posta (Alm. Spant, m; Fr. membrure, f; couple, m; İng. frame; post) **denz.** Gemilerde kemereleri döşeklere bağlayan belirli aralıklarla genelde enine bazen de boyuna konan destek elemanları; eşanlam: eğri.

postalar arası mesafe (Alm. Spantabstand, m; Fr. maille, f; İng. frame spacing) **denz.** Gemilerde birbiri ardına konan ardışık iki posta elemanı arasındaki uzaklık.

primsiz elleçleme (Alm. frei von Umschlagsebühr; Fr. pas de despatch; İng. free dispatch) **denz.** Sözleşmeden önce veya sonra yükleme ve boşaltma işlemleri için tarafların birbirine para ödememesi.

prizmatik katsayı (Alm. Längenschärfegrad, m; Zylindervölligkeitsgrad, m; Fr. coefficient prismatique, m; İng. prismatic coefficient) **denz.** Geminin yüklü su hattı altında kalan hacminin, boyu gemi su hattı boyuna, genişliği gemi genişliğine ve yüksekliği gemi su çekimine eşit dikdörtgenler prizması hacmine oranı.

pruva (Alm. voraus; Fr. avant; par l'avant; İng. ahead; forward) **denz.** Geminin ön tarafına doğru.

pruva direği (Alm. Formast, m; Fr. mât de misaine, m; İng. foremast) **denz.** Birden çok direkli teknede baş taraftaki ilk direk.

pruva ıstralyası (Alm. Fockstag, n; Vorstag, n; Fr. étai, m; étai avant, m; İng. fore stay; forestay) **denz.** Yelkenli teknelerde ana direktan pruvanin ucuna çekilen tel halat.

puntel bkz. **denz. dikme.**

pupa 1. (Alm. achtern; nach achtern; Fr. arrière; à l'arrière; İng. astern) **denz.** Geminin arka tarafına doğru. **2.** (Alm. Puppe, f; Fr. pupe, f; İng. pupa; Lat. Pupa) **tar.** Tam başkalaşım (holometabol) geçiren böceklerde larva evresi ile ergin evre arasında görülen, larvaya özgü organların ergine özgü organlara dönüştüğü, genellikle hareketin kısıtlandığı ve deri değişiminin görüldüğü, serbest, mumya ya da fıçı olmak üzere üç tipinin görüldüğü biyolojik evre.

pupa seyri (Alm. mit dem Wind, m; Fr. vent arrière, m; vent en poupe, m; İng. downwind; following wind; running downwind) **denz.** Yelkenli teknelerde rüzgârı arkadan alarak yapılan seyir.

pusula (Alm. Kompass, m; Fr. boussole, f; compas, m; İng. compass) **denz.** İçinde serbestçe hareket ederek her zaman Dünya'nın manyetik alan doğrultusunu gösteren mıknatıslaşmış bir iğne bulunan ve coğrafi yön bulma amacıyla kullanılan cihaz.

pusula başı (Alm. gesteuert Kurs, m; Kompasskurs, m; Fr. cap compas, m; İng. compass heading) **denz.** Kuzey referans alınarak saat yönünde ölçülerek belirtilen pusulanın gösterdiği doğrultu; eşanlam: pusula istikameti.

pusula kartı (Alm. Kompassrose, f; Kompassscheibe, f; Fr. rose compass, f; rose du compas, f; rose graduée du compas, f; İng. compass card; compass rose; compass rose card) **denz.** Pusula ibrelerinin üzerine oturtulmuş derece veya kerte taksimatı bulunan daire şeklindeki kart; eşanlam: pusula gülü.

pusula mili (Alm. Kompassnadel, f; Fr. aiguille de bussole, f; İng. compass needle) **denz.** Pusula kartının serbestçe dönebilmesi için merkezinin oturduğu sivri uçlu iğne; eşanlam: pusula mihveri.

pusula taşı (Alm. Kompasskessel, m; Fr. cuvette de compas, f; İng. compass bowl) **denz.** Mıknatıslı pusulalarda mekanizma mahfazası olan ve manyetik alandan etkilenmemesi amacıyla pirinç veya bakır malzemeden yapılmış yarımküre biçimindeki kap.

puta kürek (İng. oars down) **denz.** Kürekleri iskarmozlara ya da lumbarlara teknenin baş ve kıç hattına dikey, palaları su yüzeyine paralel konumda kürek çekmeye hazır bekleme işi ve kumandası.

pürüzlülük direnci (Alm. Rauheitswiderstand, m; Fr. résistance de rugosité, f; İng. roughness resistance) **denz.** Gemi yüzeyinde gerek yapım ve korozyon etkisiyle oluşan pürüzlülüğün, gerek gemi dibine yapışan canlı ve cansız organizmaların oluşturduğu ilave direnç etkisi.

Q sancağı (Alm. Flagge Q, f; Fr. flottant Q, m; İng. Q flag) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Geminin sağlık durumu iyidir, serbest geçiş izni istiyorum." anlamını taşıyan, Quebec olarak anılan Q harfi sancağı.

radansa (Alm. Kausch, f; Fr. cosse, f; İng. thimble) **denz.** Halatların çımalarında kasa yapmaktaki kullanılan madeni halka biçimindeki malzeme.

rampa 1. (Alm. bewegliche Brücke; Fr. passerelle de type linkspan, f; İng. link-span; linkspan) **denz.** Ro-Ro ve araba vapuru türü gemilerin rıhtım üzerine uzatarak üzerinden araçların giriş çıkışını sağladıkları kapak. **2.** (Alm. Rampe, f; Fr. rampe, f; İng. ramp) **endst.** Taşıma aracının kasası ile yükleme bölgesinin aynı yükseklik düzeyinde olmasını sağlayan ve böylece malzemenin boşaltma ve yükleme işlemlerini kolaylaştıran alan. **3.** (Alm. Ladeplatz, m; Fr. place de chargement, f; zone de chargement, f; İng. loading area) **orm.** Orman içinde çeşitli teknik ve araçlarla orman yolu kenarına getirilen odunların araçlara yüklemek amacıyla geçici olarak istiflendiği yerler; eşanlam: ormanı istif yeri, geçici bekletme yeri. **4.** bkz. **inş. yokuş.**

rampadan kapıya (Alm. Rampe zu Tür; Fr. de rampe à la porte; İng. ramp to door) **denz.** Demiryolu çekirme terminalinden malın teslim yerine karayoluyla yapılan taşıma.

rampadan rampaya (Alm. *Rampe zu Rampe*; Fr. *de rampe à la rampe*; İng. *ramp to ramp*) **denz.** İki demiryolu yük terminali arasında karayolu araçlarıyla yapılan taşıma.

randa istingası (İng. *spanker brail*) **denz.** Randa yelkenini boğup sarmak için kullanılan halat.

randa yelkeni (Alm. *Besansegel*, n; Fr. *brigantine*, f; İng. *spanker*) **denz.** Yelkenli bir teknede en geride bulunan yan yelkeni.

rasadi seyir (Alm. *astronomische Navigation*, f; Fr. *navigation astronomique*, f; İng. *astronavigation*; *astronomical navigation*; *celestial navigation*) **denz.** Güneş, ay, yıldızlar gibi astronomik ve ufuk gibi yeryüzündeki referans noktalarına dayanan gözlem ve hesap sonucu gemi konum ve rotasının belirlenmesi; eşanlam: astronomik seyir.

rasgele dalgalar (Alm. *Zufallswellen*, pl; Fr. *vagues faites au hasard*, pl; İng. *random waves*) **denz.** Denizde oluşan ancak ortak istatistiksel özellikleri ile betimlenen düzensiz dalgalar.

raspa (Alm. *Kraftschaufel*, f; *Abstreicher*, m; *Reibeisen*, n; Fr. *gratteuse*, f; *raclette*, f; İng. *hand scraper*; *metal scraper*; *scraper*) **denz.** Metal yüzeylerin üzerindeki kışır, boya, pas ve diğer pislikleri çentme, kırma, dökme, ufalama ve kazıma amacıyla kullanılan alet.

raspa çekici (Alm. *Pickhammer*, m; Fr. *marteau à piquer*, m; İng. *chipping hammer*; *scaling hammer*) **denz.** Metal yüzeylerin üzerindeki kışır, boya, pas ve diğer pisliklerin çentilmesi, kırılması ve ufaltılması için kullanılan keskin başlı veya köşeli çekiç.

raspalama (Alm. *Kratzen*, n; *Schaben*, n; Fr. *grattage*, m; *raspage*, m; İng. *scraping*) **denz.** Metal yüzeylerin üzerindeki kışır, boya, karbon, pas ve diğer pislikleri raspa genel adı verilen aletlerle kazıma.

rayba (Alm. *Reibahle*, f; Fr. *alésoir*, m; İng. *reamer*) **denz.** Matkapla açılmış ya da delinmiş perçin, civata veya saplama yuvalarını tamamlamak, delikteki pürüzlülüğü almak ve tam şeklini vermek için kullanılan alet.

refakat gemisi (Alm. *Begleitschiff*, n; *Gleitschiff*, n; Fr. *escorteur*, m; *navire d'escorte*, m; İng. *escort ship*; *escort vessel*) **denz.** Koruma amacıyla başka bir gemi ya da konvoyla beraber seyreden gemi.

refakat muhribi (Alm. *begleitender Zerstörer*, m; Fr. *escorteur d'escadre*, m; İng. *destroyer escort*; *escort destroyer*) **denz.** Dünya Savaşı'nda kullanılan ve ticari filolara eşlik ederek denizaltılara karşı koruma sağlayan destroyerden (muhrip) daha küçük bir eski savaş gemisi tipi.

rehber fenerleri (Alm. *Landebahnenbegrenzungslichter*, m; *Richtfeuer*, m; Fr. *feu d'alignement*, m; İng. *leading lights*; *range lights*) **denz.** Gemilerin zor ve sığ kanallardan geçerken hizalarını bulmalarına yarayan, öndeki daha alçak seviyede olmak üzere arka arkaya duran iki fenerden oluşan, geminin fenerleri hizalayacak şekilde bir rota izlemesi gereken fenerler.

reis (Alm. *Schiffer*, m; *Skipper*, m; Fr. *chef de bord*, m; *patron d'embarcation*, m; İng. *skipper*) **denz.** Yat veya küçük tekne kaptanı, balıkçı teknesi ve diğer küçük deniz araçlarına kaptanlık yapan kişi.

rihtım (Alm. *Kai*, m; Fr. *appontement*, m; *quai*, m; İng. *quay*; *wharf*) **denz.** Genelde kıyıya paralel olarak uzanan gemi yanaşma ve yükleme-boşaltma yeri.

rihtımda teslim (Alm. *geliefert ab Kai*; Fr. *rendu à quai*; İng. *delivered ex quay*; DEQ) **denz.** Deniz taşımacılığı ile yapılan uluslararası ticarete, malın belirlenen varış limanında güvertede, gümrük vergisi ödenmiş ya da ödenmemiş olarak teslim edilmesi; eşanlam: DEQ.

Ro-Ro çekerme gemisi (Alm. *ConRo-Schiff*, n; *Ro-Ro Containerschiff*, n; Fr. *porte conteneur roulier*, m; İng. *Conro ship*; *ro-ro container ship*) **denz.** Hem çekerme hem de tekerlekli araçları taşıyan (uluslararası teknik dilde ConRo olarak anılan) gemi.

Ro-Ro gemisi (Alm. *Ro-Ro Schiff*, n; Fr. *navire transroulier*, m; *roulier*, m; İng. *ro-ro ship*; *roll on – roll off ship*) **denz.** Kamyon, TIR ve çekicileri gibi tekerlekli araçları taşıyan gemi.

roda (Alm. *Spiralseil*, n; Fr. *glène*, f; İng. *rope coil*) **denz.** Bir halatı düzgün bir şekilde birbiri üstüne binmek üzere daire şeklinde sarmak suretiyle oluşturulan yumak.

role cetveli (Alm. *Musterrolle*, f; *Sicherheitsrolle*, f; Fr. *rôle d'alarme*, m; *rôle d'appel*, m; *rôle d'équipage*, m; İng. *muster list*; *muster roll*; *station bill*) **denz.** Gemide muhtemel değişik durumlara veya tehlikelere zamanında ve yerinde müdahale etmek amacıyla personele verilen görevlerin ve bulunmaları gereken yerlerin listesi.

role talimi (Alm. Muster Drill, m; Fr. exercice de bateau de sauvetage, m; İng. lifeboat drill; muster drill) **denz.** Gemi adamlarının acil durumlarda yapılacak işlemlerle ilgili olarak belirli bir yerde toplanarak acil durumlarda yapılması gereken konularda beceri ve deneyim kazandırılması eğitimi.

role yeri (Alm. Sammelbereich, m; Sammelplatz, m; Fr. point de rassemblement prévu, m; poste de rassemblement, m; İng. muster area; muster point; muster station) **denz.** Role talimlerinde ve acil durumlarda gemi adamlarının ve yolcuların toplanacakları yerler, role istasyonları.

rotaya almak (Alm. Sollkurs, m; Fr. route préscrite, f; İng. set course) **denz.** Geminin pruvasını gideceği rotaya getirmek ve bu rotada devam etmek.

römorkör (Alm. Schlepper, m; Fr. remorqueur, m; İng. tug; tug boat) **denz.** Gemileri yedekte çeken veya limana yanaşmasına ve limandan ayrılmasına yardım eden çekme gücü yüksek özel donanımlı hizmet teknesi.

römorkör-mavna sistemi (Alm. Schubverband, m; Fr. système intégré pour tirer les péniches, m; İng. integrated tug barge system) **denz.** Nehir ve iç su taşımacılığında mavnayı ya da mavna grubunu arkadan iterek hareket ettirmek suretiyle yapılan taşımacılık sistemi.

rüzgâr altı sahili (Alm. Leeküste, f; Fr. terre sous le vent, f; İng. lee shore) **denz.** Gemi açısından rüzgârın geldiği yöne bakan kıyı; rüzgârın etkisiyle geminin sürüklenme riski olan kıyı.

rüzgâr altı taraf (Alm. Leeseite, f; Fr. côte sous le vent, f; İng. lee side; leeward) **1. denz.** Geminin rüzgârdan korunan tarafı; eşanlam: rüzgâr altı bordası. **2. meteo.** Bir dağın, arazi yükseltisinin ya da gemi gibi bir nesnenin rüzgârın esiş yönünün tersindeki, rüzgârdan korunan yamacı; eşanlam: rüzgâraltı.

rüzgâr altına bayılmak (Fr. embardée; İng. lee lurch) **denz.** Denizlerin etkisiyle teknenin rüzgârın geldiği tarafının kalkması ve diğer tarafının yatması.

rüzgâr dalgası (Alm. Wind verursachte Welle, f; Windwelle, f; Fr. vague forcée; vague du vent, f; vague provoquée par le vent, f; İng. wind wave) **denz.** Su üzerindeki rüzgârın hareketi ve etkisi sonucu oluşan dalgalar.

rüzgâr düzeltme açısı (Alm. Windkorrigierungswinkel, m; Fr. angle de correction de vent, m; İng. wind correction angle) **denz.** Uçak ve gemiler için rüzgâr yön ve hızını göz önüne alarak istenen rotada seyretmek için aracın hareket yönü üzerinde yapılan değişiklik.

rüzgâr üstü kıyısı (Alm. Luvküste, f; Fr. côte du vent, f; İng. weather shore) **denz.** Kıyıdan denize doğru esen rüzgâr durumunda denizdeki tekneye göre kıyı.

rüzgâr üstüne kaçmak bkz. **denz. orsaya kaçma.**

rüzgâr yönünde (Alm. mit den Wind; Fr. en aval; sous le vent; İng. downwind) **denz.** Rüzgârın esme yönünde, rüzgârla beraber.

S sancağı (Alm. Flagge S, f; Fr. flottant S, m; İng. S flag) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Makinelerim geri çalışıyor." anlamını taşıyan, Sierra olarak anılan S harfi sancağı.

saat açısı 1. (Alm. Stundenwinkel, m; Fr. angle horaire, m; İng. hour angle) **denz.** Bir mevkiden veya bir gökcisminden geçen meridyen ile Greenwich meridyeni arasında kalan ve batıya doğru ölçülen açı. **2. geom.** Gözlem yeri meridyeni ile gökcisminin saat dairesi arasında kalan, gök ekvatoru boyunca saat ibresi yönünde (batıya doğru) tanımlanan açı.

sabit adımlı pervane bkz. **denz. sabit hatveli pervane.**

sabit arma (Alm. Stag, n; stehendes Gut, n; Fr. grément dormant, m; manoeuvres dormantes, pl; İng. standing rigging) **denz.** Bir yelkenlide ana direği ya da civadrayı tutmak, rüzgârın yelkenlere bindirdiği yükü taşımak için serenleri destekleyen, hareketli olmayan halat ve teller.

sabit beton platform (Alm. Beton-Meerbauwerk, n; Fr. plate-forme en béton fixe; İng. gravity-type concrete platform) **denz.** Belirli derinlikteki sularda kendi ağırlığı ile yerinde duran, betondan imal edilmiş büyük petrol ve doğalgaz üretim platformu.

sabit çelik platform (Alm. pfahlgegründete Stahlplattform; Fr. plate-forme fondée sur pieux, f; İng. pile-supported steel platform) **denz.** Önceden hazırlanmış kazıklar üzerine oturtulan çelik kafes sistemindeki bacıklar ve güverte yapısından oluşan petrol ve doğalgaz üretim platformu.

sabit fener (Alm. Festfeuer, n; Fr. feu fixe, m; İng. fixed light) **denz.** Sürekli sabit yeğinlikte ışık yayan deniz feneri.

sabit hatveli pervane (denz. sabit adimli pervane) (Alm. Festpropeller, m; Fr. hélice fixe, f; İng. fixed propeller) **denz.** Pervane göbeğinin ve kanatlarının yekpare döküm olduğu ve pervanenin bir tam tur dönüşünde kanatların ilerleme mesafelerinin sabit olduğu pervane; eşanlam: sabit adimli pervane.

safra bkz. denz. balast.

safra omurga (Alm. Ballast-Kiel, m; Fr. lest quille, f; İng. ballast keel; full keel) **denz.** Yelkenli teknelerde dengeyi sağlamak amacıyla omurganın şekline uygun olarak altına eklenen akım hatlı geometriye sahip ağırlık.

safra gemi (Alm. Schiff in Ballast, n; Fr. navire sur lest, m; İng. vessel in ballast) **denz.** Yüksüz haldeyken denge amaçlı olarak bazı bölmelerine deniz suyu almış gemi.

sağa devirli pervane (Alm. rechtsdrehende Schraube, f; rechtsgängiger Propeller, m; Fr. hélice tournant dans le sens horaire, f; hélice à pas à gauche, f; İng. right-handed propeller; right-handed screw; right hand propeller) **denz.** Kıştan başa doğru bakıldığında, ileri hız için sancağa (sağa) doğru dönen pervane.

sahil koruma gemisi (Alm. Küstenwacht, f; Schiff der Küstenwache, n; Fr. garde-côte, m; İng. coast-guard ship) **denz.** Sahilleri koruma amaçlı yapılmış asayiş ve güvenliğin sağlanması ile kaçakçılık faaliyetlerinin izlemesi ve önlenmesi amacıyla görev yapan her türlü deniz vasıtası.

sahipsiz yük (Alm. nicht beanspruchte Fracht, f; Fr. fret non réclamé, m; marchandises non réclamées, pl; İng. unclaimed freight) **denz.** Alıcısı tarafından istenmeyen, soruşturulmayan veya teslim alınmayan yük; eşanlam: teslim alınmamış yük.

sakal (Alm. Meeresbewuchs, m; Fr. croissance d'organismes marins, f; İng. marine growth; marine organism growth) **denz.** Gemi karinasında ve su altı yapılarda oluşan yosun, yapışan midye, deniz kabukluları vb. yabancı maddeler.

salapurya (Alm. Slup, f; Fr. sloupe, f; İng. sloop) **denz.** Eskiden ticaret eşyası taşımakta kullanılmış olan, 10-15 tonluk, üçgen biçiminde yelkeni olan ticaret gemisi.

salmastra bileziği (Alm. Dichtschrabe, f; Stopfbuchsbrille, f; Fr. chapeau de presse-étoupe, m; fouloir, m; İng. gland; packing gland) **denz.** Pompa veya vana boğazlarına atılan salmastraları yuvada tutan baskı parçası.

salpa (Alm. Anker ist los; Fr. l'ancre est dérapée; İng. anchor's aweigh) **denz.** Demirin vira edilmesi durumunda deniz dibinden kurtulup doğrulması ve demirin ağırlığının zincirine binmesi durumu; eşanlam: demir salpa.

sancak denz. 1. (Alm. Flagge, f; Truppenfahne, f; Fr. étendard, m; İng. guidon; standard) Çoğunlukla askerî birliklere verilen yazı işlemeli, kenarları saçaklı ve gönderli bayrak. 2. (Alm. Steuerbord, n; Fr. tribord, m; İng. starboard) Geminin gidış yönüne göre sağ tarafı.

sancak alabanda (Alm. hart Steuerbord; İng. hard to starboard; put hard over) **denz.** Dümeni sonuna kadar sağa çevirmek için verilen komut.

sancak bağı (Alm. Schotstek, m; Fr. nœud de tisserand, m; nœud d'écoute, m; İng. becket bend; sheet bend; weaver's hitch; weaver's knot) **denz.** Bağlanacak iki çımadan bir tanesine küçük bir doblin kasa yapıldıktan sonra diğer çımanın, bu doblin kasanın altından ve içinden geçirilip etrafından dolaştırılarak doblin kasa ile kendi bedeni arasına sokulduğu basit bir düğüm şekli.

sancak baş omuzluk (Fr. avant tribord; İng. starboard bow) **denz.** Geminin baş tarafından sancağa (sağ tarafa) doğru 45 derecelik sektörü içeren bölüm veya aç.

sancak gemisi (Alm. Flaggschiff, n; Fr. navire-amiral, m; İng. flagship) **denz.** Bir grup gemiden oluşan deniz birliğinde en kıdemli komutanın veya amiralin içinde bulunduğu gemi; eşanlam: amiral gemisi, komutan gemisi.

sancak kıç omuzluk (Fr. hanche tribord; İng. starboard quarter) **denz.** Geminin kıç tarafından sancağa (pupa tarafına bakarken sol tarafa) doğru 45 derecelik sektörü içeren kısım veya aç.

sandal (denz. kayık) (Alm. Ruderboot, n; Fr. embarcation à avirons, f; canot à rames, m; İng. rowboat; small boat) **denz.** Kürek, kıçtan takma motor veya küçük bir yelkenle ilerleyen kamarasız küçük tekne; eşanlam: kayık, kürekli tekne.

sapan (*denz. izboro*) (*Alm. Stropp, m; Fr. cravate, f; élingue, f; İng. sling*) **denz.** Gemilere yük alıp vermede kullanılan özel lif veya tel halat düzenekleri.

saravele (*Alm. aufrollen; Fr. ferler; serrer une voile; İng. furl*) **denz.** Yelkenin sarılması için verilen komut.

sarkma (*Alm. Aufbuckeln, n; Fr. arc; flèche négative, f; İng. hog; hogging*) **denz.** Geminin dalga tepesine oturması halinde omurgasının ortasının yukarı doğru kalkması, aynı zamanda baş ve kış kısımlarının aşağı doğru sarkması.

sarnıç (*Alm. Zisterne, f; Tank, m; Fr. citerne, f; réservoir, m; İng. cistern; tank*) **denz.** Su, yağ ve yakıt gibi akışkanların depolandığı yer.

savaş filosu (*Alm. Kriegsflotte, f; Fr. flotte de guerre, f; flotte des forces navales, f; İng. naval fleet*) **denz.** Belirli bir misyon için toplu olarak görevlendirilen savaş gemileri grubu.

savlo (*Alm. Taljereep, n; Fr. ride, f; İng. cord; lanyard*) **denz.** Gemilerde genellikle sancak çekmekte ve işaret kaldırmakta kullanılan bir ile bir buçuk burgatalık ince halat.

savrulma hareketi (*Alm. Gierschwingung, f; Fr. lacet, m; İng. yaw motion*) **denz.** Geminin düşey dönme eksenini etrafında yaptığı salınımlı dönme hareketi.

seabee (*Alm. Seabee; Fr. navire porte-barges Seabee, m; İng. seabee; seabee vessel*) **denz.** Liman dışında mavnaların gemiye kıştan yüklenip boşaltılmasını sağlayan sistem.

sefer taşıma sözleşmesi (*Alm. Reisechartervertrag, m; Fr. police d'affrètement pour un voyage, f; İng. voyage charter party*) **denz.** Geminin yükleme limanında başlayıp boşaltma limanında biten seferi için yapılan sözleşme.

seferlik kiralama (*Alm. Reisecharter, f; Fr. affrètement au voyage, m; İng. voyage charter*) **denz.** Teknik ve ticari idaresi devredilmeden gemi veya uçak gibi bir taşıtı belirli sayıda sefer için kiralama.

selviçe (*Alm. laufendes Gut, n; Fr. manœuvre courante, f; grément courant, m; İng. running rigging*) **denz.** Bir yelkenlide yelkenleri indirmek, kaldırmak, gerdirmek gibi kontrol amaçlarıyla kullanılan hareketli halatlar.

semafor (*Alm. Flaggensignal, n; Winkeralphabet, n; Fr. alphabet sémaphore, m; signaux à bras, pl; İng. flag semaphore; semaphore signaling*) **denz.** Elde tutulan bayrak, sopa ve eldiven gibi görsel araçlarla sinyal vererek uzaktan haberleşme için kullanılan sistemin alfabesi.

sepet süzgeç (*Alm. Korbfilter, m; Fr. filtre de panier, m; İng. basket filter*) **denz.** Akışkan devrelerinde istenmeyen pislikleri yerçekimi etkisiyle tutarak süzme görevi yapan, iç içe geçmiş, farklı delik boylarında metal süzgeçten oluşan temizleme elemanı.

serbest ayaklı platform (*Alm. Plattform mit freien Beinen, f; Fr. plate-forme à pylon libre, f; İng. independent leg platform*) **denz.** Ayakları birbirinden bağımsız olarak hareket ettirilebilen, indirilip çıkarılabilen sondaj platformu.

serbest liman (*Alm. Freihafen, m; Fr. port franc, m; İng. free port*) **denz.** Malların gümrüksüz olarak gönderme ve teslim alma işlemlerinin yapıldığı liman.

serbest pratika denz. Bir geminin, bir limana giriş, indirme veya bindirme, yük ve ambar yükleme veya boşaltma; bir hava taşıtının, inişten sonra indirme veya bindirme, yük ve ambar yükleme veya boşaltma; bir kara taşıma aracının, varıştan sonra indirme veya bindirme, yük ve ambar yükleme veya boşaltma izni.

serbest ticaret anlaşması (*Alm. Freihandelsabkommen, n; Fr. accord de libre-échange, m; İng. free trade agreement*) **denz.** İki veya daha çok ülkenin aralarındaki ticaretteki sınırlamaları azaltarak veya tamamen ortadan kaldırarak ticareti serbestleştirmeleri konusunda yaptıkları anlaşma.

seren 1. (*Alm. Rahe, f; Baum, m; Fr. bôme, f; gui, m; İng. boom; yard*) **denz.** Gemi ve teknelerde üzerine yelken açmak ve işaret kaldırmak için ana direğe yatay olarak bağlanan gönder. **2.** (*Alm. Treppenspindel, f; Fr. poteau d'escalier, m; İng. central pole; newel*) **orm.** Ahşap döner merdivenlerin ortasında yer alan, taşıyıcı yuvarlak dikme.

serpantin boruları (*Alm. Verdampferschlange, f; Fr. serpent in évaporateur, m; İng. evaporator coil*) **denz.** Soğutma sistemlerinde kısımla vanasından geçerek basıncı düşürülen soğutucu akışkanın ortamdan aldığı ısıyla buharlaşması için kullanılan ısı değiştirici borular; eşanlam: buharlaştırıcı boru kangalı.

serpinti direnci (Alm. *Spritzerwiderstand*, m; İng. *spray resistance*) **denz.** Özellikle yüksek süratli teknelerde oluşan dalga serpintileriyle ilgili teknenin hareketini yavaşlatıcı direnç bileşeni.

servis tankı (Alm. *Servicetank*, m; Fr. *réservoir du carburant de service*, m; İng. *service tank*) **denz.** Başka tanklardan yakıtın içine pompalandığı, kendisinden de motorlarda kullanılacak dinlendirilmiş yakıtın pompalandığı hazne.

sesli iskandil (inş. *ekosander*) (Alm. *Echolot*, n; Fr. *sondeur acoustique*, m; *sondeur à écho*, m; *échosondeur*, m; İng. *depth sounder*; *echo sounder*; *fathometer*) **denz.** Tabandan yansıyan ses dalgalarının gidiş-geliş sürelerine dayanarak bir su kütleinin derinliğini ölçmeye yarayan alet; eşanlam: yankılı iskandil.

set güverte (Alm. *erhöhtes Achterdeck*; Fr. *navire à pont surélevé*, m; İng. *raised quarter deck*) **denz.** Gemilerde pervane tüneli için kaybedilen hacmin karşılanması için tasarlanan yükseltilmiş kış güverte.

setuskur (Alm. *Feststellschraube*, f; *Klemmschraube*, f; Fr. *vis d'arrêt*, m; *vis sans tête*, m; İng. *set screw*) **denz.** Bir nesneyi başka bir nesneye sabitlemek, örneğin bir dişliyi bir şafta bağlamak amacıyla kullanılan, başsız olduğu için parça yüzeyinin altına gömülebilen, uçtan uca yivli vida; eşanlam: tespit vidası.

sevk noktası (Alm. *Versandstelle*, f; *Versandort*, m; Fr. *lieu d'expédition*, m; *point d'expédition*, m; İng. *point of shipment*; *shipping point*) **denz.** Yükün taşıma aracına yüklenmek amacıyla konulduğu yer.

sevkiyat değişim noktası (Alm. *Umsteigepunkt*, m; Fr. *gare d'échange*, f; *point d'échange*, m; İng. *interchange point*) **denz.** Lojistikte yükün bir taşıyıcıdan diğer taşıyıcıya aktarıldığı yer.

seyir (Alm. *Navigation*, f; Fr. *navigation*, f; İng. *navigation*) **denz.** Bir deniz veya hava taşıtının bir yerden başka bir yere gitmesi için yapılan rota tayini, gözlemler ve kontroller; eşanlam: yöngüdü.

seyir defteri (Fr. *journal de passerelle*, m; İng. *deck log*; *deck log book*) **denz.** Kaptan ve vardiya zabıtları tarafından tutulan, rüzgâr, deniz durumu, rota, görüş mesafesi, basınç, parakete, sıcaklık gibi saatlik olarak gemi ile ilgili tüm olayların kaydedildiği defter; eşanlam: güverte jurnali.

seyir feneri (Alm. *Befeuerung*, f; *Navigationslichter*, pl; Fr. *feux de navigation*, pl; *feux de route*, pl; İng. *navigation lights*) **denz.** Uluslararası kurallara göre geminin boyuna ve tipine bağlı olarak değişen sayı ve türde bulunması gereken, ayrıca seyirde günbatımından gün doğumuna kadar olan zamanda ve görüşün kısıtlı olduğu durumlarda yakılması zorunlu olan gemi fenerleri.

seyir tecrübesi hızı bkz. **denz. deneme seyir hızı**.

sıcaklık şalteri bkz. **denz. termostat**.

siğ kayalık (Alm. *Reff*, n; Fr. *récif*, m; İng. *reef*) **denz.** Deniz yüzeyinde ya da deniz yüzeyine yakın olan mercan ya da kayalar.

siğ su (Alm. *seichtes Wasser*; *Flachwasser*, n; Fr. *eaux peu profondes*, f; *haut-fond*, m; İng. *shallow water*) **denz.** Su derinliğinin dalga boyunun yarısına eşit olması hali.

siğınma limanı bkz. **denz. barınma limanı**.

sınırdaki teslim (Alm. *geliefert Grenze*; Fr. *rendu à la frontière*; İng. *DAF*; *delivered at frontier*) **denz.** Bir yük veya malın taşınmasında; satıcının, malı belirli bir zamanda ülke sınırının belirli bir noktasına teslim edeceğini öngören ticari teslim türü için kullanılan uluslararası ticaret terimi.

sınırlı başmakini (Fr. *capitaine chef mécanicien*, m; İng. *restricted chief engineer*) **denz.** 750 kW'den küçük ana makine ile yürütülen ve yakın kıyusal sefer bölgesinde çalışan gemilerde makinelerinin çalıştırılması ile bakımı ve onarımından sorumlu gemiadamı.

sınırlı kaptan (İng. *restricted master*) **denz.** 500 gros tonajdan (GT) küçük ve yakın kıyusal sefer bölgelerinde çalışan gemilerin sevk ve idaresinden ve bunun sonucunda oluşabilecek her türlü olaydan tam sorumlu gemiadamı.

sınırlı makine zabiti (İng. *restricted engineer officer*) **denz.** 750 kW'den küçük ana makine ile yürütülen ve yakın kıyusal sefer bölgesinde çalışan gemilerde makine vardiya nöbeti tutan, başmühendis belirlenen makinelerin bakımı ve onarımı ile arıza ve yedek kayıtlarının tutulmasından sorumlu gemiadamı.

sınırlı vardiya zabiti (Alm. Decksoffizier, m; Fr. officier de quart, m; İng. restricted deck officer; restricted watchkeeping officer; restricted watchstanding officer) **denz.** 500 gros tonajdan (GT) küçük ve yakın kıyısız sefer bölgelerinde çalışan gemilerde seyir ve liman nöbet işlemlerini tutan, yükleme ve boşaltma işlemlerinin denetimi, kontrolü ve gemi personel güvenliği görevlerini yapan gemiadamı, sınırlı güverte zabiti.

sıvı yük gemisi (Alm. Frachtschiff für Flüssigladung, n; Fr. transporteur de marchandises liquides, m; İng. liquid cargo vessel) **denz.** Sıvı halde yükler, sıvı halde kimyasallar ve benzeri ürünleri taşıyan gemiler.

sicil limanı (Alm. Heimathafen, m; Fr. port d'attache, m; İng. home port; port of registry) **denz.** Geminin sicil kaydının bulunduğu olduğu ve her türlü işlemlerinin yapıldığı liman; eşanlam: menşe limanı.

siğil (Alm. Keil, m; Fr. coin, m; İng. wedge) **denz.** Sıkışmış parçaları yerinden oynatmak veya büyük flanşları aralamak amacıyla parçaların veya flanşların arasına çakılan yandan görünüşü üçgen biçiminde olan parça; eşanlam: kama.

silindir başlığı bkz. **denz. silindir kafası.**

silyon feneri (Alm. Topplicht, n; Fr. feu de tête de mât, m; İng. masthead light) **denz.** Gemilerin pruva ve grandi direkleri cundalarında yaktıkları ufku 20 kertilik bir sahasından berrak havada en az 5 milden görülebilen ve pruvadaki grandiyeye nazaran daha aşağıda olan beyaz renkli fener; eşanlam: gemi feneri.

sintine (Alm. Bilge, f; Kielraum, m; Fr. fond de cale, m; İng. bilge) **denz.** Gemi dip kaplaması ile ambar dibi arasında atık yağ, yakıt ve suların biriktiği yer.

sintine ayırıştırıcı (Alm. Bilgenwasserentöler, m; Fr. séparateur de cale, m; İng. bilge separator) **denz.** Sintine suyunu bir pompa ile alarak süzgeçlerden geçirip temizleyen ve suyun kirlilik oranı belirli bir seviyenin altına indiğinde denize basan ayırıştırma ünitesi; eşanlam: sintine separatörü.

sintine devresi (Alm. Bilgenpeilrohr, n; Fr. tuyautage de cale, m; İng. bilge pipe) **denz.** Geminin başından kıçına kadar uzanan, gemi gövdesi üzerindeki terlemeler, sızıntılar, kaçaklar ya da başka sebepler sonucu sintinelerde birikmiş olan suyun dışarı atılmasını sağlayan boru sistemi.

sintine kalkımı (Alm. Aufkimmung, f; Fr. relevé de varangues, m; İng. deadrise; rise of floor; slope of the ship's bottom) **denz.** Gemi orta kesitinde omurgadan sintine dönümüne kadar gemi dip kaplama saçının yatayla belirli bir açı yaparak yükselmesi sonucu sintine dönümünün tabandan yüksekliği; eşanlam: karina kalkımı.

sintine kuyusu (Alm. Bilgebrunnen, n; Fr. puisard, m; İng. bilge well) **denz.** Gemilerde sintine sularının daha sonra pompalanarak uzaklaştırmak üzere, toplandığı, biriktirildiği haznelere biri.

sintine pompası (Alm. Bilgenpumpe, f; Lenzpumpe, f; Fr. pompe de cale, f; İng. bilge pump) **denz.** Makine dairesindeki veya ambarlardaki sintineyi tanklara aktaran veya sintine ayırıştırıcısından geçirerek denize basan pompa.

sintine suyu (Alm. Bilgenwasser, n; Fr. eau de cale, f; İng. bilge water) **denz.** Gemilerde makine ve aksamlarından sızarak baş ve kıç kuyularında toplanan ya da gemi ambarlarında yük terlemesi, ambar yıkanması gibi nedenlerle ambarda kalan yağlı, yakıtlı, kirlı su.

siren (Alm. Sirene, f; Fr. sirène, f; İng. siren) **denz.** Tehlike ve acil durumlarda geniş bir alanda etkili ve uyarıcı ses üretmek için kullanılan, pnömatik veya elektronik aygıt.

sis çanı (denz. gemi kampanası) (Alm. Nebelglocke, f; Fr. cloche de brouillard, f; cloche de brume, f; İng. fog bell) **denz.** Sisli havalarda veya görüşün kısıtlı olduğu anlarda çalınarak yakındaki diğer deniz taşıtlarına sesli uyarı yapan ve bu amaçla geminin baş tarafındaki özel yerine asılan büyük metal çan; eşanlam: sis kampanası.

sis düdüğü (Alm. Nebelhorn, m; Nebelschallsignal, n; Fr. corne de brume, m; signal de brume, m; İng. fog signal; foghorn) **denz.** Siste seyir halindeki gemilerin birbirlerine durumlarını belirtmek üzere düdükle verdikleri işaret; eşanlam: sis işareti.

siya (Fr. ramer en réculant; İng. back oars; backwater) **denz.** Kürek çekerek tekneyi geriye itmek için verilen komut.

siyah mal tankeri (Alm. Rohöltanker, m; Fr. navire de marchandises sales, m; transporteur de produits noirs, m; İng. dirty ship) **denz.** Rafine edilmemiş kirlı petrol ürünlerini taşıyan gemi.

soğuk ambarlı gemi (Alm. Kùhlschiff, n; Fr. bateau de frigorifique, m; navire frigorifique, m; İng. frigorific ship; reefer; refrigerated cargo ship; refrigerated vessel) **denz.** Dondurulmuş veya soğutulmuş yük taşımak için yapılmış gemi.

soğuk taşıma (Alm. Kühlguttransport, m; Fr. transport frigorifique, m; transport sous froid, m; İng. reefer freight; refrigerated transport; refrigerated transportation) **denz.** Taze sebze ve balık gibi özel sıcaklık kontrollü ortamlara gereksinen mal ve ürünlerin bu amaca yönelik soğutucularla donatılmış araçlarla sevkiyatı.

soğutma odası (Alm. Kühlungszimmer, n; Fr. pièce de réfrigération, f; İng. refrigeration room) **denz.** Gemilerde gıda tesislerinde vb. yiyeceklerin soğuk bir şekilde korunduğu, etlik, balıklık, sebzelik gibi bölümleri olan yer; eşanlam: buz odası.

soğutma ünitesi (Alm. Kälteanlage, f; Fr. appareil frigorifique, m; İng. refrigerating plant) **denz.** Gemilerde fabrikalarda, gıda tesislerinde soğutma odalarını soğutmada kullanılan buzluk kompresörü, yağ ayırıştırıcı, kurutucu filtre, yoğuşturucu, buharlaştırıcı gibi elemanları içeren birim.

sokra (Alm. Stoßnaht, f; Stoßsaum, m; Fr. jointure ouverte, f; İng. butt seam) **denz.** Gemi dış kaplama saçlarının boyuna doğrultuda uç uca gelen birleşme yerleri.

sola devirli pervane (Alm. linksdrehende Schraube, f; linksgängiger Propeller, m; Fr. hélice tournant dans le sens inverse des aiguilles d'une montre, f; İng. left-handed propeller; left-handed screw; left hand propeller) **denz.** Kıçtan başa doğru bakıldığında, ileri hız için iskeleye (sola) doğru dönen pervane.

SOLAS (Alm. Internationale Tagung über die Sicherheit des Lebens auf See; Fr. La Convention Internationale sur la Sùreté de Vie en Mer; İng. International Convention on the Safety of Life at Sea; SOLAS) **denz.** Denizde can emniyetiyle ilgili uluslararası sözleşme.

solenoid vana bkz. **denz. mıknatıslı vana.**

soluğan dalga (Alm. Dünung, f; Fr. houle, f; İng. swell) **denz.** Dalgayı üreten rüzgârın etkisi altında bulunmayan yani üretildikleri alan dışına çıkmış olan ve ilerlemeleri esnasında küçülme eğilimi gösteren göreceli olarak uzun dalgalar; eşanlam: ölü dalga.

sonar (Alm. Sonar, n; Fr. sonar, m; İng. sonar; sound navigation and ranging) **denz.** Deniz içindeki cisimlerden yayılan ya da kendisinin göndermiş olduğu işaretlerin yansıması halinde akustik dalgaları saptayıp cisimlerin varlığını ve özelliklerini saptamaya ve su altı iletişim kurmaya yarayan, su altı ve su üstü seyire yardımcı aygıt.

sondaj gemisi (Alm. Bohrschiff, n; Fr. barge de forage, f; navire de forage, m; İng. drilling barge; drillship) **denz.** Özellikle sığ sularda petrol ve doğalgaz arama amaçlı sondaj donanımını taşıyan gemi.

sorumluluk almadan (Alm. ohne ein Urteil vorwegzunehmen; ohne eine Entscheidung vorwegzunehmen; Fr. sous réserve des droits de l'offrant; İng. without prejudice) **denz.** Herhangi bir evrakı imzalarken, evrak içeriğinin mahkemede kanıt olarak kullanılmayacağını ve imzalayanın konu üzerindeki son sözü anlamına gelmediğini belirten ibare; eşanlam: hael getirmeksizin.

sörvey bkz. **denz. gemi tam denetimi.**

sözleşmeli lojistik (Alm. Kontraktlogistik, f; Fr. logistique contractuelle, f; İng. contract logistics) **denz.** Sadece taşımacılıkla sınırlı olmayan, tedarik zinciri planlamasından depolama hizmetlerine, malların taşıma ve dağıtımından siparişlerin karşılanmasına ve ödemelerin toplanmasına, envanter yönetiminden bazı müşteri hizmetlerine kadar faaliyetleri kapsayan lojistik.

sözleşmeli taşıyıcı (Alm. Vertragsreederei, f; Fr. transporteur contractuel, m; İng. contracting carrier) **denz.** Yapılan yazılı bir sözleşme koşullarına göre taşıma yapan armatör veya kuruluş.

stabilite bkz. **1. denz. gemi denge kararlılığı. 2. yerb. duraylılık.**

stabilite eğrisi (Alm. Stabilitätskurve, f; Fr. courbe de stabilité, f; İng. stability curve) **denz.** Geminin doğrultucu moment kolu ile yatma açısı arasındaki fonksiyonel ilişkiyi veren eğri.

stabilitenin sıfırlandığı açı (Fr. angle de chavirement statique, m; İng. angle of vanishing stability) **denz.** Geminin doğrultucu moment kolunun sıfır olduğu açı; eşanlam: stabilite aralığının bittiği açı.

su aracı (Alm. Wasserfahrzeug, m; Fr. embarcation, f; İng. marine vessel; waterborne vessel; watercraft) **denz.** Suda yüzebilen ve tahsis edildiği amaca uygun olarak kullanılan kayak, yelkenli, gemi, şilep, tanker gibi her türlü araç.

su çekimi (denz. draft; denz. geminin çektiği su) (Alm. Tiefgang, m; Fr. tirant d'eau, m; İng. draft; draught) **denz.** Yüzer halde bulunan geminin dibinden su hattına kadar olan düşey mesafe.

su geçirmez çekerme (Alm. wasserdichter Container; Fr. conteneur étanche, m; İng. watertight container) **denz.** Bütün kaplaması su sızdırmaz malzeme ile ve bağlantı kesitleri su sızdırmaz şekilde yapılmış konteyner; eşanlam: su sızdırmaz konteyner.

su geçirmez kapı (Alm. wasserdichte Tür; Fr. porte étanche, f; İng. watertight door) **denz.** Su geçirmez perdeler üzerine yerleştirilmiş ve kapatıldığı zaman su geçişine kesinlikle izin vermeyen kapı.

su geçirmez perde (Alm. wasserdichtes Schott; Fr. cloison étanche, f; İng. watertight bulkhead) **denz.** Gemilerde bölmeleri ayıran su geçirmez şekilde yapılmış enine perde duvar.

su gemisi (denz. su tankeri) (Alm. Wassertanker, m; Fr. navire-citerne, m; İng. water tanker) **denz.** Su ihtiyacı olan belirli kara parçalarına veya gemilere su taşımak amacıyla yapılmış su tankeri.

su hattı (Alm. Wasserlinie, f; Fr. ligne de flottaison, f; ligne d'eau, f; İng. water line; waterline) **denz.** Geminin su üstünde ve su altında kalan bölümlerinin kesiştiği düzlem.

su hattı alanı (Alm. Wasserflugzeug, n; Fr. aire de flottaison, f; İng. waterplane) **denz.** Gemi gövdesinin su hattından alınan yatay kesitinin alanı.

su hattı boyu (Alm. Wasserlinienlänge, f; Fr. longueur à la flottaison, f; İng. length of waterline) **denz.** Geminin tasarım su hattında yüzerken başta ve kıçta su ile temas eden en uç noktaları arasındaki yatay uzaklık.

su hattı genişliği (Alm. Wasserlinienbreite, f; Fr. largeur à la flottaison, f; İng. breadth of waterline) **denz.** Geminin su hattı boyunca en geniş kesitinde sancak ve iskele bordaları arasındaki yatay uzaklık.

su hattı narinlik katsayısı (Alm. Völligkeitsgrad der Wasserlinienflaeche, m; Fr. coefficient de ligne de flottaison, m; İng. waterline area coefficient) **denz.** Yüklü su hattı alanının boyu su hattı boyuna genişliği su hattı genişliğine eşit olan dikdörtgenin alanına oranıyla hesaplanan boyutsuz katsayı.

su jeti (Alm. Wasserstrahl, m; Fr. jet d'eau, m; İng. water jet) **1. denz.** Gemilerde pompayla alttan emilen suyun bir lüle içinden püskürtülerek oluşturulan itme kuvvetiyle teknenin hareketini sağlayan donanım. **2. müh.** Dar bir lüleden yüksek hız ve basınçla fişkırtılan su.

su kayağı (Alm. Wasserski laufen, n; Fr. ski nautique, m; İng. water skiing) **denz.** Bir deniz aracı tarafından çekilerek su üstünde kayarak yapılan spor.

su kütesinin dibe çöküşü (denz. konvergens) (Alm. Absinken, n; Fr. plongée des eaux, f; İng. convergence; downwelling; sinking of surface water) **denz.** Okyanuslarda daha tuzlu ve/veya soğuk, dolayısıyla yoğun suların dibe inerek daha az tuzlu ve/veya sıcak suların altına geçmesi.

su tankeri bkz. **denz. su gemisi.**

su üstü borda yüksekliği (Alm. Freibord, m; Fr. franc-bord, m; İng. freeboard) **denz.** Gemi ortasında su hattından üst güverte seviyesine kadar olan yükseklik; eşanlam: fribord.

su üstü yüksekliği bkz. **denz. hava çekimi.**

su yolu taşımacılığı (Alm. Seetransport, m; Fr. transport marin; İng. marine transportation) **denz.** Deniz, göl, nehir gibi su yollarıyla yapılan yük ve yolcu taşımacılığı; eşanlam: deniz taşımacılığı.

sualtı teknolojisi (Alm. Unterwassertechnologie, f; Fr. technologie sous-marine, f; İng. underwater technology) **denz.** İnsanların deniz altında çalışmasını sağlayacak teknik sistemlerin geliştirilmesi ile uğraşan bilim dalı.

suezmax (Alm. Suesmax; Fr. suezmax; İng. suezmax) **denz.** Süveyş kanalından geçebilecek en büyük gemi boyutları için kullanılan terim.

super post panamax (Alm. *Super post panamax*; Fr. *Super post panamax*; İng. *super post panamax*) **denz.** Panama kanalından geçemeyen post panamax gemilerden daha büyük gemi boyutları için kullanılan terim.

surf salınımı (Alm. *Brandungsschwingung*, f; Fr. *battement de déferlement*, m; İng. *surf beat*) **denz.** Kıyıda bir dalga grubunun gelmesiyle açıklanan ya da 30-200 s periyotlu dalgalar.

sülyen (Alm. *Bleimennige-Grundanstrich*, m; Fr. *mastic de minium*, m; İng. *red lead priming coating*; *red lead putty*) **denz.** Gemi saç levhalarını pastan korumak için sürülen genellikle kırmızı renkteki astar boya.

süper tanker (Alm. *Supertanker*, m; Fr. *super pétrolier*, m; İng. *supertanker*) **denz.** Normal tankerlerden daha büyük, genellikle 250.000 taşıma tonajını aşan ticari gemilere verilen isim.

sürastarya (Alm. *Demurrage*, f; Fr. *surestarie*, f; İng. *demurrage*; *extra lay days*) **denz.** 1. Geminin yükleme ve boşaltması için öngörülen süreden daha fazla alıkonulması ve bunun sonucunda gemi sahibine ödenen ücret. 2. Yükleme ya da boşaltma limanında geminin belirlenen astarya süresini aşan fazladan bekletildiği süre; eşanlam: demuraj.

sürekli olmayan dalgakıran (Alm. *unterbrochener Wellenbrecher*; Fr. *brise-lames discontinu*; İng. *discontinuous breakwater*) **denz.** Sürekli olmayan arada boşlukları olan kara ile bağlantısı olmayan dalgakıran.

sürgülü tavanlı çekeme (Alm. *Container mit Schiebedach*; Fr. *conteneur à toit coulissant*, m; İng. *sliding roof container*) **denz.** Tavanı açılır kapanır şekilde yapılmış çekeme; eşanlam: açılır tavanlı konteyner.

sürme ambar kemeresi bkz. **denz. sürme kemere.**

sürme kemere (denz. *sürme ambar kemeresi*) (Alm. *Einschiebebalken*, m; Fr. *barrot mobile*, m; İng. *sliding beam*) **denz.** Gemilerde boyuna doğrultuda ambar ağzında hareket edebilen kemere.

sürücüsüyle araç taşıma (Alm. *begleiteter Transport*; Fr. *transport accompagné*; İng. *accompanied transport*) **denz.** Ro-Ro gemilerinde veya trenle TIR taşımacılığında araçların sürücüleriyle aynı gemi veya trenle birlikte taşınması.

süzgeç göstergesi (Alm. *Anzeigerfilter*, m; Fr. *filtre indicateur*, m; İng. *filter indicator*) **denz.** Özellikle yağ ve yakıt filtrelerinde kullanılan ve filtreye giriş basıncı ile filtreden çıkış basıncını algılayıp aradaki farka göre filtrenin kirliliği olup olmadığını gösteren aygıt.

şaft gücü (Alm. *Wellenleistung*, f; Fr. *puissance a l'arbre*, f; İng. *shaft power*) **denz.** Bir şaftta ana makine tarafından verilen güç değeri.

şaft tüneli (Alm. *Wellentunnel*, m; Fr. *tunnel d'arbre*, m; İng. *shaft tunnel*) **denz.** Gemilerde ana makine ile pervane arasında güç iletimini yapan şaftın geçtiği tünel biçiminde kapalı yol.

şaft verimi (Alm. *Wellenwirkungsgrad*, m; Fr. *efficacité d'arbre*, f; İng. *shafting efficiency*) **denz.** Makine gücünün pervaneye iletilmesinde pervane şaft yatakları ve şaft kovani nedeniyle oluşan kayıpları belirleyen verim.

şalopa (Alm. *Schaluppe*, f; Fr. *chaloupe*, f; İng. *shallop*) **denz.** 17. ve 18. yüzyıllarda kullanılmış olan, yelkenle ve/veya kürekle seyreden küçük boyutlu siğ su teknesi.

şamandıra 1. (Alm. *Boje*, f; Fr. *bouée*, f; İng. *buoy*) **denz.** 1. Deniz ve nehirlerde diğer yüzen cisimleri bağlamak için kullanılan dibe, çıpa veya ağırlık ile bağlanmış, her yanı kapalı, çoğunlukla metalden yapılan yüzer cisim. 2. Denizde yol göstermeye, bir tehlikeyi veya geçiş yolunu haber vermeye yarayan yüzer cisim. **2.** (Alm. *Schwimmer*, m; Fr. *flotteur*, m; İng. *level ball*; *swallow buoy*; *swallow float*) **mak.** Akışkan serbest yüzeyinin konumunu ölçmek için kullanılan yüzer cisim.

şapka (Alm. *Flaggenknopf*, m; Fr. *bouchon de tête de mât*, m; İng. *mast end head cap*; *mast truck*) **denz.** Gemi direklerinin üst uçlarına geçirilmiş yuvarlak tabla.

şat (Alm. *Schute*, f; *Leichter*, m; Fr. *allège*, f; İng. *lighter*) **denz.** Açıkta bekleyen gemilere yönelik yük taşıma/yükleme işinde ya da limanların yakın civarında yük taşımak için kullanılan dibi düz mavna; eşanlam: layter.

şekil direnci (Alm. *Druckwiderstand*, m; Fr. *traînée de forme*, f; *traînée de pression*, f; İng. *form drag*; *pressure drag*; *pressure resistance*; *shape drag*) **1. denz.** Bir geminin su altında kalan yüzeyine veya tümüyle sıvı içerisinde

daldırılmış bir cismin yüzeyine etki eden basınç dağılımından kaynaklanan, cismin üç boyutlu şekline bağlı sürükleme kuvveti. **2. uçk.** Akışkan içerisinde hareket eden bir cismin yüzeyine etki eden basınç dağılımından kaynaklı, harekete ters doğrultudaki kuvvet.

şeytan çarmıhı bkz. **denz. harp iskelesi.**

şilep bkz. **denz. kırkambar yük gemisi.**

şiyer hattı bkz. **denz. güverte kavisi.**

T sancağı (Alm. Flagge T, f; Fr. flottant T, m; İng. T flag) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Benden açık bulununuz." anlamını taşıyan, Tango olarak anılan T harfi sancağı.

taban çizgisi (Alm. Basislinie, f; Fr. ligne de base, f; İng. baseline) **1. blşm.** Belge işlemede bir metnin satırlarının üzerinde bulunduğu hayali çizgi. **2. denz.** Bir ülkenin karasal sularının sınırlarını saptamada kullanılan, yumuşak kıyı profili durumunda profili izleyen, girintili-çukuntulu durumda doğru parçaları halinde olan çizgi. **3. elk.** Elektronik darbe kullanan sistemlerde darbenin tabanının oturduğu varsayılan genlik değeri.

tahkim anlaşması bkz. **denz. hakem anlaşması.**

tahkim koşulu (Alm. Schiedsgerichtsklausel, f; Fr. clause d'arbitrage, f; İng. arbitration clause) **denz.** Sözleşmenin uygulanmasında çıkacak sorunların hakem yoluyla çözüleceğine ilişkin düzenleme.

tahkimatsız açıklık 1. (Alm. ununterstützte Länge; Fr. portée non soutenue; İng. unsupported span) **denz.** Sürekli bir kirişin ardışık iki mesnedi arasındaki boy; eşanlam: tahkimatsız boy. **2.** (Alm. ununterstützte Länge, f; Fr. portée non soutenue, f; İng. unsupported span) **made.** Bir yeraltı açıklığında, açıklığın genişliğiyle en son destek ile kazı aynası arasındaki uzaklığın büyük olanı.

tahlisiye sandalı bkz. **denz. cankurtaran filikası.**

tahliye tapası (Alm. Ablassschraube, f; Entleerungsschraube, f; Fr. bouchon de vidange, m; İng. drain plug) **denz.** Herhangi bir tank, devre veya depoda bulunan akışkanı boşaltmada kullanılan tapa; eşanlam: boşaltma tapası.

tahmini kalkış zamanı (Alm. voraussichtliche Abfahrtszeit, f; Fr. heure de départ prévue, f; İng. estimated departure time; estimated time of departure; ETD) **denz.** Bir gemi, uçak ya da kara taşıtının kalkış noktasından kestirilen hareket zamanı; eşanlam: ETD, tahmini hareket zamanı.

tahmini varış zamanı (Alm. voraussichtliche Ankunftszeit, f; Fr. heure d'arrivée estimée, f; heure d'arrivée prévue, f; İng. estimated time of arrival; ETA) **denz.** Bir gemi, uçak ya da kara taşıtının varış noktasına varacağı kestirilen zaman; eşanlam: ETA.

tahrik dişlisi (Alm. Triebwerk, n; Fr. roue menante, f; engrenage de transmission, m; İng. driving gear) **denz.** Diğer dişli ya da dişlilere hareket ve güç ileten dişli.

tahrik elemanı (Alm. Treiber, m; Fr. moteur d'entraînement, m; İng. driver) **denz.** Bir başka mekanik sistemi harekete geçirmek üzere gerekli tork, itki, çekme gibi gücü sağlayan makine.

tahrik mili (Alm. Antriebswelle, f; Fr. arbre de transmission, m; arbre d'entraînement, m; arbre moteur, m; İng. drive shaft; driveshaft; driving shaft) **1. denz.** Gemilerde ana makine ile pervane arasında uzanan ve güç iletimini sağlayan mil; eşanlam: tahrik şaftı. **2. mak.** Taşıtlarda motordan gelen dönme hareketini ve torku transmisyon kutusuna ve tekerleklerle ileten mil.

takıntı direnci (Alm. Zusatzwiderstand der Anhänge, m; Fr. résistance d'appendice, f; İng. appendage resistance) **denz.** Gemi belli bir hızla seyrederken takıntılarında kaynaklanan ilave direnç miktarı.

talazlık (Alm. Dollenbord, m; Wellenbord, m; Fr. fargue, f; İng. wash board; washboard; weatherboard) **denz.** Dalga serpintilerini önlemek için küçük teknelerde küpeştelere baştan kıça doğru ek olarak yapılan siperlik.

talep belgesi (Alm. Schadensunterlagen, f; Fr. dossier de revendications, m; İng. claim document; claims document) **denz.** Tazminat başvurusunda sigorta kuruluşuna verilmesi gereken evrak.

tam boy (Alm. *Lüa; Länge über alles*; Fr. *longeur hors tout*, f; İng. *length overall*; Loa) **denz.** Geminin baş ve kıçında birbirinden en uzak iki nokta arasındaki yatay uzaklık; eşanlam: gemi tam boyu.

tam konteyner yükü (Alm. *volle Containerladung*; Fr. *conteneur chargé complet*; İng. *FCL; full container load*) **denz.** Taşıyıcı şirketin ve/veya mal sahibinin tasarrufu ve riski altında çekermenin tam olarak doldurulması hali.

tam yol geri (Alm. *Volldampf achteraus*; volle Kraft rückwärts; Fr. *toute vitesse en arrière*; İng. *full speed astern*) **denz.** Geminin geri yönde (tornistanda) yapabileceği azami hız veya bu hızın komutu; eşanlam: tam yol tornistan.

tam yol ileri (Alm. *voll voraus*; volle Fahrt; Fr. *plein en avant*; İng. *full speed ahead*) **denz.** Gemi ana makinesinin sürekli maksimum güç ve devrinde yapabileceği azami hız veya bu hızın komutu.

tam zıya bkz. **denz. hükmi tam kayıp.**

tamburata (Fr. *chaumard à rouleau*, m; *davier*, m; İng. *roller chock*) **denz.** İç kısmında tek ya da çift firdöndü bastika bulunan kurtağzı; eşanlam: rolerli kurtağzı.

tamir gemisi (Alm. *Reparaturschiff*, n; *Werkstattschiff*, n; Fr. *bateau-atelier*, m; İng. *repair ship*) **denz.** Denizde arızalı araçların ve gemilerin onarımını yapan gemi.

tanıma tanıma panoları (Fr. *panneaux pour identification à vue*, pl; İng. *visual identification boards*) **denz.** Askeri gemilerde NATO usulleri uyarınca uçaklara karşı tanıma ve tanıma yapmak amacıyla kullanılan panolar.

tarak gemisi (Alm. *Baggerschiff*, n; Fr. *drague*, f; İng. *dredge; dredger*) **denz.** Özellikle liman içinde deniz dibini ve nehir ağızlarını dönel kesici bir kafa ve diğer kazıcı aletleriyle tarayıp kazımak suretiyle derinleştirip seyir için düzgün hale getiren veya deniz tabanından madencilik, jeolojik veya biyolojik örnek alımında kullanılan gemi.

tarifeli gemi (Alm. *Linien Schiff*, n; Fr. *transport bateau*, m; İng. *line haul vessel*) **denz.** Programlı ve düzenli olarak belirli bir hatta çalışan gemi.

tarifeli hat konşimento (Fr. *connaissance de ligne régulière*, m; İng. *liner bill of lading*) **denz.** Belirli bir rota üzerinde tarifeli sefer yapan gemide ayrılmış yerlerde yükün taşınmasına ilişkin konşimento.

tarifeli hat taşımacılığı (Alm. *Linerlinie*, f; Fr. *navigation de ligne*, f; İng. *liner shipping*) **denz.** Belirli hatlarda düzenli ve programlı seferlerle yapılan deniz taşımacılığı.

tarifeli yük gemisi (Alm. *Linienfrachter*, m; Fr. *navire de ligne régulière*, m; İng. *cargo liner*) **denz.** Belirli hatlarda ve önceden belirlenmiş bir programa göre yük taşıyan gemi.

tarifesiz deniz işletmeciliği (denz. **tramp işletmeciliği**) (Alm. *Trampschiffahrt*, f; Fr. *tramping*; İng. *tramping*) **denz.** 1. Düzensiz ve programsız hatlarda yapılan gemi işletmeciliği. 2. Tarifesiz ve düzensiz yapılan gemi işletmeciliği.

tarifesiz yük gemisi (Alm. *Trampschiff*, n; Fr. *bateau affrété*; İng. *tramp ship; tramp vessel*) **denz.** Bulduğu yük durumuna göre önceden belirli olmayan hat ve tarihlerde düzensiz sefer yapan yük gemisi; eşanlam: tramp gemisi.

taşıma tonajı (Alm. *Totgewichttonnage*, f; *Tragfähigkeit*, f; Fr. *port en lourd*, m; *tonnage de poids*, m; İng. *deadweight; deadweight tonnage; DWT*) **denz.** Geminin emniyetli bir biçimde taşıyabileceği yük, yolcu, yakıt, personel, kumanya, içme ve kullanma suyu gibi ağırlıklarının toplamı; eşanlam: geminin taşıma kapasitesi.

taşıma türü (Alm. *Transporttyp*, m; Fr. *mode de transport*, m; İng. *mode of transport; type of transport*) **denz.** Taşımanın yapıldığı, karayolu, demiryolu, denizyolu, havayolu ve iç su ulaştırma gibi türlerinden birisi.

taşıma ücreti ödenmiş teslim (Alm. *Fracht bezahlt bis*; Fr. *port payé jusqu'à*; İng. *carriage paid to; CPT*) **denz.** Bir yük veya malın taşınmasında taşıma ücreti (navlun) yükümlülüklerini satıcının üstlendiği, satıcı malları ilk taşıyıcının gözetimine devrettiği andan itibaren ilgili risk ve navlun dahil tüm masraflar alıcının yükümlülüğünde olan teslim türü için kullanılan uluslararası ticaret terimi.

taşıma ücreti ve sigorta ödenmiş teslim (Alm. *frachtfrei versichert*; Fr. *assurance comprise jusqu'à; port payé; İng. carriage and insurance paid to; CIP*) **denz.** Bir yükün taşınmasında sigorta ve taşıma ücreti yükümlülüklerini

satıcının üstlendiği, satıcı malları taşıyıcıya devrettiği noktadan itibaren ilgili risk ve masraflar alıcının yükümlülüğüne geçen uluslararası ticari teslim türü terimi; eşanlam: CIP.

taşımacı (Alm. *Verfrachter, m; Verschiffer, m; Versender, m; Fr. expéditeur, m; transporteur chargeur, m; İng. carrier; hauler; shipper*) **denz.** Navlun sözleşmesi gereğince belli bir ücret karşılığında karayolu, havayolu ve/veya denizyolu ile ticari malın taşınmasını, ayrıca gümrükleme ve sigorta hizmetlerinin operasyonunu gerçekleştiren kişi ya da firma; eşanlam: taşımacı firma, taşıyan.

taşıyıcıya teslim (Alm. *frei Frachtführer, m; Fr. franco transporteur, m; İng. FCA; free carrier*) **denz.** Bir yük veya malın taşınmasında; satıcının gümrük işlerini tamamlayarak malı belirlenen tarihte ve yerde ilk taşıyıcının gözetimine devrettiği ve bu andan itibaren malla ilgili bütün masraf ve risk ile diğer tüm yükümlülüklerin alıcı tarafından karşılandığı ticari teslim türü için kullanılan uluslararası ticaret terimi; eşanlam: belirlenen yerde taşımacıya teslim.

tatlı su (Alm. *Frischwasser, n; Fr. eau douce, f; İng. fresh water*) **denz.** Genelde deniz suyu ve acı su dışındaki çok düşük tuz derişimlerine sahip olan su.

tatlı su pompası (Alm. *Frischwasserpumpe, f; Süßwasserpumpe, f; Fr. pompe à eau douce, f; İng. fresh water pump*) **denz.** Geminin tatlı su tanklarından su çekmek ve istenen yere basmak amacıyla kullanılan pompa.

tatlı su toleransı (Fr. *correction pour eau douce, f; İng. fresh water allowance*) **denz.** Geminin deniz suyu ortamından tatlı su ortamına geçtiğinde suya batma çizgisindeki mm ölçüğünde farklılık; eşanlam: tatlı su farkı.

tatlı su üretici (Alm. *Entsalzungapparat, m; Frischwassererzeuger, m; Süßwassergenerator, m; Fr. chambre de distillation de l'eau, f; appareil de dessalinisation, m; générateur d'eau douce, m; İng. desalting apparatus; fresh water generator; water distillation unit; water maker*) **denz.** Deniz suyunun buharlaştırma ve ozmos yoluyla tuz, tortu ve diğer elemanlardan ayrıştırılıp tatlı suyun üretildiği sistemlere verilen genel ad.

tayfa (Alm. *Leichtmatrose, m; Fr. matelot de 3e classe, m; İng. ordinary seaman*) **denz.** Ticaret gemilerinde çeşitli işlerde çalıştırılan, lisanssız sefer işçisi.

tazminat koşulu (Alm. *Freistellungsklausel, f; Schadloshaltungsklausel, f; Fr. clause d'indemnisation, f; İng. indemnity clause*) **denz.** 1. Bir tarafın ya da her iki tarafın birden sözleşme dışında olabilecek hasar ya da kayıplara karşı tazmin edeceğini bildiren koşul. 2. Süreli navlun sözleşmesinde kaptanın kiracıların emrinde olacağı fakat donatanlara bu durumdan bir sorumluluk gelmeyeceği hususunu bildiren klotz.

tedarik gemisi (Alm. *Versorgungsschiff, n; Fr. bateau ravitailleur, m; İng. supply ship; supply vessel*) **denz.** Kıyı ile gemiler, açık deniz yapıları ve adasalların irtibatını sağlayan, personel ve malzeme taşınmasında kullanılan yardımcı gemi.

tedbir koşulu (Fr. *clause de privilege, f; İng. lien clause*) **denz.** Gemi kiralayanın gemi sahibine ödeme yapmadığı takdirde gemi sahibinin kargoya ödeme yapılana değin el koyma koşulu.

tehlikeli sıvı (Alm. *gefährliche Flüssigkeit; Fr. liquide dangereux, m; İng. dangerous liquid*) **denz.** Taşımacılıkta veya depolamada alev alabilen, parlama veya patlamaya neden olabilen sıvılar.

tehlikeli yük (Alm. *Gefahrgüter, pl; gefährliche Güter, pl; Fr. marchandise dangereuse, f; matières dangereuses, pl; İng. dangerous goods; hazardous goods*) **denz.** Taşınması kamu sağlık ve güvenliği bakımından risk oluşturan, dolayısıyla özel önlemlerle taşınması gereken kargo.

tek dalga kuramı (Alm. *Einzelwellentheorie, f; Fr. théorie d'onde solitaire, f; İng. solitary wave theory*) **denz.** Sabit bir hızla ilerleyen ve devam eden bir dalga dizisi olmayıp tek ya da bir paket (grup) halinde olan şeklini ilerlerken muhafaza eden siğ deniz dalgalarının analizinde kullanılan kuram.

tek dip (Alm. *Einzelboden, m; Fr. navire à un fond, m; İng. single bottom*) **denz.** Geminin dibinde yakıt ve su konacak bölmeleri olmayan bu nedenle ikinci bir dip kaplaması olmayan tekne dip yapısı.

tek güverteli gemi (Alm. *Eindeckschiff, n; Fr. navire à un pont, m; İng. single deck vessel*) **denz.** Sadece bir güvertesi olan gemi.

tek tür taşıma (Alm. *unimodaler Transport, m; Fr. transport unimodal, m; İng. unimodal transport*) **denz.** Karayolu, denizyolu, havayolu, demiryolu ve boru hatlarıyla taşıma türlerinden sadece birini kullanarak yapılan taşıma.

tek yelkenli (Alm. *Katboot*, m; Fr. *catboat*, m; İng. *cat-rigged sailboat*) **denz.** Yelken direği oldukça başta ve boyuna göre geniş, küçük yelkenli tekne.

teklemek (Fr. *dédoubler les amarres*; İng. *single up*; *single up the ship's lines*) **denz.** Rihtıma bağlı bir geminin hareket edeceği zaman fazla olan halatlarını toplaması ve tek halata indirmesi. toplaması ve tek halata indirmesi.

tekli süzgeç (Alm. *simplex Filter*; Fr. *filtre simplex*, m; İng. *simplex filter*) **denz.** Bir tek ya da iç içe geçmiş bir tek blok halinde düzenlenmiş birçok delikli silindirik elemandan oluşan temizleme ünitesi veya pislik tutucu.

tekne narinlik katsayısı (Alm. *Blockkoeffizient*, m; *Völligkeitgrad der Verdraengung*, m; Fr. *coefficient de bloc*, m; *coefficient de finesse*, m; İng. *block coefficient*) **denz.** Geminin yüklü su hattı altında kalan hacminin, boyu su hattı boyuna, genişliği gemi genişliğine ve yüksekliği gemi su çekimine eşit dikdörtgenler prizmasının hacmine oranı olan boyutsuz katsayı; eşanlam: blok katsayısı.

tekne sigortası (Alm. *Bootsversicherung*, f; Fr. *assurance bateau*, f; İng. *boat insurance*; *ship insurance*) **denz.** Kötü hava koşulları, fırtına, çarpma, karaya oturma, yangın gibi denizcilik rizikolarına karşı belirli bir süre içinde gemi, yat veya diğer deniz ve göl araçlarının poliçede belirlenen koşullara bağlı olarak güvence altına alınmasını sağlayan sigorta türü.

tekne ve makine sigortası (Alm. *Maschinenkaskoversicherung*, f; Fr. *assurance coque et machines*, f; İng. *hull and machinery insurance*) **denz.** Bir kaza sonucunda geminin tekne veya makinesinde olan hasarlara karşı yapılan sigorta.

tekne verimliliği (Alm. *Schiffsgütegrad*, m; Fr. *efficacité de coque*, f; İng. *hull efficiency*) **denz.** Gemi etkin gücünün, gemi makinelerinin ürettiği itme gücüne oranını veren katsayı.

teleskopik bağlantı (Alm. *teleskopische Verbindung*; Fr. *joint télescopique*, m; İng. *telescopic joint*) **denz.** Bir petrol üretim platformunda düşey çıkış borusunun platforma bağlantısının üst bölümünde, iç içe iki borudan oluşan, dış borunun düşey çıkış borusuna, iç borunun platforma bağlı olduğu ve dış borunun içinde düşey doğrultuda hareket edebildiği yapı.

temiz konşimento (Alm. *reines Konnossement*; Fr. *connaissance clair*; *connaissance net*; İng. *clean bill of lading*) **denz.** Taşınacak mal veya eşyanın taşıyıcı tarafından teslim alındığında zarar görmediğini ve eksiksiz olduğunu gösteren belge.

temiz su çıkışı (Alm. *reine Wasserlauf*; Fr. *sortie de l'eau pure*, f; İng. *clean water outlet*) **denz.** Gemilerde sintine suyunun kirlilik oranı 15 ppm değerinin altına düşürüldükten sonra denize basılmak üzere çıktığı devre veya vana.

tente (Alm. *Sonnensegel*, n; Fr. *tente*, f; *taud*, m; İng. *awning*) **denz.** Güneş ve yağmur gibi etkilerden korunmak için genellikle branda, çadır bezi gibi malzemelerden yapılmış örtü.

tepe boşluğu (Alm. *Freiraum*; *Kopfraum*; *Gasraum*, m; Fr. *garde de sécurité*, f; *creux*, m; *espace libre*, m; İng. *headspace*; *ullage*) **denz.** Genellikle sıvı maddeler taşıyan kabin, örneğin bir gemideki tankın, üst tarafında bırakılan boşluk; eşanlam: alıç.

tepelik (Alm. *Bakentonne*, f; Fr. *voyant de bouée*, m; İng. *top mark*; *topmark*) **denz.** Şamandıraların üzerine bir enkazın varlığı, seyir yönü, tehlikeler gibi hususlarda bilgi veren işaret.

terminal (Alm. *Terminal*, n; Fr. *station terminale*; *terminal*, m; İng. *terminal*) **denz.** Ana karayolu, havayolu veya denizyolu üzerindeki kavşak veya varış noktalarındaki yükleme, boşaltma, depolama gibi hizmetler vermek üzere kurulan bina ve tesisler.

terminalde teslim (Alm. *geliefert Terminal*; Fr. *rendu au terminal*; İng. *DAT*; *delivered at terminal*) **denz.** Bir yük veya malın taşınmasında; satıcının malın belirlenen varış limanında güvertede gümrük vergisi ödenmiş ya da ödenmemiş olarak teslim ettiği ve taşıma maliyetleri ile terminal bağlantılı zarar risklerini üstlendiği, ticari teslim türü için kullanılan uluslararası ticaret terimi.

ters salmak (İng. *break sheer*) **denz.** Teknenin demirdeyken rüzgar, akıntı gibi dış etkiler altında normal salması gerektiği yönün tersine salması.

ters yıkamalı süzgeç (Alm. *automatischer Filter*; Fr. *filtre automatique*, m; İng. *automatic filter*; *backflush filter*) **denz.** Ters yönde yıkama yoluyla kendini temizleyen süzgeç; eşanlam: otomatik süzgeç.

tersane (Alm. *Schiffswerft*, f; *Werft*, f; Fr. *chantier de constructions navales*, m; *chantier naval*, m; İng. *dockyard*; *shipyard*) **denz.** Gemi inşaatının ve tamirinin yapıldığı yer.

tesellüm konşimentosu (Alm. *Empfangskonnossement*, n; Fr. *connaissance reçu pour embarquement*, m; *connaissance reçu pour être embarqué*, m; İng. *bill of lading received for shipment*; *received-for-shipment bill of lading*; *received bill of lading*) **denz.** Taşınacak malın yükleme yerine teslim edildiğinin belirtildiği, ancak henüz taşıyıcı araca yüklenip yüklenmediğinin belirtilmediği belge.

tırnaklı kovalı tarayıcı (Alm. *Eimerbagger*, m; *Schaufelbagger*, m; Fr. *drague à godets*, f; İng. *grab bucket dredger*) **denz.** Ucunda tırnakları olan kovalarla deniz dibini tarayabilen tipte tarak gemisi.

ticaret donanması (Alm. *Handelsmarine*, f; Fr. *marine de commerce*, f; *marine marchande*, f; İng. *mercantile marine*; *merchant marine*; *merchant navy*) **denz.** Bir ülkenin deniz taşımacılığı yapan gemilerinin oluşturduğu gemilerin toplamı.

ticaret filosu (Alm. *Handelsflotte*, f; Fr. *flotte de commerce*, f; İng. *commercial fleet*) **denz.** Aynı sahiplik altında ve genellikle aynı tür malı aynı gezinge üzerinde taşıyan bulunan ticaret gemileri grubu.

ticaret gemisi (Alm. *Handelsschiff*, n; Fr. *bâtiment de commerce*, m; *navire de commerce*, m; *navire marchand*, m; İng. *merchant ship*; *merchant vessel*; *trader*) **denz.** Yük ve yolcu taşımacılığı veya başka bir hizmet vererek bir gelir sağlayan ticari amaçlı gemi.

ticari liman (Alm. *gewerblicher Hafen*; *Handelshafen*, m; Fr. *port commercial*; İng. *commercial port*) **denz.** Ticari amaçlı hizmetler için kullanılan liman.

tiriz (Alm. *Latte*, f; *Leiste*, f; Fr. *latte*, f; İng. *batten*) **denz.** 1. Gemi endazesi çiziminde kullanılan ahşaptan veya plastikten ince uzun çitalar, 2. Ambar kenarlarına konan yük tirizi de denen, eskiden yükleri raptetmek için kullanılan ince, uzun tahtalar.

toka etme denz. Sancağın direktteki halatin en üst noktasına kadar çekilmesi.

tombaz (Alm. *Steg*, m; Fr. *ponton*, m; İng. *ponton*; *pontoon*) **denz.** Üzerinde köprü kurulan, altı düz kayak biçiminde duba; eşanlam: köprü dubası, ponton.

tonaj açıklığı (Alm. *Vermessungsöffnung*, f; Fr. *ouverture de tonnage*, f; İng. *tonnage opening*; *tonnage well*) **denz.** Barınak güverteli gemilerin güvertesinde bulunan ve güverte altındaki hacmin gemi tonajından düşülmesi için kullanılan açıklık.

tonaj belgesi (Alm. *Messbrief*, m; *Schiffsmessbrief*, m; Fr. *certificat de jauge*, m; *certificat de tonnage*, m; İng. *tonnage certificate*) **denz.** Gemi tonajını belirten resmî belge.

tonaj güvertesi (Alm. *Tonnagedeck*, n; *Vermessungsdeck*, n; Fr. *pont de tonnage*, m; İng. *tonnage deck*) **denz.** Geminin tonaj hesabı yapılırken, altındaki kapalı hacimlerin esas alındığı güverte.

tonilato (Alm. *Tonnage*, f; Fr. *tonnage*, m; İng. *tonnage*) **denz.** 1. Bir ticaret gemisinin yük taşımaya elverişli kapalı yerlerinin hacmi ya da toplam taşıma kapasitesi. 2. Gemilerin alabileceği yük için kullanılan ve bir tona eşit olan birim.

tonoz demiri (Alm. *Warpanker*, m; *Wurfanker*, m; Fr. *ancre à jet*, m; İng. *kedg*; *kedg anchor*) **denz.** Gemileri belirli bir istikamette tutmak, kanal veya nehir seyirlerinde manevra yapmayı kolaylaştırmak gibi amaçlar için gemi baş demirine ilave olarak kullanılan, daha hafif tasarlanmış ve genellikle kıç taraftan bir tele bağlı olarak atılan demir.

toplam gemi direnci (Alm. *Gesamtwiderstand*, m; Fr. *résistance totale*; İng. *total resistance*) **denz.** Gemilerde sürtünme direnci, dalga direnci başta olmak üzere geminin belli bir seyir hızında dışarıdan etkileyen tüm kuvvetlerin toplamı.

toplam sevkiyat (Alm. *Gesamtlieferung*, f; Fr. *expédition totale*, f; İng. *total shipment*) **denz.** Farklı satıcılara ait yüklerin bir araya getirilip konsolide edilerek tek bir yük halinde taşınması; eşanlam: total sevkiyat.

tornaçark donanımı (Alm. *Dreheinrichtung*, f; *Drehvorrichtung*, f; Fr. *vireur*, m; *vireur de démarrage*, m; İng. *jacking gear*; *turning gear*) **denz.** Pervane şaftının ya da dişli kutusu, türbin gibi ilgili diğer makine ve donanımlarının bakım-tutum kontrol ya da manevraya hazırlık gibi amaçlarla çok düşük hızda döndürülebilmesi için ana makinenin şaftına yerleştirilmiş bir mekanizma.

tornistan (Alm. *Rückwärts*; Fr. *en arrière*; İng. *turn astern*) **denz.** Gemi ve deniz araçlarının makinelerini çalıştırarak geriye doğru gitmeleri ya da geriye doğru gitme komutu.

tornistan donanımı (Alm. *Umsteuerungsvorrichtung*, f; *Umsteuerungsgetriebe*, n; Fr. *mécanisme de renversement du mouvement*, m; *mécanisme inverseur*, m; İng. *reversing gear*) **denz.** Gemi, lokomotif gibi araçlardaki makineyi tornistana geçirecek elemanları üzerinde bulunduran ve devreye alan mekanik donanım.

tornistan dümen testi (Alm. *Achteraussteuempfung*, f; Fr. *test de gouvernail sur l'arrière*, m; İng. *astern steering test*) **denz.** Geminin geri giderken dümen tam ortadan sancak alabandaya, sonrasında sancak alabandadan iskele sancak alabandaya ardışık ve tekrarlı olarak kırılmak suretiyle dümenin etkinliğini ve geminin dümenini izleme yeteneğini ortaya koyan seyir tecrübesi.

torno (Alm. *einfacher Block*; Fr. *poulie simple*, f; İng. *single block*) **denz.** Tek dilli makara.

tortu tankı bkz. **denz. cökelleme tankı.**

tramola (Alm. *Wende*, f; Fr. *virement de bord vent devant*, m; İng. *coming about; tacking*) **denz.** Orsa seyirinde rüzgâra en dar açıyla seyir yaparken teknenin rüzgârın estiği yöne, yani rüzgâr üstüne dönme hareketi.

tramp işletmeciliği bkz. **denz. tarifersiz deniz işletmeciliği.**

transit geçiş (Alm. *Durchfuhr*, f; Fr. *passage en transit*, m; İng. *transit passage*) **denz.** Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi gereği açık denizin veya bir münhasır ekonomik bölgenin bir bölümü ile açık denizin veya bir münhasır ekonomik bölgenin diğer bölümü arasında boğazlar üzerinden devamlı ve hızlı geçiş amacıyla yapılan uluslararası seyrüsefer ve bu saha üzerinde uçuş serbestisinin kullanılması.

transit liman (Alm. *Transithafen*, m; Fr. *port de transit*, m; İng. *transit port*) **denz.** Başlangıç ve hedef limanları arasında taşıma türü değişimi, ara depolama gibi amaçlarla kullanılan, ancak o limanın pazarına girmeyen malların geçtiği liman.

transit ticaret (Alm. *Transithandel*, m; Fr. *commerce de transit*, f; *marchandise de transit*, f; İng. *transit trade*) **denz.** Üçüncü ülkelerarası taşımacılık yaparak yapılan ticaret.

tren feribotu (Alm. *Eisenbahnfahrtschiff*, n; Fr. *navire transbordeur*, m; *transbordeur de trains*, m; İng. *train ferry*) **denz.** Tren vagonlarını taşımak için ana güvertesi tren rayları ile donatılmış gemi.

trim (Alm. *Gleichgewichtslage*, f; *Trimmlage*, f; *Trimm*, m; Fr. *assiette*, f; İng. *trim*) **denz.** Geminin baş ve kıçtaki su çekimleri farkı.

trimsiz gemi (Alm. *auf ebenem Kiel*; Fr. *tyrant d'eau égal*; *assiette nulle*, f; İng. *ship on an even keel*) **denz.** Başlangıç trimi olmayıp kaide hattı yatay olan gemi.

trokoidal dalga kuramı (Alm. *trochoidale Wellentheorie*; Fr. *théorie d'onde trochoidale*, f; İng. *trochoidal wave theory*) **denz.** Dinamik su yüzeyi koşulunu tam olarak sağlaması bakımından doğada rastlanan dalgaları iyi temsil edebilen, buna karşın matematik modellemede hareketin rotasyoneli var olduğu için hesaplama zorlukları olan bir su dalgaları teorisi; eşanlam: Gerstner kuramı.

trol gemisi (Alm. *Grundschleppnetzfisher*, m; *Trawler*, m; Fr. *chalutier*, m; İng. *dragger; trawler*) **denz.** Ağzı yanlara doğru açılmak suretiyle çekilen torba şeklindeki ağı kıç tarafında belli derinlikte sürükleyerek balık tutan gemi; eşanlam: kıçtan avlanan balıkçı gemisi.

tropik yükleme hattı (Alm. *tropische Tiefladelinie*, f; Fr. *ligne de charge tropicale*, f; İng. *tropical loadline*) **denz.** Ekvator bölgesindeki deniz suyu yoğunluğunun daha az olmasına dayanan, yaz fribordunun belirlediği su çekiminin kırk sekizde biri kadar fazla olan su çekimi.

trosa deliği (Alm. *Mastloch*, n; Fr. *étambrai*, m; İng. *mast hole; mast trunk hole*) **denz.** Tekne ve gemilerde direğin güverteden geçtiği delik.

tulumba (Alm. *Wasserpumpe*, f; Fr. *pompe à eau*, f; İng. *water pump*) **denz.** Sıvıları alçak yerlerden çekmeye veya yüksek yerlere çıkarmaya yarayan aygıt.

tutya (Alm. *Zinkanode*, f; Fr. *anode de zinc*, f; İng. *sacrificial anode; zinc anode*) **denz.** Korozyonu önlemek üzere geminin karinasına ya da deniz suyunun kullanıldığı tanklara iliştirilen, anot görevi yapan çinko alaşımli parçalar.

tuz birikintisi (Alm. *Salzansatz*, m; *Salzniederschlag*, m; Fr. *dépôt de sel*, m; *dépôt salin*, m; İng. *saline deposit*) **denz.** Deniz suyu ile çalışan sistemlerde oluşan tuz katmanı.

tuzluluk göstergesi (Alm. *Salzgehaltindikator*, m; Fr. *indicateur de salinité*, m; İng. *salinity indicator*) **denz.** Gemilerde buharlaştırıcılarda üretilen damıtık su içindeki ya da kazan suyu içindeki tuzluluk miktarını gösteren ve ayarlanan değeri aştığında ise alarm çalarak işletmeciyi uyaran cihaz.

tuzluluk ölçer (Alm. *Salinometer*, m; *Salzgehaltmesser*, m; Fr. *salinomètre*, m; İng. *salinometer*) **denz.** Ya sıvının yoğunluğu ölçmek ya da elektriksel iletkenliğini ölçmek suretiyle tuzluluğu belirleyen alet.

tülani kesit bkz. **denz. boyuna kesit.**

tüp şamandıra (Alm. *Spierentonne*, f; Fr. *bouée crayon*, f; *bouée espar*, f; İng. *spar buoy*) **denz.** Denizde diklemesine yüzen, ince uzun şamandıra.

türbo doldurucu (Alm. *Turbolader*, m; Fr. *turbocompresseur*, m; İng. *turbocharger*) **denz.** Dizel makinelerinde, makineden çıkan egzoz gazlarıyla çalışan ve dönel hareketle makineden çıkan yüksek basınçlı havayı kullanarak atmosfer üzerindeki bir basınçla makineye aşırı doldurma havası olarak gönderen birim.

U sancağı (Alm. *Flagge U*, f; Fr. *flottant U*, m; İng. *U flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan, Uniform olarak anılan ve "Tehlikeye gidiyorsunuz." anlamını taşıyan U harfi sancağı.

uçak gemisi (Alm. *Flugzeugträger*, m; Fr. *porte-avions*, m; İng. *aircraft carrier*) **denz.** Uçakların konuşlanması, kalkması, inmesi ve bakım görmesi için özel olarak tasarlanıp inşa edilmiş savaş gemisi.

uçkurluk (Alm. *Bauchband*, n; *Gurtband*, n; Fr. *bande de renfort*, f; İng. *belly band*; *belly for halliard*; *girth band*) **denz.** Bir sancağın direk veya rüzgâr üstü tarafındaki yakasındaki takviye edilmesi için geçirilen şerit.

uğraklı geçiş yapan gemi (Alm. *Schiff mit Zwischenstopp*, n; Fr. *navire avec arrêt en cours de voyage*, m; İng. *ship in stop-over voyage*) **denz.** Bir boğazdan geçişi sırasında bu güzergâhtaki bir liman veya iskeleye uğramak üzere geçkisi planlanmış gemi.

uğraksız geçen gemi (Alm. *Schiff im Transit*, n; Fr. *navire en transit*, m; *navire en transit pure*, m; İng. *ship in transit*; *ship purely in transit*) **denz.** Bir boğazdan geçişi sırasında seyri herhangi bir liman veya iskeleye uğraması planlanmamış olan gemi geçkisi.

uluslararası aşı sertifikası (Alm. *internationaler Impfschein*, m; Fr. *certificat international de vaccination*, m; İng. *carte jaune*; *international certificate of vaccination*; *yellow card*) **denz.** Uluslararası Sağlık Tüzüğüne göre bağışıklamanın kayıt edildiği, uluslararası geçerliliği olan belge.

uluslararası denizcilik örgütü (**denz. IMO**) (Alm. *Internationale Seeorganisation*; Fr. *Organisation Maritime Internationale*, f; İng. *IMO*; *International Maritime Organization*) **denz.** Birleşmiş Milletlere bağlı, deniz güvenliği, deniz çevre korumacılığı ve deniz hukukuyla ilgili kuralları belirlemek ve bu konudaki teknik işbirliğini güçlendirmek için kurulmuş uluslararası denizcilik kuruluşu.

uluslararası gemi sınıflandırma kuruluşları birliği (**denz. IACS**) (Alm. *Internationale Vereinigung von Klassifizierungsgesellschaften*; Fr. *Association Internationale des Sociétés de Classification*, f; İng. *IACS*; *International Association of Classification Societies*) **denz.** Belli tonajın üstünde gemi envanteri olan, değişik ülkelere ait uluslararası nitelikteki gemi sınıflandırma kuruluşlarının oluşturdukları teknik bir birlik.

uluslararası sular (Alm. *internationale Wasserstraßen*; Fr. *voies navigables internationales*; İng. *international waterways*) **denz.** Tüm ülkelerin kullanabildiği açık deniz, kapalı ya da yarı-kapalı bölgesel deniz, nehir ve göller.

uskuna (Alm. *Stagesegelschoner*, m; Fr. *goélette à voile d'été*, m; İng. *pinnace*; *staysail schooner*) **denz.** İki direkli, ön direği arka direğinden uzun olmayan, bir tür küçük yelkenli tekne.

uskundura (Alm. *Ausleger*, m; Fr. *outrigger*, m; İng. *outrigger*) **denz.** Çift pervaneli gemilerin, pervaneleri hizasında ve su kesiminin biraz yukarısında bulunan ve küçük deniz araçlarının, su çekmesi sebebiyle pervanelere yaklaşmalarını önleyen yarım daire şeklindeki çıkıntı.

uskur bkz. **denz. pervane.**

uskur türbini (Alm. *Propellerturbine*, f; Fr. *turbine hélice*, f; İng. *propeller turbine*) **denz.** Gemiye hareket ettiren pervaneyi döndüren gaz ya da buhar türbini.

usturmaça (Alm. *Fender*, m; Fr. *défense d'embarcation*, f; *pare-battage*, m; İng. *boat fender*; *fender*) **denz.** Gemilerin yanaşmalarında iskeleye ya da başka gemilere çarpma hareketinin etkisini azaltan, geminin bordasında belli bir boyda uzanan çıkıntılar ya da takıntılar; eşanlam: koruyucu yastık.

uyumlandırılmış mal tanımı ve kodlama sistemi (Alm. *harmonisiertes System*, n; *Harmonisiertes System zur Bezeichnung und Codierung der Waren*, n; Fr. *nomenclature du système harmonisé*, f; *système harmonisé de désignation et de codification des marchandises*, m; İng. *harmonized commodity description and coding system*; *harmonized system nomenclature*) **denz.** Uluslararası bir kuruluş tarafından oluşturulan ve dünyada uluslararası ticarete konu olabilecek tüm eşya guruplarını kapsayan 21 bölüm ve 96 fasıldan oluşan eşya sınıflandırma sistemi; eşanlam: harmonize mal kodlaması ve tanımlama sistemi.

uyumlandırılmış sistem kodu (Alm. *Position des harmonisierten Systems*, f; *harmonisierter Systemcode*, m; Fr. *code du système harmonisé*, m; İng. *harmonized system code*) **denz.** Uluslararası ticarete konu olabilecek eşyaların, yapısı itibarıyla kategorize edildiği ve Dünya Gümrük Örgütüne üye tüm ülkelerin kullandığı uluslararası sınıflandırma kodu.

uzaktan kumandalı deniz aracı (Alm. *ferngesteuertes Fahrzeug*, n; Fr. *véhicule téléguidé*, m; İng. *remotely operated underwater vehicle*; *ROV*) **denz.** Derin deniz araştırmalarında ya da petrol aramalarında kullanılan, mürettebatsız olup yakın kıyıda ya da bir deniz platformundan kontrol edilen deniz dibi aracı.

uzakyol başmühendisi (İng. *unlimited chief engineer*) **denz.** Makine gücü ve sefer bölgesi sınırlaması olmaksızın her türlü gemide makinelerin çalıştırılması ile bakımı ve onarımından sorumlu gemiadamı, uzakyol baş makinisti.

uzakyol birinci zabıt (Alm. *Bestmann*, m; *erster Offizier*, m; Fr. *capitaine en second*, m; *premier lieutenant*, m; İng. *chief mate*; *chief officer*; *first mate*) **denz.** Toplam taşıma kapasitesi ve sefer bölgesi sınırlaması olmayan gemilerin emniyetli yükleme/taşıma/tahliye operasyonlarından gemi kaptanına karşı sorumlu olan, geminin bakım tutum işlerini koordine eden, demir ve yanaşma manevrasında baş tarafta personelin emniyetli çalışmasını denetleyen ve seyir vardiyası tutan kaptandan sonraki ikinci yetkili gemiadamı.

uzakyol ikinci mühendis (İng. *unlimited second engineer*) **denz.** Makine gücü ve sefer bölgesi sınırlaması olmaksızın her türlü gemide başmühendisten sonra gelen, vardiya mühendisi olarak nöbetlerde görev alan, mekanik teçhizatın bakımı, tamiri ve yedek parça ihtiyaçlarının karşılanması işlemlerini yürüten gemiadamı, uzakyol ikinci makinist.

uzakyol kaptanı (Alm. *Kapitän auf großer Fahrt*, m; Fr. *capitaine au long cours*, m; İng. *master mariner*; *oceangoing master*; *unlimited master*) **denz.** Toplam taşıma kapasitesi ve sefer bölgesi sınırı olmayan gemilerin sevk ve idaresinden ve bunun sonucunda oluşabilecek her türlü olaydan tam sorumlu gemiadamı.

uzakyol vardiya mühendisi (İng. *unlimited engineer officer*) **denz.** Makine gücü ve sefer bölgesi sınırlaması olmaksızın her türlü gemide makine vardiya nöbeti tutan, başmühendis veya ikinci mühendis tarafından belirlenen makinelerin bakımı ve onarımı ile arıza ve yedek kayıtlarının tutulmasından sorumlu gemiadamı.

uzakyol vardiya zabiti (İng. *unlimited deck officer*; *unlimited watchkeeping officer*; *unlimited watchstanding officer*) **denz.** Toplam taşıma kapasitesi ve sefer bölgesi sınırlaması olmayan gemilerde seyir ve liman nöbet işlemlerini tutan, yükleme ve boşaltma işlemlerinin denetimi, kontrolü ve gemi personel güvenliği görevlerini yapan gemiadamı, uzakyol güverte zabiti.

uzmanlık gümrüğü (Fr. *douane spécialisée*, f; İng. *specialized customs*) **denz.** Gerek yerli üreticiyi korumak, gerekse risk içeren malların kontrolünü daha iyi yapabilmek için, özellik arz eden eşya ithalatında yetki verilen sınırlı alan ve sayıda gümrük idareleri.

uzun kaloma (Fr. *à long pic*; İng. *long stay*) **denz.** Demirli bir gemide zincire verilen kalomanın demir yeri derinliğinin dört katından fazla olması; eşanlam: tam kaloma.

üç yollu musluk (Alm. *Dreiweghahn*, m; Fr. *robinet à trois voies*; İng. *three way cock*) **denz.** Tek bir akışkan girişine karşılık değiştirilebilir iki farklı çıkışı veya değiştirilebilir iki farklı akışkan girişine karşın tek bir akışkan çıkışı olan küçük yön değiştirme vanası.

üst gladora (Alm. *oberes Zwischendeck*; Fr. *entrepont supérieur*, m; İng. *upper tweendeck*) **denz.** Birden fazla ara güvertesi olan gemilerde yük konulan üstteki ara güverte.

üst güverte (Alm. *Oberdeck*, n; Fr. *pont supérieur*, m; İng. *upper deck*) **denz.** Gemi teknesinin en üstte olan ve kıçtan buruna kadar devamlı uzanan güverte.

üstyapı 1. (Alm. *Aufbau*, m; Fr. *superstructure*, f; İng. *superstructure*) **denz.** Gemi ana güvertesi üzerinde bordadan bordaya devam eden, genelde gemi boyunca uzanmayan yapılar. **2.** (Alm. *Superstruktur*, f; Fr. *superstructure*, f; İng. *superstructure*) **inş.** 1. Bir karayolu ya da demiryolunun üzerinde taşıtların hareket edecekleri yüzeyi oluşturan zemin üzerine döşenmiş malzeme ve elemanların tümü. 2. Zemin seviyesinin üstünde kalan, boru hatları, enerji nakil hatları vb. tüm insan yapısı detaylar.

V sancağı (Alm. *Flagge V*, f; Fr. *flottant V*, m; İng. *V flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Yardım istiyorum." anlamını taşıyan, Victor olarak anılan V harfi sancağı.

vakum göstergesi (Alm. *Unterdruckmesser*, m; *Vakuummesser*, m; Fr. *indicateur de vide*, m; *vacuomètre*, m; İng. *vacuum gauge*) **denz.** Genellikle daha düşük seviyeden emme yapan pompaların girişinde veya buharlaştırıcılarda kullanılan vakum değerini gösteren aygıt.

vakvak pompa bkz. **denz. kurbağacık pompa.**

vana sandığı (Alm. *Schieberkasten*, m; *Ventilkasten*, m; Fr. *boîte à vanne*, f; *chambre de distribution*, f; *boîtier de clapet*, m; İng. *valve chest*) **denz.** Gemilerdeki balast veya yakıt tanklarının çokluğu nedeniyle emme ve basma vanalarının bir arada bulunduğu blok.

varagele (Alm. *Kabelkran*, m; Fr. *blondin*, m; İng. *cableway*; *highlining*) **denz.** İki nokta arasında gerilmiş halat üzerinde hareket eden bir makaraya bağlı sepet veya iskemle bulunan insan ve eşya taşımak için kullanılan donatım.

vardabandıra (Alm. *Signalgast*, m; Fr. *signaleur*, m; İng. *signalman*) **denz.** Gemilerde işaret alıp verme (işaretle haberleşmede) görevini yapan kişi, işaretçi.

vardakova (Alm. *Sorgleine für Beiboot*; Fr. *faux bras*, m; İng. *grab rope*; *guest rope*; *running line*) **denz.** Yan mataforalar ile borda iskeleleri arasına donatılarak küçük deniz vasıtalarının boşunu almaya veya vermeye yarayan halat.

vardamana (Alm. *Manntau*, n; Fr. *garde-corps*, m; İng. *guard rope*; *hand rope*; *man rope*) **denz.** Gemilerde korunma, tutunma amacıyla donatılmış halatlar.

vardavela (Alm. *Handleiste*, f; *Handläufer*, m; Fr. *main courante*, f; *balcon avant*, m; İng. *bowrail*; *hand rail*) **denz.** Teknelerin küpeştelere ve borda iskelelerinde yolcu/mürettebatın korunması için dikilmiş elemanlar (çelik çubuk, profil veya punteller) ve üzerine elle tutulacak şekilde konan metal ya da ağaç tirizlerle oluşturulmuş koruma sistemi.

vardiya zabiti (Alm. *Decksoffizier*, m; Fr. *officier de quart*, m; İng. *deck officer*; *watchkeeping officer*; *watchstanding officer*) **denz.** 500 ile 3000 arasındaki gros tonaj (GT) sahip gemilerde seyir ve liman nöbet işlemlerini tutan, yükleme ve boşaltma işlemlerinin denetimi, kontrolü ve gemi personel güvenliği görevlerini yapan gemiadamı; eşanlam: güverte zabiti.

varış limanında ödeme (Alm. *unfrankierte Seefracht*; Fr. *frais payable à destination*, pl; İng. *freight payable at destination*) **denz.** Navlunu yükün teslim edildiği limanda ödeme.

vasat (**denz. gemi ortası**) (Alm. *Mitte des Schiffs*, f; Fr. *milieu du navire*, m; İng. *midship*) **denz.** Gemide dikeyler arası boyun ortası; eşanlam: mastori.

velestralye yelkeni (Alm. *Vorsegel*, n; Fr. *misaine*, f; *voile de misaine*, f; İng. *fore sail*) **denz.** Pruva direğinden sonra gelen arkadaki direk üzerine açılan yan yelken.

velena (Alm. *Stagsegel*, n; Fr. *trinquette*, f; *voile d'étai*, f; İng. *fore and aft rig*; *staysail*) **denz.** Yelkenli teknelerde iki direk arasındaki ıstralyalar üzerine açılan üçgen yelken.

vento (Alm. *Gei*, f; Fr. *retenue*, f; *suspente*, f; İng. *guy*) **denz.** Bumbaları ve mataforaları bir taraftan diğer tarafa geçirebilmek ve sabit tutabilmek için cundalarından alınan halat.

vibriyoz (Alm. *Vibriose*, f; Fr. *vibriose*, f; İng. *vibriosis*) **denz.** Genellikle tuzlu ve acı sularda yaşayan balıklarda *Vibrio anguillarum*'un neden olduğu, vücudun alt kısmında ve yanlarında kızarıklıklar, kanamalar, kabarcıklar ve yaraların oluştuğu, bulaşıcı ve öldürücü bakteriyel hastalık.

vira (Alm. *Hissen*; Fr. *hisser*; İng. *hoisting*) **denz.** İrgat ve kreyn sistemlerinde, yükün kaldırılması veya çelik tel ya da halatın tambur üzerine toplanması.

viskoziteölçer bkz. **denz. ağıdalılıkölçer.**

viya (Alm. *recht so*; Fr. *comme-ça*; en route; İng. *dead ahead; steady; steady as she goes*) **denz.** Gemi istenilen rotaya döndükten sonra, aynı rotada seyredilmesi için verilen komut.

volta cetveli (Alm. *Gradtafel*, f; Längstisch, m; Fr. *table de point*, f; İng. *traverse table*) **denz.** Volta seyir hesaplarında kullanılan, bir dik açılı üçgenin dik kenarlarından biri ve dar açılardan biri verildiğinde diğer kenarın bulunmasına olanak sağlayan çizelge.

volta etme (Alm. *Belegung*, f; Fr. *tourner*; İng. *belay*) **denz.** Halat veya zincirleri baba veya koçboynuzu gibi yerlere birkaç kez sararak bağlamak.

volta seyri (Fr. *trajet en zigzag*, m; İng. *traverse sailing*) **denz.** Ada, kayalık, rüzgâr gibi deniş şartları nedeniyle düz rotada ilerlemeden zigzaglar şeklindeki rotalarda yapılan seyir şekli.

W sancağı (Alm. *Flagge W*, f; Fr. *flottant W*, m; İng. *W flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Tıbbi yardım istiyorum." anlamını taşıyan, Whiskey olarak anılan W harfi sancağı.

X sancağı (Alm. *Flagge X*, f; Fr. *flottant X*, m; İng. *X flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Girişiminizi durdurunuz ve işaretimi bekleyiniz." anlamını taşıyan, X-ray olarak anılan X harfi sancağı.

Y sancağı (Alm. *Flagge Y*, f; Fr. *flottant Y*, m; İng. *Y flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Demir tarıyorum." anlamını taşıyan, Yankee olarak anılan Y harfi sancağı.

yağ temizleyici (Alm. *Ölreiniger*, m; Fr. *purificateur de petrole*, m; *épurateur de petrole*, m; *épurateur d'huile*, m; İng. *oil purifier*) **denz.** Gemilerin ana makinesinde kullanılan ağır yakıtın içindeki su ve çamuru temizlemede kullanılan ayrıştırıcı; eşanlam: yağ tasfiye cihazı.

yağ tortusu (Alm. *Ölschlamm*, m; Fr. *boue de carter*, f; *cambouis*, m; *boues d'hydrocarbures*, pl; İng. *black sludge; oil sludge*) **denz.** Yağlama yağı, dizel-oil, fuel-oil ve sintine gibi sıvıların ayrıştırılması sonrasında kalan balçık kıvamındaki kirli yağ, yakıt veya atık.

yağcı (Alm. *Öler*, m; Fr. *graisseur*, m; *huileur*, m; İng. *greaser; oiler*) **denz.** Gemilerde, trenlerde, madenlerde, büyük endüstriyel tesislerde ana görevi makine parçalarını yağlamak olan kişi.

yağlı su ayrıştırıcı (Alm. *Öl-Wasserabscheider*, m; *Öl-Wasser-Separator*, n; Fr. *séparateur d'huile*, m; *séparateur huileuse d'eau*, m; İng. *oily water separator*) **denz.** Gemilerde sintine suyunun kirli yağdan ayrılmasını ya da yağ veya yakıt içinde bulunan ve istenmeyen su, çamur ile diğer bazı maddelerin uzaklaştırılmasını sağlayan aygıt; eşanlam: yağlı su separatörü.

yağmurlama sistemi (Alm. *Sprinkler*, m; Fr. *arroseur*, m; İng. *sprinkler*) **denz.** Yangın çıkması veya yüksek ısı oluşması durumunda otomatik olarak çalışan ve binalara, gemilerin yaşam yerlerine su veya söndürücü sıvı püskürten yangın söndürme sistemi.

yaka 1. (İng. *corner of a sail; edge of a sail*) **denz.** Yelkenlerin kenar ve köşelerine verilen ad. **2. tar.** Kaliteli tütün yetiştirilen, azotça fakir, oldukça meyilli araziler. **3.** (Alm. *Kragen*, m; Fr. *col*, m; İng. *collar*) **teks.** Giysilerin boyun kısmındaki farklı açıklıkları ya da boyun kısmını saracak şekilde üst giysiye dikilerek ya da başka yöntemlerle sabitlenmiş olan giysi parçası.

yakamoz (Alm. *Meeresleuchten*, n; Fr. *phosphorescence marine*, f; İng. *phosphorescence in the sea*) **denz.** Su içinde ışık biriktirebilen tek hücrelilerin toplu olarak yansıma halinde ışıldaması.

yakın neden prensibi (Alm. *unmittelbare Ursache*, f; Fr. *cause proche*, f; İng. *cause proxima; proximate cause*) **denz.** Sigortacılıkta kayba ya da hasara neden olan en etkili ve hakim sebep; eşanlam: en yakın sebep.

yakın sahil gemisi (**denz. koster**) (Alm. *Küstenfahrer*, m; *Küstenfahrzeug*, m; *Küstenschiff*, n; Fr. *caboteur*, m; İng. *coaster; home trade vessel; short sea trader*) **denz.** Deniz aşırı sefer yapmayan, bir ülkenin kıyılarında sefer yapan ve yük taşıyan gemi.

yakın sahil tankeri (Alm. *Küstentanker*, m; Fr. *navire-citerne côtier*, m; İng. *coastal tanker*) **denz.** Sahil boyunca ya da iç denizlerde sefer yapan küçük tonajlı tanker.

yakıt ayarlama faktörü (Alm. *Bunkerausgleichsfaktor*, m; Fr. *coefficient d'ajustement de soutag*, m; İng. *BAF; bunker adjustment factor; bunker surcharge*) **denz.** Deniz hat işletmecilerini deniz aşırı taşımalarda dalgalanan

akaryakıt fiyatlarından korumak üzere geliştirilen, yakıt fiyatlarındaki dalgalanmaların belli oranda navluna dahil edilmesi amacı ile kullanılan çarpan; eşanlam: akaryakıt ayarlama faktörü.

yakıt mavnası (Alm. *Bunkerleichter*, m; Fr. *mazoutier*, m; İng. *bunker barge*) **denz.** Gemilere yakıt veren 50 ile 1000 ton arasında taşıma kapasitesi olan mavna şeklinde küçük tanker.

yalıyar (Alm. *Felswand*, f; *Steilküste*, f; Fr. *falaise*, f; İng. *cliff coast; cliffed shore*) **denz.** Dik bir yamaçtan denize doğru inen kıyı; eşanlam: falez kıyı.

yalpa 1. (Alm. *Rollbewegung*, f; Fr. *roulis*, m; İng. *roll*) **denz.** Geminin boyuna eksenini etrafındaki salınımlı dönme hareketi. **2.** (Alm. *Gieren*, n; Fr. *lacet*, m; İng. *yaw*) **mak.** Bir kara taşıtının ya da uçağın düşey eksenini etrafında, sağa sola yaptığı hareket.

yalpa açısı 1. (Alm. *Rollwinkel*, m; Fr. *angle de roulis*, m; İng. *angle of roll*) **denz.** Geminin yalpa hareketi sırasında başlangıç (hareketsiz) konumuna göre yaptığı açı. **2.** (Alm. *Gierwinkel*, m; Fr. *angle de lacet*, m; İng. *yaw angle*) **uçk.** Uçağın uzunlamasına gövde eksenini ile uçuş doğrultusu arasındaki açı; uzunlamasına eksen sancak tarafına yöneldiğinde açı pozitifdir; eşanlam: sapma açısı.

yalpa omurgası (Alm. *Schlingerkiel*, m; Fr. *aileron anti-roulis*, m; İng. *bilge keel*) **denz.** Geminin yalpa hareketini azaltmak için gemi sintine dönümünün her iki tarafında gemi boyunca sınırlı bir uzunlukta yerleştirilmiş - genelde levha şeklinde - omurga.

yalpa periyodu (Alm. *Rollperiode*, f; Fr. *période de roulis*, f; İng. *roll period*) **denz.** Geminin sancak sancağa veya iskeleden iskeleye tam bir salınım yapması için geçen süre.

yalpa sarnıcı (Alm. *Schlingertank*, m; Fr. *citerne à roulis*, f; İng. *anti-rolling tank*) **denz.** Gemilerde yalpa hareketinin etkisini, içindeki akışkanın hareketiyle azaltmak amacıyla kullanılan - genelde U-tüpü şeklindeki - düşey bölme.

yan iç omurga (Alm. *Seitenträger*, m; *Seitenkielschwein*, n; Fr. *carlingue latérale*, f; İng. *side keelson*) **denz.** Gemi mukavemetini artırmak için orta iç omurganın iki yanına konan omurga.

yan kuşaklar (Alm. *Seitenwandgurt*, m; Fr. *support latéral*, m; İng. *side girders; side stringers*) **denz.** Gemi yapımında orta gördere (güverte altı tulanisi, güverte kaplamalarının bağlandığı putrel) paralel yan gördeller; eşanlam: yan bağ kuşakları.

yan matafora (Alm. *Seitenbaum*, m; Fr. *flèche latérale*, f; İng. *side boom*) **denz.** Harp gemilerinin her iki bordasında dik olarak bulunan, gemi alargada iken küçük deniz vasıtalarının bağlanarak emniyete alındığı matafora.

yan salınım (Alm. *Querschwingung*, f; Fr. *embardée*, f; İng. *sway*) **denz.** Geminin -genelde de yüzer bir yapının- enine eksenini boyunca yaptığı salınımlı öteleme hareketi.

yanal direnç merkezi (Alm. *laterales Widerstandszentrum*; Fr. *centre de résistance latérale*, m; İng. *center of lateral resistance*) **denz.** Bir teknenin su altı kısmında yanal doğrultuda hidrodinamik direnç kuvvetinin etkidiği nokta.

yanal sürüklenme (Alm. *Abdrift*, f; *Leeweg*, m; Fr. *dérive de vent*, m; İng. *leeway*) **denz.** İlerleme yönüne dik rüzgâr kuvveti nedeniyle geminin ilerleme yönüyle bir açı yaparak uğradığı ötelenme; eşanlam: rüzgâr altına düşme.

yanar söner fener (Alm. *blinkender Leuchtturm*, m; Fr. *phare à lumière clignotante*, f; İng. *flashing lighthouse*) **denz.** Yanıp sönmeye süreleri ayarlanabilen, uçak ve gemi seyrüseferine yardımcı olan fener.

yanaşma ve demirleme kuvvetleri (Alm. *Verhol und Vertäukräfte*, pl; Fr. *forces d'accostage et d'amarrage*, pl; İng. *berthing and mooring forces*) **denz.** Geminin iskeleye veya bir şamandıraya bağlanması ya da demirlemesi sırasında ve sonrasında gemiye etki eden kuvvetler.

yandan çarklı vapur (Alm. *Schaufelraddampfer*, m; Fr. *bateau à aubes*, m; *bateau à roues*, m; İng. *paddle vessel; paddle wheeler*) **denz.** Geminin ortasında, her iki yanında bulunan ve üzerinde kanatçıklar olan çark sistemiyle seyreden eski tip gemi.

yangın söndürme gemisi (Alm. *Feuerlöschboot*, n; Fr. *bateau-pompe*, m; İng. *fire fighting vessel; fireboat*) **denz.** Deniz taşıtlarındaki ya da kıyı yapılarındaki yangınları söndürme amaçlı gemi.

yapay liman (Alm. *künstlicher Hafen*; Fr. *port artificiel*; İng. *artificial harbour*) **denz.** Dalgakıran, mendirek ve deniz dibi tarama sonucu yapay olarak liman haline getirilen yer.

yapraklamak (Alm. *Schlagen eines Segels*; Fr. *battement d'une voile*; İng. *flapping of a sail*) **denz.** Yelkenlerin rüzgâra paralel durumdayken dolamaması sonucu çırpınması.

yaralı stabilite (Alm. *Stabilität des beschädigten Schiffes*, f; Fr. *stabilité après avarie*, f; *stabilité en cas d'avarie*, f; İng. *damage-ship stability*; *damage stability*; *damaged stability*) **denz.** Geminin bir ya da fazla bölümü su aldıktan sonra değişen meyil, trim, moment kolu gibi koşullarında değerlendirilen dengesi; eşanlam: hasarlı denge.

yardımcı gemi (**denz.** *hizmet gemisi*) (Alm. *Tender*, m; *Beischiff*, n; Fr. *bateau auxiliaire*, m; *bateau d'assistance*, m; *tender*, m; İng. *ship's tender*; *support ship*; *tender*; *tender ship*) **denz.** Başka gemilere veya deniz yapılarına malzeme ve/veya personel taşıma gibi görevler için kullanılan gemi.

yardımcı kazan (Alm. *Hilfskessel*, m; Fr. *chaudière auxiliaire*, f; İng. *auxiliary boiler*) **denz.** Buharlı gemilerde ana kazanlar devrede olmadığı zaman yardımcı makinelere buhar sağlayan kazan.

yarı batık platform (**denz.** *yarı dalmış platform*) (Alm. *Halbtaucher*, m; Fr. *plate-forme semi-submersible*, f; İng. *semi-submersible platform*) **denz.** Tamamen batırılmış birbirine paralel yatay iki gövde üzerine düşey ayaklar yardımıyla oturtulmuş geniş bir platformdan oluşan, zor hava şartları için tasarlanmış, petrol veya doğalgaz sondaj ve üretim ünitesi; eşanlam: yarı batık adasal.

yarı dalmış platform bkz. **denz.** **yarı batık platform.**

yarım güverte (Alm. *Halbdeck*, m; Fr. *demi-pont*, m; İng. *half-deck*) **denz.** Geminin uçtan uca uzanmayan güvertesi.

yarım yol geri (**denz.** *yarım yol tornistan*) (Alm. *halbe achteraus*; *halbe Kraft rückwärts*; Fr. *arrière demi*; İng. *half astern*) **denz.** Geminin yarım makine gücüyle geri yöndeki seyri veya bu seyrin komutu.

yarım yol ileri (Alm. *halbe voraus*; Fr. *avant demi*; İng. *half ahead*) **denz.** Geminin yarım makine gücüyle ileri yöndeki seyri veya bu seyrin komutu .

yarım yol tornistan bkz. **denz.** **yarım yol geri.**

yarımada (Alm. *Halbinsel*, f; Fr. *péninsule*, f; İng. *peninsula*) **denz.** Üç tarafı deniz veya su ile çevrili kara parçası.

yarımoturak (Alm. *Fußbank*, m; *Fußbrett*, m; Fr. *barre de pieds*, f; İng. *foot rest*; *stretcher*) **denz.** Kürek çekerken ayak dayanılan yatay parça.

yaşam mahalli (Alm. *Wohnraum*, m; Fr. *emménagements*, m; İng. *accommodations*) **denz.** Deniz taşıtlarında mürettebat ve yolcuların barınması amacıyla kullanılan gemi bölmelerinin tümü.

yat (Alm. *Jacht*, f; Fr. *yacht*, m; İng. *yacht*) **denz.** Motorlu ve/veya yelkenli özel gezinti teknesi.

yat kayıt belgesi (İng. *transit log*) **denz.** Türk bayraklı yatlar ile yabancı limanlardan gelen veya Türkiye'de kışlayan yabancı bayraklı yatların vardıkları ilk Türk limanında veya kışlamak üzere kaldıkları son bağlama yerinde yapacakları beyan ve işlemlerin yer aldığı belge.

yat limanı (**denz.** *marina*) (Alm. *Jachthafen*, m; Fr. *marina*, f; *port de plaisance*, m; İng. *marina*; *yacht harbour*) **denz.** Yat ve küçük teknelerin barınma, tamir ve diğer hizmetleri aldıkları küçük liman; eşanlam: marina.

yaylı usturmaça (Alm. *Federschutzblech*, n; Fr. *défense à ressort*, f; *pare-battage à ressort*, m; İng. *spring fender*) **denz.** İskele ve rıhtımlardaki gemi yanaşma yerlerine konan ve gemilerin yanaşmalarında iskeleye çarpma hareketinin etkisini azaltan, yaylı, esnek yastıklama donanımı.

yaz su çekimi (Alm. *Sommertiefgang*, n; Fr. *tirant d'eau d'été*, m; İng. *summer draught*) **denz.** Gemilerin, yaz dönemindeki koşullarda izin verilen en yüklü hale karşı gelen su çekimi.

yedek parça odası (Alm. *Maschinenlageraum*, m; Fr. *approvisionnement machines*, pl; İng. *engine room store*) **denz.** Gemideki ana ve yardımcı makinelerin bakımı için gerekli olan yedek malzemelerin ve aletlerin bulunduğu bölüm.

yedekleme (Alm. Abschleppen, n; Fr. remorquage, m; İng. towage; towing) **denz.** Hareket olanağı olmayan bir gemi veya deniz aracının, başka bir gemi tarafından çekilerek götürülmesi; eşanlam: yedekte çekme.

yeke (Alm. Ruderpinne, f; Fr. barre franche, f; İng. rudder tiller; tiller) **denz.** Dümeni sancak veya iskele tarafına çevirmek için dümen miline (rotuna) geçirilen moment kolu.

yelken (Alm. Segel, n; Fr. voile, f; İng. sail) **denz.** Rüzgâr gücünden yararlanarak geniş yüzey oluşturacak biçimde yan yana dikilen ve teknenin direğine uygun biçimde takılarak onu hareket ettiren kumaş veya şeritlerin tümü.

yelken basma (Alm. Segel vorheissen; Fr. hisser la voile; établir la voile; İng. hoist the sail) **denz.** Yelkenin gerekli bağlantıları yapılarak yukarı kaldırılıp açılması ve kullanım formuna sokulması; eşanlam: yelken açma.

yelken dış yakası (Alm. Achterliek, n; Fr. côté de la chute, f; İng. leach; leech) **denz.** Yelkenli teknelerde üç ya da dört kenarlı yelkenlerin direktten en uzakta olan, en arkadaki kenarı.

yelken planı (Alm. Segelplan, m; Segelriß, m; Fr. plan de voile, m; İng. sail plan) **denz.** Yelkenli teknenin tüm yelkenlerinin ayrı ayrı alan ve özelliklerini içeren bilgi.

yelkeni toplama (Alm. Segel aufgeien, n; Fr. baisser la voile; rentrer la voile; İng. douse; stow the sail) **denz.** Yelkenin toplanıp serene sarılması; eşanlam: yelken indirme.

yelkenleri tam toplama (Alm. zusammenrollen; İng. furling) **denz.** Bir teknenin yelkenlerini bir gönderiye sararak, katlayarak vb. şekilde toplama.

yelkenli gemi (Alm. Segelschiff, n; Fr. navire à voiles, m; voilier, m; İng. sailing ship; sailing vessel) **denz.** Yelkenleri aracılığıyla rüzgâr gücünden yararlanarak hareket eden tekne.

yelpaze bkz. **denz. dümen yelpazesi.**

yerel yük (Alm. örtliche Fracht; Fr. cargaison locale; İng. local cargo) **denz.** Çıkış ve varış noktaları aynı coğrafi bölgeye ait bir taşıma kuruluşu tarafından taşınan yük.

yerine koyma (Alm. Neuwertversicherung, f; Fr. différence du vieux au neuf, f; sans déduction pour depreciation, f; İng. new for old) **denz.** Hasara uğrayan ya da çalınan bir ürün için, yaşına bakılmaksızın yenisinin sigorta şirketi tarafından temin edilmesi; eşanlam: eski yeni farkı.

yetkili banka (Alm. benannte Bank, f; Fr. banque désignée, f; İng. nominated bank) **denz.** Kredi mektubunda adı geçen ve kredinin sağlanacağı banka.

yıllık denetim (Alm. jährliche Besichtigung; Fr. inspection annuelle; İng. annual survey) **denz.** Gemilere her yıl sınıflandırma kuruluşları tarafından uygulanan kontrol ve denetim işlemlerine verilen ad.

yıllık gemi sağlık cüzdanı (Fr. certificat sanitaire annuel d'un navire, m; İng. ship's annual certificate of health) **denz.** Türk limanları arasında çalışan ve kabotaj hakkına sahip iki yüz elli net tona kadar olan gemilere yapılacak sağlık denetimi sonrasında bir yıllığına verilen belge.

yitik hacim (Alm. gebrochene Stauung; Stauung mit Staulücken, f; Fr. rangement cassé; perte à l'arrimage, f; İng. broken stowage) **denz.** Kargonun yüklenmesi sırasında düzensizlik veya yüklenen birimlerin şekil uyumsuzluğu gibi nedenlerden ötürü kullanılamayan toplam ambar hacmi; eşanlam: kayıp hacim.

yol güzergâhı (Alm. Reiseroute, f; Fr. itinéraire, m; İng. itinerary) **denz.** 1. Bir geminin sefer planı; eşanlam: yolculuk planı. 2. Bir yolculuğun planlanmış uğrak yerleri ve sıraları. 3. Lojistikte, insan, mal, araç, hizmet veya bilginin, önceden belirlenen harekete başlama ve bitiş noktaları arasında izleyeceği yol.

yol kesme (Alm. Maschinengeschwindigkeit vermindern; Fr. réduire la vitesse du moteur; İng. reduce engine speed) **denz.** Geminin hareketini sağlayan ana makinenin devrini düşürerek geminin daha düşük süratle gitmesini sağlamak; eşanlam: devir düşürmek.

yolcu gemisi (Alm. Passagierschiff, n; Fr. paquebot, m; İng. passenger ship; passenger liner) **denz.** Yolcu taşımak üzere yapılmış deniz taşıtı.

yolcu-araç gemisi (Alm. Personenfähre, f; Fr. transbordeur à passagers, m; İng. passenger ferry) **denz.** Hem yolcu hem araç taşıyabilen gemi.

yoma (Alm. Trosse, f; Ankertau, n; Fr. aussière, f; haussière, f; İng. hawser; hawser rope) **denz.** Rıhtım ve iskelelere bağlama veya yedekte çekme gibi amaçlar için kullanılan, 5-8 burgata arasındaki kalınlığa sahip halat.

yumru omurga (Alm. Bulbkiel, m; Fr. quille d'ampoule, f; quille à bulbe, f; İng. bulb keel) **denz.** Özellikle yelkenli yarış teknelerinde kullanılan alt kısmında kabarık şekilde demir veya kurşundan yapılmış ağırlığa sahip dar omurga; eşanlam: balb omurga.

yumrubuş (denz. balp) (Alm. Wulstbug, m; Fr. étrave à bulbe, f; İng. bulbous bow) **denz.** Geminin baş bodoslamasının alt kısmı küre, silindir veya damla biçiminde yapılarak baş dalga sistemini küçülten ve gemi direncini azaltan baş bodoslama biçimi.

yurtiçi taşıma (denz. dahili taşıma) (Alm. Binnentransport, m; Landtransport, m; Fr. transport intérieur, m; İng. inland freight; inland transport; inland transportation) **denz.** Aynı ülkenin şehirleri arasında yapılan karayolu veya demiryolu taşımacılığı.

yük (Alm. Aufladung, f; Fr. charge, f; İng. charge) **1. blşm.** Bir bilgisayarın herhangi bir anda yürütüme koyması gereken işlerin tümü. **2. elk.** Bir elektronik devresinin çıkışında sürmesi gereken iki uçlu devre veya cihaz. **3.** (Alm. Fracht, f; Ladung, f; Fr. marchandises, f; chargement, m; İng. cargo; freight; load) **denz.** Taşımacılıkta bir yerden başka bir yere ulaştırılan şeylerin tümü; eşanlam: kargo. **4.** (Alm. Belastung, f; Fr. charge, f; İng. load) **inş.** Bir yapı üzerinde, kullanım süresi boyunca yapıyı etkileyebilecek ve tasarımda göz önüne alınması gerekli olan, düşey yönde etkiyen öz ağırlık, yatay yönde etkiyen deprem ve rüzgâr kuvvetlerinin yanı sıra olası farklı temel oturmaları, sıcaklık değişiklikleri, sünme, büzülme vb. sonucu oluşan şekil değişme etkilerini de içeren çeşitli fiziksel tesirler. **5.** (Alm. Ladung, f; Fr. charge, f; İng. charge) **müh.** Bir nesneye uygulanan mekanik kuvvet.

yük aktarma limanı (Alm. Übergabehafen, m; Umladehafen, m; Fr. port de transbordement, m; port de transbordement des marchandises, m; İng. port of transshipment; transshipment port) **denz.** 1. Ticari yükün bir taşıyıcı kuruluştan başka bir taşıyıcı kuruluşa aktarıldığı liman. 2. Yüklerin farklı limanlara gönderilmek üzere başka gemilere aktarıldığı liman.

yük atma (Alm. Entlastung, f; Fr. délestage, m; İlotage, m; İng. load shedding) **1. blşm.** Bilgisayar iletişim ağlarında giriş kuyruğu dolmaya başlayan bir ağ geçidinin hizmet bekleyen bazı paketleri, trafik sıkışıklığını gidermek amacıyla göndermeyip atması. **2. elk.** Aşırı yüklenmiş bir elektrik güç kaynağının çalışmaya devam etmesini sağlamak ve bazı daha önemli aygıtların enerji beslemesini devam ettirmek için birtakım başka aygıtların beslemesini kesme. **3.** (Alm. Ballast abwerfen; über Bord werfen; Fr. jet à la mer, m; jettison, m; İng. jettison) **denz.** Tehlikeli durumda olan gemiden yükün denize atılması.

yük boşaltma giderleri (Alm. Landegebühen, pl; Fr. frais de mise à terre, pl; İng. landing charges) **denz.** Gemiden yükün boşaltılması için ödenen ücret.

yük boşaltma limanı (Alm. Entladungshafen, m; Fr. port de décharge, m; port de livraison, m; İng. port of delivery; port of discharge; port of unloading) **denz.** Geminin yükünü boşalttığı ve işlemlerin yapıldığı liman; eşanlam: yük teslim limanı.

yük boşaltma rıhtımı (Alm. Entladungskai, m; Fr. quai de décharge, m; İng. unloading wharf) **denz.** Yüklerin gemiden indirildiği iskele veya rıhtım; eşanlam: tahliye rıhtımı.

yük bumbası (Alm. Auslegerbaum, m; Ladebaum, m; Fr. corne de charge, f; İng. cargo boom) **denz.** Gemilerde yükleri yükleme boşaltmada kullanılan bir direğe bağlı ucuna palanga takılan seren; eşanlam: bumba.

yük gemisi (Alm. Frachtschiff, n; Fr. navire de charge, m; navire de transport, m; İng. cargo ship; cargo vessel; freighter ship; transport ship; transport vessel) **denz.** Bir limandan diğerine yük, eşya ya da malzeme taşımak üzere inşa edilmiş gemi; eşanlam: nakliye gemisi.

yük istifleme (Alm. Stauung, f; Fr. arrimage, m; İng. stowage) **denz.** Taşıma araçlarının veya ambarın hacminden en fazla yararlanmak amacıyla yüklerin düzgün olarak yerleştirilerek yitik hacmin azaltılması.

yük izleme (denz. yük takibi) (Alm. Verfolgung der Fracht, f; Fr. retracement de charge, m; İng. freight tracing) **denz.** Araçlarla taşınan yük, çekme ve paletlerin elektronik sistemle izlenerek nerede olduklarının belirlenmesi.

yük kapasitesi (Alm. Ladekapazität, f; Lastkapazität, f; Fr. capacité de chargement du navire, f; contenance, f; İng. cargo capacity; load capacity) **denz.** Geminin mevcut yakıt, su ve diğer malzeme ağırlıkları dışında taşıyabileceği maksimum yük miktarı.

yük kayması (Alm. Abwälzung, f; Fr. ripage, m; İng. cargo shifting) **denz.** Yükün gemi ambarları veya güvertelerinde güvenlik ve denge sorunlarına yol açacak şekilde yerinin değişmesi.

yük ordinosu (Alm. Verladebescheinigung, f; Bord-Empfangsschein, m; Bordempfangsschein, m; Fr. billet de bord, m; İng. cargo mate's receipt; mate's receipt) **denz.** Bir gemideki yükün miktarı ve teslim alındığı andaki durumunu belirten ve gemi tarafından verilen belge.

yük planı (Alm. Ladeplan, m; Stauplan, m; Fr. plan d'arrimage, m; İng. cargo plan; stowage plan) **denz.** Gemiyeye yüklenecek yüklerin cins, miktar ve yerlerini gösteren plan.

yük puantörü (Alm. Kontrolleur, m; Strichlistenführer, m; Fr. commis à la feuille de pointage, m; pointeur, m; İng. tally clerk; tallyman) **denz.** Limanlarda gemiyeye yüklenen veya boşaltılan parça yüklerin adetlerinin ve bilgilerinin kayıtlarını tutan kişi.

yük takibi bkz. **denz. yük izleme.**

yük terlemesi (Alm. Schwitzwasser der Ladung, n; Fr. transpiration de cargaison, f; İng. cargo sweat) **denz.** Gemi ambarlarının yeterli şekilde havalandırılmaması nedeniyle yük üzerinde yoğunlaşarak yüke zarar vermesi.

yük terminali (Alm. Frachtterminal, m; Fr. aérogare de fret, f; gare de fret, f; İng. cargo terminal) **denz.** Limanlar ve havaalanlarında yüklerin kabul edildiği yer.

yük teslim belgesi (denz. ordino) (Alm. Ablieferungsschein, m; Fr. ordre de livraison, m; İng. delivery order) **denz.** 1. Tüccarın malını gümrükten çekebilmesi için vapur kumpanyasından yük konşimentosuna karşılık verilen havale; eşanlam: teslim emri. 2. Yükün sahibi veya göndericisi tarafından taşımacıya hitaben emir mektubu olarak verilen ve yükün başka bir yere taşınacağını belirten yazılı beyan; eşanlam: teslim emri.

yük tirizi (Alm. Wegerungen, pl; Fr. latte de fardage, f; İng. cargo batten) **denz.** Yüklerin posta ve dış kaplama sacları arasında havalandırmasını sağlayarak yük terlemesini önleme amacıyla gemi boyu doğrultusunda postalar üzerine konan tahtalar.

yükleme boşaltma donatımı (Alm. Ladegeschrir, n; Löschgeschrir, n; Fr. engin de manutention, m; appareils de déchargement, pl; appareils de manutention, pl; engins, pl; İng. cargo gear; discharging gear) **denz.** Yükleme ve boşaltma için kullanılan ve ambar kapakları civarında yerleştirilmiş vinç, bumba, makara, çelik teller vb. gibi donanımların tümü.

yükleme donatımlı gemi (Alm. Schiff mit eigenem Ladegeschrir, n; Fr. navire auto-déchargeur, m; vraquier auto-déchargeur, m; İng. self-sustaining ship; self discharging ship; self unloading vessel) **denz.** Liman olanaklarını kullanmadan kendi başına yükleme boşaltma yapabilecek donanıma sahip yük gemisi.

yükleme konşimentosu (Alm. Bordkonnossement, n; Fr. connaissance embarqué, m; connaissance à bord, m; İng. on-board B/L; on-board bill of lading; shipped bill of lading) **denz.** Taşınacak malın fiilen gemiyeye ya da kargo uçağına yüklenmiş olduğunu bildiren belge.

yükleme pompası (Alm. Ladepumpe, f; Fr. pompe de cargaison, f; pompe de déchargement, f; İng. cargo pump) **denz.** Özellikle petrol ürünleri ve kimyasal madde taşıyan tankerlerde sıvı yüklerin doldurulması ve boşaltılması için kullanılan pompa.

yükleme rampası (Alm. Ladebrücke, f; Laderampe, f; Fr. porte de chargement, f; rampe de chargement, f; İng. loading ramp) **denz.** Yükleme ve boşaltma amacıyla kamyon, vagon gibi taşıma araçlarının gemiyeye yanaştığı rampa.

yüklü su çekimi (Alm. Ladetiefgang, m; Fr. tirant d'eau en charge, m; İng. loaded draught) **denz.** Tam yüklü geminin ortasında, gemi dibi ile yüklü su hattı arasındaki düşey uzaklık.

yüklü su hattı (Alm. Ladewasserline, f; Tiefadelinie, f; Fr. flottaison en charge, f; ligne de charge, f; İng. loaded waterline; LWL) **denz.** Geminin tam yüklü durumda su çekimini gösteren su hattı.

yüksüz dönüş primi (Fr. prime de voyage sur lest, m; İng. ballast bonus) **denz.** Geminin bir önceki seferindeki tahliye limanı ile bir sonraki seferindeki yükleme limanı arasında ana navlun hesabında, bir boş (yüksüz) gidiş mesafesine bağlı maliyet olması halinde, bunu karşılamak üzere alınan ücret.

yüksüz sefer (Alm. *Ballastfahrt*, f; Fr. *passage sans charge*, m; İng. *ballast leg; ballast movement; ballast passage*) **denz.** Geminin yük almadan boş olarak yaptığı sefer.

yükümlü banka (Fr. *banque du débiteur*, f; İng. *obligor's bank*) **denz.** Banka ödeme yükümlülüğü koşulları sağlandığında ödeme yükümlülüğü olan alıcının bankası.

yüzer açık deniz yapısı (Alm. *Schwimmende offshore-Konstruktion*, f; Fr. *installation flottante au large des côtes*; İng. *floating type offshore structure*) **denz.** Açık denizlerde petrol ve doğalgaz çıkarma işlerinde kullanılan, dibe oturtulmamış ya da direkler üzerinde olmayan deniz yapıları.

yüzer dalgakıran (Alm. *schwimmender Wellenbrecher*; Fr. *brise-lames flottant*, m; İng. *floating breakwater*) **denz.** Limanları deniz etkilerinden korumak için dalga önleyici yüzer yapı.

yüzer havuz (Alm. *Schwimmdock*, n; Fr. *dock flottant; cale flottante*, f; İng. *floating dock*) **denz.** Sarnıçlarına su alarak batan ve havuzlanacak gemi içine girdikten sonra sularını boşaltıp yükselerek gemiyi takozlara oturtup tamir ve temizleme işlemleri yapılmasına olanak sağlayan yüzer yapı.

yüzer iskele (Alm. *Schwimmsteg*, m; Fr. *quai flottant*, m; İng. *floating jetty; floating pier*) **denz.** Saçtan yapılmış dikdörtgen prizması şeklinde altı düz yüzer yapı; eşanlam: tombaz, ponton.

yüzer kreyn (Alm. *Schwimmkran*, m; Fr. *grue flottante*, f; İng. *floating crane*) **denz.** Yüzer dubalar üzerine monte edilmiş bumba, direk, motor ve çelik halatlardan oluşan kaldırma makinesi.

yüzme merkezi (Fr. *centre de flottaison*, m; İng. *center of flotation*) **denz.** Geminin etrafında trim yaptığı kabul edilen, geminin su hattı alanının geometrik merkezine karşılık gelen ve F harfi ile gösterilen nokta.

Z sancağı (Alm. *Flagge Z*, f; Fr. *flottant Z*, m; İng. *Z flag*) **denz.** Denizcilikte uluslararası işaret sancaklarından olan ve "Römorkör istiyorum." anlamını taşıyan, Zulu olarak anılan Z harfi sancağı.

zahiri rüzgâr (Alm. *scheinbarer Wind*; Fr. *vent apparent*, m; İng. *apparent wind*) **denz.** Seyir halindeki bir geminin hareketiyle oluşan gemi rüzgârıyla hakiki rüzgârın bileşimi olan ve gemide hissedilen rüzgâr.

zararsız geçiş (Alm. *Recht der friedlichen Durchfahrt*, n; Fr. *droit de passage inoffensif*, m; İng. *innocent passage*) **denz.** Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi gereği bir ülkenin barışına, düzenine veya güvenliğine zarar vermeden karasularından geçilerek yapılan seyrüsefer. Sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, sahili bulunsun veya bulunmasın, bütün devletlerin gemileri, karasularından zararsız geçiş hakkından yararlanırlar.

zehirli boya (Alm. *Antifoulingfarbe*, f; Fr. *peinture antisalissure*, f; İng. *antifouling paint; barnacle paint*) **denz.** Deniz canlılarının tutunmalarını önlemek için gemi karinasına sürülen boya.

zeyilname (*denz. ek sözleşme*) **1.** (Alm. *Ergänzung*, f; *Supplement*, n; Fr. *addenda*, m; *supplément*, m; İng. *addendum; supplement*) **denz.** Taşımacılıkta yapılan anlaşmalara ek koşulları içeren belge. **2.** (Alm. *Nachtrag*, f; *Zusatz*, m; Fr. *addendum*, m; İng. *addendum*) **inş.** Daha önce yayımlanmış sözleşme belgeleri üzerinde ekleme, düzeltme ve açıklama yapmak amacıyla fiyat teklifi almadan önce çıkarılan ihale belgesi eki.

zırhlı gemi (Alm. *Panzerkreuzer*, m; Fr. *croiseur cuirassé*, m; İng. *armoured cruiser; armoured ship*) **denz.** Ateşli silahlara karşı dayanıklılığını artırmak için büyük kısmı sertleştirilmiş kalın çelik levhalarla kaplı, genellikle büyük tonajlı açık deniz savaş gemisi; eşanlam: zırhlı kruvazör.

zırhlı güverte (Alm. *Panzerdeck*; Fr. *pont blindé*, m; *pont protégé*, m; İng. *armoured deck; protective deck*) **denz.** Savaş gemilerinde kazan, makine, cephanelik gibi önemli yerlerin üzerine döşenen zırhlı güverteler.

zincir kaloması (Alm. *ausgesteckte Kettenlänge*; *Kettenlänge*, f; Fr. *longueur de chaîne*, f; İng. *chain length; riding scope; scope*) **denz.** Geminin demirlemesi sırasında denize döşenen demir zinciri uzunluğu.

zincir loçası (Alm. *Kettenrohr*, n; Fr. *tuyau à chaîne*, m; İng. *chain locker pipe; chain pipe*) **denz.** Geminin demir zincirinin içinden geçtiği boru şeklindeki kısmın güverteden inen açıklığı.

zincirlik (Alm. *Kettenkasten*, m; Fr. *soute aux chaînes*, f; *puits aux chaînes*, m; İng. *chain locker*) **denz.** Gemilerde demir zincirinin bulunduğu bölme.

ziyalı şamandıra bkz. **denz. ışıklı şamandıra.**

zoka (*Alm. Blinker, m; Fr. cuiller, m; İng. spoon fishing lure; spoon lure*) **denz.** Uç tarafında sarımsak dilimi ya da mercimek biçiminde kurşun bulunan ve büyük balıkları tutmakta kullanılan bir çeşit balık iğnesi.

zorunlu kılavuzluk (*Alm. obligatorisches Lotsen, n; Fr. pilotage obligatoire, m; İng. compulsory pilotage; obligatory pilotage*) **denz.** Kanal ve boğaz gibi dar suyolları ve tehlikeli bölgelerden güvenle geçiş için kılavuz almanın zorunlu olduğu durum.